

Die hebräischen Handschriften der K. Hof- und Staatsbibliothek in Muenchen / beschrieben von Moritz Steinschneider.

Contributors

Steinschneider, Moritz, 1816-1907.

Publication/Creation

Muenchen : In Commission der Palm'schen Hofbuchhandlung, 1895.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/hf5pqbzd>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

ORIENT
2136

- 14425 -

22500221603

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30093314>

am 17. Okt.
des Monats
17
10

DIE HEBRÆISCHEN HANDSCHRIFTEN
DER
K. HOF- UND STAATSBIBLIOTHEK
IN
MUENCHEN
BESCHRIEBEN
VON
MORITZ STEINSCHNEIDER.

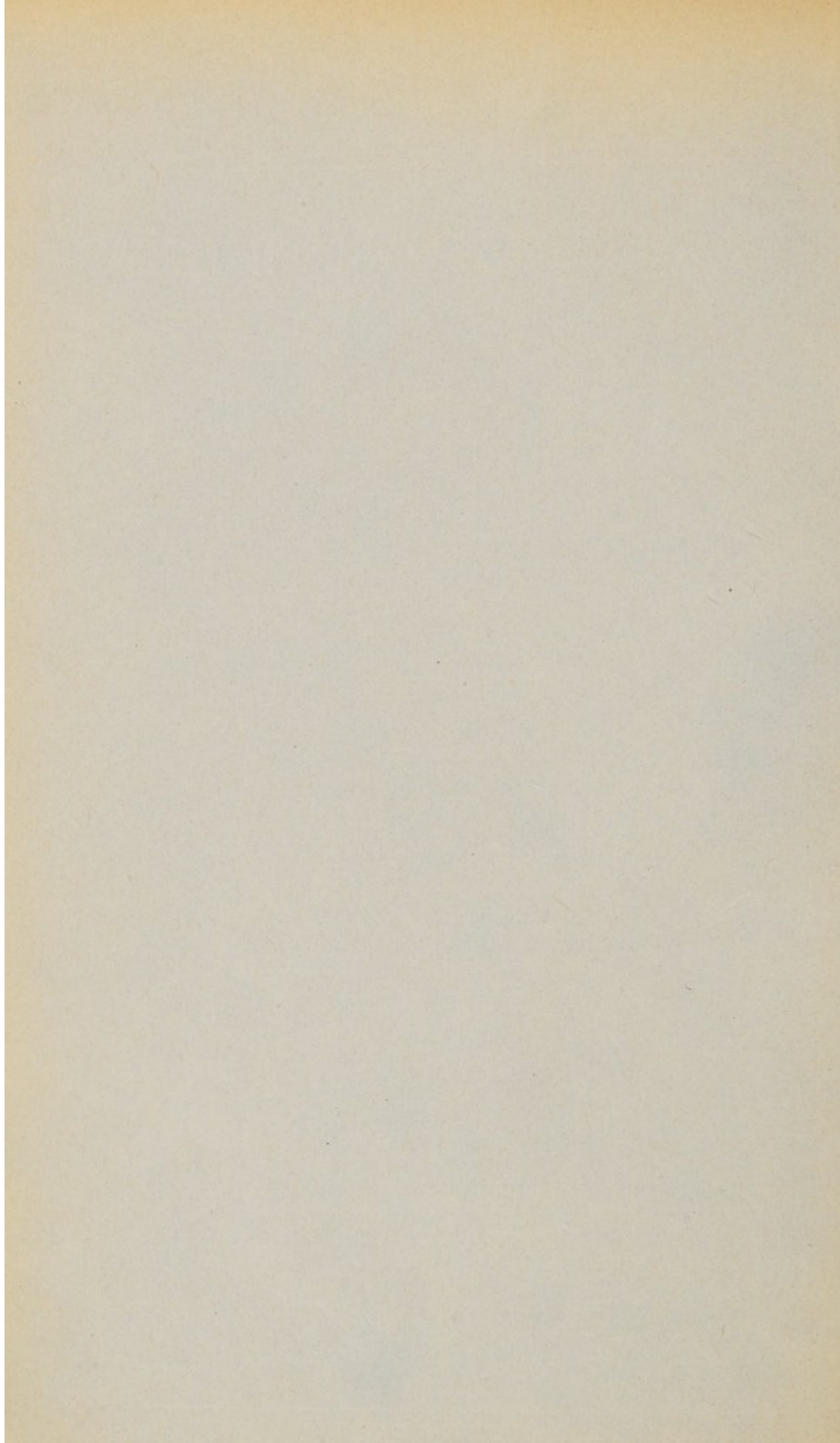
ZWEITE, GROSSENTEILS UMGEARBEITETE
UND ERWEITERTE AUFLAGE.

MUENCHEN, 1895.

IN COMMISSION DER PALM'SCHEN HOFBUCHHANDLUNG.

AD

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AT HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

RECEIVED
JAN 10 1900

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AT HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

8/2

C A T A L O G U S
CODICUM MANU SCRIPTORUM
BIBLIOTHECAE REGIAE
MONACENSIS.

TOMI I PARS I.
CODICES HEBRAICOS COMPLECTENS.
EDITIO ALTERA

MONACHII
A. M. D. CCC. XCV.
SUMPTIBUS BIBLIOTHECAE REGIAE.
PROSTAT IN LIBRARIA REGIA PALMIANA.

DIE HEBRÆISCHEN HANDSCHRIFTEN
DER
K. HOF- UND STAATSBIBLIOTHEK

IN
MUENCHEN

BESCHRIEBEN
VON
MORITZ STEINSCHNEIDER.

ZWEITE, GROSSENTEILS UMGEARBEITETE
UND ERWEITERTE AUFLAGE.

MUENCHEN, 1895.

IN COMMISSION DER PALM'SCHEN HOFBUCHHANDLUNG.

Orient 2136.

Vorwort.

In den Jahren 1862—9 wurden mir die HSS. zugeschickt, welche in der 1. Auflage dieses Catalogs (1875) beschrieben sind. Ein seltenes Glück auf diesem Gebiete hat schon nach 20 Jahren diese neue Auflage hervorgerufen, für welche hier nur das Nötigste aus dem Vorwort zu jener und aus der Abhandlung „die hebr. HSS. der k. Hof- und Staatsbibliothek zu München“ u. s. w. (Sitzungsber. der k. Bayer. Akad. 1875, Band II, S. 169—206) ausgezogen wird.

Hebr. HSS. in arabischer Sprache sind im Nachtrage zu Aumer's Catalog beschrieben, worauf unter der früheren N. stets verwiesen ist. Zwei Codd. enthalten viele arabische Bestandteile, worüber meist Näheres in meinem Artikel: „Schriften der Araber in hebr. Schrift“ (Zeitschr. DMG. Bd. 47, 1893 S. 335—84) zu finden ist. Diese Stücke sind:

N. 243. ¹ 1—24 Excerpte — ² 70—72, 126b—34, 181b—84b, 229 Exc. aus Avicenna's קאנון. — ³ 135—46b Zahrawi, תצריך, Abschn. 28, Kap. 1. ⁴ 150—81b Sal. ibn Ja'isch, Commentar über קאנון ij K. 1—5, umgeschrieben von Josef ibn Nachmias. — ⁵ 185—217 Galen אלמנטריה אלמנטריה genannt אלמנטריה, arab. von 'Honein b. Is'hak. — ⁶ 217b—220 Notizen aus ibn Heitham's כתאב אלכומאן und And. — ⁷ 220b—228b Galen נצאיה אלרחבאן, arab. von 'Honein. —

N. 275. ¹ 2 ואלאביאל (so) אלוחאן Gewichte und Maasse. — ² 4—14b Anon. Commentar zu קטן iv, Fragm. — ³ 15b Fragm. eines medic. Werkes. — ⁴ 17b, 18 fünf medic. Fragen und Antw. — ⁵ 25b—27 Hippokrates כתאב אלדרג [arab. von 'Honein?]. — ⁶ 27, 28 Hippokrates כתאב אלסר. — ⁷ 28—29b Aristoteles ענטס (so) מוסאלה סלחי סלס [auch מא באל genannt]. — ⁸ 29b עלל über Uroscopie. — ⁹ 113 kosmetische Notizen.

Den Grundstock der hebr. HSS. erwarb Herzog Albert V., Gründer der Bibliothek (1550—79), von dem kundigen Sammler Jo. Alb. Widmanstad (über welchen vgl. Perles, Beitr. S. 199, 207;

L. Geiger, Ztschr. f. Gesch. d. Juden in Deutschl. iv, 122), und bereicherte denselben durch mehr als 50 starke Bände in fol., zusammengesetzt aus Werken und Fragmenten, in seinem Auftrage copirt von einem Dutzend unwissender Abschreiber in Venedig und Mantua (1548—52).

Im J. 1858 kamen 37 Bände aus der Bibliothek *Ét. Quatre-mère's* hinzu, von denen ich die mit * bezeichneten nicht selbst gesehen habe; 9 neue Codd. sind seit 1875 hinzugekommen, nämlich 152—4 (154 früher in 153) u. 390—6 (provisorisch 428, 425, und 420—27 gezählt).

Den älteren Catalogen (36, 36 m, 37, 39 a, b, m, 41 c, 41 f) liegt eine unvollendete Arbeit des unwissenden Convertiten Paulus Aemilius (1574) zu Grunde; die Angaben des berüchtigten Verzeichnisses in der Allgemeinen Zeitung des Judenthums 1838 S. 244 ff., 1839 S. 24—588, welches Lilienthal, wie Zunz (zur Gesch. 247) sich ausdrückt: „übersetzt oder geschrieben hat“, konnten, als die einzig bekannten, auch in bessere Quellen dringen, in Benjacob's *Thesaurus* als unerkannte Doubletten stehen bleiben; aber auch die HSS. selbst bieten falsche Ueberschriften, welche teilweise dem Prototyp entnommen und mitunter instructiv sind.

Die stehend gebrauchten Abkürzungen sind unten S. ix, x angegeben; andere, selten gebrauchte findet man in meinem zu erwähnenden, neuesten Werke und bei Berliner, Die Schriften des Dr. M. Steinschneider (1876). Die liturgischen Bände hat Zunz in seinen letzten Schriften benutzt, und verdanke ich ihm die wörtlich mitgetheilten Notizen.

Die Zeitangabe undatirter HSS. bezeichnet den *terminum ad quem*, so dass ein weiterer Spielraum anzunehmen ist; die hebräischen Charaktere sind durch Jahrhunderte unverändert geblieben. Notizen der Besitzer u. dgl. bieten bekanntlich oft wertvolles Material für Cultur- und Literaturgeschichte, sind mitunter die einzigen Documente und Monumente gelehrter jüdischer Familien.

Die Bedeutung der Sammlung besteht darin, dass sie die umfangreichste in den Ländern deutscher Zunge, schon ihrer Anlage nach alt, auch nicht in den engen Grenzen der Theologie gehalten ist, sondern alle Gebiete umfasst, auch solche, in denen die heb-

räischen Schriften und Bearbeitungen den Wert literaturgeschichtlicher Quellen behalten werden, wenn das begrenzte Interesse unter veränderten Anschauungen sich verloren hat. Es fehlt auf keinem Gebiete an seltenen und hervorragenden Schriften, welche in meiner Eingangs erwähnten Abhandlung aufgezählt sind. Nicht Weniges ist in den letzten 50 Jahren auf verschiedenem Wege veröffentlicht worden.

Der 1. Auflage war der Raum von 15 Bogen unüberschreitbar vorgeschrieben; das Richtmaass entschied unbarmherzig, insbesondere über die ersten Bogen. Bei der Umarbeitung kamen zunächst Weglassungen aus meinem aufbewahrten Ms. wieder zu ihrem Rechte, zum Teil in den hier zuerst gegebenen Anhängen; dazu kamen Nachweisungen aus der Literatur; hingegen schwanden die alten, wenn sie anderswo erledigt waren, namentlich in meiner Preisschrift: „Die hebr. Uebersetzungen des Mittelalters“ (1893), wo S. 1074 mehr als 500 Citate Münchener HSS. nach den Nummern verzeichnet sind, unter welchen hier dahin verwiesen ist.

Auf meine „Bitte“ in der Monatsschr. f. Gesch. u. Wiss. d. Judenth. 1893/4 S. 432 erhielt ich Berichtigungen und Bemerkungen zur 1. Aufl. in weiterem Umfange von befreundeten Gelehrten, wie *J. Benjacob*, *A. Berliner*, *S. I. Halberstam*, *Ad. Neubauer*, *H. L. Strack*, Einzelnes von Anderen; die Randbemerkungen des sel. Rabb. *Josef Perles* in München, dessen Schriften häufig aus den dortigen HSS. schöpften, copirte für mich sein Sohn, Hr. Cand. *Felix Perles*, der auch mehrere Fragen befriedigend beantwortete; — allen diesen danke ich hiermit herzlich. Hr. Dr. v. Laubmann, Director der k. Staatsbibliothek, übermittelte mir eine Anzahl von Citaten und scheute die Mühe nicht, eine Correctur des ganzen Catalogs, unter Vergleichung der HSS., aufmerksam zu lesen. An dieser, meine Sehkraft übersteigenden Aufgabe beteiligten sich, hauptsächlich für das Hebräische, Hr. Candidat *H. Brody* (bis S. 152) und Hr. Dr. *H. Malter*, für alles Andere mit grosser Umsicht eine befreundete Schulcollegin, Frl. *Adeline Goldberg*, welche auch den grössten Teil der 1. von mir revidirten Aufl., nebst 150 grösseren handschr. Zusätzen, aufmerksam durchlas, mit dem besonderen Zwecke, Ungleiches in der veränderten Orthographie, den Abkürzungen u. dgl. auf ein Geringstes zu beschränken, das unter den obwaltenden Umständen keiner Entschuldigung bedarf.

So darf ich denn mit den Gefühlen vielfachen Dankes die Hoffnung verbinden, dass das Kind meines hohen Alters, wie sein erstgeborener Bruder, freundliche Aufnahme finden werde.

Berlin im November 1894.

M. Steinschneider.

Berichtigungen und Zusätze.

Seite

- 4 Zeile 7 lies **Merzbacher**.
 6 Nummer (Cod.) 12 i Z. 3: f. 228 l. 218.
 7 N. 17¹ Ende: N. 229 l. V. 229.
 10 Z. 4 v. u. l. סעס כסעס.
 14 Z. 18 v. u. l. Luzzatto.
 15 N. 31 Z. 1 l. 369 f. — Z. 5 l. Tibbon.
 25 N. 37⁵: 51b l. 61b.
 31 N. 47¹ (u. N. 60⁴), eine Ausg. begann Karl Koch in seiner Diss.: Scheschet b. Isak Gerundi, i. Erlangen 1893, wo beide Scheschet ohne Grund identificirt werden.
 46 N. 68 vgl. Berliner, Gesch. d. Juden in Rom (1894) i, 193 A. 2.
 61 N. 97 nach f. 8 fehlt 1 Blatt.
 117 N. 246², Rieu, Catal. arab. Mss. Brit. Mus. Suppl. 1894 p. 511 n. 753b erkennt in „Afanta“ (!) nicht Costa.
 127 N. 264¹b Sonne etc., das Bild kommt auch bei alten christlichen Autoren vor.
 129 N. 265² l. 38. a).
 163 N. 299⁵ B. Ende: **Zannati** schreibt Rieu (l. c. zu S. 117) p. 564a N. 829, woher?
 166 N. 305² Todros; 1 Bl. fol. des Hrn. Fischl-Hirsch beginnt בקשר ר"י לומר צ"ג מדות החי' . . ויכריע צידיקן ולאו כן י"ג מדות . . אבל איס לן בחסד' פירכא אומאי לא ככחוד בקשרא. ע"כ מה"ר עזריקס סלוי ז"ל Ende; סעס אלא י"ג.
 212 N. 382 Z. 4 l. Emmeram.
 218 (N. 393) Z. 3 Bärmutter, s. HB. 16, 94.
 — N. 394⁴. Die Leiter ist, nach einer Mitteilung des Hr. Dr. Max Simon, die „Neper'sche Multiplicationstabelle“, in welcher schief addirt wird. Neper ist aber jünger als das Ms.; in 2 Edd. seiner Rabdologia finde ich über die Tabelle Nichts, auch nicht bei M. Sterner, Gesch. d. Rechenkunst (Princip. Darstellung d. Rechenunterrichts, Teil i, Vorr. datirt 1891), Neper nicht im Literaturverzeichn. S. 527.
 254 Col. 2 Z. 11 l. 'Saig.

Abkürzungen.

- Alf.** Alfarabi, . . . Leben u. Schriften v. M. Steinschneider, Petersb. 1869 (Mém. de l' Acad.).
- Alm.** Bibliothèque de feu Joseph *Almanzi*. Par S. D. Luzzatto; in HB. 4, 52—6, 148. Die HSS. sind jetzt im Brit. Museum.
- Bes.** Besitzer.
- CB.** *Catal. libr. hebr. in Biblioth. Bodleiana*, digess. M. Steinschneider, Berol. 1852—60.
- CL.** *Catal. Codd. hebr. Biblioth. Acad. Lugduno-Bat.*, auct. M. Steinschneider. Lugd.-Bat. 1858.
- Def.** defect.
- Ed., ed.** Edition, edirt.
- DMZ.** Zeitschrift der Deutschen Morgenländ. Gesellschaft.
- F.** Verzeichnis karaitischer und anderer hebr. HSS. (im Besitz des Buchhändlers *J. Fischl*), von M. Steinschneider. Abdruck aus der Hebr. Bibliogr. Berlin 1872.
- Fl.** *Biblioth. . . Mediceo-Laurentianae Catal. ab Ant. M. Biscionio . . . digestus. Florentiae 1757. 8°.* (Die Ausg. 1752 in fol. enthält nicht den Nachtrag p. 553.)
- Gg.** Abr. *Geiger* (wissenschaftl. Zeitschr. i—vi, 1835 ff.), j. = jüd. Zeitschr. i—xi, 1862 ff.
- Gh.** Catalog der hebr. HSS. . . . des Rabb. *M. S. Ghironi*, von M. Steinschneider. Autographirt Berlin 1872.
- h.** hebräisch (auch h. übersetzt).
- HB.** *Hebr. Bibliographie . . . redig. von M. Steinschneider. Bd. i—viii* Berlin 1858—64; ix ff. 1869 ff.
- Hb.** Catalog der hebr. HSS. . . . zu *Hamburg* v. M. Steinschneider, Hamb. 1878.
- HUb.** Die hebr. Uebersetzungen des Mittelalters. Von M. Steinschneider, Berlin 1893.
- Jesch.** *Jeschurun*, Zeitschr. . . her. v. Josef Kobak. Lemb. etc. 1868—73.
- L.** *Catal. Codd. MSS. in Biblioth. Senat. Lips. . . .* Grimma 1838. (Die hebr. beschrieben von Delitzsch mit Additt. von Zunz.)
- Lettb.** *Israel. Letterbode*, Ztschr., her. v. M. Roest. Amst. ij—xij, 1876—87.
- Lb. (Litbl.)** *Literaturblatt des Orient*, her. v. J. Fürst, Leipzig. 1840 ff.
- Mag.** *Magazin f. d. Wiss. d. Judenth.*, her. von A. Berliner etc. Berlin 1874 ff.
- Mich.** Catalog der *Michael'schen* Bibliothek (nur das Register zum Verzeichnis der von der Bodleiana erworbenen HSS. ist von M. Steinschneider). Hamburg 1848.

- Mtschr.** Monatsschrift für Gesch. u. Wiss. d. Judenth., her. v. Z. Frankel etc. Krotoschin 1851 ff.
- P.** Catalogues des Manusc. Hebr. . . . de la Bibliothèque Impériale. *Paris* (1866).
- R.** MSS. Codices hebr. Biblioth. J. B. de *Rossi*. Parmae 1803. (Cod. 1378—1430 nach Mitteilungen des Abbé Perreau v. M. Steinschneider in Kobak's Jeschurun vi, 49, 169; HB. 10, 96 — 12, 120.)
- Rabb.** Les Rabbins [von Ad. Neubauer, red. v. Renan], in Hist. Litt. de la France t. 27.—ij. (Les écrivains juifs etc.) ib. t. 31.
- Rev. Ét. j.** Revue des Études juives, Paris 1880 ss.
- V.** Biblioth. . . . *Vaticanae* Codd. MSS. Catal. St. Ev. Assemanus et Jos. Sim. Assemanus recens. T. i. Romae 1756.
- VA.** *Virchow*, Archiv für pathologische Anatomie u. s. w.
- W.** Die handschr. hebr. Werke der k. k. Hofbibliothek zu *Wien*, beschrieben von Albr. Krafft und S. Deutsch. Wien 1847. — Die neu erworbenen hebr. Werke . . . beschr. sammt Ergänzungen zum Krafft'schen Catal. von J. Goldenthal. 1851.
- W.** (mit Hochziffer) Wolfius, Bibl. Hebr. Hamb. 1815—33.
- ZfM.** *Zeitschrift für Mathematik* etc., her. von Schlömilch u. Cantor.
- Zz.** Zunz (vgl. die Schriften des Dr. L. Zunz zusammengestellt von M. Steinschneider, Berlin 1874).

Gross Format (Fol.)

1. Fol. max. Perg. 559 S., gr. alte deutsch-franz. Quadr., Accente, Rafe, Pentateuch, grosse und kleine Masora, Onkelos versweise (cf. DMZ. 12, 171) Megillot S. 525—50.

Prachtband mit Dedication dieses „Familienstücks“ vom Hofjuwelier Löw Isaak Wertheimber i. J. 1806.

2. Perg., 331 f., alte deutsch-franz. Quadr., Accente und Rafe. — 331 b: מנחת נחלי א"ל הקדוש שלמה אולמח [1588? s. N. 95].

Pentateuch, Masora figurirt (261 Haman und Söhne). Onkelos versweise; 250 Megillot, 266 Haftarat, 305 b Job, Jeremia (bis 23, 6), Jesaia K. 34 und 35.

3. I. Fol. max. Perg., 488 f., gr. sehr schön, deutsch, color. mehr caricirt (z. B. f. 48). Ende zerfressen, Anf. falsch gebunden. II. 371 f. von anderer Hand; Verzierungen, z. B. 95 b, 151 b, 214, 268, 315 b, namentlich Zodiak, 280 ff., von den besten der jüdisch. Kaligraphie im deutschen Mittelalter.

I. מחזור für Versöhnungstag; f. 45 שחרית, auch קליחות.

II. Desgl. für Laubhüttenfesttage.

Epigr. I (487 und 488): חזק ונחמק הקופר לא יחק לא היום ולא לעולם עד שיעלה המור בקלס . . . אשחר אל אשר אמן זרועה (so) || אל עבדו י"ל ח"ק || וכן ארצה בנחמה ישועה || להנחיל יש ועתן אש ח"ק || אני ילחק הקופר המכונה ב'א' איחק קופר כחנני ונקדתי המחזור מיום כפורים ביום ה' י"ג חמור בשנת ר"ע"י || לשרט לאלף הששי לר' יעקב מנחיה בן מהר"ר ילחק ז"ל וקיימתי לפניה מה טעו אהליך יעקב . . . אני אייזק הקופר בן אחד ושנים שנה אחי כחנני זה המחזור בלא כלי זכוכית ef. Isak b. Abr. in demselben J. Cod. Hb. 116; — f. 1 כח' משלם ויעקב בני כח' זימלן קנ"ל ז"ל מנחם המשלמי J. 1614—15, zuletzt לשרט נשלים נדק לשרט = 1460?

4. 2 Bde. Perg., 181, 197 f., punkt. deutsch color., nach Zunz vor xv. J.; die שנתה von ר"א ש"ץ und aramäische Stücke später ausser Gebrauch.

מחזור def. I. Passah und Pfingsten, יולרות, anf. mit לשם"ג זולת des Benjamin, Hohel., Kohelet, Ruth mit grosser Masora (viel abgeschnitten).

Bes. Gers. ארבעעכציג, II. Mord. b. Benj. — I, 100 b קולוניא (Zunz Ritus 127 b), Anfänge von קליחות, jünger.

5. Perg., in 2 Bde. geteilt, 218, 257 f., ungenau numerirt, gr. goth., von Sal. b. Sam. aus Würzburg für Jos. b. Mos. 4993 (1233).

¹ Sal. Isaki, Bibelcommentar, Sprüche etc. ausgenommen, mit wichtigen Varianten, weiterer Ausführung der Citate (welche fälschlich als Inhalt angegeben worden) und eigentlichen Zusätzen durch den, gewissermaassen neu redigirenden Schreiber. Gehört zu den wertvollsten HSS.; benutzt von Geiger (Parschadata, CB. 2195), Beer (Monatschrift, 6, 455) und Berliner zu Raschi (1866). Eingeschaltet i. f. 66 aus יסור oder מדרש von Schemaja סחמאי (CB. 2516, Zz. Rit. 201; ed. in Monatschr. 13, 225) und ij, 126 zu Hohel. אילן ישראֵל סגולת. יסקי. Zu Esra-Nehemia s. 60³; Jesaja, Jeremia u. Threni v. Josef Kara, Ezech. v. einem Schüler desselben (nach Ziemlich, Mtschr. 1881 S. 25); Threni aus diesem ms. mit deutscher Uebers. u. Noten v. J. M. Schönfelder (Die Klagl. des Jerem. nach Rabbin. Ausleg., München 1887 S. 36—105); Josef Kara (s. N. 52) hält er für Abkürzungen. Zur Chronik (Zunz, Lit. 178) soll bis 29, 11 von Jos. Kara sein? Näheres in HB. 14, 126.

² Sam. b. Meir פירוש חז"ת, Fragm. einer anderen HS., 1 Bl., ed. von Geiger u. bei Rosin, Ed. Breslau 1882 p. XXXIX.

Aeusserst splendid angelegt, nicht ausgeführt; i, 65 Leuchter, 140 Plan von Kanaan; Anderes giebt Schönfelder l. c. an. Chijja Meir b. David (CB. 2865) bezeugt Venedig 13. Tebet 286 den Verkauf an Jekutiel b. David.

6. Perg., f. 9—208, Mitte def., gr. Quadrat, Randnoten span.

Talmud Tract. Pesachim, Joma, Chagiga; Lebrecht, HSS. des Talmud 54; Rabinowicz Varr. Lect. 1, 36.

7. 497 f., deutsch, Anf. xvi. J., Tit. color.

Sam. Zarzah מקור חיים; auch n. 51.

8. 453 f., deutsch, color, f. 199 ff. ital., um 1550, sehr incorrect.

¹ ס' אלהור (so), Zahrawi [רזריה], medic., h. השמוש von Schemtob b. Isak (1254—61), Tract. ij—xiv; f. 189—91 b Nachtrag zu iv? — Die interessante Vorrede Schemtob's סחמטוב (so) סחמטוב נצי. Index, Tract. i. ij, 1—2 (?), lücken- und fehlerhaft, namentlich im Arab. (א und ס constant verwechselt), enthält n. 80; HUb. 741.

² 140 b (zwischen ¹ Tract. xi und xij) אמר אפלטון אם יראה אדם לטקא, Fragm. aus כתאב אלכי des Arztes Plato? HUb. 668; Mtschr. 1893/4 S. 178, Misc. 28.

³ 199 (so) שני שמות הנקראים שינונומוש [Glossar zum Kanon von Natan ha-M'ati]; HUb. 839.

⁴ 200 זיאר לשם טוב בן שפרות על ס' הזה (so) סחמטוב ראשון מהקאנון (aus Vorr.); Tit. עין כל; CB. 2556. Hauptsächlich aus abu (so) Soleiman Ibn Jaisch (woraus Abu'l-Khatib [Razi]) und „ben Lorki“ [Josef]; HUb. 693, cf. 669, 689 u. xxxj.

⁵ 382 שאלות ה' למה החול והאזן ימלאו צמקום או צמקום 28 ohne Antwort (Bollett. Ital. N. S. p. 69 falsch: colle risposte); n. 3 citirt ס' מלא מוזיק (s. F. 46) und Averroes. Cf. 18 Fragen bei Biscioni, p. 632.

⁶ 383 b שאלות (7) אחרות עם תשובות. מה הסנה שמורחין ענף Avicenna's Kanon und Kohelet.

⁷ 384 b חנאי השתן הנה חרשום לך נכתב אמת חמשה שרשים HUb. 841.

⁸ 386 [חכמה נשלמה צמלכתה היר] Lanfranchi h. übersetzt (nicht verf., wie P. 1183 vermutet; s. Kayserling's homil. Beibl. 2, 24), def. mit Schluss . . . תם; vollständig in n. 271; für die uncorrecte latin. Ausg. noch von Wert; HUb. 808.

⁹ 445 מראות השתן כלל קר . . . דע ידיו? כי השתן הוא חמית 12 Pforten (wie P. 1129⁷); dann טש' טש' und ט' ט' HB. 8, 99 fehlt hinter הליות ein Satz. HUb. 841.

¹⁰ 447 מראות השתן הראיות הנקומות על השתן נלקמות משצעה סוגים 12 aber unter 2 nach Avicenna I Fen II D. III Kelal II Mitte K. 1, also nur 6, zuletzt lückenhaft; Schluss wie Stern 38; HB. 8, 99; HUb. 841.

9. 323 f., bis 222 deutsch-rabb. von Meschullam b. Sam. מייניס Posnani (fehlt bei Perles, Gesch. 49), Freitag 9. Tischri י"ט in Venedig, dann ital.

[Josua] Ibn Schoeib פירוש על החזרה [דרשות, edirt].

10. 267 f. dreierlei deutsch, um 1550.

¹ [Todros Abulafia] 13 Tract.; s. N. 103.

² 129 נר אלהים . . . אחרי צטן עניין סוד צרכה כהנים למורחו (למודחו?) לנו 129 Dasselbe Thema behandelt Abr. Abulafia 1287 in סומר מלוח P. 853⁵ (def., cf. Jellinek חריג 41 A. 1), welches zu vergleichen wäre. F. 135 b ואני הממזר ראיתי על 135 b ככה אחרי השלישי סחרי צרכה כהנים לפי הקבלה לדבר מעט נסחרי הדבור נפי קדור שכלי לצוק (sic) ליראי השם נפלאותיו העליונים (f. 136 über Punktation (5 Vocale), Accentuation (צניגון) 141, wo die Stelle über Geomancie, Hydromancie, Aeromancie, Pyromancie, s. Alf. 253). Alles dies ist nur einleitend in חכמה גבול (f. 143b), in 3 Abteilungen. — Multipliciren heisst רצע (sonst gewöhnlich כפל); — f. 152 citirt עקיצה ר' הסדלה ר' 153 סוד (צס' הזה אשר נקרא שמו נר אלהים 157b) סוד צריח מילה 156b; הסמלות כלן; אגלה לך קלת סודות ורומים שהם פלאות חכמה צס' ילירה עד ראשי פרקים 158b; in diesen פלאות חכמה (Ueberschrift 159) wird רמזי ס' ילירה 160b, ס' פרים 162b auf מרכזה מ'צ' ומ' מרכזה (cf. zu N. 409). 162b ואל יעלה צמחצנתך שבעון חוקרי ספרי [ספר] ילירה 172b s. zu N. 285³. F. 172b כדי לזרוא ענלא חילחלה [חליחלה] שהמנקשים עשות כן עגלים הם wird auch als „prophetische“ bezeichnet. — Danach und nach

anderen Stellen, die anderswo gegeben werden sollen, scheint der Verf. Abr. Abulafia.

³ 174 Abr. b. Chijja סוד הגולה [מגלת המגלה]; mit polem. Tendenz f. 176, 261b; Muhammed IV f. 234, 257b (Polem. Lit. 357); ZfM. 12, 6. נרפח steht deutlich f. 207b; HB. 13, 90. Plagiate bei Abravanel s. Alf. 244; DMZ. 28, 633. — Prototyp geschr. für Simcha b. Sal. Kohen, Montag 1. Nisan 1186; HB. 5, 143 (vgl. הלנען 5, 291). Ueber das ms. Märzbacher. 50 s. Perles, Mtschr. 1880, 366. Die Stelle über 8 Tonarten (Alf. 79) habe ich nicht gefunden; das Citat ענל ס' המגלה bei Bechai zu Gen. 1, 28 steht f. 212, Kimchi zu 1, 21 f. 214.

II. 329 f., dreierlei deutsch, bis 152 von Dav. b. Mose מולאי שנה שנה גש"י מולאי שנה שנה גש"י (1. K. 18, 30 מולאי שנה שנה גש"י); 158 ist לוח mit Krone verziert.

Kabbal. Sammlung. ¹ [Jos. Gikatilia שער אורה]; s. CL. p. 89.

² 153 מערכות האלהות; s. 240⁵.

³ 216 שו"ת על עשר ספירות; in jüng. Ueberschrift fälschlich dem Schemtob b. Abr. beigelegt; Commentar über die Fragen an Asriel (240²) ohne Text (P. 680¹⁸). Andere Recension mit Text ohne Index der ij Fragen (wie latein. anon. Uebersetz. v. Mithridates V. 190⁵, W. 11, 1417) Cod. 92⁷, 221²: שער השואל והנסאל; s. Jesch. 6, 172; S. 173 ist a und b verwechselt; über סני נסור s. ms. Benz. 25 D.

⁴ 223 Notiz über 28 Buchstaben in Genes. 1, 1, Exod. 20, 1; Ende שלישית של יום מעשלת הדס.

⁵ 223b צענין עשר ספירות Asriel's 4. Frage; s. 92⁷.

⁶ 224b ייג מדות פי' ייג הייחוד פי' צמ' הייחוד v. Ascher b. Dav.; s. 92²⁴. — f. 229b Erklärung von אהים אשר א' im Namen Ahron's אהי; Anf. אהים מעוזי המליחות.

⁷ 229b Nechunja b. ha-Kana תפלת הייחוד; auch 112³⁶; edirt.

⁸ 231 Notizen מעט חזן וכן שמוע. Dann דגלי ישראל. Ende ולמעלה מעט כסא של מנחם הקדוש.

⁹ 232 Schemtob Ibn Gaon בחר ש"ט; s. n. 66.

¹⁰ 288 Abr. b. Sam. [Abulafia] פירוש הנקוד ע"ד הקבלה; s. N. 215.

¹¹ 305b שער האותיות scheint Compend. des 2. Teils von אגוז אגוז (s. N. 215), f. 21² Z. 14 der Ed. mit Weglassung ganzer Paragraphen, namentlich fehlen f. 309 die Rubriken . . היכלי, חומר . . מלך . . (Ed. 32³, 35⁴, 36), 39, 40; f. 323 springt von Ed. 42 Z. 15 bis 58. Einiges ist umgestellt, Anderes verändert, selten ausführlicher, z. B. ויקט וינא mit Tabellen (312, sehr kurz mit Verweisung Ed. 35²), mitunter deutlicher, z. B. 306² אהי ויהי הושענה עולה ע"ס צמנין Ed. 26² Z. 15. Auf eine auszügliche Bearbeitung lässt das öfter vorkommende וכו' schliessen; vgl. auch דעת בעל הספר המלאכים נגדו (sic) לפי דעת בעל הספר המלאכים נגדו.

סודו מטעמן שדי וסוד המניע נכח שמו ורצו אמנם אם אין רצו (323) Die Worte (323) סודו מטעמן שדי וסוד המניע נכח שמו ורצו אמנם אם אין רצו entsprechen Ed. 58³ Z. 21 v. u. Dann folgt הר ענין כלום ענין הר ענין כלום and einige kleinere Sätze, aus Ed. 60⁴, 61, 62² (u. sonst?).

¹² 323b [Fragm. aus סחרי חורה], s. n. 341.

¹³ 326b Notizen . . . שמות האותיות כפי אשר מלאתי אליהן זי"ת etc., unt. And. über das Verhältnis der Sefirot zu der Entwicklung des Foetus in den 271 oder 288 Tagen der Entwicklung; zuletzt über מטעמן u. ועדות זו לזך יש להסיר ממשול וסנן שדי.

12. 234 f., deutsch, bis 86 kleiner, um 1550.

¹ Abschnitte aus d. B. Sohar, vollständig oder unvollst. zu ירח ויחל 13 מולדות, ויחל (im Sohar 99⁴—116⁴ גופא) f. 8 [שרה] f. 8b ist Anf. 123b, f. 8b ist Anf. f. 121; dann f. 9 ואזרחם זקן ist 124b—130; 13 מולדות ib. II, 61—67; 23 (23 פרשה המק II, 56) מרכות 16b זשלה — (מיה) דאורייתא כלל שמים [7?] קניה 31 Sohar f. 121—124 Z. 3, hier שמים vor Ex. 23, 13; f. 34b steht ל"ו פרשה; 35, Sohar 175b—79 einschliessend das ספרה דלניעותה (hier keine Ueberschrift); 40, Sohar von Anfang bis f. 213 Z. 8; ימי 67—70 שמיני; Sohar III, 37b bis Ende; — f. 67 פתח Sohar (Anf.) bis 37b; Sohar 89b ohne רעיה (die Stelle 93b hier f. 80 anf. . . . ששת ימים) bis 94b Z. 6 u. noch einige Zeilen; 82 וילך vollst. (s. unten 217).

² 87 Fragmente aus den תיקונים, aus den Zusätzen (Ed. 1663) und dem Sohar ohne irgend eine Ueberschrift und Abtheilung und in einer Unordnung, die sich aus einem falsch gebundenen Prototyp allein nicht erklärt. Ich habe mit Mühe folgende Analyse zu Stande gebracht.

a) Anf. ומהשכלים יסדו כושר הרקיע לזיך איהו נגני ותרין משיחין aus Zus. 26, ⁴ Z. 15 v. u. bis 27, ¹ Mitte מקרנת und 27, ² Z. 9 v. u. לישראל (!) bis 27, ³ Z. 4, hier אחי אמת, also die Stücke, die unten l, zu N. 12, nicht stehen.

b) 87b השני כחוט bis 90b oben Z. 1: הוא תעשיר, Zus. 24, ² bis 25, ³ Z. 10.

c) Zwischen b (nämlich 87b Z. 4 v. u. nach זכורא, Zus. 24, ³ Z. 6 v. u.) דאיהו יסוד שליט bis 89 Z. 16 לשפעה, Zus. 22, ² Z. 5 bis 22, ⁴ Z. 7 v. u. (22, ³ Z. 9 lautet hier verständlich: מ'סוד כל' הארץ ר"ת משה) und Fortsetzung f. 90b Z. 5 בעלמא = Zus. 23, ³ Z. 12 kurz vor Ende des Zusatzes, dessen Anf. 22, ² Z. 1—5 שבעין ר' פתח hier 90b Z. 2—5!

d) 91 b Z. 15 *דיחיינא דזינא* bis Z. 3 v. u. *מלכא* (woher?), dann Z. 2 v. u. *כחוט עור* bis *מלכא* Zus. 23, ³, ⁴.

e) 92 b *דזינא* bis 103 Z. 9 v. u. *כ"ה* Sohar 22—29 Z. 6. (Ergänzung zu Cod. 217, s. d.).

f) 103 Z. 9 *מלכא* bis 112 Z. 9 *מלכא*, aus Ed. n. 20 f. 44b—50b (unten l f. 175b und Cod. 218 f. 279b steht es in der That nicht).

g) 112 Z. 9 *דחגזר* bis 113 Z. 1—5: *ואתקריאו בשמא דיי* (4 Engel u. 4 Bilder der Vision) *כי חלק יי עמו*.

h) 113 Z. 6 *זכ* bis 115 Z. 1 *אמר* aus Tikkunim n. 70 Var. f. 134—136b. — Die Fortsetz. *זכ* f. 117 Z. 13 v. u.; aber damit verbunden 5 Zeilen aus Tikkun. 120b.

i) 115 Z. 2 *ללח* bis 117 Mitte *זכ*, Tikkunim Ende N. 69 f. 117—8b; der Anfang (d. h. nach dem eigentlichen Anf. unten l f. 228 = Cod. 218 f. 319b) steht hier f. 118 Z. 2 v. u. *ללח* bis 129 Z. 2 *זכ*, Ed. 107b bis 116b, dann unmittelbar *ללח* bis 129 Z. 2 *זכ*, d. i. die Variante Ed. 107 Z. 8 v. u. bis 108b; dann wieder 129b bis *ללח* = Ed. 106b—107 Z. 9 v. u.

k) 117b *זכ* bis 118 Z. 3 v. u. *זכ* enthält von 117b Z. 10 v. u. *זכ* bis kurz vor Ende ein Stück der Zus. 25, ³ Z. 3 v. u. bis 26, ¹ Z. 12 *זכ* (Z. 4: *זכ*).

l) f. 130 *זכ* fast identisch mit N. 218, ².

13. [Arabisch, Avicenna, Aumer 816a (970).]

14. 174 f., gr. alte deutsch-franz. Quadrat, color., Vocale und Accente unvollst., 160—2 in Räder geschr., beschädigt.

Pentateuch, f. 93 Haftarat, 142b Megillot, zuerst Hohel., Hiob bis Kap. 35

F. 161b *זכ* (so) *זכ* nicht Ein Namen und nicht Abschreiber.

15. 288 f., deutsch color.; 244 ff. ital., um 1550.

¹ Pentateuchcommentar, nach Asulai von Efraim b. Simson, xij. Jahrh.; zu f. 24 und 233b ist jedoch von 4000 Jahren die Rede. Der Träumer Jakob (f. 237²) heisst hier *זכ*; citirt *זכ* (HB. 12, 116); HB. 14, 131; ms. Halb. 831, Mag. 8, 113 n. 17.

² 244 Esra Gatigno *זכ*, Supercommentar über ibn Esra; auch 57⁴; Ersch und Gr. s. v. Gatigno; Gg. 6, 122; ms. Bodl. Uri 159 (Neub. 231) Brit. Mus. 26918 (früher Alm. 93); Breslau Sar. 15; Mant. 28 (Mortara setzt unbegreiflicher Weise

vom Vf. und Parallelen f. 37; Tr. II f. 31, III 53, IV 81b, V 111b, VI 147, VII 177 b; HUB. 704. — Vor- und nachher einige Epigramme; das von Lilienthal mitgeteilte s. מנקט f. 15 Lb. V, 42.

² 207 (so) [פרקי משה] רינינו משה . . . נחמנו הרפואה ז"ל; s. N. 253.

20. 557 f., span.-rabb., etwa Mitte xvi. J., ähnlich Gatigno's (N. 83 etc.), jedoch mit geradestehendem Lamed; J. 1570 bei Lil. fand ich nirgends.

Teile des ווהר und der Supplem.: ¹ Genesis, grösstenteils identisch mit N. 203; ² 206 Exodus, mit N. 219; ³ 313 Levit. mit N. 48, teilweise 219 und einigen Ergänzungen in 218; ⁴ 382 מדרש ווהר, 414 ff., anders geordnet als Ed. 1663 f. 24²; CB. 542 ist Ende der Anm. אייג; Text endet כלסו גופל, hier 414b Z. 8 von unten. Genauerer, wenn der Raum es gestattet, im Anhang.

21. Perg., 293 f., beschädigt, deutsch, gr. punkt. und kl., color., verschossen.

קזת תפילות היסודים נמועדים וז"ט גם סליחות לחענית Ein מחזור, f. 71 Jozerot und 123 Selichot (die 71. u. letzte סכסל); Anf. u. Ende def.; f. 76 לרכין mit Commentar; 172 חזון גזירה; 250 לנעילה חזן; מלך חזון גזירה; 259 ידעך מנער; 280 חזון כי חנפה. Zunz hat diesen Cod. übersehen.

Vorn ein latein. Brief des fr. (?) Nonnosus Capplanus (so) an Hartm. Schedel über den Cod. und hebr. HSS. überhaupt; woraus eine Stelle im Anhang.

22. 232 f., verschied. deutsch rabb., 149—80 ital., um 1550.

Kabbalistische Sammlung. ¹ [ס' יצירה] mit 2 anon. Commentaren [Pseudo-Abr. b. Dav., s. N. 115, und Pseudo-Nachmani].

² 70 עקיבא דר' אוחיות דר' Recens. ed. Krakau (Jell. זיסיי III, 50—79) und f. 79 Const.-Ven. (ib. 12), jedoch ohne die Worte חמדת האמונה . . . (Jell. S. 18 Z. 1, 2) mit den 72 und 92 Namen Metatron's (82b, 84b; HB. 14, 7; Zz. Lit. 607; Jew. Lit. 304 n. 14) ohne den Schlusssatz עליו סכתו (Jell. S. 49).

³ 104 ס' חמשקל למיר משה ז"ר שם טוב ז"ל; s. N. 341¹⁹.

⁴ 126b חלק לינית וחפלין . . לעולם ועד, הכל מדברי הר"ר יוסף גקטילה ז"ל; s. 341²⁰.

⁵ 149 (40⁸ Ende: חיבלות) סליק פרקא ל' וסליקא לה סלכתא (חיבלות); s. זיסיי. S. xlv; S. xlvij ist Anf. Kap. 30; s. N. 112⁴⁶.

⁶ 160b (40⁴) Fragm. der höchst seltenen זמרת (Jell. l. c. iij S. xxxv; Zz. Lit. 606) grösstenteils chaldäisch im Namen des Akiba, anf. חסד חסד; zuletzt 2 Sätze im Namen des Ismael; Ende חסל גיע. וסליק חסד גיע. חסל — 164b חסל חסד, alphab. bis חסל, dann מעשה מרכזה; s. unten ⁷ c.

⁷ 165 מעשה בראשית (so auch 180b), zum Teil unbekannte,

⁵ 403 ביאור סופוסטיקי (sic) וחז' ס' הסעעלה לארסע' s. 106⁷; HUb. 62.

⁶ 434 b אומנות הנצוח und ⁷ 442 b הספסטניא ס' von Farabi, N. 110^{7.6}, in 244^{6.5} mit Vorwort des Uebersetz. [Jakob Anatoli?, Alf. 54, 56]. HUb. 48.

⁸ 459 זכות אדם (הלאשון) [Dav. de Rocca Martina]; HB. 13, 64, 18, 7; Brief an Halberst. S. 23.

27. 410 f., deutsch, um 1550, bis 200 ist מליז hervorgehoben (vgl. N. 19); reich color., 200 ff. mit liegendem צ (f. 391 mit Weiberdeutsch). Selbst Bibel-Citate corrupt.

¹ סוד המלאכה [Secretarius pract. med.] von Joh. Jacobi; s. N. 286.

² 96 b מאמר במיני ההרקות צמחשלים וגם צמקאים וצחוקות וצפתיות [von Scheschet Nasi b. Benveniste; VA. 38, 76; 42, 110; HB. 13, 107, 135], 22 Kapp.; N. 134³ def.; scheint Teil eines Werkes; Nb. 2135² zu ergänzen.

³ 116 b [Arnaldus] def., s. 288². Dazwischen:

⁴ 151—8, 163—77, 186 b—193 b [Gerard, הכבוים], s. N. 245.

⁵ 193 b—200 b [Fragm. des קלטון v. Avicenna, I Fen 4, entspr. K. 20—5 der anderen Uebersetz. in N. 87]; f. 198 מחמד בעל דתס אויל (HB. 14, 59 und vij); f. 199 סידורים für Indorum oder סידורים? HUb. 183 Zus.

⁶ 201 ליון מנפולי (so) ס' חבנית חותם מקר מִסִּיר (für סכנית Ez. 28, 12, verdächtig), Commentar über Porphy's Isagoge, Categor. und Hermeneutik, nach mittl. Commentar des Averroes [Uebersetz. Jak. Anatoli's] mit Benutzung einer latein. Uebersetz. des Averroes und Aristot., von [Jehuda b. Jechiel] messer Leon (um 1453/4); Vorr. HB. 18, 41. HUb. 74, 75, 81 (u. S. xxv) 168.

28. 551 f., deutsch, bis 100 kleiner, um 1550.

¹ David Kimchi, Commentar über Genes., woraus das in Ed. fehlende Stück in סחמס 2, 40; das Citat Jos. Kara (כ"ס 8, 48) nicht da; benutzt von Berliner, Raschi xx.

² 111 פשטים ופרושים על סחמס ממסריר יעקב מווינא ז"ל (vgl. zu 402), Unicum; der Verfasser setzt einige kurze Reime am Ende der einzelnen Bücher f. 133, 150, 162, 177. Die Erklärung schliesst sich oft an Raschi, erörtert Schwierigkeiten, wie die Tosafot und deutsche Exegeten xij.—xiv. J., ist kurz, fast nur sachlich, nicht grammatisch, häufig גימטריא u. dgl.; Zz. z. G. 403; כ"ס 8, 47; Anführungen aus Sam. b. Meir bei Gg. Parsch. 21; Berliner l. c. Aus diesem ms. herausgegeben mit Anmerkungen מנשה אלפי von „Menasse Grossberg“, Mainz 1888.

³ 192 Rasiel [Abr. Abulafla] b. Sam. סתרי חורה, miserabel im Text, mangelhaft und verkehrt geordnet; s. 341.

⁴ 265 b desselben אמרי שפר def. und in jeder Beziehung corrupt; s. 285³.

⁵ 278 סדרים של רזינו שלמה [רש"י] ופקקי הלכות; cf. CB. 2355; Zz. Lit. 59, hier f. 390 b. Trotz der vielen Fehler wertvoll. Anf. [ל. פרודגמא] אמר רבי זכיה מלך מושג פרודגמא; Ende וע"כ קצנו וזותי אשר ילך ונפליא לעשות וזהו עושה נפלאות und Schlussformel.

⁶ 413 Josef b Chajjim בעל כנפים, gelehrtes Reimlexicon, gewidmet Todros Nasi (HB. 8, 77; 9, 138; P. 992⁵). Unser ms. eröffnet ein kurzes Vorw. (מליי מעי); es berührt die Trübsale des Vf.; darauf Verse, worin der Namen des Vf.; das Werk beginnt סתם עוד מן והשמים כדת. מנו מרזי 551 f. Ende; מרזי האלף צקנן הזכרות; Es zählt zuerst männliche Formen auf, deren Endbuchst. ה u. s. w., dann weibliche ohne männliche Form, ohne alphabetische Ordnung, jedoch nach früheren Buchst. des Wortes; hierauf מרזי הכנויים, nur Verweisungen, jedoch das erste Mal 2—3 Beispiele. Hierauf (הנ) צמור (הא) d. h. in Verbindung mit darauf folgenden, seien es 2 Buchst. (אז u. dgl.), oder ein noch vorangehender dritter etc., aber darunter auch suffixa, z. B. ה mit ו also ו, dann כסאו, צקילו, מנולו. Der Vf. schaltet kritische und exeget. Bemerkungen ein, teils unter Angabe seiner Autoritäten (s. Luzz. zu מכלול Ed. 1862, S. ij—iv, nach seinem def. ms.), welche hier, ohne Untersuchung, wie weit sie indirecte Citate seien, nach hebr. Alphabet folgen, die Ziffer bedeutet die Blattzahl, L. weist auf Luzatto.

ה' ר' אברהם ז"ל [אזן עזרא ?] 458. ר' זרחיה הלוי ז"ל עשה ומסבג ליל לום כפור וכו' ויש שחופסין אותו למחר לא יתכן למחר מחר מן הלילה לזוקר כי הכל יום אחד [לונץ לייט' 461 סי' 16], ר' יהודה בן זלעם L. 506, ה' ר' יהודה חיוג 442, 452 b, 505 ויהא ה' ר' יהודה 437 b, 438 b ועוד, ה' המשורר ר' יהודה (!) מרזי הלוי אומר יום ליצנה נהפכו מוליד (so) כך נגשמת אילו פינו מלא שירה כים ומולוי 484 המשורר הגדול ר' יהודה הלוי ז"ל צאמרו החקדשו נמחרת סליחות ליל לום הכפורים כמו למחר ואין דחקו החרת, ה' ר' יונה 426, 435 b, 442 ועוד [אמנם צטעות נמלא] ה' ר' יונה הלוי הציאו צדגשות השין, וכבר הנחת למעלה וחזרו צרש קשש ואני ראיתי ספרים מוגהים שנוטים (?) כמותי ונקדוהו צדגשות השין 446 b, ר' יוסף בן שלמה אכן פואל אלושקי L. 431, 469, ר' יעקב אלשטין (אלשטין L.) 442 [ר' יוסף הלוי גירונדי בחוכמה L. לונץ לייט' 410], הפיל' ה' הגדול רזינו משה אכן מיוון 467 b, ה' ר' משה ז"ל י עזרא צפזמון L. 448, רבי סעדיה פירש תולעת שני 496 b, המשורר ה' ר' שלמה בן גבירול צאמרו נמסבג לאט מלכות נציות מוחאים 416, עצטיט . . . ויש אומרים שמוסיף על צינו עז זה דעת [ר' שמואל] הגיד 465, ה' ר' ששת צ"ר יוסף ז"ל אכן שחר פי' על וקרנים L. 469.

Der Vf. citirt Lesarten 414, 463, und wendet zur

² 106 Titbl. (so) ספר למגיסט מאבן רשד; 107—13 enthält den Anf. der Canones, unten ⁸.

³ 113 Wesentlicher Inhalt von Euklid i, 1—32: הנקודות הוא תכלית; 122b; anders N. 246⁶; HUb. 507 (² l. ³).

⁴ 122b [קיצור אלמגיסט], cf. ²] Compend. des Almagest von Averroes [h. von Jakob Anatoli 1231 in Neapel]; HUb. 597.

⁵ 242b [Euklid, Ende der Axiome und Anf. der Lehrsätze i, 1—19 und (f. 248) ij, 6—14]: אל האחד כאשר ידונקו; HUb. 507.

⁶ 254b astronom.-kabbal. Fragm. [Jesaia b. Josef, עץ חיים]; HB. 12, 85; 16, 12.

⁷ 256 אצו אלד וליד von Averroes (דרושים הטבעיים) und And., mit Commentar v. Mose [Narboni, 1349]; s. N. 36¹⁸; HUb. 179, 183, 188.

⁸ 319 Titbl. סי' תודוסיוס זכמנת השננות; f. 320 Canones zu Tabellen [von Immanuel b. Jak. s. 386²] 1465, wahrscheinlich von Mose Farissol Botarel; HB. 7, 18; DMZ. 18, 168; Bd. 24, 336. Ueber Null s. unten A.². Ende def.; Anfang (auch oben ²) נקטנו לחשוב וקויות הככבים השננות זכמי יום ו' כ' שטיי' [= Settembre] זשנת אלף תס"ה לחשבון הנגרים שהוא ערב ראש השנה שנת רכ"ו אשר הוא ראש מחזור רע"ו ונפני ששורש הלוחות ומחילין (sic) אחר חלי היום האחרון מחדש פינרר שנת אלף ש"מ לחשבון הנגרים גרענו אלף ש"מ מאלף טס"ד [טס"ח f. 107 תס"ד] שהם שנים שלמים וישאר קכ"ז [קכ"ד l. ¹] שנים שלמים חלקנוס על א'א' [מ'א' l.] שהם מספר כל היקף מההקפים הכתובים בלוחות אלצחני ויהיו ג' הקפים וד' שנים ונפני שנשאר עוד עד כ"א שטיי' משנת תס"ה שהם כל חדש אנושטו וז' ימים שלמים חז' שט"ו' ונחיל מחלי יום ה' שהוא יום ה' [del. s. f. 107] שלפניו יהיה צין הכל ג' הקפים ד' שנים שלמים וכל חדש אנושטו וז' ימים שלמים והוא יקרא התאריך הראשון הנלחי מחוקן עם ערך החלוק.

נכנסנו בלוח מחלק השנה לחמה צעור רשום עליו מהלכו להקפים מן מ"ו ולקחנו הנמלא כנגד ג' הקפים ומלאנום סס (2) א' ב' ג' ... לקחנו מה שנמלא זשנת הרציעי ת...

Auf die Berechnung von Mond, Saturn, Jupiter, Mars, Venus (wovon f. 107 nur 4 Zeilen, abgebrochen mit den Worten עד כאן מלאחי, hier f. 327 fortgesetzt), Merkur (bis 329b) folgen Anweisungen zu astrologischen Zwecken; f. 330 liest man חלקותים שלקוחים, also über Ascendenten; dann die anderen „Häuser“, nebst Kriterium (מאזני הכתים) 332); dann die Aspecte (המנטיס); f. 333 ist ein Horoscop abgebildet; f. 344 מלאחי לזק השננותיך; 345 על 345b Z. 5 v. u. beginnt ein Absatz: המעלים האלו חמס;

¹) Dies ergibt sich weiter unten, ohne dass ich verstehe, warum von der Radix 1. März 1340 bis 20. Sept. 1465 nur 124 Jahre, 1 Monat u. 20 Tage zu rechnen sind.

²) Die bekannte Figur für Null, vgl. Hebr. Bibl. 1861 S. 95 A. 2.

³) f. 333 liest man: וכבר נחשאר לך מחשבון המעלכות.

נחשצו בלוחות אמנם לא נמלטו מן השגיחה על כן תמלא במאדים י"ח ועלות . . .
 אמנם; hier bricht der Cod. ab; auf f. 346 sollte wohl die Lücke ausgefüllt werden; cf. N. 343.

⁹ 346 b Jo. Blanchinus (Bianchino יואן דביאנקינו 349 b), Canones zu den astron. Tafeln; Anf. (HUB. 626 versprochen) אשר ראוי לקראו המאיר Initial [בצלמיות] unausgefüllt. Der anon. Uebersetzer [etwa Mord. Finzi? die Beispiele sind meist von J. 1447] giebt technische Wörter italien. und hebr.; stimmt nicht überall mit der lat. Ausg. Ven. 1495; end. וזהו המצוקה, ל"צ דקים והוא המצוקה, dort vorletztes Comma des 34. Kap.

F. 102 ואני ישי בכמ"ר יחיאל ז"ל העתקתי אותו ג"כ מנוף הספר ¹⁾ והשלמתי אותו היום יום Oft Raum für Figuren. — Epigr. am Schluss des Cod. ילחק מפאטו י"ו נכתב ע"י הלעזר עזרא בכמ"ר ילחק מפאטו י"ו (cf. N. 33, 35). Der gelehrte Esra (CB. 973) schreibt uncorrect ab.

32. 344 f., kl. deutsch-ital. Curs., uncorr.

¹ המאמר האחרון מספר הנפש לארסמוז ניאור החכם אבן רשד, Averroes, mittl. Comm. (תלביץ HB. 13, 6) z. Buch der Seele, übers. von Mose Tibbon. Anf. ופני שראינו כי הידיעה העיונית היא מן הדברים המועילים (Schemtob: מועלת המלות; end. וסנכדזים לפי שראינו כי הידיעה העיונית מן (cf. N. 125¹). Cod. 387 hat das (unbekannte) Datum Djumada (ללהגרה 1. לחודות 775 so) = 12. Sept.—12. Oct. 1181; vielleicht in Murcia, was in P. 965² für Schemtob wenig passt; HUB. 148/9. Am Rand von Tr. iij die Paragraphen gezählt und griech. Originalwörter.

² 57 Averroes הביאור ס' המופת, Gr. Commentar zu Analyt. ij; verf. Dsu 'l-Hidjdj 575 (Ende i), 201 und 107 §§. [Kalonymos b. Kal. übersetzt 14. Tebet 75 = 13. Dec. 1314 in Avignon aus uncorrectem Original]; Anf. Exod. הכונה זאת, Anf. Text כל למידה זזה, ולימוד שכלי.

F. 56: ואני העתקתי מן העתקו (so) הנ"ל נאום יונתן ב"ר יעקב גאליקו איש מנעוצה חי"א (so) והשלמתי [המחבר י"ז 118, 82] העתקו שנה ה"א ותלש מאות ואחד עשר ליליה היום יום ג' ב'ן (so) לחודש תשרי ש"א לפ"ק. פה וזכירה הזירה. || חזק הכותב || ואמן הקורא צו || אמן אמן || סלה סלה; cf. f. 344 b סלה; Cod. Casanat. J IV, 5 1475; Elia b. Jehuda und Jehuda b. Elia, Karäer 1488, s. II Mosé p. 405.

33. 394 f., viererlei deutsch rabb.; 1552.

¹ סתרי תורה [von Abr. Abulafia]; s. N. 341⁷.

² 73 Sam. Tibbon יקו המים bis K. 14 S. 83 der Ausg. mit Custos ידיעה (f. 128). — 128—9 Z. 5 ספרת הסנות; 128 b ספרת נאמן הספרת הסנות; 128 b ספרת הסנות, הפסקה הע"ו בקוילה לרנני סנות הקוילה הקורה נגנע.

¹⁾ Wohl wegen der 1. Person im Epigr. des Ibn Ajub?!

³ 129 Z. 5—151 und 168—84 ביאור יסוד עולם von Sal. Corcos, zuerst bis ij, 5, s. 431¹⁰. — b) 151—68 Abr. Ibn Esra [יסוד מספר] Kap. 7 mit Nachträgen weiter als N. 43⁹.

⁴ 185 Isak Lathif's Schriften, zum Teil aus Abschr. dieser schlechten HS. edirt (HB. 12, 36, החלון 8, 149); רב פעלים (in N. 55 eine Notiz von „Samuel“), כוכבי יסוד (nicht unter dem Tit. שער השמים, wie החלון 7, 126; in Chajjat's Vorr. zu מערכת: שער השמים וטור: מערכת; hier ⁵); HB. 3, 6. — ⁵ 193 [ה]עולם schlecht ed. in קנולת (HB. 5, 116, vgl. 27 unten; החלון 7, 112). — ⁶ 224 צרור המור (HB. 12, 55 A., cf. 9, 138—9); גמי u. Comm. Hiob sind in Kap. 6, 8, 10 erwähnt. — ⁷ 229 אגרת התשובה an Jedaia b. Nachschon [Penini?]; HB. 12, 34; Alf. 252 zu 106; i קונץ ע"י, s. ij, 18. — ⁸ 254 גנוי המלך, K. 1—5, 6—12, 13—16, 17—25, 26—32, 33—42 (Ende) in כוכבי יסוד 28 (HB. 6, 1; 12, 36), 30—34; K. 8 aus Alm. 156 in כ"ס 8, 89, wo S. 91 Motot aus K. 5 S. 13.

⁹ 251 b—53: זה כתב הח' ר' משה חזון ז"ל צענין המלייך צהגדות צמס' יומא: צסוף פ' צא לו צענין אורים ותומים והוא ענין עמוק מאד ונטה צפירושו לענין אחד לא כיון ענינו מוחך דצני החכם אצן רשד אף אס שני הפירושים קרוצים צענין יראה המעיין ויצין. ועשית חסן. . ואמר רצוע יהיה. . נראה כי אלו ארבעה לא היו זה על זה? ס' פאה, Figur fehlt. Aus Ende

¹⁰ 300 Commentar über Psalmen, 347 Prov., 369 Hiob, anon. [Sal. Isaki, der citirte Menachem ist Saruk, nicht Recanati; CB. 1735].

F. 70b Mittwoch 21. Tammus 312; f. 250 geschr. von Reuben b. Sal. Aschkenasi für messer Cornelio אדילקני, wohnhaft in Venedig, zu etwaiger Herausgabe, mit einem Elogium der Ausgaben desselben, Dienst. 28. Tammus 312 in אודינה (Udine?), im Hause des Meir Kohen b. Mose K. רי"א; s. die Abh. in Sitzungsber. 182 A. 12.

34. 429 f., ital. rabb., um 1550.

Isak b. Abba-Mari בעל העיטור, anf. שלשה ספרים (das Wort fehlt in der Vorr. der Ausg.), steht an seiner Stelle (f. 136) mit der Bemerkung נסוף הספר והוא כתובה נסוף הספר. Geht bis ij, 18; dennoch נשלמו אלפא ציתי וזהם נשלמו הלכות שמיטה והלכות טרפות וכו'

35. 356 f., ital. Curs. des Esra b. Is. de Fano הגעיר פן המחקק in Venedig, Neumond Nisan 311. 269—85 verkehrt gebunden.

Is. Israeli יסוד עולם, Astronomie mit einigen ungedr. Versen,¹⁾ wegen Lesarten noch zu untersuchen.

¹⁾ מנלה מעשה חכם ונכון
ואל השואלים אותך למי אס
לבי לך עד לאלעלה ומשנן
אמורי לאשר מלך צהשנן
ולמא רשע אלמילך (sic) הדא אלכחאז למן אליה ועלי אסמה חזרה כחז לה

36. Die beschrieb. ff. gezählt bis 264; f. 267 b h. Index (HB. 6, 107, 132; 8, 84, überhaupt über den Cod.; ohne genügende Kenntnis der Literatur bei Schapira, Vorr. zu ⁸), etwa 4—5 Hände.

Einer der wertvollsten Codd., eine mathematische Bibliothek von Seltenheiten in collationirten Texten.

¹ Levi b. Gers. מעשה חושב, def. hinter f. 1 u. 3 u. Ende; — f. 101 Fragm. von ij, 6; s. 68⁶.

² 9 יסודות oder שרשים, Euklid, h. von Mose Tibbon, 17. (nach And.: 7.) Elul 5030, nach Ishak b. Honein, emendirt von Thabit, mit dessen Zusätzen, enthaltend andere Beweise aus griechischen Texten; f. 22—3 die Lesarten des Hadjdjad zu ij, 1—10 mit algebr. (arithm.) Verhältnissen anstatt der geometr.; Randnote zu Lehrsatz 11: דע כי כל התמונות הקודמות יכנסו נוספר; f. 8 b zu einer Paraphrase des Lehrs. אלחנאז אשר יעתיק אלה הדיוטים. אל המספר כדי לקרצ אותם אל ההצגה. — Hypsikles ist wohl nach Costa's Uebersetzung hebräisch gegeben; HÜb. 504, 506, cf. 410; Mtschr. 1893, 517. — Ueber die Zahl der Lehrsätze und die Randnoten s. Anhang. — Zusätze eines „Josef“ aus arab. Quellen (cf. Compend. P. 1099?) vi, 8 f. 37. נסחת הטולט bedeutet das Compend. in מדרש החכמה.

³ 17 b—21 b al-Farabi¹) וסמשי; פירוש . . . לפתיחת המאמר הראשון והסמשי²) Anf. . . . לוי חלק לו. הנקודה היא מה שאין חלק לו. . . . אליו הדברים אשר נמנו וקופפו דעת החכם (nicht in 290) f. 18; 3 Lehrsätze nebst Beweis. 3; רי יעקב בן עכיר ומפתים לציאור לורה ליד עכ"ה. Zu v anf. החלק הוא מה שישער . . . וראוי שתנן כי ענין החלק. end. שני פעמים לזכר. Citirt Schriften des Aristoteles und enthält kritische Bemerkungen über Text und Erklärer; HÜb. 508—10.

b) f. 85—86 Ibn al-Heitham [gest. um 430 H., geb. 355, s. zu Baldi 36, 38; Nicoll 262] Abu Ali al-Hasan b. al-Hasan פירוש . . . פתיחת המאמר, über die Einleitungen zu Euklid v, vi, vij, x, xi [arab. Uri 908, DMZ. 24, 352], h. von Mose Tibbon zu Montpellier; nach Cod. 290² im Ab 5030, Ende x und xi 21. und Montag 22. Ab. — x f. 21 הא' המאמר; Anf. vij und xi f.

חמה כי אין לקדמך גזירי צהון ושאר קנולות הסגנים
ומה צלע לאיש כזון צדוד הון והוא נמס וכלה כעננים
קסה ארץ ושמים וחילם והנס לך צרית מלה נחומים.

f. 3 zwischen den Versen משכיל לבנו שאהו ראות עממות

לבאות קדושים אין יסעו על דגלם
אל יחשוב כי לו פנים יגלו עד
ישקוד עלי שפרי ספר יסוד עולם.

¹) Die 3 folg. unpassenden Worte קדמך קדמך קדמך fehlen in dem, sonst minder correcten Cod. 290.

²) Alf. 73. Das technische Wort ist ungenau wiedergegeben bei Wöpcke, Omar p. 5 Anm. **; cf. p. 74 n. 2; Catal. Codd Leyd. iij. 40 (zweimal); ZfM. 10, 487, 499; mein Euklid bei d. Arab. u. HÜb. 509 gegen Klamroth.

20 und 85b wird auf den „Anfang“ des Commentars verwiesen; Einleitungen (הקדמות) zu viij, ix, xij, xij seien nicht vorhanden. Die Erklärung beginnt mit einer allgemeinen Discussion des Objects (מקור = כוונה); zu den Einzeltexten ist von Varianten die Rede, z. B. vij f. 20b. Anf. ואלם המאמר החמישי הנה אקלידס באר צו כגלח יחס השעורים; end. וכן המחדד זה סוף מה שזכר אקלידס בפתיחת המאמר הי"א ולא הקדים בפתיחת. הי"ב ולא הי"ג דבר מן ההקדמות . . . דבר זולתו. ונחתום ספרנו עם הדבור הזה Epigr. in N. 290 genauer.

⁴ 102 Abr. b. Chijja צורת הארץ, mathemat. Geographie, besäet mit Varianten, Parallelen aus Fergani (Quelle des Werkes? ZfM. 12, 10); im Epigr. zu N. 294: מ' הרווין (Mord. Finzi?) bei Muscato zu Cusari 84². In N. 47¹² Vorr. für Abr. b. Salomo; in הגיון S. xv lies: המליקים . . . ודרכיו מפורשים . . . המליקים; in N. 340 nur ס' המניסטי, f. 106, ס' הטעמים, f. 109, מ' מואמר ג' מחדש החכמה ונס' אפלאח (so) האישנילי במאמר המזכר. In einer, mit ס' bezeichneten Note f. 114. Die sehr zahlreichen, zum Teil discussiven Randbem. des span. Annotators enthalten wertvolle Varr., z. B. gleich zu חבור — וי סלמה כתב זהם טעם אחר כי לרוב רחקו נפסקין und Citate;¹) derselbe hat erst die Zahl der Kapp. (פסוק) hinzugefügt.

⁵ 127b ס' הכדור i, 1—10 Anf.; ed. 1851; ZfM. 12, 16; in ms. Alm. 8 u. V. bei Wf¹ p. 53, wo die Stelle über Jesus in Ed. 109.

⁶ 136 Abr. Ibn Esra האחר; HB. 2, 94; besser ed. v. Pinsker, Odessa 1867.

⁷ 137b Commentar über השם von Abr. Ibn Esra; Vorw. מפני (HB. 5, 109), חמר בחלק הא' צענין שם העלם, Anf. היות חלקי החכמה רבים, wo R. 314 a. 1386 verfasst ist; Menachem Tamar's Comm. s. CL. 122; andere bei Benjacob 477 n. 665 ff. Zu Abschn. iij: ואני מנאחתי למקובלים סיכתצותו זה' ה' ה'.

⁸ 138b משנת המדות, die älteste h. geometr. Schrift, zuerst von mir 1864, dann mit deutscher Uebers. v. H. Schapira (ZfM. 1880, Suppl.) edirt; s. Bibl. Mathem. 7, 38.

⁹ 140 Geometr. und algebr. Notizen oder Fragm.

Ueberschriften und Anfänge: כולל גדול אמרו צמדות מרובע ז' קוים (140) mit 7 Figuren; dann einige Maassverhältnisse (ערך) in ganzen Zahlen, u. A. der Diameter $\frac{7}{22}$ der Periph. —

¹ ס' אלמנסטי במאמר הב' . . . (102b), hingegen (!) נקטר אלמנסטי באזיר, לויס סן — vgl. oben unter ² (zweimal 108b) — ונקלור הפוליטי . . . [identisch mit Ibn Aflah], מראה האופנים, ס' השמים והעולם, ס' האישפירה, — ס' הגלגל (103b [Sphaera = הגלגל]), — ס' השנן המעלות, (119) ס' השנן המעלות, (126) ס' ראשית חכמה, (119) ס' השנן המעלות, (126) ס' ראשית חכמה.

לפני האל חכרע צרך. עת החילי שער ערך. אם ישאל השואל שלשה שהלכו Dann (f. 141). שער הדגים נשלם שנה לנורא עולם mit Schlussformel, צשוק לקנות דג הא! (!) שייך לשער התצור (!) החצור (l.) דלעיל. כלל לחצר המצודרים זה Dann והאי שייך לשער הדגים. חילן שמועד צלחן שלישי ורביעי. Dann . . . אחר זה שער העגול והעשולש, (141 b) שער האלכסונוס והמרוצעים. דע כי כל מרוצע — endet (f. 142) דע כי שער חכמי המדות כי כל שיש צעציו טפה צהקפו ג' Dann ohne Ueberschrift: כתי האי גוונא מדענו. נשלם הכל שנה לאל יכול Diese kurze Anweisung zum Numeriren nach dem Decadensystem, worin ספרא für Null gebraucht wird (vgl. Nesselmann, *Gesch. d. Algebra* S. 496; Wöpcke, *Mém. sur la propag. etc.* 1863 p. 190 ff.; vgl. zu N. 68) schliesst mit der (punktirten) mir zum Teil unverständlichen Formel: הרי לך שצעה שערם נספר המספר ספורים, והם הם העקרים, לדעת חכמה נוספר צונן ושיעורים, כפל חלק לארבעי, חסר דג (sic) מרוצע מהקוטרים, משולש ועגולה דורים, שנה ליולד אומר צספר מאי חמשים צחמשים טול חמשים וקצנ חמשים ויהיו: אורים. Dann: שצעים אמה ושירים . . . ומה יש לדעת גם (!) חכמינו ז"ל ידעו כי אמתא צרציע סהרי קו Ende; ועתה נצאר המרוצע הארוך בעגול. כיזל אם נשים עגול . . . und, אמתא חס ליה ודהנא מתקליה Schlussformel u. סקוצצ ל"ו.

¹⁰ 142 b Abr. b. Chijja המהלכות bis Anf. Pf. ij; ZfM. 12, 13, 43.

¹¹ 144 ס' הארתמיטיקא Nicomachus Gerasenus, aus dem Syr., arab. von 'Habib b. Bahriz, nach den Ansichten al-Kindi's emendirt, mit desselben und eigenen Noten von Abu (Ibn?) Soleiman Rabia b. Ja'hja, Bischof von Elvira [nach P. 1028 etc. h. von Kalonymos b. Kal.]; HUb. 516; Mtschr. 1893/4 S. 68.

¹² 164 b אגרת המעשה בלוח הנקרא צפיחה לאנו חלק נן אלזקאלה ungezählte 61 Kapp. [Uebersetzer Jacob b. Machir?]; s. meine *Études sur Zarkali* (1884); HUb. 592.

¹³ 173 b Anweisung zur Verfertigung der לפיח des Zarkali auf Verlangen des Schülers Menachem [Tamar? lebte noch 1517], von Mordechai Comtino 17. [so lies HUb. 593] Tebet 5223 (10. Dec. 1462). Anf. nach Vorw. תחלה נקח לוח עגול. Ende סיהם עגולה. ולכן ראוי שיהיה עגולה. Verweist 2mal auf ¹⁵: צצאורנו צמלכח האצערלנ.

¹⁴ 176 falsche Ueberschrift: החכמה לרי אצרהם צר מואמר אחד צח' החכמה לרי אצרהם צר (nicht קינור, wie HB. 5, 108, s. 9, 163; P. 1092¹; Litbl. 10, 431; Reggio 42; Cat. Berl. S. 92), astron. Compend., ausführlichere Recension ohne Vorwort (נפני אורן), vielleicht übersetzt, oder nach einer Theorica bearbeitet, xiv. J.? in Hamb. 141 תמונת הכדור, in V. 292³ angeblich von Meir Spira (s. Brüll, *Jahrb.* 9, 81), Jew. Coll. 138⁴; Anf. הסכינו חנסי המחקר. הסל אלף צהיית ע"כ מלאתי 195 b; הרשאוניס angedeutet. Die wichtigste Umstellung findet sich beim Thema des Mondes (f. 182). Die wichtigste Stelle ist die (f. 178), wo davon

שנצח ונדצריהם נציחו צשחם. ונזה העקום נחיל צגדר השמות אשר נשחנח צהם
 ראשונה והם אלו הנקודה . . דנר ונצי . . והקו . . והשטח. Leider nur 2,
 freilich sehr klein und eng geschriebene Seiten dieser anscheinend
 grösseren Abhandlung. Der Verf. nennt dieselbe in obigem Vorw.
 „dieses Buch“, verspricht in seiner Erläuterung vieler Lehrsätze die
 Namen derjenigen, wie Euklid und Anderer, anzuführen, denen er
 Etwas verdanke. In dem vorliegenden Fragmente, dessen Lehrsätze
 nicht gezählt sind, das aber schon mehr als 20 Figuren enthält,
 und bei dem Lehrsatz von dem Verhältnis der Winkel zweier Dreiecke
 mit ungleicher Basis und gleichen übrigen Seiten schliesst
 Ende 264, die Rückseite leer), fand ich nur gegen Anfang Aristoteles' Physik angeführt.

Bis 202 b Z. 12 sehr deutlich, mittl. span-rabb. der Levante von Mose
 b. David ידן oder ידנא (?) in Constantinopel ליניס (100), und
 Donnerstag 3. Ijjar לסקיה י"ז (lies י"ח) A. רמ"י קנ"י (173 b), also 1480, für
 Mazliach הנחיל. Ihm gehören kurze Randnoten, vielleicht im Prototyp. b) 210 b
 257 b ähnlich kl. c) 259—63 b dicker und frischer. d) Eine span. Minuskel,
 Cursiv, füllt Zwischenseiten, Ränder und Zeilenabstände mit gelehrten, für
 Verständnis wichtigen, Noten, Varianten u. dgl., Columnenindex, leider vom
 (alten) Buchbinder beschädigt. 102 b ist David ibn נחמ"ס (vielleicht der, 1511
 gest. Drucker, CB. 3011) als lebend bezeichnet. e) Vielleicht = d, gr. span.
 Curs. 203 b—9, — Einschaltungen in a) 102—5, 144—5 vielleicht von der
 Hand b, c; Mathem. Figuren fast überall und genau. 8 b Einiges aus Euklid
 latein. Vorne לצנחם למקם und Jechiel mit Rasur.

37. 80 f., deutl. schön span. oder ital-rabb., für Herzog Otto Heinrich
 v. d. Pfalz (Churfürst 1556—9) durchaus incorrect.

¹ [Todros הרורים], def., zuletzt נחמ"ס חספ"ס; s. 209⁶.

² 45 כ"י יצירה ננצי שבתאי [דומלני] חופא ז"ל mit Text; Kap. 1 (wie
 843⁸, Ed. Castelli S. 42); dennoch Schlussformel.

³ 49 אמר הרב הגדול נחמ"ס: פירוט, wie 341¹¹ und 56⁶: קבלה מפוארה [מנוארה l. יפה] [Tit. 112²⁸ (so) נחמ"ס, Jesch. 6, 184 ist ¹⁴ und ²⁸ verwechselt.] יתכן שם הנורה והוא (נחמ"ס) ראשית כל דנר שהוא ² 112¹⁴ יאיר עיני ¹ נחמ"ס ויחשכני נחמ"ס
 הראשון; ohne Tit. ms. Luzz. 113¹²; Cambridge, Schiller I, 95 (HB. 16, 104), häufig als סחרי חורה des Nachmanides (s. zu 341¹⁶ b),
 z. B. Alm. 283⁷ 298¹² (wo עזיאל דנרי nicht dazu gehört); V. 441¹¹, (latein. v. Mithridates HB. 21, 113) 190; Parma, Perr. 104¹³, ij n. 94¹³ Cat. p. 80; wahrsch. Mich. 552 (Nb. 1427 b
 gegen Monatschr. 7, 116), als anon. סחרי חורה הנגלה (Jesch. 6, 10) P. 353² n. 3, 680¹³, 767² („plus développé à la fin“), 770³, 843⁹;
 Schbl. 7 (1869) f. 13; ohne Tit. R. 68. Anf. (Jesch. 6, 177) in

¹) Fehlt bei Zz. Litg. 628; s. auch N. 49¹. 68² f. 152.

²) Zu dieser Rec. des Jos. b. Chajjim war mir die Ed. Ferrara unzugänglich.

Fl. 44, 14 f. 16 (Lasinio); wahrsch. V. 211¹ (aus זכיר etc.?!); vielleicht V. 236⁹: טעם איקור גיד הנפש von Recanati, wo אל טורא für שם הצורה? Der Betrüger Botarel (31d) citirt die philosophirende Einleitung aus ס' הפרדס von Ahron ר"י זנל (cf. CB. 1781, 2158, 2237; Zz. Lit. 106), die Erkl. der Sefirot (28c) aus לפני ולפנים (Norzi, גורר S. 13, HB. 16, 2; cf. גינת ציתן Nb. 1577) von Meir [Abulafia] b. Todros (P. 680¹³). Abweichende Rec., anf. ראשית כי די היה, als קבלה von Jak. הסקיד b. Jak. [Kohen aus Segovia, xij. J.] Alm. 283⁹; Schbl. 7 (1869) f. 12 (HB. 17, 38; 21, 113); s. unten; Einleitung, end. האלילות . . . עליון . . . האלילות . . . (so) מוננו¹ כי יע אור קדמון . . . מים מרוח והרצ הגדול חולק על זה כי אמר על הצנינה שהוא מים מרוח. מה שכתבנו כי הרצ רצונו משה צר נחמן חולק על האומר כי הצנינה רוח מרוח וסוף אומר מים מרוח נראה שגם חולקין כי הוא אומר . . . והספר מים [מונים] ועל כרחנו מן המחשבה חלף hat N. 37 f. 51 ועשרה נשכחלו"ו (Jesch. 6, 178) bis ואמר הרמז"ן ז"ל כי הוא מוכרת ואינו סמוך והרצ פי' מלאך שנק' י"י . . . (רמז"ס A. 112 f. 160 b u. A. 112 f. 123 b nur כאשר נאמר על כי ידה כאשר ציארנו וי"י יראנו נפלאות מחורתו אמן bis N. 112 f. 123 b nur כאשר נאמר על כי . . . כאשר נאמר על כי . . .

⁴ 52 ס' השרשים ע"פ הקבלה; s. N. 240.

⁵ 51 b ס' הייחוד [von Schemtob b. Jakob]; HB. 9, 20; Gh. 105.

⁶ 80 לורה האדם הגדול מדעות הרבה מהמקובלים 3 Anordnungen der Sefirot; cf. Gh. 105.

זה נשלים הקשר: שנה לנותן אחרי שער || והוא יאריך לנו ימים: לכתוב ספרים אחרים || Epigr. ולדוכס אות"ו אינדיקו שר האשכנזים: יתן השם ימים ושנים ארוכים.

38. [Ist ein Catalog der hebr. Bücher und HSS. der k. Münchener Bibliothek]; s. Vorrede.

39. 378 f., i, bis 79 deutsche Curs., color.; ij, 80—194 fein ital.; iij ähnlich i, um 1550, s. die Abhandl. in Sitzungsber. S. 177 ff.

¹ Levi b. Gerson פירוש לקורי א"ר נספרי הגין, richtiger Noten zum mittl. Commentar des Averroes, nur die 3 latein. edirten Bücher des Organon (19b, 48); N. 269³⁻⁵, mit Varr. zu CL. 208; auch 289²⁻⁴; HUb. 68/9.

² 80 מ' נאמרות לארסנו ס' ist jedoch anon. Commentar zu Kanon (def.) הכלל Fen i; f. 87 F. ij, zuletzt unrichtig geordnet und bezeichnet; HUb. 691, 693.

³ 195 כראשית ארון העדות, Dogmatik von Jehuda b. Josef; HB.

¹ N. 112 f. 123 האמת חלה האמת האמת האמת, Botar. 28b, also mit Uebergang von רצונו (אמר משה נועריל) הרצ רמז"ן, was oben zur 2. Sef. notirt ist; auch im Commentar; s. N. 240¹².

12, 104 (R. 1417). Cod. 78 f. 137: לוח הספר, specieller Index nach Kap. und Blatt (קלף).

40. 277 f., dreierlei deutsch; 121 ff. jedenfalls vom Schreiber des Cod. N. 22; 161 ff. von Jak. b. Jos. in Venedig, 12. Nisan 308.

Kabbal. Sammlung, teils unedirt und selten:

¹ זכר פ' פקודי aus היכלות ד' שמשון.

² 43 יצירה ס' Rec. i, zuletzt aus ij, in Quadratl. mit anon. Commentar meist nach ij, wesentlich identisch mit N. 115⁴ und Pseudo-Saadia, auch die uned. Kap. v, vi. Die Umstellungen beruhen wahrscheinlich auf Verschiedenheit des Textes, dessen Abteilungen in beiden mss. nicht durchgeführt sind; Mag. 19, 81 u. Epstein, Mtschr. 1893/4 S. 75. Guggenheimer, Litbl. 9, 289, hat nicht sorgfältig verglichen; den echten Saadia s. N. 92, 221.

³ 80 היכלות ס', s. N. 22⁵. — Die Abteilung der ff. Stücke ist unsicher; f. 93b—94 vielleicht an richtigerer Stelle f. 108b.

⁴ 94 Z. 6—98, s. N. 22⁶.

⁵ 98 Chald. Anruf. des Gottesnamens: שם ה' אלהא רבא שצחמותיה; סיפרא דרין לא נפל גציה דליקחא ונאקרא [ומוקרא?] רבא שמיא וארעא לא הוי וחצלי לא משוי ציה.

⁶ 100 Fragm. היכלות? s. N. 22^{7c}.

⁷ (109b) אור ר' עקיבא היינו ד' שנכנסו לפדס וכו' (sic) אור ר' ישמעאל (109b); אשרי אדם שיגמר הוה הזה נשחרית לשחרית; die Redner sind abwechselnd Akiba und Ismael; zuletzt kommt eine Art קומה; 111 unten: אור ר' אני ראיתי ונלכו של עולם יושב על כסא . . . אמתי לו לשר התורה רבי; למדני שיעורו של יואל [יוזר l.] ואמר שיעור קומה תתסדר תתקן; Ende (113b) חס . . . סליק מרכבה רבה (sic) וענני צעת רגון או ית . . . ית לעד א"ל; N. 22⁷ b, und unten ¹¹; ms. Mich. 317 (Nb. 1531).

⁸ 113b eine Art היכלות: להשתמש: אלו הם צ' שמות שיש לו רשות לאדם להשתמש: אור ר' ישמעאל אמר לי: זכר. Zuerst die Namen der Himmelspfortner, später auch Gebete und eine Anzahl von Absätzen, welche beginnen: מלא כל הארץ כבודו. Ende (im Gebet) מלא כל הארץ כבודו.

⁹ 120 Fragm. היכלות? anf. ופיתי צלזור ראיתי; zuletzt am Rand כאן ספר.

¹⁰ 121b היכלות פי' ספר רעיהם [דעיהם]; ed. in ציה"מ v, 170; s. HB. 14, 32.

¹¹ 132b ist שיעור קומה in ריאל 37--40 Z. 4; vgl. 22⁷ b, end. אלה! אלהי אל תאמר חסלת צלוחא דאליה ז"ל CL. 393.

¹² 139 chronolog. Daten von Mose bis Muhammed, von Adam bis 5092 und ungenaue Notiz über die Entstehung der Kabbala in der Familie Abr. b. David's: אלה ז"ל נגלה לר' דוד (!) אז צ"ד ופתח לו חסלה נח' הקבלה והוא מפרסם לזכו ר' אברהם ז"ל והראש"ד מפרסם לזכו יצחק ז"ל שהיה סגי נהור וכו'.

¹³ 140 anon. Erklärung von Stellen in Nachmani's Pentateuch-Commentar (bis פ' חקת) mit Rücksicht auf Sefirot (P. 838²), anf. besteht nur aus den Worten: ואל שדי . . פי' היסוד שהוא אל שדי הוא כסא . . שם עדותיו חוש כנגד חוש ועתה הטעם לזקן ואגלה לך: in 144b) liest man: פ"י י"ג מדות (150) wird מדות פ"י כי תשא (150) hervorgehoben. Die HS. bricht פ' חקת mit den Worten ab: מתפלת משה שאמר ה' הוא הע' כי לשם הנכבד שימחול לו.

¹⁴ 160 (59⁸, 92¹⁴) Abr. Abulafia אור השכל; Gh. 110; R. 1406 (HB. 12, 55).

¹⁵ 213 über Emanation der Sefirot: אדם שווא; Gh. 110 N.

¹⁶ 215 Punktation von לו, חי, in 216 Permutationen; — f. 216 b wahrsch. Schluss von Abr. Abulafia חיי העו' הבא (עגולים, oder שם פי' סעס); Jesch. 6, 96; cf. N. 408⁶.

¹⁷ 217b עין הארץ. שמוס מלפץ [Excerpt aus Botarel zu Jezira 33d—34d], ein Buch ע"ס ist unbekannt.

¹⁸ 219 Abr. Abulafia אמרי שפר; s. N. 285³.

41. 246 f., deutsche Cursiv, um 1550; incorrect.

¹ . . מלאכת היר חזנו (so) אחד המכונה עוריק; s. N. 266.

² 189 [כ' המסערים] T. ij des כתאב אלאגדיאה von Is. Israeli b. Sal. nach der freien Bearbeitung (Diaetae particul.) des Constantinus Afer, h. von Anon. (um 1197—9); Abschn. 1, 2 bis ערמונים (hier f. 206) in Cod. 295. Anf. החיים (כי) נהיה; ohne den kurzen Prolog in Cod. arab. Münch. 809 f. 70b: קאל אסמק ואלא זינא פי אלמקאלה אלולא (letzterer hat Monogramme des פרנס (?)) אברהם (?)) ס"ט and Juan de Castellajo).

42. 526 f. bis 274 ital., dann deutsch, color.; 333 ff. dicker, um 1550.

¹ ממשפחת טעמי המצות ע"ד הנסתר von Kana ibn Gador b. Nachum פליאה (HB. 14, 86), unbetitelt (הס' אשר לא נוקט בשם) Vorw.); als Ed. Poryck 1786 (Zd. 409, nicht 1806, wie Jell. ז"ה S. xlv), so selten wie HS., war mir unzugänglich; die Einleitung über Deut. 6, 4 mit verwirrenden Erläuterungen von Elas. Perls 1609 und Wilm. wahrsch. 1726 (für 1730, in Add. CB. 637, bei Jell. 1780; bei Grätz 8, 459 als 3. Werk; über das Alter des Werkes s. HB. 15, 59, 101; 18, 4); die Abhandlung über Gottesnamen (f. 25) ist ein halbes Plagiat aus סערי אורם von Gikatilia. Ende א"ל אס קן על חס כדן הוה. תס ונשלים נאור טעמי המצות ע"ד הנסתר; also nicht mitten im Satze abgebrochen, wie der Editor meint. Im Scheidebrief f. 196: אלא ינאק, Ed. f. 96, ist der erste Copist?

² 275 f. 276 Index über 62 Fragen, aber כאן מתחיל ס' השאלות נכד לדוד אני זכיהם זן נעוואי vor n. 11 f. 280b:

speciellem Index 148—153 b; 200 b fehlt Etwas (ib. f. 35), 184 b ספר ist dort 136 b nicht angedeutet. HUb. 746, cf. 684.

⁴ 390 b Josua Lorki [גרם המעלות], s. N. 280⁹; f. 401 Z. 7 def.

⁵ 502 b Averroes שרשים כוללים צענינים מועילים צמחים המשלשלים מלאר השלשול (vor 1304 hebr. übersetzt); HUb. 676.

45. 585 f., sehr incorr. deutsch, f. 378 ff. color., von Jischai b. Jechiel.

¹ Is. Albalag („חלצלק“), פירוש על שמע הטבעי [zum mittl. Commentar des Averroes]: הפקק הא' כוונת הפילוסופא (so) נזה הפקק להורות; end. (Tr. viij) וזהו יצא זה צמח סיניא כנר; Unicum, interessant auch für Textgeschichte; HUb. 116.

² 378 Confuses Titbl. — Abr. Ibn Esra, astrolog. Schriften: ³ 422 b ראשית חכמה, ⁴ 437 b המולדות, ⁵ 461 b הטעמים, ⁶ 478 b השאלות, in 5 Teil. (1—3 fast nur aus ¹ excerpt.), anf. ⁷ 510 a המבחרים; s. N. 202.

⁸ 518 (so) ס' ראש ראשית החכמה (so) הפילוסופיה ומלאר זה הסללה הנפשות (so) 518, ebenso 569 b, ראש wohl im Prototyp Custos oder Irrtum; s. N. 402². Von des Schemtob Palquera fand und copirte der Abschreiber nur das Vorgedicht; HUb. 37.

⁹ 573 (so) ס' הנקרא העמק (!) טרקטאץ נאור אל מלאר הגיון ארוסטוטלס (so) 573, מהנדה והקול ויצא [ויסוד] הדיקס; end. הזה נהחייז האחד לאחר תל"ה; HUb. 473.

F. 422, 460, 469, 547 b, 585 (ohne Namen): Sonntag 15. Tebet, 13. Dec. [1551], Dienstag 24. Tebet, Mittwoch 27. זינאר (Zennaro), Donnerstag 18. Schebat; Mantua; Freitag, 29. Januar.

46. 424 f., bis 282 deutsch, 1550? פרשת וישלחי אלהים; dann ital.

¹ Isak Lathif b. Abr. שער השמים, später in סוף ausgeführt. Langes Vorw.; i, 23, 28; iij, 2—3 in סוף ij, 81, 104, 129; cf. F. 21; andere Recens. V. 335? nicht a. 1244; s. HB. 3, 6, 14, 83; vgl. 8, 64; 16, 78 (über die anon. homon. Schrift); Gh. 24 G.; HUb. 641, 830.

² 130 Chajjim Obadja b. Jak. באר מים חיים, i 135 b, ij 183 b, kabbal. Erläuterung des Tisch- und Nachtgebets. Im Vorgedicht die 4 bei Sabb. angegebenen Tit. In dem allgem. Vorw. f. 131—2 סדר דרכי החשובה [von Jona Gerondi, CB. 1427 n. 34]; im 2. Vorw. zu Teil i. עץ דרך עץ. Die Ausg. war mir unzugänglich; über Meir Rothenburg bei Lilienthal s. CB. 1713.

³ 283 ס' המליצה נכוסר ונהללה ופי' המופת כלופים ונפת; über Averroes mittl. Commentar zur Hermeneutik; f. 284 anf. המאמרות; HUb. 89, cf. S. 55.

⁴ 334 Z. 3 v. u. — 335 Z. 1 Fragm., Commentar über den Kanon von Avicenna, iv über Fieber. Galen's Krisis heisst צמחון; citirt פ"י אחר; HUb. 692.

⁵ 337 Levi b. G. אומר לוי בן ג' מאשר ראינו זה הס' גדול; B. i in N. 269⁶ bis § 153 der latein. Ed. v. Averroes' Comm. [med.]. B. ij f. 393b . . . וסדברים הדושים הידועים ר"ל מספר החולדות . . . אומר לוי ויש לאומר שיאמר שזה הצאור חלוש; f. 407b (44b) ונכאן בשלם ציאור נוסחא סב' הנמלאת מזה לצ"ר בס' הערנ (latein. f. 251⁴ § 45); end. החוש אחר שכבר הגיעו; אל החוש אחר שכבר הגיעו; also nur die kleinere Hälfte von Tr. ij; N. 296 f. 45 def.

47. 464 f., viererlei deutsch, bis 144b color., Vened. Sonntag Abschn. ראשי המעט, also 1551, von einem שלמה? Das Wort ist rot und gekrönt, 310b מלי hervorgehoben.

¹ Scheschet b. Is. [Gerundi] פירוש על משלי; correcter in N. 60⁴; CB. 1955, 2093 (falsch P. 769⁶); der Vf., in P. העשורי (cf. Zz. Litgesch. 477), ist schwerlich mit dem Kabbalisten Scheschet aus Katalonien (unten ⁸) zu identificiren und deshalb um 1320 anzusetzen (Zz. Add. 317, zu Benjamin p. 5; vgl. Jellinek, Beitr. ij, 48; CB. 2524).

² 145b מהימנא רעיא, zunächst jedoch und auch später aus זמר, zum Teil identisch mit N. 17; instructiv für das Verhältnis zu חיבורא קדמא, was nicht Tradition (Zz., rabbin. Lit. 18), oder gar Glosse (Ben Chan. 3, 269), sondern ältere Rec., wozu אומר רעיא Varr. und Zusätze bietet. Stücke sind vielleicht nur als Auszüge zu betrachten, wie z. B. A 275, B 254: דאנת הויה סליק פנחס ונכתב כל הויה דאנת הויה וכו' (Lücke) ללוד וכו' כדאמרינן דאנת הויה וכו' פנחס ונכתב כל הויה דאנת הויה וכו' . . . כי חסיד אני עד ופקודתך שגרה רוחי ורצא דמלא כל נפשות [נפשות] דלדיקיא . . . כי חסיד אני וחיבורא (sic) ק' תלחא חינון, Ed. 221b, 222. Ferner B 239, רגיונין לאתיקרא עד לא מנא זמניה וכו' [כדאיתא] צפרשת פנחס אומר רעיא E. 246 und 16 (ויקרא). Beachtenswert ist קראן קראן קראן פנחס בן אלעזר F. 146 anf. אדרא זמא (168, 169b) האינו (Ed. 214b) bis Ende; 179b Z. 3 v. u. springt von קלא Ed. 294b Z. 5 bis 295 Z. 15; f. 182 גופא גופא ist Ed. 296b Z. 11; 182—190b, Ed. 206b Z. 8 v. u. bis Ende, 212b). Dann erst folgen dieselben Stücke, wie in Cod. 17, auch hier ohne Abteilung und Ueberschriften, aus dem mit פקודי ראור wohl identischen רעיא, jedoch auch hierunter Stücke des זמר, Lücken und Sprünge; f. 190b, B 170: פקודי ראור ist 114 und dann 193—195 vorl. Z., B 172—4b, das 117 Mitte; A 197b, B 176b ist 278b (= סמיני f. 42!) bis 280b. Die Andeutung einer Lücke in Ed. 279 Z. 10

nur in B 177, nicht in A 198. Folgt A 204, B 180 aus לו f. 27; A 204—7, B 184—86 ב שופטים Ed. 274 b ff.; dann יתרו Ed. 93; A 215 b, B 194 נשא Ed. 146 b (einige Zeilen); 222, B 199 b das. Ed. 124; 228 b, B 207 נהר Ed. 108 b; dann wieder 233, B 211 ב נשא Ed. 121 b; 235 b, B. 214 ב נהלכות Ed. 152 b; alles Uebrige ist aus פנחס u. zw. 240 b—75, B 220—54, Ed. 242—4 Z. 2, 230 b, 3 b, 247, 67 b, 249 ff., 233 b, 231 b, 224—25 b, 244—6, 234 b—36 b, 253—58 b. Die 3 Seiten 240 Z. 1—241 unten sind in Ed. Amst. f. 17 unter der Verweisung auf f. 246 begriffen, aber dort nicht zu finden, dann bis 288 b, B bis 266 b, Ed. 221 b—224 u. 225 b—231 (f. 229 Z. 2 soll das Tetragramm nach unseren Hss. aus Ringen zusammengesetzt sein, A 264 b, B 263; vgl. CL. 102; HB. 3, 5); dann bis 294 b, B bis 272 Anfang, Ed. 215—220; zuletzt abweichend, Ed. 237 u. 237 b—239.

³ 299 Titbl. שער הקדושה לר' אברהם: f. 300: ס' הקדושה וחזון האדם; f. 300: [בערי הנפש] זר דוד זליל.

⁴ 310 b Mose Nachmani אל חשמו האדם אל ענין חזון האדם = אגרת הקדש, auch שיערי צדק (W. 2 p. 1417!), s. Brief an Halberst. 15; Recanati § 12 citirt הקבלה חכמי; s. auch Efraim b. Gerson, HB. 17, 111.

⁵ 322 b Fragm. von Jehuda b. Kardinal's Uebersetz. des כורי (Ed. Cassel 344); HUb. 405.

⁶ 325 b Is. Israeli b. Sal. יצירה ס' [Fragm. des מלאך ישראל]; HUb. 393.

⁷ Fragmente a) 326 vielleicht aus Commentar zu Jezira? כזר צדק שאמר עולמים (so) נאור נגוסים עולם השכל 328; — b) 328 ידעת כי המלות י"ב שם עליון מיוחד . . . scheint Commentar zum Hymnus . . . נור מודד ערב חלצו מיוסוד גלגליו — c) 329 Ende von Jedaia's אמר אברהם זר שלמה קלאמה ז"ל מסמורה 329 b; — d) 329 b בחינת העולם השכר והעונש הנפשיים; CB. 2270; HB. 4, 109. 9, 2 S. 53? — e) 332 b הקציה צדק כל הנשמות והוא יתע' ידע למה וכך היא המדה להחיות צם 332 b; — f) 333 על שלשה פשעי ישראל . . . פגרים . . . כמו שמוזכר בפרקי היכלות סגרת חכמי ישראל . . .

⁸ 333 למשכיל] למות המשכיל ס' ר' ששת צענין לדיק ורע לו צסוד עצור 333 Gh. 17]; s. N. 92⁵; HUb. 936.

⁹ 334 [Fragm. aus Sam. Tibbon zu Koh. 1, 15]; s. N. 262.

¹⁰ 335 b Kabbal. Werk, wahrsch. von Sam. Motot; HB. 9, 28; cf. N. 215⁶.

¹¹ 406 Abr. Ibn Esra שפה ברורה mit Epigr. der Ausg. 1530.

¹² [צורה הארץ] von Abr. b. Chijja; s. N. 36⁴.

48. 267 f., dick deutsch, um 1550.

¹ וזהר Levit. ² 167 Numeri, zum Teil identisch und ergänzt in N. 20, 218, 219. Peric. לו 39 b, שמיני 46, תזריע 61, מלוע 79; f. 85 אחרי

(N. 218, = B f. 116b), — 125 קדושים; N. 219 (C), 239b—48b bis Ed. 87b; B 150, E 80b Duplicat. — 135 אטור B 151.—162 זקוקות erst Ed. 113. — 2) 167 זנדנר, B 178. 174 נשא, das. 184 nur bis Ed. 123b (לא מלאה יתר). — (לה אדרה s. B³). 218b זעעלותך, das. 185b. 228b טלה, C 247b bis Ed. 161b, eine Lücke f. 248 (Ed. 156b) ergänzt B 195, und daselbst 195b mit der falschen Ueberschr. זפי פתח nur das Ende Ed. 174—6. 240b קרה B 176. 244b חוקה B 179b. 253 זלק, C 255 beginnt mit Ed. 206b יי ייסי פתח. 264 פתח nur 3 Bl. — C 265—73 (Ed. 214b—231b יי יסוד פתח); eine Lücke f. 270b (Ed. 224b) ergänzt B 197, und f. 198 giebt die Forts. Ed. 231b—254 Z. 6 ירח.

49. 458 f., deutsche Cursiv, 41—261 blasser, ¹ color., um 1552?

¹ Mord. [Rafael] b. Jak. b. Abr. b. Maimon b. Abr. b. [...?] Rossello (רשילוני?) über 10 Sefirot; Vorw. beg. יאר ה' פניו; כתר חסיד כעל (Nb. 1653) Anf. f. 5 (Nb. 1653) 42 Epilog ועתה יש לי לשבח . . . זשור יי לין זילא יילא und Epigr. [des Prototyps] 14. Tebet 5311 (Dec. 1550) in Rom von Jos. b. Elia Chakim auf Verlangen des Verf. לחנך ספרים אחרים. (HB. 14, 86; Jesch. vi, 95, u. meine Mitteil. bei Zz. Lit. 715). ij beg. f. 10, iij 11, iv 13, v 14b, vi 16b, vii 24, viij 25, ix 28, x 34. Der Vf. citirt hauptsächlich das B. זורח, das er natürlich für echt hält, auch מורש סה"ס מן הזורח המופלא (f. 29), Simon b. Jochai im הנעלם (5), eine chaldäische Stelle aus היכלות אהרן ז"ל זמורשו (also nicht den Bestandteil des Sohar), ferner קונטרס aus der Bibliothek des Jechiel Nissim aus Pisa (über welchen s. HB. 5, 14⁷; 14, 86; 21, 132; Mortara, Indice p. 5; Kaufmann Rev. Ét. 26, 83). — 2 Stellen s. im Anhang. Die mss. Opp. 914 Fol. u. 1066 qu. erwähnt Wf. ¹ n. 1039 unter Jak. וסילה als Supercomm. zu Raschi u. ² 1439 n. 718 anon. Eine Abh. über 10 Sefirot v. J. 1548 ms. Fl. ij, 38 (Biscioni p. 286).

² 43 „ס' מרפואה מנן רסד חלק שלישי,“ Anon. philosoph. Commentar über Avicenna, קאטון i F. 1 [nach Uebersetz. Natan's], def. (xiv. J.?) K. 2 f. 46, Doctr. ij 49, iij 57b, K. 2 f. 78 K. 3 f. 90b, D. iv, 103, K. 2 f. 135, D. v 148 nur das separ. K. D. vi 182b, K. 2 f. 190, K. 3 f. 201, K. 4 f. 215b, K. 5 f. 226b; HUb. 692, cf. 143, 688, 806, 832.

³ 232 Disputation über Regimen der Fieber [aus Latein.?): זעצור שאין יותר טוב זחקירה האמת כ"א ע"י ויכוח החכמים . . . כוונתי זזה החצור להחיות זזההגה הקדמות, 1. allgemeine 6 Punkte, citirt zu Anf. Galen's הערמת הזריאות, wofür auch הערמת הדברים; für Krisis ניקין. Die Citate

aus Constantin (V. A. 40, 90 irrig aus²) gehören hierher. Ende
 aus; def. mit wiederholter Schlussformel; HUB. 841.

⁴ 262 „... מלשטרי אברהם'ן ציגלגו...“; dieser
 Tit. gehört zu N. 43, wo das hier fehlende Gedicht! nämlich עץ
 von Ahron b. Elia, miserabel copirt (doch f. 294 סודע für
 סודע, Ed. 46, 253). Vorw. als Kap. 1 gezählt, daher 85 = 84;
 dazu f. 338 סליק und das Gedicht משמרים [aus כנפים!].

⁵ 339 ס' יואנים און מוסאוימהעצה והטבעים והתנאים של רפואות משלישלות
 aus dem Latein. (לועזי?) von Sam. b. Jak. in Capua; vgl. N. 280⁸;
 HUB. 718; Benjacob 281 n. 229 מאמר!

⁶ 411 Gerard ס' הכבוסים וטירת הגופים def.; s. N. 245⁸.

⁷ 452 b [אגרת בתי הנהגת הגוף והנפש] בתי הנהגת הגוף הבריא
 diätet.-ethische Memorialverse in 16 Teil. (Index fehlt?):
 אמר אצל מרי: אליו תסלה || 1 Vers, 'ר' שם טוץ זן פלאקירא כזר התנאר
 לאל מי הדוני [הדומים ל.] אליו תסלה || 1 Vers, 'ר' שם טוץ זן פלאקירא כזר התנאר
 כזר תמו דברי צריאים צעזרת [ה] אל אשר הפליא. end. והוא נמלא וסנה לכל נמלא ועלה
 פלאים צדוק אל עליון אשר הוא עלה לכל העולמים והוא ראשון וגם יהיה אחרון
 CB. 2538.

50. 413 f., zweierlei deutsch, 328 ס' ויקרא שמו למנה ס' a. 312; color.

¹ [Isak b. Jeh. ha-Levi, xij J.] פענח רוי, über den Pentat.;
 ואין כבוד אלא תורה. end. נראשית צרא ה' למה פתח צנ'
 Nur Compendium
 gedr., CB. 1127, 2057; HB. 7, 119, Perr. 6; Berliner, Pletat 33. An-
 dere mss. V. 48, Padua (ס"ס vij, 69), Wien 33, Turin 116 als
 גלי רויז
 bei Wf. ⁴ p. 1042 n. 114, — s. CB. 1127 u. Add., 2057, —
 Parma, Stern 78 [Perr. 6]. — Exod. beginnt f. 101, Lev. 176,
 Num. 221b, Deut. 285b. Die Pericopen Bereschit (11), Noah (22
 תסלה פ' נח צקור
 haben doppelte Recensionen, zu Wajeschab folgen
 עוד פשטים אחרים מנחה גאונים. וישנ (77), an deren Schluss (70),
 ליקוטים
 in denselben werden u. A. Abr. ibn Esra, Eljakim (vgl. Zz. 102
 Z. 4 v. u.) u. Jakob מונטמיייר (Pont Audemar l. c. 98) citirt. Zu
 den Citaten bei Zunz unter F. sind ausser Stellen zu den von
 ihm angegebenen Autoren noch manche nachzutragen, unter And.
 מנח זשם הר"ר Achselrat (78b, 80b), Gaon (פלטי) Paltai
 212b, Berachja Nakdan (אמור 131), יתרו טוץ עלם זשם אכשלרעט (sic)
 vgl. Zz. 101), Elieser aus Landshut לנלשוט (59 וילא),
 ור' יחזק השיז, ist aus נלחון? (vgl. Zz. 86
 unten). J. מורדא (246, ob Jehuda aus Worms? Zz. 94);
 Jekutiel ist (nach מעות 281) aus Köln (מקלונייא), Jesaia (משפטים 140),
 משה"ר 82b (תולדות), Mordechai (239, זעהלותך), Josef b. Schneor
 289, ואתחנן, Mose Levi (257b, חקת), Mose משה (84 ויחי),
 (Zz. 93)? — Salomo aus Köln (מקלונייא) (215b, זהר) vgl. Zz. S. 101,
 Jehuda Kohen im Namen des Sal. מערושע (192, שמיני), vgl. Zz. S. 190;

אנא [Berl.] צין תאווין (הנס) אשר הנוקדים מדגישים צחקק ושינוה חל עולם . . . תלתיאן . . . פירושו שלשה האנשים שלהם והדגשו יהיה פירוש ושלשתם [צקלות והוא שהיה לשון צית והוא מפני הקמץ שלפניו הצא לחסרון הי"ד B] ולי כראה העצם כאשר צאתי לנעלה צמלת כלכל וכדוד וצחכמת (?) כי לא נאה לקרות צי אותיות כפולות צמלה אחת . . . וצמלת וכל העולם אין טעם צרור צחוק דגושחה. — (159 b) הנה הסכימו תופשי התורה לצלתי לתת וי"ו וי"ד לא לפני שוא ולא לפני דגוש. וי"ו כמו כפר [B. 78] . . . אם לא ע"פ המסורת. והיתה לי עטרת כבוד ותפארת. סליק יסוד הר"ם צה"ר יום טוב מלניטער].¹⁾ Ib. צין תצין אשר כל מלה אשר לה שתי תנועות [B געיות] קודמת (sic) לתנועת (sic) הנגינה המשפט להעמיד ראשונה צגעיא והשנית תצדיל צין הגעיא לנגינה כמו וידד י"י צענן כי הנגינה צאות נון והגעיא צאות צית. — (160) אחזור לראשית דברי ואם אחר התיצה הראשונה שוא תעתיק הגעיא ומונה כמו זכור לאזניהם. — Ib. [B גם צזה] ואני אומר [צעצור] [sic] התיו והטית מנוולא אחד העמידו התיו לצלתי הרה [sic] שם יחד פן ידמה לקורא כאלו הם שני תויין או שני טסיין [sic] וצעל הספר הזה השניי' נצראית [B אלה נכריות] נחשבו לו. ואם תצאנה ג' תנועות לפני תנועת הנגינה הגעיא צשניה. — (162, B 21) ויש אשר יעמדו ונקלחם צהנהגם כאחד וכן הולכים. כלו משפטי הגעיות הנקראים ונתגים. וזה משפט שכונת הנגינות כל תיזה פעולה שלש שלמים ושל חטופי פ"א פועל וי"ד או ונרין יחטופו למד פעל וחטופי הקלות והכפולים ומורוצים כלם צלשון פעל עצר נגינתם לנעה כמו אומר שמר. — (164) חטופי למד פעל וחטופי הקלות צזון שפא הפעל שלהם חסירה יש ללמוד דינה וחטופי למד פעל. הכפולים צזון שהם צחשלוום צלא חסרון סצצ חג. — (164 b) עתה אדבר על נגינות שמות דבר. כל שם דבר צין שתי אותיות שהוא צקמץ או צפתח כמו אצ או אח או צלירי כמו איד איך . . . נגינתן צאות ראשונה. — (166) וכל דומים ולא לפני אחה"ע למה רופא (!) לנעה למה דגוש לנעלה וצמסורת מנוולא יולאים מכלל זה. סליק שכונת הנגינות. . . HB. 11, 201; 18, 64 (V. 301 f. 376).

¹³ Immanuel b. Sal. בורן, philologische Behandlung von Wörtern und Bibelstellen nach 4 Rubriken (R. 396, 809); die lange Vorrede behandelt die Geschichte der Sprache; nach Gudemann (Gesch. ij, 143) eine Jugendschrift. Ausführlich Bacher, Mtschr. 1885 S. 241—57, dazu Kaufmann S. 335; „Biblische Hermeneutik“ (S. 254) wäre ungenaue Bezeichnung. Mose Latif (hinter פעלים v. Isak L. f. 28 unten) citirt dieses, sonst wenig bekannte Werk. Dukes, Kontres 19 übergeht ^{2-5, 8}.

54. 300 f., deutsch, 133—219 dicker, color., vielleicht Copie (um 1550?) von N. 215, oder aus demselben Prototyp.

Kabbal. Sammlung. ¹ Jos. Gikatilia גנת אגוז. — ² 257 [סער]. — ³ 280 Mos. פיינפה (so) etc. — ⁴ 281 פי' עשר ספירות. — ⁵ 284 פי' השם המפורש; s. N. 215¹⁻⁶. — ⁶ 291 b סוד כ"ח f. 295 b; — ⁷ 294 . . כל השמות; 215¹⁰ b; — ⁸ 296 Z. 7 וחו פירושו; 215¹⁰ a bis f. 296 Z. 6 v. u. — ⁹ 296 Z. 7 וחו פירושו; 215¹⁰ a bis f. 296 Z. 6 v. u. — ¹⁰ 298 Z. 4 v. u., zu-
ib. c. — ¹¹ 298 Z. 4 v. u., zu-

¹⁾ S. Rabb. 486; Jew. Quart. i, 182; Luzzatto, Briefe 7, 922 = ms. B. 78.

fassung *הקדוק* זעלי *הקדוק* וואס אלו מענים זיך צעלי *הקדוק*. Die Bemerkung der Einleitung, dass er nicht die Kräfte der Seele aufzählen, sondern sich der Kürze befehligen wolle, ist vielleicht gegen Mose Tibbon (s. Cod. 264) gerichtet?

¹⁹ 261 Ahron b. Elia *נוצר אמונים* [עץ חיים]; s. N. 49⁴.

ijj 349: *פירוש עשרים וששה פרקים לרמזין* (so); zuerst: ²⁰ כלל הקדמן [האמונה והבטחון] אלו הכיו פרקים 352²²; קבלה מענין התפלה 351 b²¹; והסדר ²³ aus... החיים... ²⁴ כחב... רמזין... *מדרש משלי*; s. N. 357¹⁻⁵.

57. 419 f., ital. rabb., f. 98 kleiner, immer anwachsend; um 1550; mit ungewöhnlicher Ignoranz und Nachlässigkeit, die auch in den älteren Catalogen sich abspiegelt.

¹ באור הכוונות מאחמד (so) לנרצוני נ"ע וגם נראשו ציאר הג' תמונות (!) Gazzali's Text (anon. Uebersetzung) def. zu Logik; Metaph. 31b, Physik 73b; s. N. 110; HUb. 315.

² פירוש ס' משה (so) לאר"א הפילוסוף נח' סאלחון שחיבר חזקתהם נן צינאג' 99² auf dem Deckel: „Mosis de Laara comm. super libr. Abrahmi filii Bibag de philosophia“! Lil. „Mose Loro“ (so) etc.; im Vorw. 101 (סח' נן רעד נפרשו דברי אדם ט"ו 293 b auch) שאלוני לפרש ספר משה ללמד הפיל' wahrscheinlich Copie aus N. 357⁶, wo häufig יוד מוצלע (DMZ. 9, 841) nicht erkannt ist; ij f. 114b, iij 132b, iv 151b, v 168, vi 183, vij 255, viij 265 u. 267, ix 285. Bj. 463 u. 248!

³ 293 *בתי הנפש* didakt. Gedicht in 70 Zeilen zur Empfehlung des Studiums im philosoph. Sinne, aus einer fehlerhaften HS. des Arab. [אלסבעיניה] Uri 418, Nb. 2095; Dr. Hirschfeld beabsichtigt eine Ed.] von [Abu Imran] Mose Tobi [Josef Tobi 1545 in Fas, n. 22] übersetzt und commentirt von Sal. b. Immanuel da Piera *לפניה* (HB. 14, 99); s. N. 265, wo er a. 1363 als tot erwähnt ist. Zuerst 3 Beit *שלמה שירים אל*; Vorw. *אמר*; *לכן עמנואל שלמה שירים אל*; Vorw. *אמר*; CB. 2387; *אשר יצחק נטוב*, *נעץ חכמה יחטוב* V. 1. *שלמה... השירה הגיעה ליד* vgl. HB. 1, 88; 6, 20; 13, 113 A. 10. Miserable Copie. Ms. Halberstam 305, früher Osimo 6; HUb. 930.

⁴ 305 Esra Gatigno *סוד ה'*; s. N. 15².

⁵ 349b Mose Maimonides *נוסח אגרת חימן*, h. von Abr. ibn Chisdai; das Epigr. nach N. 375 bei Gg. (CB. 1912), s. HUb. S. 339.

⁶ 367 Sal. Molco [דרשות], nach Ed. 1529? wovon gerade die letzte S. (f. 35 Ed. Salon.) fehlt; anf. wie N. 311 f. 118, s. W. ³ p. 1059.

58. 390 f., deutsch, 159—245 und 342 ff. verschied. ital., um 1550; f. 30b und 272b *ישי* mit Krönchen, wohl J. b. Jeziel, s. Index.

¹ כ' צונו, ist Tract. 1 des ij. עמוד (oder Tr. 6) von Levi b. Abr. b. Chajjim; Ersch, Art. Levi S. 295, wo Col. 1 Z. 5: 1213 l. 1215 (1276 in 1. Red. ij, K. 13, 20, 35). כ' צונו u. כ' צונו heissen schon die Teile von Gerard's ס' ס'.

² 158 Jos. Gikatilia שערי צדק mit Register, 327 §§, auch am Rande, und נוח האלפאביתא über die Sefirot-namen nach א"י und תשר"ק hinter P. 823 (cf. CB. 1467) gehört schwerlich dazu. HB. 12. 116.

³ 247 פירוש על מערכת האלהות (CB. 1835), etwa xiv. J.; Excerpte bei Chajjat (HB. 14, 35), als פ' זולתי = פ"ר (HB. 20, 109), in Ed. Mant. in besonderer Col.; bei Chajjat oft ohne Angabe der Quelle; anf. אענה מוחלעת wie bei Ch., aber schon K. 2 ein von Chajja ignorirter philosoph. Excurs (1½ S.), anf. 'שם קדמון דע כי הפילוסופי' קראו הסנה הראשונה העילה והסנה vij u. viij 279b, ix 289b, x 297b, xi 310b, xij 311b, xij 312, xiv 314. Der Verf. citirt ס' חומר höchst selten (Ed. 60, 63b, 130b, wo das ms. 130b einige Zeilen überspringt), zu Ed. 52 hat nur B 197, nicht A 259 ein verdächtiges Citat, da die Worte נהגה העתווארת vorangehen, auch מדרש רות (Ed. 182b) ist Pseudosohar (s. Cod. 112⁵); er scheint Abulafia stark zu benutzen (Alf. 243 Col. 1), z. B. in den 6 Combinationen von כתר (252b, B 142, vgl. die Bemerkung des Editors 49b), in welche er jedoch ein, schwerlich echtes Citat aus יסודות הסקיד 'ר einschaltet (253b, B 142b); s. N. 22 f. 184 ff; die Combinationen von מלך (255b, B 194, cf. Bemerk. des Ed. 50b) enthält wörtliche Stellen aus N. 11 f. 303b, mit gleichem Anfang u. Schluss, jedoch ist auch hier eine Anführung von Maimonides¹) und Nachmanides (256b, B 194b) eingeschaltet; cf. auch מוספר קדמיי (Ed. 71b) mit N. 22. Chajjat fand den Comm. in Italien verbreitet; zu Ende (auch שם נזכר ל' für נר' שם) nur noch מפתח לו שם נזכר לו שם (N. 92²² bricht f. 157 in der 9. Sefira [K. iv] ab. — P. 824¹⁰, R. 1073?

⁴ 316 [Abr. Abulafia] נעיל Commentar zu Jezira; sehr willkürlich, jedoch mit nützlichen Erläuterungen, verarbeitet, vielleicht auch in antichristlichen Stellen vollständiger, in סקנה in Fol. 50c—56c. Verf. legt Wert auf die eröffnenden Bibelverse אשכי אדם ואלה etc.

⁵ 342 kabbalist. Werk in 16 §§ mit Commentar; מעול עה ist nicht Titel; s. R. 1420⁹, HB. 12, 110 (zu ברכה s. das. S. 81; und vgl. Caspi Litbl. 10, 74; Gikat. ט"ז f. 5 Ed. 1561).

¹⁾ Vgl. B f. 283 b משה כל נבך קוד מים וזה צדק' מורה הנבוכים כי באמת מורה כל נבך קוד מים וזה צדק' מורה הנבוכים כי באמת מורה כל נבך קוד מים וזה צדק' M. x f. 187 b mit 146 ספרות ix, 130 b, iv f. 60.

(HB. 8, 77 A. 6), sonst erscheint Jos. Caspi z. B. iv, 3 f. 369 (zu More i, 28); Is. b. מגיר v, 1 f. 400b, l. Minir? (CB. 3005 n. 8914, Kayserling, Gesch. i, 79, 88, 209); פלקים Comment. Kohelet 1, 10 f. 207 (cf. CB. 2541—2) für Sam. Tibbon, wie kurz vorher? Andere Citate s. bei Munk, Mel. 302; Alf. 242; HB. 9, 49, 116: אגרת הסודות; ohne Namen (Mose Tibbon) פאס, s. CB. 2004⁶; und ס' הסגורים s. DMZ. 28, 634, אגרת הסגורים s. HUb. 346. Ungenau bei Grätz viij, 28. Reinach's Art. in Revue Anthropol. iv, 1889 ist mir unzugänglich. — Anf. 165b רז"ל יש דעות חלוקות בדברי רז"ל, 431b הסתמעות ist v, 11, dennoch ס' ל' צ"ע' ותחלום.

65. 421 f., deutsch, sehr incorr.; 252 ff. fein ital., um 1550; סיים ist 239b (s. ⁷) und sonst (44b etc.) hervorgehoben; 87 נאום הנזיר אליעזר הקטן.

¹ Drei Fragmente: a) [Mose Nachmani; wofür in Catal. 41c: „mi-Zordi“] zu Genes. b) 19b ibn Esra zu Genes. 26. c) 20b . . . ס' האמונות (s. N. 42³), Z. 2—12 bei Gg., Mos. b. Maimon 39, übersprungen; HUb. 440.

² Josef ibn Zaddik עולם הקטן ס', aus dem Arab. von Anonymus; unbegründet: „Mose Tibbon“ in der elenden Ed. Leipz. 1854, wo S. xvij Varianten und einige Zusätze aus dieser, sonst nicht ausführlicheren HS. (f. 39, Ed. S. 21, Z. 1, hat noch Amos 8, 12); HUb. 408.

³ 88 Mose Nachmani שער הגמול; auch N. 112⁶, 327⁵.

⁴ 135 Berachja [b. Nitronai] במצפה, ethische Compilation in 13 Kapp., 9, 10 def. (f. 157b); anf. זה הספר קראתי מלך; end. עשה אלהים יפה צעמו; HUb. 901.

⁵ 173b זקנינו נוסדו מוסדות נוסדו; CB. 2338; nach מנחם, s. Zedner 724; Hb. 320¹¹.

⁶ 175 והשכל (!) הסוד, anf. נולד צדקה שהיא, ביאור ופירוש דרכה המון ע"ד הסוד (!) והשכל 175; 176b: נולד פה ועשה נחל ונאמר כוונתנו אשר כוננו והוא צ"י המלות וענינו צ"ה: 176b; צדקה פה ולא אדבר דבר מדברי רז"ל מהלכות צ"ה אצל צענין המלות בלז"ד. ונאמר הנה יסוד יחד ואלכלת וסנעת f. 187 über, also trotz vierfacher Schlussformel Fragm.; anderes Fragm. N. 325³. Cat. N. 41 c nennt hier Gerson und schreibt d. folg. ⁷ dem Isak Lathif zu; richtiger Cat. 37.

⁷ 188 שמים (so) שערי von Gerson b. Sal. (um 1280—1300); 206b der gedr. מאמר des Averroes; 209 השני צענין [החלק] המאמר, wovon die 7 gedr. Kapp. nur ein systemloser Auszug; 239b . . . צענון המלות מתחלק ולא מלאה יותר ואני המעתיק הפעוט סיים . . . f. 241 (125⁴) הנה נפלה מחלוקת; die 10 Untersuchungen des Aristoteles sind hier nicht gezählt, in N. 125 (f. 64) bis 'ה; s. Löwenthal, Pseudo-Aristot. über die Seele, Berlin 1891. Unter 'ז finden sich 2 uned. grosse Stücke, nämlich f. 244b (125 f. 40b) nach הוה הדס, Ed.

Ven. 58¹ Z. 7 v. u., und f. 245 b (41 b) zum Schluss, hier וְכַתְּבָהּ שְׁכָלוּ יְחִלּוּ הַמַּלְיָר שָׁכָלוּ (הַמַּלְיָר) כִּי אֵלֶּיךָ (הַמַּלְיָר) כִּי אֵלֶּיךָ; dann fährt der Text fast wie Ed. fort bis הַפֶּדֶר מִן הַגּוֹף (Ed. 59 b, N. 125 f. 46 b). — F. 248 (47) וְרָאִי לְדַעַת סֵפֶה הַמַּחְלֹקֶת (bei Hercz כ"ד); 248 b מֵאֲמַר von Averroes bis טַעַם, wie die latein. Epistola etc., N. 125 f. 47 b, 387² f. 46. In letzteren beiden f. 54 b, 49 b der in ש"ס gedruckte מֵאֲמַר (oben f. 206) und 58 b (51 b) מֵאֲמַר von Averroes Sohn, alle 3 aus Sam. Tibbon's Anhang zu Kohelet; ed. von Hercz 1869; s. auch N. 295¹²; HUb. 9, 10, 13, 14, 23, 25, 551.

⁸ 253 לְאַרְבָּעָה ס' הַמִּדּוֹת und so 421 b Epigr. (die ganze Seite füllend); ist aber Averroes' grosser Commentar zur Metaphysik [h. von Mose b. Sal. aus שִׁילֹן], bis v K. 12 incl. der latein. Ausgabe [welche unvollständig, s. z. B. hier f. 254]. Der unwissende Abschreiber hat Stücke versetzt; B. ij (Anf. def.) stand wohl im Original vor i f. 267 (wie bei Munk, Mel. 434, vgl. 439); HUb. 165, 169, 172, 174, 199, 200.

66. 373 f., gröss. und kl. deutsch, um 1550. Hinter f. 9 gehören 42 bis 65, 82 – 89, 66 – 81.

שְׁנֵי צִיּוּרִים עַל פִּירוּשׁ הַרְמִיזִין ז"ל לַחֲמִיטָה ע"ד הַקְצֵלָה הָאֶחָד מִיוֹסֵף לְמֵאֲוִר הַגָּדוֹל. הַרְמִיזִין ז"ל (!) וְהַשְׁנִי מִיוֹסֵף לַחֲמִידָה אֶחָד וְשֵׁמוֹ נֶעְלַם כְּאִשֶּׁר יִצְחָק צִהְקִדְמַת סֵפֶר זֶה. Beide Supercommentare meist in Parallelcol. ohne Unterscheidungszeichen. Benjacob 63 n. 131!

¹ Schemtob ibn Gaon [בְּחֵר שֵׁם טוֹב]; Cod. 11 hat nach der uned. 1. Vorrede (CB. 2728 und Add.) 4 Beit, worin der Titel, dann: זֶהוּ מֵה שְׁקִצְלֵי מַפִּי מִרִי [מִרִי] וְרִנּוֹתֵי הַרְמִיזִין וְהַחֲמִידָה רִיב"ט ז"ל. אֲמַר שֵׁט . . יְדוּעַ; in der 2. in mancher Beziehung interessanten (vgl. Jesch. 6, 178; vgl. P. 790^{3?}, 823⁴⁻¹²): in Barcellona hatten seine Lehrer Sal. Aderet und Isak b. Todros ihm erlaubt, letzterer ihn sogar gebeten, die Andeutungen niederzuschreiben. Dann Anf. der (unbrauchbaren)¹⁾ Ed. (N. 341, Copie N. 56, und 66) כָּל דָּנָר כָּל חֶלֶקֶת כָּל דָּנָר ohne die Worte כָּל הַמַּנְקֵשׁ (V. 107²: רִמְזֵי רִמְזֵין, die 14 mysteria gehören nicht dazu). Am Ende dieser Vorrede ist von Fehlern der Copisten die Rede, welche in einem Nachwort an einen, inzwischen 40 J. alt gewordenen Leser (f. 286 – 287) berichtet werden (P. 838), unter Verweisung auf des Verf. סֵפֶר הַרְמִיזִין, welche (?) er dem David כֶּסֶף und Samuel Gaon überliefert hat. Ende זֶה מִיֵּן חֲזָן זֶה; cf. Biscioni p. 240, ij, 20⁵ mit Assem. V. 211⁷ (Meschullam!). Auch die Texte bieten Varianten; der Verf. weist selbst auf Meinungsänderung hin; das Datum 1315 hat nur eine HS. (Ginzb.?) bei Grätz 7, 326, A.

¹⁾ Es fehlt u. A. das Ende von סֵפֶר הַרְמִיזִין bis Anf. וְיִשָּׁע, wozu über יוֹסֵף gehört (berichtige CB. 2523).

5058, bei Berliner, Mag. i, 65 scheint Irrtum; über eine Bibel-HS. a. 1312 s. HB. 13, 136. Die wichtigste Abweichung besteht in der Einschaltung eines anderen Supercommentars in Cod. 11 und in der Ed.: ודעת סחכס (nur Ed. 46 Z. 5 gehört wohl dem Herausg.), wovon Peric. Bereschit in V. 214⁹. Hier sind einige dieser Stellen in den ersten Peric. eingeschaltet, später hinter jeder gesammelt, als מנצח חכר, jedoch zum Teil auch hinter ibn Schoeib, unter derselben Bezeichnung, aber auch andere Erläuterungen nachgetragen. Jener חכס ist vielleicht Scheschet (vgl. Jesch. 6, 95; P. 798²).

² Ein anonym, umfangreicher, oft die ganze Seite füllender Commentar, ohne Zweifel von Josua ibn Schoeib (s. Jesch. ib.); Anf. f. 9: זכרית אחר זכרית שלם זכרית נצח; end. 240b זכרית יום נאמר; cf. P. 798², 801 anonym. Auch hier öfter Zusätze (teils Varr. und Excerpte) von früheren Abschreibern, meist durch מנצח חכר und dgl. eingeführt. Darunter: b) 59b סוד מעשה בראשית על סוד הכתובים bis מלך הדור, abweichende Recens. des Fragm. von Jos. b. Samuel; s. N. 240⁵b; Gh. 110; HB. 14, 81 über Josef b. שמעון.

³ 248 לקט קצר (Tit. im Epigr.); anonym unbekannter Commentar zum Pentat., anf. זכרית חכר חכר חכר; end. זכרית חכר חכר חכר. Der Verf. lebte in Montpellier (253 Ende זכרית חכר חכר חכר) kurz vor 1240, wo der Messias eintreffen sollte (306 חכר). F. 274 ff., Ende Genesis, finden sich häufig Zusätze: חכר חכר oder חכר חכר. Verf. compilirt aus alten Quellen (alphabet. Verzeichnis im Anhang, wenn der Raum es gestattet) bis auf seine Zeit, nennt Franzosen und Provençalen, häufig einen Samuel זכר חכר oder זכר חכר, vielleicht Lehrer, hat viel Halachisches und Apologetisches gegen christliche Angriffe (Berliner, Plet. 33), auch Gematria und dgl. Aus jener Zeit und Gegend ist fast nichts Aehnliches erhalten.

⁴ 318 Anonymes Glossar über Stellen in d. ersten Proph., Jerem. (336) Ez., Jes. und (365) 12 kleinen. Anf. כל מקום שזכר חכר חכר חכר, end. (352b) זכר חכר חכר חכר; kl. Pr. זכר חכר חכר חכר; end. זכר חכר חכר חכר. Vieles ist aus זכר חכר חכר חכר; gleich zu Anf. זכר חכר חכר חכר (s. Cod. 221). Sehr Vieles wird deutsch erklärt (זכר חכר חכר חכר), in kl. Pr. aber זכר חכר חכר חכר. Nachzutragen bei Zz., z. G. 96; Perles, Beiträge 145.

67. Perg., 261 f., gr deutsch-franz., ergänzt bis 270, nach Zz. wahrsch. Anf. xv. J. Bei den Verzierungungen häufig ein (Gottesauge), vorne radirt.

זכר חכר חכר חכר, in 2 Reihen gezählt. i, 1 זכר חכר חכר חכר, hinter n. 188, f. 224b: זכר חכר חכר חכר; dann זכר חכר חכר חכר etc. nebst den

108 bis 117, 118—33, 165—203 def., כל נדרי 157 hat שעצר; 196 נסכות.

70. 180 f., deutlich ital. oder levant., um 1450—1500. Tabellen unausgefüllt.

אלפלוזי אלמנסחי, ספר הגדול הנקרא אלמנסחי [aus Honein's Arab. Uebersetzung?]; den Uebersetzer Jak. Anatoli nennen einige mss. Benutzt von Gers. b. Sal., s. N. 65⁷. — Anf. נסחורת האל על עזרו, end. מה שעשו. Text (vgl. Slonimski. יסוד Ed. ij, 57) vielfach berichtet; viele Randnoten, nämlich Varr. (13b: זכס, f. 116, ix, lange Stelle), Erläuterungen, Berichtigungen (153), Citate (zu Baldi 82).

71. 69 f., gr. sehr deutl. span. Curs., xv—xvi. J.

¹ Mose Chalajo b. Is. פירוש שיר השירים, philosophisch-allegor.; Anf. des Vorw. זה תפוחי ist nicht Tit.; Anf. des Comment. טה"ט; המשונה שצשיים המכולסל; end. נכון חדש בקרני. HB. 13, 75; 15, 82; Mag. 8, 115; 10, 101; Mailand 178. Im Vorw. (f. 5) ist von den beiden Deutungsarten die Rede: ואני משה בר יצחק חלפיו אמרתי חלקטה נא ואספתי צעמרים אחרי המצנרים שנאמר חוצרות אשה אל אחותה כנפיהם ואפרם זה הספר לפי מה שקבלתי מרבותיי וכפי מה שהורוני מן השמים ואהיה נמשך אחר דברי רבותינו ז"ל הן צוהרות הן צחלמוד. . . וידוע כי זה הספר נחוצר על דרך החכמה האלהית ודקוקת הנפש צבורה וכל המולאות אותה Sal. habe also das Buch im Alter verfasst. Die hier als „bekannt“ bezeichnete durchgeführte Beziehung auf den „activen Intellect“ im Sinne des Maimonides (der einigemal erwähnt ist, ausserdem nur הנסיר ס' in d. Vorr.) war bereits erschöpft. Mitunter wird auch die alte Typik vom Verhältnis Gottes zu Israel berücksichtigt. — Andre mss. V. 69², 70²; P. 269; Excerpte 228 („Isak“) Halberstam 17.

² סוד מגלת רות. ויהי כנר אמרו רז"ל שכי"ט שני ויהי אינו אלא לשון ער 61; end. שלמה שהוא מלך שהשלוס. . . כל עקר דבריו צדוק י"י לער אריא. Kabbalist. allegor.: Elimelech ist die Seele des Bösewichts, die Söhne sind ילד הרע u. s. w. Der Verf. nimmt auf die 10 Sefirot Bezug, citirt Uri 318 f. 193? vgl. zu 2, 1 f. 64b, Nb. 1278¹¹, im Index des Cod. scheint על כן הוצרכו להספיר החכמות (wo in der Einleitung ונענן ונכסילים ולנענן אדום וישמעאלים ואיך היא (כנסת ישראל) ונחנחת צחורה. . . על הגוים שאומרים לנו מה (64b) — Vgl. Catal. 1849, 2415 (Mose de Leon); Zu 2, 1 f. 64b אשר ר' אהרן מפי הרב ר' אשר zu 1, 14; 2, 5, 17; f. 64—6, und ist verschieden von Chalajo's Commentar, Halberst. 17; HB. 13, 75.

72. 66 f., plumpe deutsche Curs.

latein. Concord. [von Pater Arlot 1290, CB. 1141, nicht Is. Natan (erschien 1523), wie Ginsb. 28]; f. 4 c. 3 אחרי כי הסכמותי 3 (cf. Fr. 103, G. 25), schildert die Methode der Masoretiker (und bezieht sich später darauf), f. 5 und 28 c. 2, 3, erklärt masoretische Ausdrücke (anders als in Masoret), citirt הנחור (erschien 1518), פרק סירה (1520), הרכנה (1518). F. 10b nur 8 Nutzen (7 = 7, 8 P.; 8 = 10 P.); unter 1 kommt Nichts vor von Uebersetzung („après coup“ P.), vielmehr heisst es כי רובם יוצאיו מלך עלום. F. 12 (latein. f. 84, 85) סדרים; f. 78—81b n. קע"צ die Kapitelzahl. F. 85 Anf. אָבב אָבב ג' end. ij, 596 . . . חרשם כחיני נשרם רשם. Die gereimte Vorr. gab ich im Letterb. 7, 174; cf. HB. 21, 80.

Anf. Bd. ij ist F. Egid. Car. gezeichnet, zuletzt הספר הנכבד הזה היום יום א' ד' המנוח אל החשון היקר והנעלה אשר קלם שבו ולא כלו זכרתי בהקדמת הספר הזה. היום יום א' ד' לדש חנוה שנת חמשה אלפים ומאתים ושמונים ואחת שהוא שנת חלף וחמש מאות ועשרים¹) למנין הנזכרים: פה רומי רנתי במדינת שרתי. ברוך ה' אלהי אבותינו לעולם ועד Amen ordine. redegimus hactenus nusqu. Lect. vbi annotationes iunximus atq. concordantias. F. eg. car. p. Eliam.

75. Tuchperg. und Perg., 139 f., beschädigt; schön, sehr deutlich, span., xiv.—xv. J. Bes. Jechiel mit Rasur.

¹ Moses Nachmani [חירושי בבא בתרא]; f. 123 Nachtrag סלתי ופרק הסוכה und Erklärung des Verf. über die nicht überall citirten Quellen.

² 125b ריני דגרמי; cf. Ed. 1523, CB. 1958; Jesch. 6, 167.

³ אחתיל לכתוב מוסכת סנהדרין 134.

76. 176 f., deutsch Curs., xv. J.

Menachem Ziuni ציוני mit Index der Bibelstellen u. s. w. (f. 1 bis 2). — F. 176b Kreis der 10 Sefirot und über ihr Verhältnis zum Decalog: זאת חמולה להר"ם רקנט נגד הראשונה; zuletzt רקנט להר"ם.

77. Perg., 58 f., ungebunden, splendid, span., 1397.

Tobia b. Elieser, Commentar Megillot: ¹Ruth כח' טוב עין וגו' דע; anf. סלל; ed. von Bamberger 1887 ² 7 Hohel. כח' וחך כיין . . . אחר ט' זר"א מה ראש שלמה; Anf. f. 8 s. bei Jell. זיהי' ij, 67; end. סהם הדי בשמים. ³ 27b Esther כח' פסוק 27b; ed. v. Buber in לאגדתא Wilna 1886 p. 86—112. ⁴ 40 Threni איכה. אחר ירמיה משה ראש [כח' P. 174], anf. אחר איוז כסבור f. 50 einige und Vers. וזכה לראות . . . צימיתו אמן; end. חוספות רש"י.

¹) Fehlt; 4. Tammus war in beiden J. Sonntag.

(?) סכינתו (?) (HB. 21, 115); auch sonst Verweisungen anstatt Wiederholung; z. B. f. 278 Randnote, dass die Stelle ans Ende gehöre, und sonst über Anordnung 193b (cf. ריאל 40b), 242b, 278, 366. Einzelnes scheint eingeschoben oder unsicher.

¹ סודי רזי! s. N. 24⁷ (Fragm.); cf. 43¹⁴ zu 285³; HB. 14, 32; 21, 111. Elia scheint den Tit. auf den ganzen Cod. zu beziehen, s. ¹¹. N. 24 f. 216b die Angabe des Namens u. s. w. wie bei Luzz. כ"ח viij, 343, aber minder correct. Ed. f. 13 ist in der Figur für רגלון hier (f. 227) richtig רגין (Region). Die in meinem Catal. p. 919 als 4. bezeichnete Partikel gehört nicht mehr unserem Buche an, die als 3. bezeichnete geht nach der Anordnung des Alphabets, welche jedoch auch in dieser HS. nicht überall hervortritt; so z. B. ist der Anfang von קך nicht zu finden. Die letzten in HS. und Druck übereinstimmenden Worte sind כעך ישראל f. 24 Z. 17 v. u., HS. f. 257 Z. 8 v. u.¹⁾ aus dem Buchst. נון. Die nachfolgenden Engelnamen der Ausgabe sind excerptirt. Die HS. fährt fort גוי אחד וכשחל חפץ להשגיג בחפילין נוטל חפילין מראשו ומנצל גזירות מן הארץ וכשעולה 266; פ' 264, אות העין, Buchst. ס' beginnt f. 261, זלש נור פני יעקב; 267b, ריש 271, סין 274, ח' 279b, Ende 283; כגון אדם זקוף והידיים והאזניים דבוקים בגוף כן הדבר הזה ע"כ וזכנשא הסיות זאור כנו כדז 81 f. 61 fährt fort כמו — Andere HSS. Opp. 893 f., 1005—6, 1017 Q., Mich. 553, Alm. 313, vermengt mit and. kleinen Tr. in P. 850 = Sorb. 156 (bei Zunz, Lit. S. 324), Fl. i, 6 (von Landauer, Litbl. vi, 417, irrtümlich mit Abulafia combinirt, vielleicht daher die falsche Conjectur bei Graetz vi, 90, neben einer Verschiebung von Zunz's richtiger Angabe).

² הלכות מטטרון 79 [הלכות]; s. HB. 14, 32.

³ 82 הלכות מלאכים, anf. שנים 87; בדבר י"י שנים; end. סילך המרכזה 87b, ושלהציות לאין מוספר וקץ ומקר P. 850².

⁴ 88 הלכות הכסא כסא כבוד מרום; mit Bezug auf Salomo's Thron; Ende נכבדו ז"ס.

⁵ 97 הלכות הכבוד, anf. wie Gh. 30 A.; f. 99 היו הפילוסופים 100b ff. והחכמים יושבים ומחזיקים על היסוד. . ענה א' מן המעניקים כיון שכתוב צדוק מן הכבוד (HB. 10, 157); end. הכבוד מן הכבוד.

⁶ 103 הלכות הרבוב, הכבוד כולו דעתנות end. לא עשה כן לכל גוי.

⁷ 106 הלכות הנבואה הכבוד ית' end. מלאך האלהי נרא מלאך; s. Gh. 108E etc.

¹⁾ Vgl. Luzz. l. c.; die Note 2 des Red. ist bei aller Zuversichtlichkeit unrichtig.

Recens. Jesch. 6, 179 (S. 25 eines Sonderabdr. in sehr wenigen Expl.). Eine Stelle über נפש רוח נשמה in לדיקים K. 28 (Serap. 1869 S. 134). P. 850 fehlt im Index.

Epigr. des Prototyps von Elia Levita (Litbl. 8, 342, סלנן 3, 347), wörtlich auch die Stelle vom Schatten, nur für זידי (Aegidio) hier וידמאנסתיר (so) יוסק אלנרנח (Perles notirt dazu: vgl. Cod. Onfele 51); das Datum Donnerstag 6. Elul נאם הקופר אליה (durchgestrichen) נש"ה נ"ד בן הק"ר טוניה הי"ד ז"ל מק"ק קראקא und ממדינה טולין קטן. . . Widmanstad notirt 1555: „Moses scriba meus, qui mihi tribuit titulos Magisterii ord. S. Augustini, ignarus quid scriberet“, was auch auf den Text teilweise anzuwenden ist. Mose nennt sich auch f. 300 b.

82. 97 f., deutsche Curs., xvi. J.?

Pijutim für Neujahr und Versöhnungstag, jüd.-deutsch, Ende def. Vorne (mit Blei) „Sal. b. R. Isaac“ etc. als Uebersetzer, woher? Serapeum 1864, 59; HB. 12, 127 ist Lil. zu 89 falsch hierhergezogen.

83. 200 f., zweierlei span.-rabb., um 1552/3; f. 136 Monogr. לעיר הקופרים קטן החלמידים חיים נכמה"ר שמעון בן גאסניו ז"ל.

¹ 3 (so) איני יודע לקרות (schwerlich לרני' משה בן אי"ל (Brüll, Jb. 4, 105); s. N. 357³.

² Menachem Recanati טעמי המצות; s. N. 103².

³ 138 ווילך, 152, 144 b, נאם, פ' צמדנר, זוהר, 138.

⁴ 163 סוד הכסא אשר עשה המלך שלמה. אדם אשר נפתחו לו שערי הקבלה ישים אל לבו. . . (המקובלים רופאי הנפשים. . . ידוע מדע כי הכסא על שם שהכחות רצנות מלאכים לחשצון יאר י"י פניו אליך ועד הנה כלל סוד הכסא end. מוכחות סוד הסוכה ישח חשך סתרו. . . ידוע מדע כי השם ית' הקיף 164⁵ הסוכה. אין צלחן מושם מה למעלה עד הנה סוד הסוכה end. לכסא שנעה ענני כבוד סוד לולב ואחרוג הלולב כנגד לדיק כתמר יפרח. . . ויאספו מארצב 164⁶ b כנפות הארץ.

⁷ 165 ידיעת המליחות (so): kabbal. (xij.—xiv. J.?): סוד ידיעת המציאות הכבוד הנסתר מן העין אשר אין יכולת לעמוד על אונתו ע"ד האמתית חלף על קלח והדין נקרא שם מלא כל העולם [על עולם l.] מלא ולפעמים end. הכח הנפעל; תמלא שם יהו"ה מתאחד עם אדני נשני (so). סליק צסס י"י לנחות אמן def.? Behandelt mit Rücksicht auf die Sefirot, oder מדות, und mit Beziehung auf das B. Jezira die Gottesnamen המעלות ע"ד, nämlich אדני und אל חי (169 ff.), als אלהי לנחות und אלהי לנחות als gegenseitig bezügliche (178 b), והולכנו להציא אלו הצי' שמות צסער אחד אע"פ ששאר השמות הציאותיים כל אחד לו והולכנו להציא אלו הצי' (198 b) יהו"ה 5. צסער מיוחד לו als 5. Jobal und Erlösungsjahr (174 b), also wohl 1290? Die Buchstabenpielerei Abulafia's und Gikatilia's ist aber sonst kaum ver-

¹) Substitution für Weise, Philosophen; HUb. 274 A. 1193.

treten. Eine Stelle aus ז"ל שמעון הדק f. 167b (s. N. 215⁶; P. 353², cf. 803), steht nicht bei Botarel; eine des Jekutiel (= יחזקאל?), 168, nicht bei Schemtob, Emunot 110; vgl. Benz. 25 K.; für לונדריס hat ms. Chr. Church 198 (Nb. 2456¹⁰). פתשגן הכחז שהגיע מהגאון רב יחזקאל ז"ל האשכנזי אל הרב החסיד ר' שלמה מקורציל ממנו אל הרב החסיד ר' ידידיה ז"ל נעיר מרשליא, דעו חכמים דורשי דשוות וכו' (citirt einen זקן גנו? hinter 38 Netter); ms. 2 Bl. (Netter 38? hinter 38?); והגאון ר' יחזקאל האשכנזי כתב בתשובה דע: (N. 112³⁹) K. 12: כי כל הכחות הפנימיות וע"כ אמרו חכמי הטבע כי השמש כמו נמשך f. 168 —; כי כל הכחות הפנימיות אמרו חכמי הטבע כי השמש כמו נמשך וגלגול זיו השמש. חכמי האל הות אמרים כי גלגל השמש כמו מתפשט בגלגל הרביעי ומאזיר בגלגל שהוא קבוע זו הלזנה נמשך וצין השמש והלזנה מהלך עשרה ימים בכל יד וחכמי הטבע אמרים שלא יתכן שיהיו השנים בגלגל א' . . . וע"כ אמרו קלת מהמפרשים כי הנפש (so) האדם f. 165, 169, scheint קומה שיעור. — P. 843² fehlt die Ueberschrift.

84. 25 f.; f. 17 unvollst. abbrechend.

Paradigmen der h. Verba und Nomina mit latein. Regeln (1b „Significationem docet ex Buxtorfio vel aliis“) von Johannes Zelestin, nach einer Notiz vom Bibliothekar Schmitthammer, wohl aus dem Catalog einer Klosterbibliothek. Zuletzt schlecht übersetzte Sentenzen aus christlicher Literatur h. und deutsch.

85. A und B (früher **133**), teils Perg., 115 und 23 f., kl. ital. (?), xv. J.

Bernardus (צרנדו) de Gordon 4 Schriften: ¹ שושן הרפואה (Lilium medicinae, Juli 1305), h. von Jekutiel b. Sal. in Narbonne 14. Ijar 1387, auch N. 123 (Schluss fehlt in der latein. Ed., cf. N. 283); hier Datum 5. Februar 1304; HUb. 785; Benjacob 494 n. 95: פרס!

² 115 b חבור מאישטרו צרנדט דגורדו בהנהגת החרות Regimen acutarum aegritud.; HUb. 786.

³ B 1 col. 2 לוח התחבולה (Affectus praeter naturam curandi Methodus etc. = de decem ingeniis), end. Datum 14. Juli (so) יום ז' 1299 mit Worten, latein. 1296; HUb. 786.

⁴ B 3b ס' הגבולים, zuletzt פרנושטיקא und נבואת הרפואה (Tract. de Prognosticis); HUb. 787.

F. 1 היום יום ג' כ' לח' כסלו קבלתי מיד כהה"ר עמואל זכמה"ר יעקב נ"ע א' מסכתא מחולין וידיה אני רפאל אליעזר זכמ' יהודה הרושא נ"ע ושלוס (?)

86. Perg., 250 f., dick, punkt., deutsch, teils aufgefrischt. Initialen color., Vignetten, Tiere und dgl. in bizarrem Geschmack (z. B. f. 2b, 54).

מחזור Rituale für Neujahr, Versöhnungs- und Laubhüttenfest, Anf. und Ende def. (verbrannt?) bis Mitte סוסענות, enthält auch סליחות; für die Geschichte des Ritus nicht ohne Interesse.

Nach Zunz scheint dieser Codex älter als 1400, da 5 Stücke später nur noch im römischen und griechischen Ritus vorkommen. Am Rande der Aboda אבדה ist die Aboda אבדה zugeschrieben. Bes. Josef b. Natan.

87. i. span.-rabb.; zusammenges. mit Lücken und Einschaltungen 1477; ij. 333—89 mittl., dick; iij. 391—428 gr., schlank, älter, sehr schön, color., beschädigt.

¹ Avicenna [Kanon] mit Lücken, selten vollständig, stimmt, bis auf ij, grösstenteils mit der Ed., zu i und Anf. ij die Uebersetzung des Josua Lorki (N. 373); HUb. 682/3, 686.

² 121 Avicenna אביענא סמית לבית aus dem Arab., Einleitung und 15 Kapp.; N. 280⁷ mit neuem Titel סם חיים; mit Varr. zu CL. 329. Eine Uebersetzung aus dem Latein. s. N. 373; HUb. 701.

³ 127 b—30 tabell. Glossar ערבי und לעז, unvollendet; HUb. 859.

⁴ 331 b Verschen, Epigramme, u. A. von Mose גאלוגיו, anf. אנט ריק ננוז לז ואולם כללז ונחשז כללז ויהושע בן נון.

Epigr. f. 298 und 329 b: zu eigenem Gebrauch von Ismael b. Samuel Amilio (Amillo, Amilho? עמילי; vgl. Schemtob b. Abr. עמילי in GA. Jeh. b. Ascher 81 f. 31) Mittwoch 15. Schebat und Sonnt. 4. Tamus 5237.

88. Perg., 228 f., deutsch, zusammengesetzt und ergänzt. i, 1 ff., 20 ff., 199 ff. Quadrat; ij, 16—19, 23 ff. plump; iij, 222 b ff. kl. Format, kl. ungleiche und gr. rabb.

[מחזור] Fest- und Fastengebete, קינות, יגלות. „Enthält mehr als 40 ungedruckte Stücke und scheint dem östlichen oder mittleren Deutschland anzugehören. Der Schreiber hatte wenig Sprachkenntnis; aber für die Kenntnis des Ritus ist die alte Handschrift immer schätzbar. Den Zwischensabbat ausgenommen, fehlt Alles für das Hüttenfest; aber der Fasttag אסתר und 17. Tammus, so wie die festlichen Sabbate sind vorhanden. Mehrere der Klagegedichte für den 9. Ab habe ich bis jetzt in keinem anderen Ms. gefunden.“ (Zunz.)

Der ältere Teil ist wohl noch aus dem xiiij. J. Der jüngere etwa um 1400 geschrieben. Der Schreiber der Rand- und Interlinear-Glossen hat auch f. 198 b, 222 b bis 228 hinzugefügt.

89. 185 f., deutsche Cursiv 4. Ab 1590. Bes. Eljakim (אליקים?) b. Sim. gen. Salman Auerbach.

מחזור בן ר"ה און י"כ (zuletzt) mit jüd.-deutscher Uebersetzung. Lil. (vgl. N. 82) nennt als Uebersetzer Is. b. Simon, Catal. vom J. 1823: „Jeh. b. R. Chajim Klonimos Trad. (so) Preces etc.“; Serapeum 1864, 59; HB. 12, 128.

90. Perg., dreierlei gr. punkt. deutsche Quadrat, xiv. J.?

¹ Fragm. Gebetbuch und Abot, Stufengesänge und Habdala.

² 6 b Dessen „de secreto unitatis“, latein. v. Mithridates (HB. 21, 112) V, 189¹¹ und Gaffar. bei W. i, Anh. 23; myster. unit. [et] fidei, Bart. W. ² 1416]; N. 221⁷ nur bis 11 Z. 4 der Ausg. (HB. 5, 3); für נסים 9 Z. 4, hier f. 7, in N. 221 f. 48: נחום.

³ 9 Kleine Stücke: a) הסוד (so) שער, und vielleicht auch so zweimal סער סכנוד (2. S. 13, auch in N. 221 f. 47 vor²); Einzelnes ist aus סודי רזיח v. Elasar Worms, HB. 6, 88; פסק (S. 13 der Ed.) auch hier f. 11. b) סוד תניא זנרייתא יוסף זן עוזיאל וכו' מספר סי' אציגדור; חלפתא זיל וגם זה מספרו; unklar; HB. 5, 4 l. ח' עוזיאל ס'; Gh. 30 A, 79 M, O; Nb. 1947, zu ergänzen 1267¹⁵ f. 184, wo noch Anderes. c) 12 b סוד הייחוד ששאל ר' יהודה משפירא את ר' אלעזר משפירא; für משפירא haben חסיד (HB. 6, 88) P. 335¹¹ (היתר, für הייחוד) und Opp. 999 Qu., Nb. 1943² nach Catal., ms. s. v. סדר הייחוד. Ueber den angebl. Jehuda ha-Nagid aus Rothenburg cf. CB. 2461, 2525 u. Halberst. Lyck 1866, 29. — Verschieden ist N. 325² und ייחוד des Elasar W. CL. 100; R. 1390⁴ (Jesch. 6, 172); cf. zu Gh. 30 A und oben N. 81⁹, ferner das untergeschobene (וראוי על כל חכמים) Gh. 115 J; HB. 12, 80.¹)

⁴ 13 סליק משנת אברהם אבינו ומשנת יוסף זן עוזיאל (!) מפי ירמיהו (14 b) 13 (הנביא, wohl auf 3 b, wie in P. 770⁶ auf f, zu beziehen); alphabetische Sätze mit kurzem Commentar, anf. נשמים; Gh. 79 M.

⁵ 14 b Theodicaeische Fragen des Scheschet aus Catalonien (למנות העשכיל, in N. 47⁸ Fragm.: למשכיל, cf. Gh. 62 iij, zu 66² und 240⁵; CB. 2524) über Exod. 3, 6, Deut. 3, 26 etc. mit kurzen anon. Antworten, def. — f. 16 a, b Notizen.

⁶ 16 b (112²⁵ פירוש ס' יצירה) anon. Fragm. aus Pseudo-Abr. b. David (15 b) ל"ג נחיות; Alm. 290²; V. 188² (N. 236² רמזין?).

⁷ 18 שער השואל והנשאל; s. N. 11⁵.

⁸ 24 Excerpt aus ibn Esra, 1. Rec., zu Gen. 2 העתקה מלחמי זמנא; Gg. Mose b. M. 46, j. Ztschr. 6, 126; Berliner Plet. 46 h.

⁹ 24 b (221³; = ייחוד השם P. 843¹⁴); s. Gh. 79 K.

¹⁰ 25 b (gr. Quadr.) יהוה שם פי השם . . ולעשות זו כל דבר. ע"כ פי השם; dem Sal. [ibn Aderet] untergeschoben.

¹¹ 26 אלהים צישראל גדול השם אצ"ג . . לעולם נרננה ציטועתך.

¹² 26 b והם מעלים. end. האומר הוא שם של ד' אותיות יהוה ויולא מאותו פסוק 26 b? פי על פיוט האומר. Etwa Elasar Worms. ס' ר' אליעזר (so) זיל cf. N. 346⁴.

¹) Ueber ייחוד s. HB. 7, 69; Zz. Lit. 636; Kaufmann, Bachja 29.

נזה . . ענינם וזכרונם לפדות הדברים יפסוק ואי אפשר שלא נתקן דבריו ונצטרך מקום
ואח"כ אמר 'י ספירות זליות' (sic) u. s. w. Der Text ist fast vollständig aufgenommen;
von i, 12 (f. 105) sind nur die Worte 'ספירות זליות' aufgenommen, u. ij, 1 fehlt (beide Sätze bei Saadia i, 3 u. iij, 2);
der zweite Satz ist = iij, 2 (hier f. 109); über iij, 3 (f. 110) wird
auf den Anfang des Kap. verwiesen und auf eine andere Stelle
(110b זכרונם זה המקום מספר זה זולת, wonach die Beziehung bei Munk
S. 53 unbegründet ist); es fehlt der Schlusssatz von v, 2 שלם אמות
וג', der eigentlich zu v, 3 gehört und v, 3 selbst (113b), keiner
Erklärung bedürftig, ist vielleicht von Abschreibern weggelassen; dass
der Vf. einen früheren Text abgekürzt habe (Jell. Beitr. i, 15), ist
unbegründet; — er bezeichnet ja den Text Saadia's als stark inter-
polierten; auch müsste er umgestellt haben.

²¹ 116b 'הבחר ב'ס'; zuletzt (arab.) חללה (so) נעו דאלך נעון (s. N. 209¹).

²² 136 מערכת האלהות (s. N. 240⁵), — Fragm. auch f. 132, 133,
134; — mit anon. Commentar (N. 58³) bis Ende iv. b) Rand 136
פ'י אחר יחס המצד השער ה' זלשון אלות העם כי זלשון (so) אלות נופל על
יין חי; welche Randstellen diesem Commentar [von Jeh. Romano??
Jesch. 6, 54] gehören, ist zu untersuchen; 163b sind unsere arab.
Ziffern gebraucht. Der philosophirende Vf. spricht (iv zu 'ה יראה)
nach Ansicht der Aerzte [nach Maimonides?] und חכמי המחקר von den
4 Seelen, welchen die מקוצלים auch andere Namen geben. Latein.
v. Mithridates V. 191⁵. Alm. 28?

²³ 161 Is. Abravanel ראש אמנה ²⁴ 205 (Fragm. N. 43¹⁵) Ascher
[b. Dav.] b. Abr. פ'י שלם עשרה מדות; andere Recens. aus הייחוד
N. 11⁶; HB. 12, 113. ²⁵ 214b כלל הקרבן. ²⁶ 216 קבלה מענין התפלה
נפ'י ר' אברהם חזן; s. N. 357¹⁻².

²⁷ 217b (so) העתקת המצד'ין Commentar zu Jezira nur bis i, 9,
end. . . . תס. נסתלק ממנו כח המכרת השם המורה עלים. תס. bis i, 10 als
פ'י ע"ד; (קבלה מפורדת (vgl. N. 112²⁸) L. 24⁷. P. 680⁹, 763⁸
(mit dem Stück יורה חיים [s. N. 341¹⁰], end. 'אספקל'. תחלת יורה
(תחילה), 766⁶; R. 1390²², Jesch. 6, 181. — Vf. kennt die Nomen-
clatur der Sefirot, hatte kürzere Text-Recens.; zu i, 1 . . ישראל als
אליש גורסין als יולד אחד (219b) 7; ויש נוסחאות מוסיפין וקדוש שמו
längerer Recension.

Auf Vorbl. bemerkt „F. Oefelius“ 1747, 7. Aug. „Die anniversario primo
a suscepta Bibliothecae Bavaricae cura“, dass die Randnoten (Inhaltsangaben
z. B. 73) von Card. Aegidius Viterbiensis herrühren, aus dessen Bibliothek
Widmanstad viele Codd. erworben, „quibus hodie superbit Bavarica ad In-
vidiam Vaticanae, sua si bona nosset.“ Ähnliche Notizen auch auf anderen
HSS., s. Index.

93. 325 f., span. Curs. auch im punkt. Text; beendet Nacht des 22. Tebet כ"ח (Decemb. 1467) in Arles (ארלז).

Proph. prior. mit David Kimchi und „Maestro Leon“ (Levi b. G.) in Parallelcolumnen.

94. 281 f., i bis 140, ij f. 145—281, verschied. span., xv. J.

¹ und ² Levi b. G. מלחמות ה', 2 Exemplare.

³ 209 Philosoph. Erklärung talmud. Haggadot אגדה זמנה חזק; עיזא דני טבחא שמינא מנאי. תם. end. אזלין צספינחא וחזין יהוא ציורא דסליק; HB. 20, 109.

F. 140 אבי שמייאל (צכ"ז, ?); f. 281 חזק הכוח ואמין הקורא. צנל"ך ואע"י וא"א ה' צנל"ך (צכ"ז, ?); צוכיט קנלתי מיד יוסף כהן ע' גסים צעד כחינח כ"ח עלים שכתבתי צזה הקצר.

95. Perg., 576 (390 übersprungen) f., deutsch-franz., 1369.

¹ Talmud incl. einiger kl. Tract. (Grundlage des Werkes דקדוקי סופרים, Varr. lect. von Rabinowitz). ² ברייתא רמלאכת המשכן. ³ 2 b סדר עולם רבא 4 4. ⁴ מ. כ. Buchst. אלהים קדם צכל הקדמות Gedicht [v. Jose b. Chalafta]. ⁵ 560 סדר חנאים ואמוראים, ed. in Taussig's טופסי שטרות 573 6. ⁶ 4 b. 1876 f. 4 b. 1872 u. Scheidebrief מפרשת מנחם זנוק"ל etc. ⁷ 575 b Gerschom חקנות. ⁸ Jak. Tam חקנות; HB. 6, 40. ⁹ Genealog. Nachricht, ed. HB. l. c.; Rabin. i, 30. — Vielleicht der wertvollste hebr. Cod. in München. B. Beer, Mtschr. 6, 456; Lebrecht, HSS. d. Talm. 98; HB. l. c., Rabin. i, 27.

Sal. b. Simson (f. 501) schrieb den Cod. für [Jehosfija Benjamin, nach Rabinow. 30 (wofür Benj. Jos. bei Brüll, Jahrb. 1, 94), dessen Noten im Cod.; auf Rasur steht] Matatja b. Jos. 12. Kislew 130; f. 503 b: 12. Tebet. — Jakob b. Natan aus Perugia (מיסיקס), so in Padua verk. Sonnt. 23. Aug. 240 u. s. w.; Bes. 1588 Sal. Ulma (s. Cod. 2), dann sein Sohn Simon, dessen S. Elieser aus Ginzburg; 1643 Sal. Ulma etc.; s. Rabinow. i, 34—5.

96. 324 f., span., splendid und color., 1553.

ס' הפליאה, über Genesis, als הקנה ed. Korzec 1784 fol. (CB. 637 falsch Porizk, wo das B. über Gebote oben N. 42), mit Weglassung und Entstellung hier ausgeführter Bäume und dgl., z. B. f. 105 (Cod. 23 — hier „B“ bezeichnet — f. 121, Ed. 29c), 172, B 208, Ed. 51 b unten. Lücken sind hier, nicht in B, gewissenhaft verzeichnet, z. B. 132, B 155, Ed. 38 b; f. 167 b, B 201, Ed. 49 d, wie Pseudo-Abr. 6 d, auch in Ed. 112 etc.; f. 183 b, B 223, Ed. 55 a, aus כעול נ, N. 58 f. 331 b, zu ergänzen; aber auch 27 b לופס (vor סקר לופס) כי לפס, B 25 b wie Ed. 7 c Z. 6 v. u., nur ohne Andeutung. Das Stück וסלך Ed. 5¹⁻², B 16, fehlt f. 17 b. Die antichristl. Stellen scheinen vorsichtiger gegeben, z. B. 18²

הוא קרא אותו האיש . . . B 221b, cf. Ed. 54c mit N. 58 f. 329b; an der Stelle bei W. ¹ 198, Ed. 8d . . . ולא אמר . . . תחבולות היה

Beendet 22. Elul אשי"ז in Rom von Chajjim b. Sam. יצאנו לכתוב . . . mit Monogramm. Er schrieb 1548 für Imm. . . de Nola („Minola“ P. 794)? „Joh. Alb. Widmestadius Jurisc. Roman. ex Biblioth. Aegidiana describendum curavit MDLiiij (so). Allatus fuit ex urbe Wienna Austr. ix. Oct. MDLiiij.“

97. Perg., 366 f., ital.; f. 97b—279 plump, ungleich.

¹ ברש"י [מדרש], anf. אל בני ישראל, Abschn. 1; benutzt von Berliner zu Raschi, s. S. xx und Litbl. der jüd. Presse 1870 S. 8; B. Beer, Leben Abr. 168 A. 509; bei Theodor, Mtschr. 37, 170 nachzutragen.

² 131b במדבר רבה, 14 Abschnitte.

זה הספר נראשית רבה וויקרא¹) כתבתי אני מנחם צ"ר שמואל מנ"ע . . . וסיימתי ציוס א' צ"ג שנים צדש אלול ה' זו שנה קע"ח ה' שזיכני לכופנו הוא זכני להגות זו וכל שאר ספרי הקודש אני חרעי חרע זרעי עד סוף כל הדורות חק הכותב ואמץ (so) הקורא זו הכותב לא יחק לעולם עד שיעלה יחזור (so) בקולם של ק' מעלות וה' שמייס (so) עמי מעלה ועד עולם f. 366b Donners-tag 6. מנ"י (Novbr.? oder Jan.)²) 221 (1460—1), verk. Abr. b. Men. Alatrino [cf. zu 201] den Cod. (Zeugen Abr. b. David b. Elia und שחריאל Jeh. b. Men.) an den Arzt Mord. b. Elieser b. Mord. b. Mose b. Elieser aus Rom

98. Pap. u. Perg., 147 f., gr. span. rabb., 1329.

חידושי גמין [von Sal. ibn Aderet; edirt; Lil.: Sam. Elieser b. Jeh. halewi!].

צ"ד ימים לחודש אדר שנה שמיים ותשע לפרט הילירה הנה צאלנלד דסינקא יע"א. נאם הכותב Belad de Sinca ist Alvalet; Zz. Ztschr. 137, 172.

99. Tuchperg. und Perg., 166 f., gr. span. rabb., sehr alt, stark beschäd.

Maimonides מורה הנבוכים, Sam. Tibbon's Vorw. f. 1 noch einmal von alter Hand, die auch sonst ergänzte. Es scheinen Glossen in den Text gekommen, z. B. i, 74, 4 f. 58 das hier Eingeklammerte: שהיה צלתי מחדשת ואינה [נראה לי צום מותר אין לך לו שכנר קדם לו המאמר שהחננוה היא מחדשת ועמה (so) שהיה מחדשת וכתב צמקום ואינה שאינה] מניין. Manche bessere Lesart als Ed. Sabion., z. B. i, 73, Ende 6 צשהם פועל; ib. Pr. 9: שייחדו מקרה אחר.

100. 191 f., 45 ausgerissen, nach 77, 181, 116 def.; dreierlei deutsche deutl. Curs., xvi. J.

¹) Dieser, von den Catalogisten nachgeschriebene Fehler ist am Rande verbessert, was auch Beer, Mtschr. 6, 458, nicht bemerkte.

²) Beides stimmt nicht zum Kalender; 1460 war der 6. November am Freitag, 1461 der 6. Januar am Montag.

Deutsche Erzählungen:

¹ דעם מעשה דער קאזרין מיט לויס זיין, ist „Histori von Kaiser Octaviano“ u. s. w., vielleicht nach Ed. Köln o. J. bei Jo. van Aich; Serapeum 1864, 39 n. 388.

² 67 מעשה איז גיטעסן איינע סיו בריעה, Beriah und Simra; Serap. l. c.; HB. 14, 59.

³ 74 xxi Erzählungen aus Talmud u. s. w., n. xx Susanna mit Abbild.; cf. N. 117⁶. Für das Verhältnis zum „Maase-Buch“ (x f. 77b) interessant; Serap. l. c. S. 67 n. 411 (1866, 1), S. 98 n. 437; s. N. 222¹⁴ b.

⁴ 90 ריא ויבן וייו מיינשטר „wie Bontiones [Poncianus] der Kaiser zu Rom sein Sun דיא לורלינס [Dioclet.] den 7 weise Meister befehlt“ etc. Serap. l. c. 53 n. 399; HB. 13, 126; cf. HUb. 893.

⁵ 134 וואונדער פאליך אונד זעלנע רישטאריון (so) טיל איילן שפיגלש, nach hochdeutscher Ed. von 102 Num. des Eulenspiegel; Serap. l. c. 39 n. 388.

F. 66b Is. b. Jeh. ז"ל Reutlingen Mont. 8. Schebat 340; 72b א' אקרא ב' ש"ס; schrie bis f. 77, oder 89; f. 90—116 kl. (Serapeum 1864, 53); f. 191 א' ז"ל Benj. b. Jos. Rofe מערקט (so) ז"ל זשפסא Mittw. 3. March. 361 in Tannhausen. — Federzeichnungen (nach Holzschnitten?) miserabel, f. 83b besser. — 173b: Isak b. Abr. Ulma, Elia b. Abr. Ulma und Hendel.

101. 180 f., f. 114—27 zu ordnen: 122—7, 120—1, 114—9; äusserlich splendid, mit Handzeichn., rabb. 1464.

¹ Gerardi de Solo in nonum Almansoris [Practica], paraphrasirt mit חוקמות von Leon Josef (אליה, in den HSS. mitunter fehlend); 21. Ab 1394. Die vielfach interessante Einleitung (Rabb. ij, 771) fehlt hier und in N. 374 („B“); f. 173 על פרקים מה מהם הם, Nachtr. zu f. 102, 110b, 111b, 122, abbrech. 177b; 178 Index über ix Bücher (B zerlegt ix, ist aber def.). Die Recepte in latein. Umschreibung, ursprünglich vocalisirt, nicht in B (HB. 9, 172); aber f. 47b K. 7: ונלשונם כן ריפי וכו' und teils am Rande nachgetragen. Die Quaest. Gerard's werden teilweise als „Zusätze“ erkannt und an anderen Stellen bearbeitet, womit vielleicht die 2. Redaction im J. 1402 zusammenhängt; HUb. 794—6, cf. 722 u. Zus. — Eine andere Uebersetz s. N. 296.

² 179 אלו הם שמות ונלות ונחמות הנכונה זלשוננו ללשונם הועתקו כפי אשר 179 אלו הם שמות ונלות ונחמות הנכונה זלשוננו ללשונם הועתקו כפי אשר אלו הם תמולא נכח הלשון הקדש זלטין כנגדו ולוהם astronom. Glossar.

אני חיים קטן הנללים כנחתי זה הקצר עם אחרים || להר"ר ישראל ל בר שמואל להנחם Epigr. גם יחכו האל || עם בניו החמודים והיקרים חרע זרעם לזורי דורים || וקיימתו יום ד' לחדש תמוז יתפארו; הש' לשמחה צום הרעה || שנה דר"ך כוכב מיעקז ושנוע ופרשה מה אקוב || לא קנה אל וסלה לאל incorr.; z. B. f. 54 K. 11 אליה ist Pronom.; 27 Z. 4 v. u. fehlt, was in N. 474 f. 31 Z. 9 v. u. bis 32b Z. 5. — 180b Bes. Gerschom b. Gerschom.

נומה שכתבו זראש הספר על פרשת ואלה המלכים . . . 172 u. שם ופני האריכות
 וכן; auch hier kommt (171) וכן; auch hier kommt (171) וכן; auch hier kommt (171)
 „הגילגל“ vor. — Ms. Alm. 181², wahrsch. anon. P. 806⁸ f. 174—8;
 Fl. xlv, 13³ (Bisc. p. 404); Gh. 115; Jesch. 6, 99; HB. 9, 22.

104. [Arabisch. Ali b. al-Abbas; Aumer 811a (969); DMZ. 47, 341.]

105. [Arabisch. Avicenna, Kanon; Aumer 816c (972); DMZ. 47, 343.]

106. Perg., 5b—273 f., splendid, span. rabb., Doppelcol., xv. J.?

Averroes, [mittl.] Commentar über Porphyry und 4 Bücher des Organon [h. von Jakob Anatoli, 1232]; ¹⁻³ auch in N. 64. Im Vorw., nach den Versen ככק צינה חופשי, ist der Name des Uebersetzers unausgefüllt (HUb. 59).

¹ הכונה בנאמר הזה צאור מה שכללו ספר פורפיריו במבוא אל חכמת הדבר

² 16² הכוונה במאמרות (so) צאור העניינים שכללו

³ 32³ השער הראשון, אשר ראוי שנאמר תחלה והוא [פחרון מ' oder מליצה] כי לא יופשט הנושא והם. והנה נשלים צאור ספר הפחרון; השם והוא הוּלָה תחלה לאל וכו'

⁴ 51³ אשר ראוי שנחיל תחלה ונספר דבר אשר נעזרו הדרישה [הקש, N. 244¹] end. כמו שאלו לא יתהפך האנלטי סיון מיוחד לגזירה.

⁵ 133 b (N. 244²) הוּלָה הראשון ונספר המופת. אשר כל למידה וכל למוד end. תצונו, end. וכס השכל להתחלות. s. auch N. 307.

⁶ 176 באור ספר טוביקי והוא ספר הנצוח אשר כוונת זה הספר הוא הודעת 176 והתנצחו צאלו הפנים יותר טוב מאשר יגדר. ספר המקומות, end. נעשיית שחוק השם עמו או זולת זה מהקדרים הטעמיים. הנה זה הוא . . . ויותר im correcteren Cod. 284 f. 90b Epigr. des Uebersetz. Kalonymos; cf. N. 26⁴; HUb. 62.

⁷ 246 באור סופסטיקי [64⁵] והוא ספר ההטעאה לאריסטו 246 Epigr. 5. Tischri 74 (12. Sept. 1313) קלוי צר קלוי זיל HUb. 72.

107. 204 f., deutsch-rabb., um 1450?

¹ Isak Sahula משל הקרמוני mit color. grossen, wenig naturgetreuen Federzeichnungen; cf. HUb. 904.

² 95 b 'ס' החפוח, Tod Aristot.'s, h. von Abr. ibn Chisdai. Die griech. Namen variiren in N. 201³, 210¹¹, 342⁴; HUb. 267.

³ 'ס' הנפש, Dialog Galen's mit „Moria“, aus dem Arab. von „Jeh. b. Sal. al-Charisi“; HUb. 273.

⁴ 100 'ס' השמים והעולם [Anf. von „אין ליי“, h. von Sal. b. Mose Melgueiri, aus dem Latein.]; HUb. 283.

⁵ 102 b [Jomt.] Lipm. Mühlhausen [נצחון]; Akrost. לכו ננים,

Vorw. (anstatt ית' יהיה לי למשגז ולנצחון Distichon סליק סימני (צמלכת ס' הנלחן); § 347 Ed. Königsb. ist nicht gezählt. Eine der ältesten HSS. dieses Werkes.

F. 94b Akrost. des Abschr. Abr.; 204b Geburt der Kinder [desselben?] Ansel 1458, ריכלין 1459, Gutlein 1460, Tod des Vaters Jak. b. Meir 1464.

108. 139b (und 76b) abgebrochen; span., dem modern. magreb. ähnlich; xv. J., s. 9; morsch. Im Ganzen correct. — F. 8: מקנה כספי Baruch b. . . ? (zerrissen). 118 קין כספי Elischa ha-Rofe מילולי פרוילע; schwerlich Vf. des מסכתא; s. N. 275¹.

Averroes, Compendien (wo nicht anders angegeben ist), h. von Mose Tibbon (nicht überall genannt). Dieselben Schriften zum Teil in N. 208, 281; HUb. 109.

¹ ס' השמע הספר (so) הטבעי קלור זן רשד 8

² כללי ספר השמים והעולם לארסעו כונתו זכפר הזה המכונה ספר השמים; HUb. 126.

³ ספר ההווה וההפסד כונתו זכפר הזה הדבור זכפריים השלשה אשר הם; cf. N. 246¹⁵; HUb. 130.

⁴ החיל זזה הספר לזכור כונת: („Summa“), ספר האורות העליונות 43 ולכן ראוי שיהיה העיון זו אשר המחברים ולפני הצעלי חיים. כל ספר וספר; HUb. 135.

⁵ הכונה זכאן שזכא מדרגי המפרשים: („Summa“), כללי ספר הנפש 57; HUb. 149.

⁶ צעור שזכר: („Paraphrase“), ס' החוש והמוחש מקולר לזן רשד 69b [sonst שדינר], abbrech. f. 76b (auch 73³ def.), N. 201 f. 54, 281 f. 263b זכר אמרו זמנות החלומות Epigr. 201⁴ (im Ganzen wie 108) und 281⁷: Tammus 5014; „קילור“, nur in 201. — N. 281 f. 267b . . . כתב זכאן סינא המליחות מקרה. s. P. 918⁷; HUb. 154.

⁷ המאמר הידוע [הנשט 234] באות הלמ"ד מספר מה שאחר הטבע 80 לארסעו פי(רש) תמסעיוס העתקת מסחק [לסחק. l.] זן חנין ותקון תלנת זן קרה [לחלחלי העתיקו שנית משה זן שמואל זן חזון לז"ה [לז"י. l.] a. 1245, N. 234³; HUb. 177.

⁸ 92 Epitome der Metaphys.: כונתיו זזה המאמר שנקוט המאמרים; s. 281⁸; HUb. 159.

⁹ 118 Levi b. G. ביאור שיר השירים, Schlussdatum der Abfassung (Ende Tammus 86 oder 85), hier modificirt: זכאן נשלם זכ הציאור והיתה השלמות זכדש תמוז שנת ר"א פרשת ויהי היום האיש אשר יבחר השם הוא הקדוש וכו'.

¹⁰ Averroes [אפשרות הרבקות] mit Narboni bis N. 110³ f. 179; HUb. 191, 209; s. N. 110³.

109. F. 8—219b mit Lücken, einige ff. versetzt.

זכר ספר החקופות והמלות ר' אברהם זכר (7b neuer Tit. schon in Cat. 37,

מלשון ערני אל לשון עברי. אמר גאליאטוס תחלת מה שראוי לנו לזכור מה הדבר אשר
 . . . Paraphrasen der 4 Schriften Galens: Unterschiede
 der Krankheiten, Ursachen, Unterschiede der Symptome und Ur-
 sachen (in 3 Büch.); HUb. 652. — F. 170b einige Verse.

F. 115b: 17. Sivan 5090 יתכן . . . יחזק נבחר יחזק . . . יחזק . . .
 . . . שלי יחזק יחזק (HB. 11, 104). F. 1 . . .
 dieser Jechiel schrieb wohl die Notizen zwischen fast allen Werken; f. 116
 . . . Ein anderer Jech. mit Rasur f. 3, dessen Söhne Mose und Jehuda
 f. 1 (s. Index). Mord. b. Elieser aus Rom verk. den Cod. an den Arzt Sam.
 Raf. b. Benj. aus Pisa f. 171. Abr. b. Mord. b. Elieser b. Mord. b. Mose
 b. Elieser aus Rom f. 1. Bes. Abr. b. Mose b. Arzt 171b; 1453/4;
 Mag. 1, 96.

112. Blau Pap., 224 f., deutsch-rabb., für Widmanstad geschrieben von
 Paulus Aemilius in Castro¹⁾ (f. 56b—87, 14—26. Mai, f. 224 Aug.) und Gra-
 doli 1538; Randnoten span. — Teils zerfressen.

Grosse kabbal. Sammlung, sehr incorrect.

¹ 2b Elia Chajjim b. Benj. aus Genazzano (so) אגרת
 חמורות, Verteidigung der Kabbala; anf. גלית את אורי, end. חפציה
 גדולה und Unterschrift. Enthält manches Beachtenswerte; s. z. B.
 CB. 1932 (Maimonides), 1986 (M. Rieti); Isr. Annalen her. v.
 Jost ij, 218; Moscato bei D. Cassel zu Cusari S. xxvij; mein Pol.
 Lit. 380 (Abravanel); für זורואש f. 5b, 17b setzt Jeh. di Modena,
 richtig זורואש, die Stelle ist noch Citat. Menachem Re-
 canati, öfter citirt, ist אמן כמותו באחרונים (f. 20b),
 (Samuel?), bei dessen Tode der Vf. 7 Jahre alt war, verf. 21
 השנות gegen Rec., wovon Elia nur eine zugiebt.

² 22 Desselben (?) שאלת מונני ידיד נפשי להעמידך על כונתי בענין אילי
 בני ישראל . . . ופי' הזוהר לא ראיתי על הדור אחר דפי' מנחם הכתובים
 וגם אמןך על קט' רמזות מה' ר' עזרא חולמו . . . דפי' כי האן והמשקל צורה . .
 (24). ולא כהאלי קדר והנן

³ 25 Men. Recanati פירוש התפלות, mit uned. Einleitung über
 ספירות und חושים (HB. 9, 22; Gh. 115 f. 116; Hb. 47); 341²³ f.
 260b bis עולמות = Ed. Bas. 35 Z. 12, hier f. 39; N. 56¹⁷ f.
 238 mit תם. (In den folgenden Notizen, nach N. 341, ist B = N. 56,
 C = N. 112). Fol. 249, B 221b, C 27: בענין . . . שאלת מונני להעיר עיניך בשאלותיך . . . החושים.
 Anf. . . . שלא (249b) B 222b, C 27b וייחוד אשר ספירות כלם באין סוף
 כמדת הקציה מדה זו; es wird auf eine weitläufigere Behandlung (247b
 בכל הנבדלים ענין כנגד י' ספירות כמו הלל אלל הצורה . . . כי לל ימינו וזה לריך
 וכבר (249) u. auf den Pentateuchcomm. (249) u. auf den Pentateuchcomm.

¹⁾ F. 56b ע"כ מלחמי בהעמק אשר ראיתי פה בקאסטרו קרחא של דוקוס פייר לוויטי מנחם
 פירנס [Farnese] בן אליכסנדרו פירנס אשר נקרא פאולוס השלישי בשנת אחקלם
 בתחומתן של יעליא (!) ופאלינלא (Paul) u. פאול (Franz) u. פאול (Carl).

(זיאלרנו צפי' החומש) verwiesen. Den Uebergang zum Werke selbst bilden die Worte וקודם שכתבם צפירות התפלות (Ed. Basel 27b). Die letzten Worte שני עולמות (260b) entsprechen f. 35 Z. 12 v. u., der Custos ist in B 238 durch die Formel . . ושלם ersetzt, daher die Inhaltsangabe bei Delitzsch S. 647 unvollständig, Cod. 112 f. 39. Ueber die angebl. Ergänzung in ms. Opp. Add. Qu. 3 s. HB. 6, 126; 10, 158, 160. — N. 112 f. 45 חדש שהיראה דבר גדול (Ed. f. 40), am Rand ואלך הוא לשון ונחם מריקאנטי ומכאן ואלך הוא לשון ונחם מריקאנטי, von derselben span. Hand f. 42—44 (auch f. 198) und wohl andere Noten zu S. 41 von „Elia“ (cf. P. 857⁵); f. 25 Excerpte aus Mos. Nachmani ספר על סודות התפלה. — F. 45b שמוע ישראל . . . פסוק זה עקור (so) אמונתו והענין זו כפי הכוונה לכן המוכן זו להדבק . . . , durchaus verschieden von Ed. f. 40—42; auch f. 50 שמוע ישראל ohne Citate aus זוהר (s. CB. 1735 unten, cf. HB. 10, 158—60); 50b כנר פירשתי ציור משרתים; Ende 54 ישראל 54b Gottesnamen des Priestersegens zu 53b (Einschaltung? cf. f. 51) aus einem anderen Werke.

⁴ 54b über Gottesnamen וקודם אחריותיו חי וקדוש (end. (?)) שם המפורש יולא מויסע — אלו ib. ; בפסוק זה שמי לעולם לעולם (so) כתב 56 מדרש רות ע"ד הקבלה ⁵ 57 למטה מן הצנין ד' חיות 56b — השמות י"ב CL. 137; cf. Gh. 115 (bei Recanati hier f. 103³); Pol. Lit. 362; P. 153, 796. ⁶ 89 משה Nachmani שער הגמול ⁷ 109 die Arten des לירוק, nämlich מעגול etc. [nach Abulafia?]. ⁸ 109b יסוד וקדוש ונלה 6 und 6 נסתר וסיונו לי' מה' שמו' מה' Alphabet für pract. Kabbala. ⁹ 110 Geheimnisse der Gottesnamen Benjacob 416 n. 237. ¹⁰ 111 יוסף א' ואלו אריות cf. Gh. 67, CB. n. 2384. ¹¹ 111b סוד שר הפנים etc. ib. ¹² 111b סוד וקבלה צנכת כהנים שגזולים b 111 Excerpte aus Abr. Abulafia סחרי חורה, aus i, 6 etc., cf. HB. 14, 8 und S. vij]; 119b סוד העבור; eine Reihe anderer Notizen; ed. in יקוטי שכתב f. 23b—35. ¹³ 122b סוד המרכבה eine Tabelle. ¹⁴ 123 מפנק מנוער . . פי' מי שמשלטי b 123 s. N. 37³. ¹⁵ 123 פירוש הספירות 123 גי' יסוד שיהא יסודו . . כל הדברים ולרין אני לנאר צרית מילה f. 124 ; עצדו ; יולא ידי שניהם סליק פי' עשר הפירות מהר"ר יוסף צה"ר חיים 125 end. ^{14.15} als zusammengehörig edirt; Jesch. 6, 101, 177, 184.

¹⁶ 125b קודם כל דבר שאין להרהר אחר הסבה הראשונה . . כי אם צלעתי b 125 und נקוד השם כל קמן . . 126 ¹⁷ צדיקות ליל החותם ib. — הזורה חס ח"ר כל הידוע שם b 126 ¹⁸ s. unten ²⁰ (P. 843⁶) עם ה"ל עשה הקצ"ה ווייד שהשטן שומעו צורח. סליק הפשט 127 end. של ע"ז אחריות אהוב
 גימטריא שם של ע"ז durch 127 Erklärung des ¹⁹ Anf. שלשם, verschieden von זיאלר, ²⁰ 129 (Rand נוקטלא) ווסף גיטיליה f. 45.

s. 32 b bis 33 נקי; Gh. 62 E, F. — 130 b, 131 = ¹⁷.
Eingeschoben להלכה אלהא זלילא דנא גלי 131 ²¹. נסיון להולכי דרכים.
Beschwörungsformel, Ende פירוש פניו ושונה [ישנא] לפי הקבלה הוא על מוטעון 131 b ²² 20? also zu
citirt ושמעין. end. נמלא צסס ר' אליעזר צמגרייטש (so) und רמזין צפי' איז צסס
הנה קבלנו כי מוטעון הוא שר 133 ²³. לא יסמוך על זה הכתב. . . אמרתי כאולי
המשפיע חכמתו אל צרואי. Sefirotlehre; end.

²⁴ 133 b ארחות חיים, angebl. von Elieser ha-Gadol, def.

²⁵ 137 b ספר יצירה, s. N. 92⁶. — 138 b aus קבלה über 3 Welten.

²⁶ 141 b תשובת שאלה von Hai Gaon an Paltai über Sefirot;
f. 142 b עוד הוסיפו לשאול ז"ל: האציונות הגאון ז"ל, so weit
119⁵; f. 143 עוד שמענו; s. HB. 3, 5; CB. 2058, zu חנינאי cf. P.
806¹⁶. — b) 143 b לעשר ספירות, s. N. 209⁴. ²⁷ 144 b פירוש
שם העולם; Benjacob 427 n. 671 = 672, Nb. 1557! 1953! 148 b
ציאור האחרון (schon N. 119c) 149; החתלה (!) פי' שם של ע"ז אוחיות
auch 119² als שני (!) שם ספר (!) ראשון מן השם ספר; s. רויאל f. 27 b, 30, 24 b;
vgl. תמונה P. 775². ²⁸ 159 b קבלה מפוארת יפה, = ¹⁴. ²⁹ 160 b
כלל אחר מענין הקבלה, s. N. 22¹⁰. ³⁰ 161 b (bis נשפט הכל auch ³⁴!),
341¹⁴ (56⁹) האשכול לך משה מענין [מעשר] הספירות (aus Ascher b. David?
s. N. 209², HB. 10, 156; 12, 81; Gh. 110J), der erste Absatz
hier פירוש פירוש. b) 162 חקוקות וזו צלי פירוש etc.; cf. הפליאה in
N. 40 f. 23⁴? c) ib. (341¹⁵, 56¹⁰) לחשוב; HB. 10, 160;
12, 112.

³¹ 162 עשר ספירות זלימה. הספירה הראשונה כ"ע מוכתרת מכל לזדיה
163 b ראשית; aufgenommen von Isak Akko, N. 11 f. 4; s.
Gh. 105D; Opp. Add. qu. 3 [Nb. 1944³ „three“, sind 4, nämlich
a) f. 28 unsere, — b) f. 28 b עשר לך כי עשר = mein ms. 15 f.
148 b — c) f. 29 b אשר הנחשנה אסורה 29 b פי' עשר ספירות. ה' הראשונה כ"ע אשר הנחשנה אסורה
= Mich. 615, Nb. 2276⁶ — d) ib. = unten 215⁴].

³² 163 b יסוד השם הגדול הוולא, Ps. 119, 57–64 und יסוד השם הגדול הוולא
mit Engelnamen.

³³ 164 כתיב כי ציה י"י נור עולמים כלומר השם יו"ד ה"א כמו י"ה ו"ה כמנין
כ"ו והעולם הזה נברא צה"א. . . יכול לשער, ואחר יוד צה"צ תמלא כל"מ שהוא מלך. . .
עליונים ותחתונים וגם היוד היא כוללת הכל [כלל כל] החשבוניות וחומס כל הספירות.
אל תדרוש f. 165 Absatz; ואפרש אלו הספירות האמורות ואיך נרמזו [ו] צה"צ
ועתה אחיל פירוש הספירות כתר חכמה ציה; das Ende ist f. 166 in der
Mitte der Zeile ויהי ה' למלך על כל הארץ; das letzte Stück (in N.
341¹³ b (56⁹), P. 767³, Schönbl. 1869 n. 7 f. 15 b am Rande mit
der Bemerkung (עד הנה מלאתי צהעק אחר) entspricht wesentlich dem
des Abraham aus Köln, Ed. Jell. 41–3, und fehlt in
HSS. dieses Werkes (z. B. N. 341¹⁷), worin das Stück anderweitig
vorkommt. Der Anfang entspricht demselben Werke f. 33, 36 ff.

Häufig anonym oder als „Menachem, Schüler des Elasar Worms“ (s. Gh. 110E, HB. 21, 113; Rabb. 473), z. B. Cod. Asher (HB. 6, 126, cf. 10, 156 über die sich anschliessenden Excerpte), Alm. 298¹⁰ 12 Bl., wahrscheinlich 249⁵, R. 1108⁴ (HB. 12, 112 zu R. 1420¹⁶ 7 1/2 Bl.), Stern 18 (Perreau 104²), V. 218² ליקוטים, Schönbl. 7 f. 22, Mich. 615, Opp. 1704 Qu., Opp. Add. qu. 3 f. 33b (Nb. 2276⁶ [HB. 10, 161] 2240⁷, 1944), Tur. 11, f. 65b (B. Peyron p. 92); sehr kurz Gh. 110E f. 70.

³⁴ 166 אמשול, s. ³⁰. ³⁵ 166b Notizen: גי' כחיים הם; letzte 167b תפלת הייחוד. ³⁶ 167b Nechunja b. ha-Kana עקר יהוה הוא שם של עיי' (auch 11⁷, Fragm. 81¹⁴); CB. 2058 und Add., gedr. auch in שושן סודות f. 34, CL. 93; Recanati, Pentateuchcomment. 1¹, 35³, 48⁴ (s. zu Cod. 408²), 89³ Ed. 1545. ³⁷ 169b Gebet יהי רצון מלפניי ה' העולמים למען ולמען שמו. ³⁸ 170 ויסוד הקדמוני, s. N. 215⁵.

³⁹ 176 כ"ד סודות . . . אלה הם הסודות, def.; Urb. 31¹⁰ שער הסודות, anderswo fälschlich Mose Nachmani beigelegt; Jesch. 6, 98; citirt häufig דעת הר"ם (und זור?); Index der Kapp. bei Perreau, Cat. p. 75 n. 86 Andere mss.: Alm. 298 (Br. Mus. 27, 787), 5 mss. in Oxford bei Nb. Index: Moses b. N. p. 963; Fl. ij, 41¹⁰; ms. Coronel (sah ich). Ueber den citirten Jechuschiel s. zu N. 83⁷.

⁴⁰ 181b . . . סוד אחרון פרי עץ הדור שטעם עטו ופריו; end. לדברי הגאונים. ⁴¹ 182 סוד שבת שנה. מדרש ל' נחמיה ז"ה und ר' אברהם; citirt וסודות; end. כנר כתבנו צדורי זראשית. ⁴² 183 עשר השמים, von Is. [b.?] ענין עשר ספירות אהרן (HB. 9, 23; מקור השם bei Nb. 1589², 1943¹E); citirt f. 187b חמלה כל דבר יש לנו לתקדים כי העולם; eigentl. Anf. העולם; end. 208b כזה אינו קדמון.

⁴³ 208b: 4 Gedichte עולם אין אומר עלי נשמע קולם etc. ⁴⁴ 209 סדר האילן דע כי כל אחת מן המדות היא נש' לחצות' — Die Ueberschrift passt weniger zu den unmittelbar folg. Notizen (citirt Recanati). ⁴⁵ 209b Nomenclatur und kurze Erklärung der 10 Sefirot nach dem 1. Buchst. geordnet (am Rand von span. Hand bedeutend ergänzt) כחך אלף אייר קדמון אהיה אז; end. 216 תפלת ערצית רשות, חולעת שני.

⁴⁶ 214b Grosser Baum, oben נשמת הנשמות, mit Erörterung über סוד גי'ע והוא תענוג הנפשות; dann andere Bäume und Kreise (f. 217 כאשר ציארנו למעלה צא"ל); in philosoph. Terminologie, aber gegen die „Philosophen“ (f. 216b). Die alten Weisen wollten das Paradies aufsuchen u. s. w. (215, cf. HB. 9, 46 und viij); 218b עגולה ונגול; über חשדן עגול (vgl. Jellinek Phil. 43); 219b ונגול; über Vocale; 220 das Bild vom dünnen Kleid (Alt. 102); cf. HUb. 170.

⁴⁶ 220 שר החורה (sing. Tit.?) 4 Kapp. = היכלות 36—40; s. N. 22⁵, cf. כבוד הלנן 10, Heft 2, S. 15.

⁴⁷ 222 ב יאלו קלידים יאלו; s. DMZ. 28, 654; cf. N. 228³; nachzutragen HÜb. 905. ⁴⁸ 223 ספר רעמים פתון סלומות ב 223⁴⁹; s. N. 294 f. 214; cf. 228 f. 43. ⁴⁹ 223 ב פתון סלומות ימי הקדש. יום א' של חדש כל מה שחלף לשמחה יתפך.

113. 151 f., sehr deutlich, rabb., xv. J.

Mose Nachmani, zu iij.—v. B. M. mit Nachschrift זכני השם. Antichristliches 87b, 88 durchstrichen, am Rande ergänzt. Berliner, Raschi xx: „103“ Druckf.

114. Perg., kl. Querfol., 282 f. in Doppelcol.; sehr alte Quadrat.

Genesis 14, 4 bis Levit., versweise Onkelos mit Accenten u. abweichenden Lesarten, arabische Uebersetzung [Saadia Gaon, CB. 2185] und Masora, am Rande Excerpte aus Raschi u. jer. Targum zu Genes. 44, 18 (Perles).

In Widmanstad's Index: „Paraphr. chald. initii sermonis Judae ad Jos. fratrem ignotum. Verisimile est eam ex paraphr. aliqua integra Pentateuchi sumptam esse.“

115. Blau Pap., 209 f., bis 126 deutsch-rabb. von Paulus Aemilius aus Rütthelsee (!) in Franken, im Auftrag von Widmanstad, beendet in Gradoli Mittw. 3. Septbr. 1538, also in 16 Tagen; cf. 103, 112. Incorr. und lückenhaft.

¹ העוסק ב' יורה לך לעהר עמו . . ולך ליקח קרקע צחלה . . ויעשה ¹ גולם אחד עובד ויחיל לגלגל צלפאצחא . . ניקוד הא"צ ולירופס עם השם und 221 Permutationen (N. 81 f. 278; s. unten ²) und חלה את ס' יצירה 2b in 8 Kapp., offenbar nach Saadia (K. 5 Ende חלה את ס' יצירה 2b ist Anf. der Erklärung in N. 92 f. 96?), eine Ergänzung zu K. 3 (N. 221 f. 67, N. 92 f. 87) bietend; f. 5 Z. 5 eine zurückgreifende Erklärung, (שלשה חזנים אלו הם), worin (56) ואלו היינו יכולים (sic) אדם או כשנשחוק גוף צאדם (sic) להמלא להמלא (sic) נורח ואלו היינו יכולים על הדבור האלהי והכתב האלהי אינו הנורות והיינו צוראים כאשר אנחנו יכולים קצת היכולת על היות השכלי.

² 6b ס' יצירה in 6 Kapp. mit den Permutat. in K. 2. F. 9: נשלים ס' יורה הדין ס' אותיות דא"ל דאיתקרי הלכות יורה כל דלפי ציה לית שיעורא לחכמים ודין איתקרי סוד העצור שכל העו' תלוי . . (falsch „Commentar“ Litbl. 9, 811; cf. P. 763?).

³ 10 [Pseudo-Abr. b. Dav., oder Josef ha-Aruch? CB. 1446 und Add.; Josef עון bei Plant., W. ¹ n. 948; s. zu 209⁶] פירוש ס' יצירה (= N. 22); auf die Einleitung (N. 92⁶, 112²⁵; s. Gh. 105) verweist der Anf. und f. 25 c Ed. (ms. 30 b). Der Cod.

bietet Einiges für Text-Kritik. Die Stelle der Einleitung f. 4 mit Jahr. הק"ן (hier f. 3b (הק"ן) steht als Randnote von span. Hand; aber auch die Stelle der Ed. 49b Z. 14 אחת רומה bis 22 האשכנזים (vgl. Jellinek זיה"מ iiij S. xliij A. 16) bildet hier (47b) eine Nebennote, und die mit kleinen Lettern eingeschalteten Sefirotnamen stehen hier nirgends. Vor der Figur (33, Ed. 30) heisst es hier, dass der Text darin einer „anderen Abschrift“ entnommen sei, wo er in geraden Linien geschrieben war. Anstatt ז"ל הר"ם (Ed. f. 51) heisst es hier 48b ז"ל הרמזים (N. 22 f. 46b (המז"ל); die Stelle לעין חוה bis 54b יסעים ז"ל steht hier an richtigem Orte f. 51 a, b (והזכיר במשנה זו ד' ענייני); die Verweisungen lauten hier זכרתי במ"צ ובספר היכלות u. כמו שפי' ז"ל היכלות, aber f. 85c, auch hier 66b (u. N. 22 f. 66) היכלות ז"ל. — Dass das Werk älter sei als der Sohar, weil auf mündliche Ueberlieferung Wert gelegt ist (Jell., Beitr. i, 10, s. noch 85b, hier 66 לפי מקובל חסוד פה אל פה u. Ed. f. 25b), scheint mir unbegründet; zu i, 10 Anf. vgl. Gersonides zu Gen. 1, 2. — Die Benutzung in הקנה עס שנתחכם לכותבם: ist Ed. gekürzt? die Lücke in הקנה 49b auch hier f. 29; N. 22 f. 28 (Ed. 23c). הקנה 39—41 ist iv, 1—3 (לה für ם paginirt).

⁴ 69 Mose Botarel פירוש ס' יצירה.

⁵ 110b [Pseudo-Saadia] desgleichen; s. N. 40².

116. [Arabisch. Ibn al-Djezzar, I'timad; Aumer 724a (976); DMZ. 47 S. 346.]

117. Perg., gezählt 1—110, 202—18, deutsch ital., 1435.

¹ מבילחא so richtig 101b, zu Anf. שמות רנה! Diese unbekannte alte gute HS. ist für die letzte Ausgabe nicht benutzt. HB. 8, 78; 10, 136; Perles zur rabb. Sprach- und Sagenkunde 1; Königsberger, Quellen d. Halacha (Winter u. Wünsche i, 94).

² 103 bis ויקרא רבה (מדרש); Perles, l. c.

³ 209b Midrasch über Prov. 3, 19, vielleicht eine ältere Recension des מדרש כונן, ed. in מדרש v, 63 als נחמה; s. S. xxviii.

⁴ 213b Midrasch über die Makkabäergeschichte: כה' כה' אמר י"י: לנאות עשוקים בני יהודה. . . וכת' גואלם חזק. . . אמרו ציני יוונים נתקיים וקרא זה ושמונו זה קול מציח קדש הקדשים כל ישראל נלחו כוליה באנטוכיה כן יעשה. העקום ישועה צינינו אמן.

⁵ 214 Gesch. der Judith, wesentlich wie מדרש לחטובה (i, 132), anf. מלכות ת"ר ציני מלכות (ib. 133; ist S. 132 Zusatz?); end. מהם עד (S. 134). 214b: אין מוסר ואין מניין. ומי שעשה נסים. . . במהרה צינינו אמן

Cf. ויהי שם צמחנה היוונים הגמון אחד ושמו עכלור ויהי יודע איסטורולוגיה. Serapeum 1864 S. 97.

ותגזרת ליי. end. ; מעשה שושנה ויהי איש אחד בארץ צנל ושמו יהויכין⁶; אלהי הצנלות השם יראנו נסים ונפלאות אמן; cf. N. 100³.

Den Cod. schrieb Adar i. 193 Isak b. Elieser Kohen für Abr. b. Men. [אלטרינו Alatrino], den Verkäufer an מורד. b. Elieser etc. (wie N. 97, HB. 10, 104), von dessen Tochter Hanna ihn erbte der Arzt Reuben b. Jekuti'el etc. (wie N. 77).

118. Perg., 265 f., schön, sehr deutlich, span., 1401.

Jakob b. Ascher יאקב ב. אשכר Teil iv.

Geschr. von Jos. b. Jomtob (Ende der Zeile und darüber hinaus die Worte אמן קניע in sehr ähnlicher Schrift), für ר' נמר b. Sal. 16. Ijjar 5161. Letzterer notirte wohl (265b) Geburten der Töchter סעריאל und קלי a. 5163 und 5167 und der Söhne Jos. und Sal. 1406 und 1409. Ib. ein Vermerk des Gers. b. Elia, dass Frau Donna (מ' דונה, cf. HB. 11, 71, a. 1585), Vormünderin seines Vettters (ציי) Sal. b. Men. (דורי), diese HS. nebst דעם וירא und אמן סעריאל an Sam. del Medigo (דלמדיג) b. Elkana זל"ס (cf. Gg., Melo Chofn. xxvi; Sam. st. 1490, cf. Cat. Hb. S. 62) verkauft; untersch. עד מליל Kaleb Lago (לכאגו) כהן סה כהן סה Retimo, oder Rettimo, auf Candia; s. il Mosè ij, 261.

119. Fragmente, teils aufeinander geklebt, meist ital., xv. J.

¹ 2b Baum [אילן] der Sefirot.

² a (3—6), b (8b—11), c (16b—22) 3 Erläuterungen des Gottesnamens (in ריזאל); s. N. 112²⁷.

³ 5b Tabelle [vielleicht יריעה] der Sefirot und 13 Attribute, der 22 Buchstaben, der Erzväter, darunter die 10 Sphären der Planeten u. s. w., mit Zwischensätzen; links Einiges mit Spiegelschrift.

⁴ 6—8, 11b—16 ספר החמונה ופירושיה ומפורשת נספוחים הנוראים [wird Ismael b. Elischa u. A. untergeschoben, CB. 2057], in umgekehrter Ordnung der 2 Abteil. in Ed. Korzec, cf. N. 59⁵ (P. 775² in anderer Ordnung? cf. N. 112²⁷); Commentar nur zur 1., anf. החמיל זה הפסוק בעצור שניך מי שרוא להכנס צום שיהיה זך.

⁵ 22b—23 Hai, Antwort an Paltai, s. N. 112²⁶.

⁶ 24 Schluss eines kabbal. Werkes; s. unten.

⁷ 24b aufgeklebter, abgeschnittener Baum [אילן oder ליוז] der Sefirot nebst Leuchter und Tisch (cf. N. 112 f. 211b, 212), mit Erklärung, teils in die Sphären und „Kanäle“ ליטות geschrieben (unten . . . ואחרי שעשיתי עולם הפירור . . . also vom Verf.). Oben links סדר הייחוד כמו שהניא הרק"נטי וז"ל יכנס אחר קבלת השם עליו נעטיפת; cit. auch Isak's מאירת עינים.

F. 24 kabbalist. Kreis, 12 Combinationen des Tetragramm. Span. Curs., darunter: אני שם מוזן בן החכם ר' יעקב הספרדי אמן פוליא (so) חלנז"ה כחנני זה הספר לעלמי und מונוגרם; HB. 9, 20. — F. 23 Raf. b. Abr. aus la Mirandola (מילאנדול"ה) so,

cf. N. 224), kaufte die HS. in Tervigi (טירמיסי) von Ascher Aschkenasi b. Jak. gen. סונפילא (Bonfilio?) Oct. 253. Einzelne latein. Noten wahrsch. von Widmanstad.

120. 77 f., (1, 73 ff. leer) gr. und kl. ital. Curs., xv. J.

¹ [פרחי אלהיות הטוב הגמור, רי קיויו ס' הסבות] lib. de Causis, h. [von Jeh. b. Mose Romano]; HUb. 263 (falsch n. 126).

² 7 Hillel b. Samuel תגמולי הנפש mit Noten von Jakar b. Chisk. b. Jochanan und Chisk. b. Jakar; s. meinen Brief an Halberstam in Ed. Lyck 1874.

³ 32 b (eingeschaltet) über Busse; s. Brief l. c. 14.

⁴ 66 b האמונות שלם ראשונה מי ומי העומדים בתחסינו [aus Saadia Gaon CB. 2178, 2224]; HUb. 440.

⁵ 69–72 b def., al-Farabi מאמר במהות הנפש [h. von Serachja b. Isak]; HUb. 295.

Prototyp ungeordnet, f. 64 b היה כחוד צהעמקה לך אל הנייר שנקוף הק' לא ידעתי חיה Bes. Jechiel mit Rasur.

121. 78 f., Doppelcol., deutsch, kl. rabb., etwa xv. J., splendid, im Ganzen corr., vielfach collationirt.

a) Gazzali כוונות הפילוסופים mit Comment. Narboni; s. N. 110.—

b) 17 der grösste Teil vom Vorwort des Jeh. b. Sal. Natan zu seiner Uebersetzung (dieselbe Hand); HUb. 307.

122. Perg., f. 1–131 (hinter 88: 86–88 bis; zwischen f. 119–20 def.); 16 b ff. gr. span. Quadrat, 88 b ff. rabb. alt. [Jetzt arab. N. 236.]

¹ 16 b Saadia b. Josef שרה תהלים, s. Haneberg bei Aumer n. 236; Jesch. 5, 182; HB. 14, 118; J. Cohn, Saadia's Einleit. zu s. Psalmencomm. im Mag. 1881 u. Abdr. ohne Titbl. (nur deutsche Uebersetz. mit Vorbem.); Saadia's arab. Psalmenübersetz. Nach d. Münch. HS. her. u. ins Deutsche übers. v. Dr. S. H. Margulies 1. Teil (Ps. 2–20), Breslau 1884.

² Sal. Isaki, Comm. Psalmen (def.), Daniel (Anf. def.), Esther, Hohel.

F. 87: סדרה פסוקים ופסוקים להכונן בן מוסר אללה יחיה חסידה אשתחא במאלה לנפסה: 1b: Bes. Jechiel mit Rasur; 131b Mose b. Jechiel und Jehuda שלם משה . . אחי (ital. xv.–vi. J.). 88 bis span. Verzeichnis von (christlichen) Schuldner und Bürgen, z. B. (so) דיני לעיקל על שנוע על שנוע משה ואליך פשי' פשי' ריימון דלשפינס ערב. פיירי דודו ונללס דודו ג' דינאר לעיקל על שנוע כקסון שלי ערב.

123. 186 und 4 f., sehr schön, span. in Doppelcol., 1495.

¹ הספר אשר חזר וייש"ר (so) צרכי"ד דגורי"ד וקראו ליליאום די מירסינא, im Vorw. שושן הרפואה; s. N. 85.

² 161 Isak Israeli b. Sal. ספר מחזור ונומרי הראשונים זידיעה השתן; anf. nach Index der x Pforten תולית הדם ותולית השתן; zulezt eine anon. Recapitulation; cf. N. 245; HUb. 758.

F. 157 b: יום ג' ע' אחד מחדש שנה הכני' לזכרה צמדינה ריב' ראש קאלצריא מכתב ידי אבי י"צ האולו || א' גוייט (גוייט?) יוסף מאיר מחלק ומסאול קאל מן מחל שליח צ"ד באמר: Notizen: מה"ר עמנואל רך || מחל דיין מאר ענד אצרהם זכרי¹ וענד שצתי נאב' יאמרהם (so) אן כל מה"ר עמנואל ריב ענד || מה"ר עמנואל אלמד' אטאנולא (so) מה"ר אנטאח אלדי עמנואל מה"ר זכרי || פי ע' (י?) גוייט י"צ חאל ש' מרדכי צילו מחלק ומסאול קאל אן יערך כיף אצרהם זכרי || קאסס ואחד ושצתי נאב' קאסס אכיר קודאם מה"ר עמנואל גא' פי מנאקא (so) אן || כל ואחד מנהם יטאנולא אנטאח אלדי עמנואל שרעין ויחמסנו אן כל ואחד פיר || עארא יכלס סיהמו ומן יכון לו יאריפא וחד ללאכיר יאריפא וואי || אנטאח יפאמו מן אסינטיקייא אלדי עאא אלירדי ולאורא

124. 122 f., latein. und 39 + 2 f. hebr. (von rechts nach links), xvi.—xvii. J.

Adversarien eines christlichen, wohl im Judentum geborenen Gelehrten (z. B. 77: Baptista המטביל יוחנן).

¹ Bis f. 69 „Annotationes in Thalmud.“ Verzeichnis der Tract. und ital. Glossar. ² 74 „Varij modi Hebraicé loquendi“; rabb. Alphabet 6 mal zur Uebung; hebr. Glossar nach latein. Wörtern und Phrasen geordnet. ³ שורשים (so), Glossar nach h. Alphabet meist mit latein. Uebersetzung.

125. Perg., 1, 43, 71 f., verschied. deutsch, xv. J.? mit jüngeren Rand- und Zwischennoten.

¹ a) Averroes, mittl. Commentar über הנפש ס', s. N. 32; ergänzt? Tr. ij f. 13b, iij f. 27b; f. 38 Note: אחר כלות מאמר כה המעורר תולא פי לקיור א"ר (s. ²). Randnoten citiren Levi's א"ר, Theodosius, Euklid, die „andere Uebersetz.“ [des Schemtob?]; HUb. 148. b) An das Epigr. schliesst sich: זה אשר מלאתי נוסף על הספר. הנה א"כ הנפש הזנה end. f. 45 Z. 9 v. u. השכל הפועל צלתי מוקבל השינוי [Rev. Ét. 12, 86 falsch: 126]; Loeb, Procès p. 7). Dann מלאתי צלסון ערצי צעלה אחד חוך קונטרס מוקני צכתיצה ליעקב כהן גיסי דע יישיך האלהים ויעזר צרחמיו צלתי נדנקה צהם; end. כי כמו שהסומר הראשון והוא ההיולי הוא צכח כל הגשמים מוקונטרסי זקני החכם. עוד מהקונטרסים העלם מליאותו; ויחיה זה צחיה צעלמו; end. הנה הוא אין מליאות לו צעלמו. c) 45b Anf. von Averroes, mittl. Comment. zu מופת [h. von Anatoli]. — Von אלות עליונות (Lil.) fand ich Nichts. Die folg. Blätter sind ausgeschnitten.

² ij 1 (jüngere Ueberschr. (הנ) צעיוני מנה) הוא מנה (הנ) צעיוני, ist nicht Ergänzung zu ¹, sondern Bearbeitung von Levi's Glossen; hinter f. 24 ausgeschnitten; HUb. 147, 149.

³ 25 [Levi b. G.] ליקוטים נסי מלחמות השם, i, K. 11—13.

¹) Cf. HB. 12, 34, 136; Jesch. 9, h. Beil. S. 1.

4 36 (so) חנה השם הושיעה נא אלי צמה שגרה לי הנוך ללקט עוד ולחרוש [aus שער השמים mit 3 מאמרים von Averroes und Sohn]; s. N. 65⁷; HUb. 9, 10, 149.

5 63 al-Farabi בשכל והמושכל והמשכיל 308², המאמר בשכל והמשכיל והמושכל [b. Kal.] 9. חני 74 (27. März 1314), uned.; HUb. 295.

Vorbl.: Haham Aboab [Amsterd. xvij. J. ?] und זמן לנדי כי ר' זמן לנדי „Samuel Landauer Teitsch Orthenss (Deutschordens) Schutz Juden in Ellingen, den 10. 9ber 1753“; שמואל סג"ל יענן „הקטן יוסף צר מ[ר] שמואל סג"ל יענן“; חני משה, und חני משה, teils radirt.

126. (gr. Qu.) F. 4—116, span. Curs., um 1496? s. 2.

¹ Perg. A) Vorbl.: חנו [לוחות] החכמה לאלפונסי (so) מנח ספרדים, Alfonsinische Tafeln mit Canones des Johannes דניקורו in Paris [Dank, oder de Saxonia; K. 3, 4, f. 7: 2. Jul. 1327 oder 1326] und Tafeln des Johannes de Sant-Archangel (די שאנט ארקאנג'ל), auf Wunsch des maestro Crescas Natan b. Is. Natan mit Zusätzen übersetzt von Mose [b. Abr.] aus Nismes (יערי, Notiz von יכין, über ein ms. in Tunis in Supplem. zu Benjacob ל 125) 1460. Vorw.: . . היתה אמר . . קאטני, zuletzt אמר הזמן הוא שער החכמה כמו; anf. הסדורים הקטנים למלכת לוחות אלפונסי; wie lat. Jo. de Sax.; aber bald weichen Fassung und Anordnung ab. Ende Kap. 18 Zusatz des Uebersetz. wichtig für N. 343¹¹. B) 22b Nachtrag, 10 Kapp. שחסיפו הנולדים; K. 3 f. 27 bis b citirt maestro Joh. de Lineriis (1310, 1335?). C) 31 noch 2 K. über Planetenlauf und Aequation der „Häuser“. — Diese h. Bearbeitung, von mannigfachem Interesse, ist übergangen von Rico y Sinobas, Libros del Saber, T. 5, 24—42; HUb. 618, 648.

² 115 vier Tabellen, 1. von Perez ז"ל; זכריי? (cf. CB. 2094); bei David Giaco a. 1464 (Reggio 42 f. 72b): גם הנבי; זכריי. — Tab. 4 ist datirt „496“ (1496).

127. 114 f., alte span. Curs., stark beschädigt; f. 1 span., חני משה (?) חני משה.

Avicenna, קאטני, Gedicht und Vorw. Natan's bis Fenn iv (100b) K. 24 Anf.; Nichts arabisch; HUb. 683, 692.

128. 72 f., zuletzt falsch gebunden, span. Curs., xv. J., teils color.; f. 25 חני משה.

¹ Maimonides [פי' מס' אבות], voran die s. g. 8 Kapp. (297¹², 327⁷), h. von Sam. Tibbon; N. 210².

² 28 [לוח י"ג מחזוריים] Tabelle der קציעות für Cyclus 270—82,

39 meiner Ed.) und Epigr. [des Is. b. Natan; CB. 1916 Add.]; gute Lesarten, meist dort conjicirt, s. die Notizen Mag. 19, 86; HUb. 436.

² 15b—79 (f. 65 nach 38), nach Epigr. מאמר בחכונה [כתאז אלהיהם] von Abu Ishak ibn al-Bitrodji, h. von Mose Tibbon 27.(?) Sivan 1259. Die Figuren unausgefüllt. Selten; HUb. 551.

³ 115—7 und 80—82b Abr. ibn Esra ס' השם הנכבד [סוד השם] V. 428⁸, 429¹⁸] ohne Widmung: האם אברהם נר ואיר הספרדי זה הספר; הא' מה טעם שהוא (סס) פריי (Rand); f. 80 (f. 12 Ed. Liepmann, welcher N. 53¹⁰ [Anf. def., fehlerhaft] nicht benutzte): והאחרים שהם צטלמיוס אמרו כי האמת על ייג (so) פחות שניעית.

⁴ 83 Anweisung zum Numeriren und Anfang des Multiplicirens; 4, 5, 7, 8, 9 in ungewöhnlicher Form, ZfM. xxv (1880) S. 114 A. 210.

⁵ 83b Abr. ibn Esra [ס' המספר] mit Widmungsgedicht, abbrechend im vi. Abschn. f. 108: וזה לורת עך המון (N. 43 f. 128b); f. 96b Nachtrag zu iv.; die Figuren meist unausgefüllt.

⁶ 109b Kalenderberechnungen für Cyclus 271.

⁷ 110 אגרת משה עז, anon. paränetische Epistel, wie es scheint, an einen jungen vornehmen Gelehrten gerichtet: אמר דוד המלך נחלתיו; כי אלה המוסרים ייאו לך תועלת ושלמות; end. 114b: הנה מה טעם ומה נעים; und 4 Verse:

דברות פי רנה נא אים אמרים || קרא זהם צעיון הנבנים || ותשיש צם כמולך שללים || ותעננ
צכנפי הכנים || נשלים אגרת משה עז: צעורת מנדל עז.

Im Eingange liest man Folgendes: ואני מולד האחרון החזקה אשר צנינו (sic) וגם: כן מולד שאני קודם צמן [צמן. 1.] מלאני לצי לקראת [לקראך?] אחי. אמנם ידעתי והנני מודיע לכל רואה אגרת הזאת כי אהה גדול מומי צחכמה וקודם מומי צועלה גבוהה נשאה ונוראה אלף פעם והנני מוחלל צה לכל (sic) לבל יאשמוני כי אני צומח צהפלה האהבה והאחרון אשר צנינו וצקדינות הזמן ג"כ ואל נא תאשימוני צזה ידע תידע אחי ידידי נאמני נטע נעומי; אישון עיני, כי שלמה ע"ה אצי החכמים אמר צכפרו ספר קהלת שומה צחור צילדותך אכן לא להחנה צומה המפקדת גופינו ונפשותינו רק צומה: f. 112b heisst es: המושוערת צחורתינו שצכת צועל פה כאשר הורינו חכמי התלמוד ואין לנו לזח מדצריהם כי הם חכמים גדולים היו ומרוב חכמתם רנו לעשות גזירות וגדירות והרחקות על מלות החורה שצכת כדי להשתמר צם גופי מלות החורה והמשילו זה הענין לאדם שהיה לו חורה אגרת המוסר הכללי 113b wird des Aristot. zur wöchentl. Lecture empfohlen und [nach Charisi's Uebersetz.] excerptirt; HB. 9, 49.

F. 112 und 115 am Rande bezeichnet; f. 2 לה' הארץ ועולאו מקנה כספי 2; קנין כספי צנימין ססארו und שמואל אצרכ [כאל?] מקרו ליכרו (?) דשורמוי די לורדיי די סנעו 15; פרנלישק.

151. Gesammelte **Fragmente**,

i. aus Cod. latin. 14, 868 St. Emmeram in Regensburg, 6 ff.:

A. f. 1—3 grosse punkt. Quadrat aus deutschem מחזור. — B. f. 4 in qu. goth. punkt. Quadr., unterer Streifen einer alten Bibel. — C. f. 5 desgl. oberer Streifen, Ende Pentat., daneben Targum חק ונחמי הסופר ללך יחזק ללך חיים וללך לעולם.

D. f. 6 deutsche Schrift, aus Talmud.

ij. aus Dupl. 6780 in 12°, 2 Stücke aus Midrasch?

ij. aus der Dr. Wilhelm'schen Autographensamml., angebl.

„Amulet für Reisende“; Schild David's u. s. w.

iv. 2 f., alt, deutsch-franz., Talmud Baba Batra K. 9—10.

v. 4 f., span. Curs. [Averroes, mittl. Commentar zu Physik vij?].

vi. 1 f., altdeutsch, halachisch: על זה השני חרצ' סנתי מ'ל'י'ך, gezeichnet Meir b. Baruch und aus זרוע ס'.

152. 132 f., deutsch-rabb. xv. J.

Ohne Tit., Deutsche Uebersetzung des Pentat., nach Perles in mancher Beziehung übereinstimmend mit Ed. 1544 (CB. n. 1187, Serapeum 1864 S. 89, 1869 S. 149; zu Fagius s. L. Geiger, Studien S. 73; „Leon Judae“ war nicht Jude, bei Perles, Beitr. S. 164, s. HB. 15, 88). Anf. זשער גיטן משה, Ende זשער גיטן משה, Anf. זשער גיטן משה, Ende זשער גיטן משה. Verdiente einen Platz in Winter u. Wünsche ij, 536 als eine der ältesten Bibelübersetzungen.

Bes. bis 1885 B. Strassburger, Lehrer in Buchau (Vf. der Gesch. d. Erzieh.).

153. Fragmente, 1—8 Pergam., teils halbe Blätter, fast alle sehr alt, deutsch, aus dem Reichsarchiv 1880; darunter:

¹ Bibel: a) 1 f. in fol., Deuter. 1, 30 ff., mit Onkelos versweise und Randmasora, $\frac{1}{2}$ f. ib. 3, 1 ff. b) 2 f. fol., Hohel. 3, 5 ff. u. Koh. 7, 2 (סמטה). c) 1 f. gr. 8., Koh. 4, 4 ff.

² 2 und $\frac{3}{2}$ f. in fol., Stücke des Talmud.

³ 4 f. qu., 1 überschr. תולדות מלאכת ייט, 1b (u. 290) יום הזכרון, f. 3, 4 scheinen חוספות zu Baba Kamma; f. 4 Anf. K. 4 וסירן ר' חס; mehrmals חסירן. . . ליה פי הקור' דלל דמי לאז וכו' K. 4

⁴ $\frac{1}{2}$ f. kl. fol., Lapidarium nach hebr. Alphabet, Art. פנטירא. זיריאון — (so) זיליראוינא, (so) זילניאא, פרישורא — פיר הוא אש זלי סגויס. Citirt גרעס, also nicht vor xiv. J.

⁵ 4 f. qu., medicinisch, Abschn. Urin, citirt f. 3 ובעינין זה אמר איפוקרט כי אלה הזנים ז' יום. . . ויאמר גליונוס זזה הפרק הייתי מתאוס שסיה איפוקרטי נגדי, also nach latein. Quellen.

⁶ 2 f. qu., Notizen eines christl. Gelehrten zur Erkl. des Hebräischen.

⁷ 1 f. in fol., h. Alphabet mit Namen u. Bedeutung.

154. 1 f., klein, ital. 1535, in 6 Columnen mit farbigen Verzierungen. [לוח] Wandkalender für d. J. 5296 mit verschied. Angaben auch der christl. Monate von Meschullam aus Volterra b. Isak aus Arezzo (מאריין); cf. Hüb. 964.

[155—199 offen gelassen].

Mittl. Format (Quarto).

200. Perg., 36 f., deutsche punkt. Quadr., color.; 36b **לוי הקדוש יקח נר** אשכנזי, Abschr. oder Bes.? das Latein. autogr. 1493?

לא קראו nur bis סוף; ויכלו mit kurzen Anweisungen, anf. **לדיר הוא** und **כי לו נאס** zuletzt. Latein. Randnoten und interessante Bearbeitung (f. 1—7) auf Befehl eines hohen Geistlichen; HB. 17, 19. Ob von Th. Murner (CB. 2017) benutzt?

201. Perg., 115 f., ursprüngl. 2 Bde., xv. J.

¹ Sal. b. Gabirol **חיקון מרוח הנפש** in Saragossa, Nisan 805 [h. von Jeh. Tibbon]. Zuerst (auch in N. 327³) das Gedicht **עזוב חידות**, Z. 3 richtig **זנס** für **קנס**; f. 9b **זנס ומסר** l. **זנס ומסר**; HB. 10, 30, 137; HUb. 381.

² 20b **למחר מן הפרושים תקח**, anf. **אשה למחר מי יתן ואוכל לנחמני** גט לנשמת. — Das ganze macht den Eindruck einer jüngeren (vielleicht vom Abschreiber selbst angelegten?) Compilation, worin man auf den ersten Blick bekannte Sentenzen aus der verbreiteten Volksweisheits-Literatur (Honein's Apophthegmen, **מנחם הפנינים** u. dgl.) wiederfindet. Die meisten Sätze beginnen **אמר המלך** und **אמר חכם**; f. 22b eine 2 Seiten lange zusammenhängende Stelle: **אמר המלך יש צנני ערב ושפחה אחת אשר לא ילמדו לעשות** וכלל כל ימיהם הנה ונני צניהם ואין להם עסק רק לזקק על הפתחים ולהסתפק **אמר המלך**; überhaupt ist von Arabern viel die Rede; f. 25b in der Mitte **על הענין**; 28b sind einige Gedichte aufgenommen; 26b ist folgender Spruch durch Quadratschrift hervorgehoben: **אמר המלך** **החכם כשלל תוכל לחסוך יד חונן נשוק חותם** חסון אדם עם נפשו על החערנו עם צ"א בחקנת העולם מחרישה וקלידה (cf. Gh. 30 F). Ende **אין חסן** . . . **שלומך יגדל חסן** (f. 18b Ed. Berlin).

³ 29b **ח' החוש והמורש** [ח' החפוח], s. N. 107². ⁴ 34b **ח' החוש והמורש**, s. N. 108⁶.

⁵ 58 Chanoch al-Constantini **מראות אלהים**, Theophanie, auch N. 239 mit den Versen des Is. b. David; s. Gh. 80; R. 1418⁴; HB. 12, 108; Alf. 259.

⁶ 77 ענולה רעיונית [arab. אלהראיק, Sprenger 1821] von Abu Muh. Abd Allah u. s. w. al-Bataljusi (aus Badajoz, st. 521 H.), hier und sonst falsch געלמיוס; h. von Mose Tibbon, herausg. v. D. Kaufmann, Budapest 1884 (Jahresbericht); HUB. 287.

⁷ 96b Maimonides [מאמר תחיית המתים], h. von Sam. Tibbon. Daten f. 99 מתקיי' und מתקיי'; HUB. 431.

⁸ Abraham ibn Daud (דוד) deutlich הרמה; die Ed. aus dieser HS. ist mitunter eigenmächtig geändert, z. B. S. 61 Ueberschr. נישות l. נישות [אלקד]; HUB. 370, 371 (wo ms. 301 Drkf.).

F. 107 beendet zum eigenen Gebrauch von Abr. b. Menachem Alatrini (אלטרני, HB. 10, 104) Sonntag 15. Kislew 1420 od. 1422 (so) לשנת ושב ע"מ' צנ"ה' (so) והשם אשר זכני לכתבם ולהשלימם הוא זכני להבות נהם ונשאר ספרי הקודש אני חרע חרע זרעי עד סוף כל הדורות ואמר עיני לני במאור תורתו (Zz. Lit. 628) וזכני להשלים נשני לעלות דרך ישר לנ"ח א"ל וזכני להיות מן הנכתבים לחיים צדוקים וחלקו [וחלקי?] המצוקה יהיה קצון עם מלדיקי הדנים ס' יירונימי הד' בערטי צורניו (?) קרוב לשער (?) כוכבים לעולם ועד אמן xv. J. f. 108 mit blasser italien. Cursiv (wohl nicht vor xvi. Jahrh.) 4 Zeilen, zum Teil nicht mehr deutlich, nämlich: קרוב לשער (?) מריליו קופר ההגמורייס || ארונאטו נשער צוניסיליו האוינטאריס (האוינטאריס?) || ס' סיויכי . . . שלנו ר' משה . . . Bes. Mos. (.) und Jeh. [Brüder], und Jechiel mit Rasur.

202. Perg., 163 f. in Doppelcol., wahrsch. ital., sehr schön, incorr.; f. 163 sind Namen radirt bis auf „Flaminii“ (= Marcantonio Fl.; Kfm., Rev. Ét. 27, 32) und Jech. b. Josua.

Abr. ibn Esra's astrolog. Schriften, mit N. 304 (correct) und 45 ziemlich vollständig. Die schlechte latein. Ausg. ist aus dem Französ. übersetzt (VA. 40, 106; mein Aven Natan 5). Ueber einzelne Bücher s. Litbl. 8, 471; CL. 366; HB. 3, 33; 14, 90; DMZ. 18, 161 (25, 400); 24, 341; 25, 417; ms. Benz. 5; mein Abr. ibn E. 127; span. bei R. de Castro 25; Kayserling, Bibl. Esp. 5; Aug. Llacayo, Anticos manoser. . . del Escorial, Sevilla 1878 p. 202. ¹ ראשית חכמה; ² 37 טעמים b, anf. סולמתי, gewidmet Jochanan b. David; bei Rosin, Ged. v, S. 47; ³ 52 טעמים a, anf. חלקו הגלגל; ⁴ 67b Horoskop (1160), auch N. 150; DMZ. 27, S. 554 A. 18; cf. mein Abr. ibn Esra 127; ein anderes Letterb. 6, 32; HB. 20, 118; ⁵ 70 מולדות; ⁶ 91b שאלות, anf. סכמי המולות נחלקו לשני חידות (HB. 7, 82), stark abweichend vom Latein.; scheint Teil 5 (שמוס המולות) des vollständ. B.; f. 95 def., s. N. 45 f. 504b; 304 f. 19; ⁷ 101b מאורות; ⁸ 108b מבחרים a, anf. טרם שאלנר; ⁹ 116 ס' 127b und ¹⁰ 124 Maschallah שאלות a, anf. מלאת; ¹¹ 127b כלל השאלות לדני תלמי קודם החלק 130 ¹² 130 בקורות, übersetzt; HUB. 600, 602; ¹³ 138 העולם b, anf. aus שאלות iij, N. 45 f. 491b; ¹⁴ 144b מבחרים b, s. Gh. 2; ¹⁵ 150 משפטי המולות. — 1, 2, 6 (und 12), 8, 15 in N. 45; 1, 4, 6 (und 12), 8, 9, 11, 13 in N. 304; 10, 11, K. 1—9 in N. 246.

203. 391 f. (alte Pagination 390), span. Curs., 1551.

וזהר, Stücke wie N. 20¹; cf. auch N. 217.

Abschr. Chajjim ibn Gatigno b. Sam. Sefardi (Monogramm), später Corrector der Ed. Cremona; CB. 2860.

204. 500 f. und 14 angeheftet, rabb., Anf. xvi. J.?

Tit. „ס' ערוך“ seu Glossar. Chaldaeo-Ebraeo-Teutonicum Anonymi Judaei Germani etc. accurate Matthia Frid. Beckio (gest. 1701) etc. cum adiectis versione Lat. atq. Scholiis“ [Latein. nicht in der HS.]; noch ausführlicher auf Kehrseite. a) ist ein Compendium des Natan b. Jechiel, wohl überarbeitet von einem Proselyten, vielleicht auf Veranlassung Jo. Behem's? (L. Geiger, Studien 19; HUB. 948). Die Einrichtung ist folgende: von 4 Columnen in gedruckten Tabellenformen enthält die 2. das Schlagwort (חִסְרוֹל bis חֵל) in grosser punktirter Quadrat; f. 490 || סָס לֹא יִזִּיק || וְנִחְזָק || סְפִירַת אֲחֵרִים || בַּחֲזָק (!) || אִין לְגִמּוּר וְלַעֲשׂוֹת || סְפִירַת אֲחֵרִים || בַּחֲזָק (!) || אִין b) „Vocabula exotica quae in Rabboth occurrunt, et in Expl. Biblioth. Jenensis in marg. manuscripta sunt“; citirt Juchasin; aber f. 2—14 scheint Material Beck's; f. 13 „das MS. kommt mit קָר עֵרוך überein“ u. s. w.; s. Serapeum 1869, 156; Perles, Beiträge 19.

Gehörte 1739 dem Ulmer Raym. Krafft de Dolmesingen, 1744 Franciscus, praepos. S. Salvat. Pollingae.

205. Perg., 200 f., gr. deutsch, nur in ח und ט zum Rabb. übergehend; gehört zu den ältesten HSS. in München.

[וזהר, oder מדרש השכם, x. J. in Südeuropa verf., nach Zunz's Entdeckung]; 1873 - 1880 ed., aber fälschlich dem Chefez beigelegt, von Freimann; HB. 8, 23; 14, 113; Gg. 11, 94; Widm. bezeichnete die HS. als Fragm. von Jelandenu.

206. [Arabisch, Avicenna, Kanon, Aumer 816d (973).]

207. Perg., 103 f. zu 2 Col., plump deutsch, 1268?

¹ ס' החיים theolog. Ende xij. J.? in Frankreich? zu Ende: פורט קטור . . סקורין ניכלס [ניכלס] fort et plus et trop fort; cf. [לניכלס] 21 ¹. Der Inhalt der 15 Kapp. (bei Perreau, Cat. p. 42) findet sich nicht in so geordneter Folge und ohne alle Bezeichnung von Abschnitten. Eine Anzahl von Absätzen, durch Quadratschrift hervorgehoben, beginnt mit Bibelversen, welche eine Art von Text bilden; im Ganzen giebt sich kein System kund. Der Vf. kennt die Commentare zu Jezira von Sabbatai [Donnolo, f. 1²] vielleicht auch von Saadia (oder des letzteren Religionsphilo-

sophie, הגאון 1², 5³, 14², ר' סעדיה 11²), verbindet Zahlen und astrologische Mystik, wie sie zum Teil mit derselben Terminologie bei ibn Esra vorkommt (jedoch ohne Letzteren zu nennen), mit der bunten Phantasie bei Elasar Worms und steht im Ganzen Letzterem sehr nahe. Dennoch scheint man das Buch dem ibn Esra beigelegt zu haben; denn die Citate des Mose Tachau bis auf eines, (ח"י, 3, 85), das ich bei flüchtigem Blättern nicht finden konnte, stehen hier, freilich teilweise ausführlicher. Der Vf. berührt חסידות המינים (6⁴, nachzutragen bei Zz. z. G. 377², u. f. 7²), citirt ספר המרכזה (3¹, 6³). Beachtenswert ist f. 24⁴ (zu Kaufmann, Sinne 40; cf. HUb. 388 A.) על הסרגשות הן חמשה ראיה שמיעה ריחה דיבור והנחשנה כוללת שלש חמשות מן הנפש מן הדוח מן הנשמה וכן שבעה כנגד ז' משרתים וחכמי המקרא כללו אותם כאלה לפי ששלשתן נקראות נחשנה ואלו השבעה הרגשות כמקורות אלו לאלו ציחד. Andere mss. (cf. Benj. 187 n. 559): R. 1390, 1423 (Perr. n. 29 u. 46); V. 431; Schbl. (1869 n. 5); Pinsker 11 falsch: IE. wegen e. Exc. aus Comm. Amos u. עץ חיים (so heisst d. Supercomm. des Chaj. aus Briviesca), ist aber nicht das v. Elasar Worms (Opp. 891 F., Mich. 187, Nb. 1574, 1569) welcher das unsere anführt (s. Zz., Lit. 317, s. 316); ob daher auch die französ. Phrase im ס' הכבוד (bei Nb. Rabb. 465)? Jellinek (קונטרס חייני S. 46, v, dem ich HB. 18, 4 folgte) hat sich geirrt; s. Mag. iv, 146, v, 40; Gg. j. vi, 122; mein Abr. ibn Esra S. 82; s. auch N. 357⁴ u. Berliner, Pletat S. 52, 6.

² 29 Jakob b. Elasar (um 1200?) משלי, zuletzt שירים; Makamen; Proben ח"י 2, 160; s. DMZ. 27, 555, zu 556 noch Add. zu CB. 2304 (über חרוץ יחסי); כוכבי יחסי 27, 17; יסודות 3, 52; HB. 15, 52; 18, 30; HUb. 878.

³ 64b Berachja b. Nitr. [משלי שועלים], wahrsch. älteste HS. der vielfach interessanten Fabeln, vielleicht def.; Vorw., dann Ed. n. 1, 3, 5, 19, 12, 11, 20, 40, 44, 55, 61, 62, 4, 64, 66, 87 (im ed. Index auch als 101), 105, 90, 91, 54 (f. 71) ff. (also nicht 39 N., wie Rabb. 495); zuletzt (f. 99—100) 72, 68 der Ed.; vorher die in סכרמל 6, 270 ed. Erzählung (HB. 13, 82); HUb. 959.

נשלמו המשלים. מהלך לאל מושל על מושלים. נשלמו משלים מהלך למושל (so). לנכריהו משלי וראש ממשל חנוכה מוסק, כזהב וכסף, פחית יוסק, ואזהרה לנשל [ינשל?]. משלו עמים יעודה, וגאים מלודה, וראש גאונים יחשל. אמרות קהורות, ילקוט באורות, ונחנס בקירות, נכונות לנשל. כראשי צמחים, חשנים חכמים. חרי שומריה זרי יעקב הכהן זל"ל קיינתי זה ס' החיים והמשלים. Epigr. ואם הם רחמים, לכל לך וכושל והחריז (so) ציוס ד' לחודש אדר שנה שצ"ס (nach Perles) לאשר בקדש נאדר, ולו הממשלה והאוד (nicht bei Zz. z. G. 208). F. 1, 101—3 besät mit Notizen, teils ital. (auch Schrift); meist Bes., unt. A. Jonatan b. Abi Eser ha-Kohen verk. Sonntag 30. Schebat ר"ח 5046 an Men. b. Benj.; Dec. 1423 masto agnilo (so) de bono ajuto de Roma (cf. Carmoly Hist. d. méd. 111) an m. bona ventura; 8. מרלו 218 der Römer Dan. האיל (nicht bei Zz. l. c. 455) b. Abr. an den Schwager und Arzt Mord. b. Elieser, dieser 24. Kislew 226 an Arzt Rafael Sam. b. Benj. Jünger scheinen [die Brüder?] Men. [Zemach? 101b],

Lehrreich sind die Wanderungen des Cod. (viel verlöscht); verk. Tammus 5085 von Jak. b. Jos. an Chajjim (Zeugen Abr. b. Jeh., Nachmani b. Jos.), von Ch. 1330 (197b); Ijjar שקק (1360?) an Enboniak לוננס in Avignon; versetzt bei Enmazif ולשטיק und ausgelöst, später in Neapel, auch im Bes. von Astrug לנשטיק (so f. 1, s. zu N. 292), אמליק, Leon Astrug כשללש oder כשלניש (199b, Nb. liest כשלניש) und der Erben des Don Crescas דקדושה (22). F. 2 ist von einer Schuld des Sabbatai b. Abr. die Rede.

214. Pap. und Perg., 162 beschr. f., nach 81 und 88 fehlt 1 f., deutsch-ital., xv. J., dazwischen Hefte, Randnoten u. dgl., span., auch arab. Lett. — Ueber den Cod. s. mein: Zur ps. Lit. 13 ff.

¹ [ספר החמר, P. 1016² תחמרים] von Abu Aflah הסקקטי אנו citirt Kalonymos in N. 307 f. 12b, cf. zu 290³. Die ספרי סלחיימ הסוף s. in הסוף 6, 116; HUb. 849. — F. 27 אן עלם אלבימיה (Cf. HB. 14, 38). — 28b ארבעה עשרים וחסר, arab. Lett. und darin latein. Wörter.

² 29b Maimonides (pseud.) [אגרת סודות neuer Tit.]. VA. 57, 65; Gh. 28, cf. N. 228⁷.

³ 36—42b Notizen, meist Alchemie (span.); 36 לנשמה; 42 מפי מחלון.

⁴ 46 Abu 'l-Kasim Maslema ibn (אבן) Ahmed al-Madjriti (אלמדיט) תכלית החכם; dazu scheint auch f. 138 ff. zu gehören; HUb. 854. — f. 101 מלות סייג ומורי מיש latein.: לינאזי איקליטיש מיש (so) אקטי.

⁵ 102b Amet ben Ibrahim בן ענה (ibn al-Djezzar) und Plato ספר הנימוסים, abgekürzt von Galen, arab. von Honein (סן) b. Ishak [aus dem Latein.]. Hofmann's Beschreibung des def. Cod. latin. 615 in Sitzungsber. d. Münch. Akad. 1867, ij (s. Anhang) ist nach dem Hebr. zu berichtigen, z. B. ij, 12 der „Messias“; f. 114 [n. 13] ואלו ספר משיח, also der Arzt Mesi'h (VA. 52, 469; Fihrist 2, 146); HUb. 838.

⁶ 129—34b Medic. Nomenclatur (aus s. g. Synonyma?); cf. HUb. 838.

⁷ 138 s. zu ³; f. 138b verweist der Abschreiber auf קבוצים (Promptuarium) von דונדיס די דונדיס, d. i. Jacobus de Dondis (st. 1360); s. Zur ps. Lit. 13; Falconnet in Mém. de l'Acad. des Inscr. xx, 445 (wo Sédillot, Mater. i, 293 u. Mém. prés. p. 13 citirt wird); Libri, Hist. des sc. mathém. ij, 220. 143 קפילת הדק, 144b פרק ששה עשר, השירים המושלים . . . תמלאם כחוצים נמעשה מרכזה רנה פרק ששה עשר, תמחמליה bis הגדול והקדוש אדיריון ציהריון Siegel u. dgl. — Aehnliches f. 151; zu den 3 Königen (VA. 40, 113) cf. Bernhard de Gordo, de morbo caduco, bei Astruc p. 178, wie Gerard de Solo K. 11 in N. 101 f. 54.

⁸ 154 מלך השדים; HUb. 887. — Unter den folg. Notizen (156b ff. span.) f. 158 מלך השדים ינו של המלך לנשמה. להעיל אימה יחירה על כל נא.

כל זה העתקתי ונפטר אחד חצר אותו ר' יוסף בן אברהם בן Epigr. כנגד מלכות וקאל אשר חצר אותו בלשון ערב. ומה שחלתי זו בלשון עברי העתקתי אותו. והחכם המזכיר הזכיר בחיבורו ברוב מקומות דעות כמה פילוסופים ורופאים ובכללם בן רשד וארסטו וגאלינוס ואבן סינא ותומסטיוס ואבונלר אלפראגי ואבונמנד ואבן עמראן ואבן Das Citat aus ה'בולל' bei Motot (מאמר) Schemtob (HB. 14, 81) passt auf diesen Teil (cf. auch P. 793⁵; ms. [wo?] bei Grätz 7, 444 aus i, 3 und 8; cf. N. 321). Die Leydener HS. zählt die vorangehenden Kapp. nicht. In dem weniger geordneten Auszug des 2. und 3. Kap. (s. N. 240) fehlt z. B. unter Waw השמות (נ' הרמזין) ז"ל ה' השמות (נ' הרמזין) וס' הרמזין; HUb. 921.

² 31 ליקוטים נוס' אחר שער השואל והנשאל והתשובות ופירושים s. N. 11³. Der Copist bittet, die Fehler seiner treuen Abschrift zu entschuldigen etc. ³ 38 עוד מה הספר s. N. 92⁹.

⁴ 38b פירוש טעמי הנקודות וצורתן (Benjacob 280 n. 125 = 459 n. 120 על אגדה ⁵ 41b טעמי הטעמים; ⁶ 45 סוד גדול und ⁷ 47 שער הכבוד s. N. 92¹⁵⁻¹⁷. ⁸ 47 סוד אחר; s. N. 92². ⁹ 50b Saadia Gaon פי' ס' יצירה s. N. 92¹⁹.

¹⁰ 83 Elasar b. Mose ha - Darschan (um 1250?) ליקוטים מס' תגומטריאות; s. HB. 14, 64; Zz., Lit. 622; Perles, Beitr. 145.

222. 123 f., deutlich, span.-rabb., xv. J.

Sammlung kleiner Haggada's u. dgl. (HB. 12, 75, cf. 9, 80) mit Ueberschrift נשם האל עושה נסים אחתל ספר המעשים.

¹ Midrasch über Ps. 113 ff., als מדרש הלל ed. in v, 87, s. S. xxxij.

² 23b ואומר לקדושים, פרק חסידות עדה קדושה ר' יוסי ציר משולם end. also nicht דמסידי aus Taanit (CB. 608, 2067, Bechai, Herz. ix, 6); Benjacob 359 n. 1943.

³ 25 ומשגב וגוי יעקב, פרק ר' אליעזר [בן יוסי] כי שם שאלה מולא דבריו 25; CB. 960; CL. 268; Israelit 1869 n. 44 Beil.; cf. ms. Berlin 104³; V. 57³? Nach L. Löw, Beitr. 2, 50, unecht. ⁴ 33 פיתום (ספר) 36b ודבר ה' מירושלים, end. הקטרת היה נעשית, פרק משיח, s. Z. 4 v. u. bis S. 78 להגיד גדולתו. ⁵ 36b ודבר ה' מירושלים, end. הקטרת היה נעשית, פרק משיח, s. Z. 4 v. u. bis S. 78 להגיד גדולתו. ⁶ 36b ודבר ה' מירושלים, end. הקטרת היה נעשית, פרק משיח, s. Z. 4 v. u. bis S. 78 להגיד גדולתו. ⁷ 36b ודבר ה' מירושלים, end. הקטרת היה נעשית, פרק משיח, s. Z. 4 v. u. bis S. 78 להגיד גדולתו. ⁸ 36b ודבר ה' מירושלים, end. הקטרת היה נעשית, פרק משיח, s. Z. 4 v. u. bis S. 78 להגיד גדולתו. ⁹ 36b ודבר ה' מירושלים, end. הקטרת היה נעשית, פרק משיח, s. Z. 4 v. u. bis S. 78 להגיד גדולתו. ¹⁰ 36b ודבר ה' מירושלים, end. הקטרת היה נעשית, פרק משיח, s. Z. 4 v. u. bis S. 78 להגיד גדולתו.

⁶ 46b מעשה ציני שלמה, Salomo und Asmodai; CB. 606 n. 11; HB. 9, 16. ⁷ 47b פרק שירה; HB. 13, 103. ⁸ 50 ענין כסא שלמה; ed. von Perles (HB. 12, 5) und in v. ציהיי. ⁹ 56b מנפך נופים; bei Taussig, 76 ohne den Schluss (HB. 12, 76; DMZ. 28, 631).

¹⁰ 62 ליכותי, יצירת הולד ר' אליעזר אומר האיש מרדכי

הפדרם (CB. 353 n. 3575, cf. Tanchuma, Zus. פקודי i, 155); nach Taussig 71—2; cf. Nb. 2250³ (Reggio 51) zu Jellinek, d. Mensch als Ebenbild S. xij. ¹³ 71 ענין חירם ib. 111, zu S. xxxij s. CB. 2707; Serapeum 1866 S. 5. ¹⁴ 72 Geschichten von Salomo und David: a) Sal. und Asmodai [מדרש גלות שלמה, HB. 12, 75] mit anderem Schluss als unten²³. b) 73 Joab in קנסרין ib. v, 146, 207; chald. 260⁸, deutsch N. 100 f. 85; Serapeum 1865, 71; 1866, 7. c) 75 מעשה נאדם, CB. 606, 10..

¹⁵ 76 פרק ר' יוסה (יוסי) ר"י אומר כל המתפלל אחורי ציה"כ Jose's end. על ראשו. ¹⁶ 76 חיה (Taussig 74); an schliesst sich das Alinea [הנחות] והנחות ועוף לרבות הכל bis 73, so dass das Ende f. 80 b פיהם אל wäre, gegen HB. 12, 76. ¹⁷ 80 פירוש קריש מפני מה תקנו גאונים ע"ה לומר נקדים י' דגרים end. ואין לסור ממעצב שטצבו חכמים ז"ל.

¹⁸ 82 אבות דר' נחן (Taussig 74—6, HB. 1. c. ¹⁹ 84 הנסחרות שנגלו לרשנ"י b 107 T. 1, cf. Perles, zur rabb. Spr. 5. ²⁰ 111 כשנאל הקנ"ה T. 47. ²¹ 112 והאלהים נסה T. 48. ²² 116 drei Geschichten von Salomo (oben ¹⁴), David und Korah (CB. 606, 4—6), T. 53. ²³ ר"א בן מעשה שהיה צימי b 122 ib. ²⁴ 119 כשנתן הקנ"ה T. 57. ²⁵ 122 גניה, cf. T. 61.

223. Perg., 54 f., ital. xv. J.?

[Mose Kimchi] Commentar über Sprüche, kürzer ed. unter d. N. Abr. ibn Ezra (CB. 1844, als uned. im Onomast. zu David's Wörterb. p. xxxviiij). Vorw. in יסורין 6, 102 (המניד 1871, 5, 23), end. wie Ed., ohne Epilog und Gedicht a. 1178 (Sonnenfinsternis, אולר 2, 192), cf. ms. Berl. 11; Vorr. u. Verse auch bei Berliner, אולר 1882 S. 36; Mag. 9, 179 nimmt darauf keine Rücksicht.

M. Kimchi nennen die Bes. Natan und Abr., Söhne (so l. HB. 14, 41) Jechiel's קדש (Monte Santo, cf. Friedländer, Essays p. 204, wo p. 205 Jechiel übersprungen ist, s. HB. 18, 110; — bei Abulafia unten N. 285² vij = Monte Barbaro, nach Berliner's Ansicht hier Rom, wo auch אבר für San Lorenzo u. San Giovanni). Abr. und Sabb., Söhne N.'s erbten den Cod. Card. Dom. Grimani's Name ist radirt, nach Notiz (Oefele's) f. 2.

224. 139 f., deutsch, xiv. — xv. J.

Chiskija b. Manoach חוקני, Vorw. fehlt; in einige Pericopen eingeschaltet Midrasch תנחומא, teils mit dem ed. (Jelamdenu)

stimmend, *זיסי* vi 91, xxiv; s. Buber zur Ed. S. 148 ff.; f. 137b Verse aus der span. Schule; unt. And. *אלם ולא אלם* (247, *דנרי חכמים* i, 1).

F. 137 Sal. b. Mose, Arztes aus Rieti (cf. 232), verk. an Raf. b. Abr. (N. 119), Rom 4. Adar *ע"ר*; f. 139 Sal. b. Abr., Arztes, und Jechiel mit Rasur. Zeugen Jechiel Chajjim b. Josef Kohen u. Gabriel b. Immanuel.

225. 200 f., nur 17—89, 94—191 beschr., kl. deutsch ital., rohe Figuren, xv. J.?

Mathemat. Abhandlungen, vielleicht von Mord. Finzi (1445 bis 1473) nach latein. (oder span.) Uebersetzung (eines arab. Originals?), mit Randnoten. Die Einzelheiten sind noch sehr zweifelhaft; HUb. 585/6.

¹ Geometr. Compend. (neuer Tit. *ס' המדידה*) in 11 Kapp., anf. *נס כי* (nicht *דע*), aber nur 1 bis Anf. 5 des Originals, mit Noten des (ersten?) Uebersetzers, ergänzt (f. 53 ff., f. 56 die 3 höheren quadrat. Gleichungen) bis Ende 5 (f. 59, wo *אלם שמו*), also der Verf. unbekannt; dann einzelne Lehrsätze (nennen Campanus und Nemorarius), deren Verhältnis zu Original oder erster Uebersetz. unsicher; f. 74b *הספר זעל מהקדמות אינה מהקדמות זעל הספר* *אזל וכו' מאחר שאיני יודעו וכו' וזענור כי לא נראה לי היות דבר ראוי להעתיק סקר אחרים וכו' הנני בא באמלעות [בהמלכות?] חדשים וכו' וזהשלים זה הפרסם השקר ולא נתנארה צמות מה המלמד כמו שנגלה* f. 81; *והטעות אשר היה צנזור הס' הזה* *לך כי העתקתה דבור אחר דבור*; HUb. 594; Vorrede, Index etc. im Anhang, wenn der Raum es gestattet.

² 95 Abu Kamil, algebr. Schrift, identisch mit einer latein. anonymen in P. 7377 A f. 71b, anf. „primum quod necessarium“ [vorangeht dort f. 68 der Commentar des Valens, übersetzt von Abu Othman Sa'id etc., latein. von Gerard; = *תחבולות המספר* P. 1029⁷]; HUb. 594.

³ 155 Abu Kamil (*זאמל* und *מאלמל*), d. i. Schudja b. Aslam, über regelmässiges Fünfeck und Zehneck¹).

¹ *אמר אזל זאמל (sic) אחר אשר זיארנו מה שלריך זיאר מן הנחלה (occultum) במספר* *האסיפה וההשואה דיל קוצראמיינט'ו אידי לקוצראמיינט'ו (sic) על הקודמים לנו מה זידיעה וזכאמה* *זהם מוקיף על מה שכתבו הנקראים בגימטריא שידעו ספר האקלידס וספרים אחרים: הנה אינה עוד* *ונבאר בספרנו זה שיעור כל ללע מללעות כל אחד מהחומשים והמעשורים אשר ללעוניהם שוים וחזוניהם* *שוים אשר חקיף (Rand) לכל אחד מהם עגולה ידועה או יקיף כל אחד מהם אל עגולה ידועה ושעור* *קוטר העגולה אשר חקיף) אל מחומש ואל מעשור ידוע שיהללעות והזויות או שיקיפו כל אחד מהם אל* *עגולה ידועה (sic) ושיעור הקו החוץ חלק אחד מחמשה עשר חלקים מעקיף העגולה ושיעור כל ללע* *מללעות המחומש והמעשור שהם שוי הללעות והזויות כאשר היו ידעים השיעור. ושעור הללעות המעשורים* *ידועים השעור כאשר היו המחומשים וזמעותם [והמעשורים] שוי ללעות [הללעות] וזויות ודברים* *אחרים בלעדי אילו נבאר בספרנו זה אשר הולילו אותם הקודמים בצורה כזו ויעידו על זה בעלי המספר* *והגימטריא אשר צומנו זה ואשר כתבו לנו דבריהם מן הקודמים זידיעה המספר והגימטריא* *ויעזרו השם היכול לחבר הראוי מה וליישר מה שנגמל אל הנבנו וישתבח היולר ויחוק.*

4 166 b über unbestimmte Gleichungen.

226. 122 f., span. Curs., xv. J.? Vorbl. Perg. ממני מלישטרי משה דערין, cf. don קרגידון בויחאק די שאנט פאל 124 b, zuerst דערין, in G.A. Isak de Latas S. 98; 124 b שליש דערין.

Averroes, mittl. Commentar zur Metaphysik, h. von Kalonymos, hier a. 78, s. N. 244⁴; Anf. def.; Tr. iij f. 8, iv f. 18b, v 33, vi 41b, vij 49b, viij 54, ix 63, x 74, xi 87b, xij 101b—117b; zwischen 117—8 fehlt Anf. xij, 1 Bl.? HUb. 160.

227. 133 f., orient. (afrik.?), alt.

Chananel פסחים פירוש מו', Ed. Par. 1868, ohne Benutzung von V. 128; cf. Gg., j. Ztschr. 6, 148, 151; HB. 10, 100 (R. 1379⁶), 14, 60; über Chan. b. Sam. s. Alm. 311, הכנאל 6, 94, 403. Ueber den Vf. s. Berliner, Migdal Chananel, Leipzig 1876.

228. 183 f., zusammenges., verschied. span., xiv.—xv. J.

Sammlung von Fragm., Notizen u. dgl., meist abergläubisch, teils verwerflich, stark emendirt und glossirt, schwer zu sondern (Benjacob 285 n. 261). — ¹ ungeordnete Bemerkungen zu מורה i ij, S. 1 Z. 2 על שלמות היה מורה על שמהשן היה מורה על שמהשן; Ga-birol f. 29b zu i, 57, ist, wie Anderes, aus Palquera? — f. 32 chiromant. Notiz.

² 33 Astrologisches, Z. 7 עלה הוא אריאש הוא חס (neue Ueberschrift על חולה חסוד כל אותיות שם החולה אות צחות 34; (ס' מנחם החולה); 34 על חולה חסוד כל אותיות שם החולה אות צחות 34; נחשזון אלהנדי; HUb. 871. Die Buchst. heissen א, זי סי, mit גלגל; — f. 35 Loosbuch, eine Bearbeitung des s. g. Alkandrinus oder Arkandam; cf. 73²; HUb. 869; f. 40 Erläuterung einer gezeichneten hydraul. Maschine; 42 astrol. Fragen; 43 סמני הרעמים מתקוני דניאל; 43 HUb. 905; cf. N. 112⁴⁸; 44 קמיעות; 45 b über Gesetzesgründe.

³ 49 ליה המהזר הגורלות, Einleit. u. Gebet HB. 6, 121; Nachahmung des אלפזרי N. 235⁴; HUb. 869. Die erste Antwort Adam's (f. 43) ist הפחד אשר לא יצא עליך כי הנורא ית' יעזרך ויפלטך (Esra's (f. 59) ist הפחד אשר לא יצא עליך כי הנורא ית' יעזרך ויפלטך; dann Endformel תל הגורלות והנביאים; נשלמו דברי הנביאים והגורלות תל.

⁴ 60 פירוש הזקן הנכבד הפילוס' עלי בן רז'ואן מה שנכתב מו' גאלינוס זיכודות 60 (סודות הרפואה CL. 330 ist fingirt; Benjacob 418 n. 293); mit Text Galen's [nach Honein?]; HUb. 735; Mtschr. 1893/4 S. 366.

⁵ a) 84 [neuer Tit. פעולת השם, Lil. „Jeh. b. Sam. Levi“ aus Cat. 41a; Benjacob 491 n. 1039] כל החכמים השלמים וכו' קצלו קצלה וכו' והוא קצלה הייחוד שחברו שם פירוש וכו' רמזים ע"ד ראשי פרקים בגלגול גלגלי שמו ית' 84; end.

מה 86 b) Der Copist hat Einiges eingeschaltet. חכמים לדיקים וחכמים נקבלת הרב ר' משולם הנרפחי¹⁾ יהוה ולרנינו 86 b; שקבלנו מן הס' הנק' ריאל שמואל יהוה וכו' יהוה והוא לרנינו²⁾ ר' חזקיהו מקלויא והוא מפיק שלא לגלותו

c) 87 sog. praktische Kabbala, Beschwörungsformeln durch magische Zeichen, Namen, Kreise und Buchstaben in verschiedenen, vielleicht unzusammenhängenden Absätzen, anfangend: העוקק בדבר זה לא יעסוק רק בניסן או בתשרי ולריך להזמין; f. 87 unter רקיע ist ein Ort וילן, und darunter der Ort חלי [der Drachen!], wo es menschenähnliche Wesen giebt ומהנהנים נערה ופרישות כמלאכי השרת וסוד השם כגלה למו ויש להם רשות להגלות לכל אדם אשר השם חפץ בו ולגלות לו סוד עליונים ותחתונים ומה שעתיד להיות ואפי' הקץ משנה חתקע"ד וילן; dieses Jahr 1214 der Erlösung ist beinahe das von Maimonides berechnete (Zz. Gg. j, 9, 106), vielleicht absichtlich genannt, um dem Stücke ein höheres Alter zu geben? f. 88 ein dreifaches Orakelschild מה קבלת החכם ר' שמואל בן חנון (so) זל"ל שקבל מהרב הגדול ר' יצחק מגירונא ז"ל שאלה היה שם הדורש; HB. 6, 121; 89 ומה עשה הר"ש בעל החום' וקבל אותה מהרב הגדול ר' יצחק מגירונא ז"ל מפי הרב עשה הר"ש בעל החום' וקבל אותה מהרב הגדול ר' יצחק מגירונא ז"ל שם טוב פלכו (Asulai i, 86 n. 75, gegen ij, 85 n. 65; HB. 8, 88 l. Z.; פלקון Litbl. 6, 148); 91b Engelnamen; 92 קריעת הים; dann bis 93b unbeschrieben.

⁶ 94 (neuer Tit. ס' סגולות medic. Gewichte, arab. (VA. 57, 96), Sympathetisches u. dgl.; f. 95 חזן היסודי וכו' לנחמה וכו' א. נחמה העורב f. 96, der Rabe bringt einen Stein zur Belebung der Jungen; f. 97 לידע הזוגות בין איש ואשתו aus Namensberechnung; שער צניעות העופות (!), — f. 97b לקשורה אם תרצה לנא עליה — מנע חזקה 98, 98b kabbal. Erklärung des Leuchters, Ps. 67 (HB. 10, 159), Onomatopoeie für Kranke u. dgl.; 101b חכמת דניאל כד²⁾ (289⁹); HUb. 905. 102 קבלת פועלות י"צ מזלות וטעמים, 3 Reihen von Ziffern, die mittlere von arabischen. Unter den folg. sympathetischen Mitteln: לאסור איש מאשתו הפך להם 104; שלא תתעורר יריח ריח יושא [דועא?] נשעת השתמש mit Benutzung biblischer Erzählungen, Sagen, oder Erfindung; 104b הכר ששוכנים עליו קבלה של המזלות 106; הרפפות שעשה ר' האי גאון ס' 106b; HUb. 893.

⁷ 110 älterer Vermerk: יש בזה הקובץ סינונימאס וס' קטן צרפואה וס' האלכימיא והרנונחאס [arab. צאת? רנו צאת] מונה מאלכת האזנים והכתב המעולה של רנינו משה [s. 214] וחכמת השרטוט וס' סגולות האזנים וס' הכרת הפרטוק וס' ס' אלקביט טלה ממשלתו צדש מרס; fast nichts davon im Cod., wo ממשלתו צדש מרס; nicht aus Alcabitus; auch Einiges spanisch; Anf. ממשלתו צדש

¹⁾ Wohl b. Mose b. Jeh. aus Beziars; Zunz z. G. 165, 478—9; 480 (596 getrennt); cf. Gross, Abr. b. D. 16.

²⁾ Daher wohl פועלות הכוכבים ומזלות neuer Tit. von ?.

ואם ישאל יחיה עד פ' שנה והשם יודע Ende; ומרס והוא ניסן ומועיל לשולחנים
אלה הדברים ומלחתי לנכד ר' משה צר' שמואל רבאליה פ' כי חלק ב 111 b). האמת
היואל מלחתי ציתו וכו' ויאל אדם אחד או אשה אחת לקראתו. Abergläub.
Lebensregeln, anf. ואלו אותם טוים מאד Ende 112 b, dann Arab.; 114 Recepte
etc. c) 115 בריאות החיים aus dem arab. מאמר בסגולת עור הנחש latein. *Salus vitae* von Joh. Pauli, h. aus dem von David b. Jomtob ibn Bilial (Villa?) Donnerstag 'ל' oder 'ל' (?) March. (1338), anf. אמר ג'ואן פאולי הייתי צאלישאנדריאה עיר מערי ונלרים ומלחתי ספר
הנקרא צריאות החיים והיו כתובים צו אלו הענינים והניא נסיונות גדולות אשר הם
לנוטה כתובות ומסגולת עור הנחש והם כעין הסגולות המנויות צאצנים והספר הזה
חברו (ה)מלך (אחד מאלערצ) הנקרא הכלצ הגדול. ואלו הן הסגולות הכתובות צספרו
והוא כתב אותן על דרך נסיון אמתי. אבל אני צודאי (!) העתקתי הכל מלשון הגרי
ללשון לעז צתחלה תכוון ליום ונלוי הירח צתחלה מעלת מל טלה ותקח עור הנחש
ותשרפהו צאש עד לעפר ואחר כך תקח האפר ההוא ושמהו היטב ותמלא צו אלו
שאים חוכה (sic) עם 6 n. ; הסגולות. הראשונה היא כי הוא מועיל לכל מכת הראש מחדש
שום חכם צשום חכמה ותניח מאלו האצקים תחת לשונך לא יוכל לנלחק לעולם ואני
Der Verf. heisst ואלא שיסוה לו צמעלה. end. ג'ואן צחנתי זה פעמים רבות
(הקאליף neue Randnote), d. i. Grosskhan (HB. 10, 10), im Latein. Alcharius, Algani, Alcaus; HUb. 806. — Eine kürzere
anon. Recens. f. 182 b: צהיות הלננה צחוספת, end. צהיות המלכים צאמה. end.
חכמת השרטוט נק' צלטיין קירומנסיה. שמענו מספרים ואומרים כי 116 b d)
ein tugendhafter Mann brachte aus England ein nach einer Offenbarung an einen dortigen Frommen (Rand-
note beruft sich für die Tradition auf Scherira, CB. 1027⁴). — 119 b שער צמרגליות 120
nämlich mit Igelblut; dann wieder Krankenorakel durch Berechnung. e) 123 מי שחלו טלה כוכנו
124/5 Verschiedenes.

⁸ 126 geomant. Loosbücher [גורלות], teilweise anders in N. 294³, 299⁵; Gh. 58. a) אברהם בן עזרא חננצ"ה המשליך נקודות ומחזרם f. 127 דמונצלוס; זגות
Abteilungen etwa f. 129, 136 b, 140 mit Anführungen eines Abu Zakkaria; 157 b mit Anführungen
des ספרדי; 174: קרקע טוב; חמלא וכו' קרקע טוב; aber N. 294 f. 118 b geht
weiter; HUb. 857/8. b) 114 b, 115, 181 b 182 hydraul. Maschinen; 175 b—179 a geomant. Fragm. c) 180
ס' השאלות הברורות שער צעניני 182 s. oben 7 c. end. הממן או צייל ישיג תלומו.

F. 94 משה פרסוליר יכ"ר (?) וצ"ץ 94.

229. Tuchperg. und Perg., 158 f., span.-rabb., bis 93 b eleganter; Tammus 5055; f. 1 span. כפי יחס יכ"ר יחס ע"ה.

¹ in Cod. Poc. 289 B f. 164; Jos. (zu bericht. Nb. 2157) u. Mos. in dem GA. des Aderet ib. f. 159; HB. 8, 88; Mag. 6, 115!

¹ מדרש קינות, Midrasch Threni.

² 97 אלה הדברים רבה, Midr. Num.; Berliner, Raschi xx, 152 b; K. 1—2 von Rabinowitz ed. in סגסג, Ende Jahrg. 7 (nach Mitteilung Berliner's); s. Buber ליקוטים 1885 S. v.

230. 88 f., nach 15 fehlt 1 f., 20 2 mal, span.-rabb., xv. J., im Arab. ו and ו unterschieden, auch arab. Schrift kommt vor.

Josef ibn Wakkar b. Isak b. Mose, astronom. Tabellen (auf neuem Vorblatt לוחות ס', insbesondere für die Breite von Toledo für a. H. 720—840, arab. verf. 760 (1357/8), 38 J. später hebr. bearbeitet; Unicum. — Allgem. Einleit. אשר אחד התלמידים שלמדו נאמר; הספרים שנכתבו במלכות ידיעת מקום א' א' וי' כוכבי לכת יוסף וכו' רמזי לסודיע; Vf. nennt als Veranlassung die זכרונות שלמה von יוסף אלכמאל, dann Canones, Tabellen, eine arab. Notiz vom J. 803 H., die arab. Canones f. 13b, die Tafeln f. 20—88; — f. 17b—18 arab. Notizen in complicirter Schrift vom Jan. 1368 aus Sevilla; HUb. 598.

231. Perg., 277 f., iij HSS. (i eine der ältesten), versch. Halbquadr., iij stark abgefressen. Ueber die falsche Notiz in Orient und Occid. 2, 659, 767 s. VA. 39, 309; 42, 61; HB. 12, 85; 19, 35 ff.

i. [Pseudo-] Asaf b. Berachja (s. HB. 13, 105 A. 3) רפואות (neuer Tit. ספר היסודי). Anf. der Einleit. aus ס' שם בן נח in ס' iij, 155 (cf. Alm. 125; VA. 38, 88; HB. 4, 22 [l. W. ¹ S. 1084]; 9, 19; pseud. Lit. 57, 80); f. 2b fährt fort את פירוש את הם פירשו את F. 5b, auch N. 245 f. 145, s. CL. 372. Eine Hauptabteil. scheint f. 121b (Opp. 1645 § 91, Flor. f. 10²) זה ספר המדרש; מדרש הרפואות אשר דרשו וחקרו החכמים לרפא וכו' אשר אסף קטן ימי קץ האר' וידבר עוד אסף על הנשים ההריות (f. 135 (245 f. 144b, Opp. 1646qu. f. 161) f. 141b = f. 215—6b וידבר על לוחות השמן; 146b ואלמודך לדעת לוחות השמן; וידבר על לוחות השמן (f. 141b ist eine alte Formel); fehlt die Uroskopie und Pulslehre des Jochanan Jerichuni (Opp. 1645 § 239, 240), dessen Fieberlehre f. 148b (ib. § 241; s. HB. 12, 85 über הייריחוני f. 36b und כשער כתוב בחילת הספר דרדרי יוחן 105b, 242); 149b חלם הנביא אשר כרת אסף בן דרביס ויוחן בן זנדא 150b Schwur (wovon ein Fragm., aus Opp. f. 16, Monatsschrift 1859, 203, vollst. in סגסג 1, 239, cf. 2, 14; s. HB. 12, 86). Endet hier das eben so interessante als räthelhafte Buch? cf. HUb. 662, 668, 750; יסודות אברי über Monate in Hepner's Cat. 1878 ms. 6; . . יסודות אברי ms. Firkowitz 437, nur 5 Bl.

² 151—154, 166—179b Antidotarium, nach den Gliedern, und grösstenteils dasselbe umgestellt f. 182—193b; von hier ab s. HB. 12, 86. ³ 154—165b Antidotarium ohne sichtbare Anordnung; HUb. 837.

ר' אמונן ממגדנא (so) יסד ונתנה חוקף קדושה היום מעשה מקרה [שקרה] צמח הסילוק נכסה מעיני כל הקהל ואיננו כי לקח אותו אלהים זכרה לו אלהים לטובה נשמחו (so) s. Landshuth, Ammude 45; Zz., Lit. 5, 107, 110.

⁹ 59 Isak aus Düren הלכות איסור והיתר, kurze Recension. Index zählt 34 שערים, im Werk bis 10 angegeben (s. ms. Benz. 10). A. Peyron zu Valp. n. 147 unterscheidet ohne Grund Is. b. Meir; s. B. Peyron p. 152.

¹⁰ 85 ענין דרך ארץ, aus מס' ד"א זוטא K. 5—8, dann 1—4 (f. 86 Z. 5), 9 (88b Z. 2) mit Varr.; dann Sprüche über Zahlen, ז' דברים, מעשה (so) אה צו, nicht nach denselben geordnet, wie תורה, end. ו' דברים נאמרו צום und החמול אע"כ תם וכו'.

¹¹ Fragm. einer rituellen Compilation (Rom xiv. J.); s. HB. 14, 103.

Viele teils radierte Notizen; Sabb. b. Mose, Arztes [מס' לנאט?], erhielt den Cod. bei Erbteil. mit den Brüdern Hillel und Sal. . . שקט oder . . שקט, 1380 oder 1420? Sabb. b. Jech. b. Mose 1383; s. Bisc. 368; cf. V. 46, 90; Zunz zu Benjamin 22, 23, zur Gesch. 212. S. b. Jech. 1427 Litbl. 9, 309 (fehlt bei P. 364; cf. Gg. 6, 190). Jünger scheinen Jekut. b. Benj. und Jechiel סלי [cf. CB. 3125; Gg. 6, 191] b. Jekut.

233. Lagen-Ende und Mitte Perg., 196 f., 6 f. Duodez nach 191 (197 bis 203); deutlich, span. bis 175b.

Isak Corbeil [עמודי גולה], anf. Mitte § 1, end. יחלה להקל in Perez's Note, s. unter N. 135; גט ohne Datum. F. 177—9 Index von 300 § excl. דיני מקוה; f. 175b יום שזיעי חלה לאל עזרי ורועי f. 175b זכני ללמוד וללמד לעשות ולשמור וקראתיו עמודי גולה וכאשר תצנה עיר ליון על תלה נחנוק צמח[ות] החלויות בגולה צערת רוכז שמים ושוכן מעלה.

² 176 Notizen, Kalendertafeln für J. 270—310; f. 185 für J. 266 ff., vielleicht Materialien zu einem Werke; 194 Memorialvers ראשית תולדות אנדס und pros. ראשית מנחה לך ואראה סימו תולדות ויניאמו 199 ff. Ergänzungen. ³ 197—8 vielleicht Fragm. einer Hymnensammlung: ¹ Tetuan? fehlt bei Zz.; cf. Kayserling, Jb. f. Gesch. iv, 292; Luzz. S. 12. ² עורכי חן גדלוני, (Akrost. חיים). ³ חמול עוז גומל נורי אל תסחר מני (פזמון). ⁴ ein Kettenvers, worin von Götzendienern und ערלים die Rede ist. ⁵ Eljakim, Zz., Lit. 549). ⁶ קמחי להלל את שם האל הנכבד (בקשה לשבח) wie ¹⁻³ nicht bei Zz.

234. Seidenpap., 204 f., bis 145b mittl., zerfloss. span., alt; zuletzt deutsch: ק' השמים וכו' ועוד ק' אחד כ"ל שמו [שמע] עכ"ל אריסטו. ע"ס מיליקא (?).

¹ Averroes 'השמים והעולם וכו' צאור וכו' s. N. 31; Tr. ij f. 62b, iij 97, iv 123b.

238. 233 f., verschied. deutsch-rabb., xvi.—xviii. J., Randnoten deutsch wie in N. 331.

אוצרות חיים (zuletzt), Kabbala nach Isak Loria von Chajjim Vital. Anf. der allgemeinen Vorrede zu עץ [ה] חיים (s. N. 331) bis zur Einteilung in ij Teile zu 4 Pforten ohne Einzeltitel. Das Werk war, wie berichtet wird, nach viermaliger Revision Chajjim's unedirt geblieben; sein Sohn Samuel und Andere, namentlich Meir Poppers, haben die Teile verschieden gesondert und betitelt, daher die HSS. in Text und Noten variieren und Stellen „aus עץ חיים“ bezeichnet werden. Die Bibliographen folgen meist dem, mit Kapitelzahlen versehenen Index von 6 Bänden bei Knorr a Rosenroth (bei W. ³ 594 ff.), der auch in Cod. 319, 331 etc. benutzt ist. Die in Korzec 1783 ff. ed. Bände (Zedner 178) sind hier selten und mir unzugänglich. Folgt: ליקוטי הקדמות הקצלה שקבלתי אני הנער חיים . . . גם יחזרו אליהם קצת כוונות הספלות והמלות וקצת יסודים וכוונות ע"ד האמת לייחד המאורות העליונים . . . וקצת זיכורי מאמרים מן הזוהר וזיכורי פסוקים ע"ד האמת וע"ד הפשט ודרושי הנשמות והגלגולים זענין ספרי קצלה הנמלאים Dann ספרי קצלה הנמלאים (Asulai ij S. 132); N. 319 überspringt die allgem. Einleit., wofür העתקתי מס' vor diesem Stück (cf. Perreau 102—3); hier folgt גדולה כוללת מן הא"ס u. s. w. wie bei W. ³ 594 (cf. N. 255) und in N. 319; — f. 37b, 158b מנהגים רביעית וזוהר; und so auch sonst, z. B. 157b, aber auch von Natan Spira, aus (חיים) זענין, z. B. Anf. n. 6 f. 45b (= 319 f. 107 כ"ז ע"ג ח"א כ"ז), n. 10 (nach 319 f. 93b, aber f. 71 und hier f. 30 fehlt die Bezeichnung); n. 10 f. 82: להר"ס, in N. 319 f. 144b להר"ס, in N. 319 f. 144b להר"ס und ib. f. 154 end. מנחם ג' מנחם ואילן הוא מהדורא ד' מנחם. הרמ"ו הנמלא נס' דרושים.

239. 170 f., (159 dreimal) zusammenges., verschied. span., meist xv. J.

¹ Abr. ibn Esra ערוגת המומה ופרדס החכמה. ² Brief des Anatoli und Antwort des Maimonides, noch vollständiger als Edelmann's Ausg. (CB. 1905, 2, 2; א"י 2, 2; 36b). ³ 9b Chanoch al-Constantini, מראות אליהם, s. N. 201⁵. ⁴ 43 Inhaltsangabe des מורה bis i, 57; ed. als זיכורי נפלא, CB. 2574; Benjacob 467 n. 385.

⁵ 66 מראות ישעיה זשגת מות וגו' שלחני פרושו של זו המרכזה זשגת וכו' 66 66, end. אני מחזק לך ועוזק, רמז יחס השגתו צמיחת הרשע, Fragm. einer philos. Schrift?

⁶ 67 Noten und Verweisungen zu מורה (xiii.—xiv. J.): מן החלק

(über die Aussprache Kamchi s. HB. 11, 133;¹⁾ CB. 1497 und Add., de Castro ist p. 84; V. 89; die bodl. kurze Recens. ist elend und als חוקה ס' ed. Breslau 1868; s. HB. 9, 92; 10, 86; 13, 112; DMZ. 27, 561; cf. Berliner, Magazin 1, 22); ⁴ פירוש ב 147b מלות דניאל [ist der Anhang zum Lex.] von Dav. Kimchi; ⁵ 149b Daniel von Abr. ibn Esra; ⁶ 178b Esra, angebl. von ibn Esra [Mose Kimchi, Akrost. משה]; ⁷ 192 Kohelet von ibn Esra.

⁸ 230, 229 (umgestellt) חולדה וזר [מעשה]; CB. 608 n. 3875⁵; 1, 27b; Tendlau, Sagen n. 30; I. E. Elix, Die Dulderin aus Treue, eine oriental. Sage, Berlin 1828, 36 S.

⁹ 229b [Sal. Isaki] פתח ויהי ציני שפוט השופטים, Ruth.

Auf Vorbl. und f. 233 Notizen, teils in span. Schrift; u. A. Jak. אוריין (cf. N. 252, 297), Don Soleiman de סולייא; די פומיש (?) . . . נאקט קמחי גיירו . . . מנאל; ibn Mose.

243. 229 f., verschied. span.-rabb., xv. J.?

¹ Notizen, meist Recepte (מעצות); f. 6b: ושאחד אלמנאזר ואזן; f. 6b: וזאזר וארסנו וריס זל; אכן פלקירא כחל aus סלקירא חזרו סח' הגדול מאלטרו (so) זן [זון?] arab.; 19b [זון?] arab.; 19b: גודל ניע להריח זו לדחות אויר מעופש וכל ריח צלתי טוב מליצה — s. N. 297⁵. — Epigramm gegen Aerzte, s. N. 210 f. 2b; — ein anderes f. 235b פני רופא, s. סלנטון 5, 504 [aus Uri 418²].

² 26 חומר הכותב צינתי צם' הזה ומנאחי ס' נכדז מאל כולל מיני רפואות הרבה וזכרו סח' הרופא מאלטרו וידאל זאלגוס [זלשוס f. 33] מקפדים אחרים כגון ס' לידת הדרכים וכיוצא זו ונקרא ס' הזה אורח חיים על שהוא למעלה למשכיל והוא נחלק לפדקים רבים ויש פדקים נחלקים לחלקים ואילו סן. פרק א' צנפילת השיער והוא אמר סח' אוני הכותב (oder סח' הכותב) Der anon. Schreiber (auch ohne Bezeichnung) schaltet Zusätze ein, z. B. f. 44b, 45 Kamäen mit Namen (dagegen Narboni zu מורה 1, 62); 62b, 68, 69, 74, 103b aus Talmud; 68b מנחם מפי רופא מנחם; 73 ff. K. 102 אדרלסטאגה und Stunden, ominöse Tage u. dgl.; 75b לנכות רזיאל לנכות (s. N. 240, aber [מנאורי?] אל f. 39, 40, 105); 76b אמר צלמיוס; 101b § 29, 30 in eine Vorbemerkung, die zu K. 77 gehört!

F. 70—72, 126b ff., 6 arabische Schriften, s. Vorwort. — f. 2 Bes. Brüder Mose und Jeh. (s. N. 111 etc.); (Arzt?) Jak. b. Josua (סמאס) und nichts dazu f. 229) schrieb Einiges f. 1, 23, 134b.

244. 1 und 230 f., ungleiche span. Curs. des Reuben b. Sal. (zu eigenem Gebrauch) in סאליאס מדינת לומנאריאס (מילאן) Mont. 12. Nisan und Mont. 20. Ab 198, f. 122, 210; vorne כחצו צאלס ס' קודריקס von demselben.

¹⁾ Felsenthal (Ztschr. *Deborah*, 1. Febr. 1894 n. 31 S. 6) citirt den Reim סמחי bei Immanuel für Kimchi; allein die 1. Silbe ist gleichgiltig.

nach dem eigenen Schatten zu messen, letzteren nach der Zahl der Schritte (Ferse an Ferse), welche im März und Oktober 25 betragen.

⁴ 38—47 b (מלאכת האצטרלכ, ob. Rand) anf. עשיית כלי השמים ומספרים וגו' הרקיע, מחמת 3 §§, s. HB. 7, 113; Anf. ומהלכו ותנועתו היומית כדכתיב יום ליום יציע אומר ולילה ללילה יחיה דעת אין אומר ואין דברים וכו' [לפי' יש לעשות לשמש אהל] לשכנו צחוכו ולהודיע תנועתו ולהגדיל צין אור לחשך כצין ישראל לגוים, והכלי הזה שהוא אהל לשמש ולשאר הכוכבים יקרא צפי החכמים אצטרלכ, וצמעתהו ילטרך לכלים שונים שאי אפשר לקיום הנמלאים כלם זולתי אותם [הכלים צין צמעתה צין צדצור והם קו ישר וחוג שכל מדות העולם נחלים בהם כדלון מעשה הנריח הוא המעלה הנקרא f. 40; צוראם וממלאים ית' זה החלי וכו' — הלמחים הם קוי הקדקד החותכים הגשמים f. 43 (Alhidade); f. 48 Notizen, u. A. Abbildung der Sphäre mit Planetennamen, h. und latein. mit lat. Schrift; 48b Tabelle אלחאד (so) לילה und אלחאד יום. — F. 49 שאלה אדם הולך בכל יום ע"ו, שאלות מספריות, אלגבר. Aufgaben: מליצה בלחשין¹⁾ עלי שהור — מילין ואדם אחר הולך ציום ראשון מיל וציום צ' שנים סנה" מלאין ומסדין: טריינטא דייא אי נויננצו (so), אפרילי ג'ונו אי סתינצו | אצינטי אצו סינדה אצו, עוצו לאלערי סו [סון?] טרינחא אצו.

⁵ 49 b ס', כתר שם טוב s. N. 341¹⁷.

⁶ 56 (am Rand Latein. u. Griech. v. alter Hand) ס' אוקלירם, Inhalt von Euklid i—ij, 10 mit Figuren; anf. התחיל צפתיח ספרו וכו' end. הם ולא מלאתי יותר, הקדמות א' הנקודות היו שאין לה חלק. צי הקו הוא אורך aus מדרש החכמה von Jeh. b. Sal. Kohen? HUb. 4, 507.

⁷ 64b Wetterprophezeiungen, ominöse Monatstage, Tabellen der Declination des Zodiak vom Aequator, Krankenmantik mit Rad u. dgl.²⁾; נטיית המזלות וקו השם.

⁸ 65 bis מאמר בגדרי הרברים אשר ישמשו בהם באלהיות הסנה הא' אין f. 65 bis הוא רוחם אין לו עומק נשלו הגדרים למרי יחאק f. 65 bis גדר ולא רשם; — ib. ^b nicht ganz leserliche astrologische Notizen. — 66 bis חולדת מניסר יואן פרמיסקו מהגמון פלערו לזכרון f. 67 Anweisung zur Verfertigung von Pergament (עורות של גוילים), wozu auch Hundekot zu nehmen sei.

⁹ 67 b כלי הממוצע למרי הרצ ר' יחאק בן אלחאד HB. 7, 112 (ver-

¹⁾ „Latin“ für spanisch, s. Journ. Asiat. 1867, ix, 15, hier ital.?

²⁾ HUb. 871 (Benjacob 268 n. 341 ליקוים!). Der Ursprung ist wohl in der „Sphäre des Demokrit“ zu suchen, wovon 2 Abbildungen bei M. Berthélot, *Introd. à l'étude de la chimie des anciens*, 1889 p. 88, 90. Letzterer citirt eine, dem *Hermes* beigelegte Abhandl. bei Ideler, *Physici et medici graeci min.* I, 387, 430; ferner (p. 91) P. Tannery, *Sur des fragments d'Onomatomancie arithmétique* in *Not. et Extr.* xxxi, 2, 1885, welcher daraus die Probe mit 9 ableitet (cf. N. 346⁶, wo $18=2 \times 9$); mit 9 wird auch sonst dividirt, z. B. im *Secretum secret. Tr. vij* (HUb. 251, oben N. 235 Ende); cf. auch das Problem N. 341⁵. Tannery teilt einen angebl. Brief des Pythagoras an Telaugos, oder Laïs, oder Helias, mit, begleitet von divinator. Tabellen. Die „Tafel des Pythagoras“ fand ich auch hebr. angeführt.

¹⁸ 237 Geomantie (cf. N. 299; HUb. 857); 124 Fragen, die 16 Figuren, zuletzt **נורא הזית הזכרה למעלה כח** (nicht zu finden); dann nochmals 124; Frage 1 nach Befinden von Mann oder Frau in anderem Lande, 124 **מתי יהיה אחריי הדבר**; f. 249b Tabelle der 16 Figuren mit hebr., arab. und latein. Namen, dem entsprechenden Zodiakalbild, den Planeten, Elementen, Geschlechtern u. s. w.; f. 251 wieder 124 Fragen durchstrichen (wegen Irrtum in 116?), nebst Rad der 16 Figuren, in der Mitte: **מר עקיבא (!) כתוב**; **אלו הסודות צעור לני דרם כלל ותלום צוואר התרגום שכלו לנן והניחאו ללכת**. **ובאי זה מקום יפול התרגום שם המזמן וכו'.**

Recepte, deutsch, teils latein., wohl successiv notirt von einem getauften Juden (16b ומן יעקב יהודי איטעס וון איינע ניט שייסן מע 16b; cf. f. 25 דוקטור יעקב צריאל' לו האמנונוג מנין הלשון „Rauden und Krätz“); f. 2b: „vide inter Schedelianos libros in Practica . . . Vide inter Schedeli Articellam.“

² Fragm. eines hebr. Glossars (י—ג) mit Uebersetzung in deutscher Schrift, f. 28—35 gehört hinter 43; vielleicht die Anlage zum Nachfolgenden.

³ 44: Vocabularium hebraic. sec. ordinem alphabeti, von אב bis תיבות; f. 76: „Finis huius operis p. Johann. Böschenstain cesaree maiestatis capellanum feliciter factus anno dm. 1515 die mercurii 29. Junii.“ Dem Biographen B.'s (Oesterr. Vierteljahrschr. f. kathol. Theol. i, 1863) unbekannt.

⁴ 77 aus Boeschenstain's gedr. Benedictio Aaron super populum triplici lingua (lat. hebr. deutsch, und סוד היהודים נאלפאניתא, das אשמת in 3 Sprachen und Holzschnitt: ein sterbender Jude) 3 Bl.; auf Zwischenblättern Einiges über Aussprache der hebr. Vocale und Zahlwert der Buchst. — 81 ff. Boeschenstain's Elementale; s. Add. zu CB. 803.

260. 167 f., span. Curs., xv. J.?

¹ Abr. ibn Esra, Psalmen-Commentar, Anf. def.

² 154b Jos. Kimchi, gen. maestre Petit (HB. 8, 76 זערי) פירוש איוב, Fragm., unbenutzt in Schwarz's Ed. 1868 der kürzeren Rec.; Gg. 7, 143.

³ 166 מדרש רמב"ם על הפסוק וזהו ענין, ed. in צית סוף v, 52; mit gezwungener Deutung S. xxij; deutsch in Berliner's Magazin 1, 3.

261. Zusammenges., 114 f., verschied. span., xiv.—xv. J.

¹ [Sal. Corcos] über Is. Israeli עולם יסוד; s. N. 43¹⁰ u. 33³ und unten ⁵; — f. 48b ען קנס או קנס קנס לדעת השמות. mit 2 Tabellen. ² Costa המעשה בכרור הגלגל, Vorwort und halber Index, s. N. 246². ³ 50 פירוש האצטורלאב (f. 65, im Index f. 1 רסאלה רסאלה); s. N. 289⁵; — f. 65b arab. Namen des Zodiak u. dgl.

⁴ 70 אס חלום לדעת עם דנוק הכוכבים חוליא מקומם u. dgl., mit Beziehung auf אלפונסו, d. h. alfons. Tafeln; 70b כן אשר לי מא גואן ב; 71 וזהו שאמר הספר חוליא מקום נקודת; diese Phrase oft in ¹. ⁵ 72 לקוחים im März 1410; 73b Sonnenfinsternis a. 1409 nach Tabellen mit Radix 1360 und Cyclus von 31 J., also Jak. Poel, im Index f. 1 רסאלה לקיות לפועל (cf. HB. 20, 103); f. 73 כמו שאמר הספר; 75 וזהו כפירוש אלו הלוחות אצל נאצילים שהיא מתחלפת אופקם וכו' יש לנו לגרוע וכו'

Citat bei Abrav.; end. (zu גאלנו אשר) כליל המקדש (אשר גאלנו) zu; cf. auch Gh. 127C.

³ 75 (so) פירוש התגרות über Osterhaggada, kabbal. von Schemtob ibn Schemtob, nicht b. Isak, wie Peyron zu Valp. 201 conjicirt; cf. B. Peyron p. 220! CB. 2559, סמלון 4, 84; f. 83 zu לפיכך, end. גוחל Custos und גלל צרכה כלל מעל.

⁴ 84 Jos. ibn Na'hmiās b. Jos. (1326—7?) פירוש מגלה אסתר; HB. 12. 124; ed. von M. L. Bamberger, Frankf. a. M. 1891.

⁵ 96 [מסכת] הלכות דרך ארץ bis Mitte K. 2.

⁶ 98 [ס' הכוזרי] von Jeh. ha-Levi, h. von Jeh. Tibbon; endet 189b beim Datum der Uebersetz.; HUb. 403.

⁷ 192 Jos. Caspi עמודי כסף, in der Ed. nicht ausreichend berücksichtigt, z. B. f. 210 K. 30 richtig wie in Ersch und Gr. ij, 31 S. 62 A. 32b conjicirt ist; end. 256b, Ed. S. 145. — Dann Excerpte aus, und Glossen zu, Palquera (S. 147 l. ט"ט כחזר) von Caspi? die Worte 'אמר כס' S. 146 fand ich nicht; s. auch Alf. 247; f. 262 2 Notizen vor dem Epigr. (über Plato), und 262b, 263 andere aus Palquera S. 10 ff.

⁸ 264 Caspi משביות כסף (אולי נחמד); HUb. 92; f. 277b K. 40 ist eine Randnote אש"ת (Sam. Tibbon) halb abgeschnitten; HB. 14, 103. — f. 296 עיני השלמן עיה, zu K. 48 S. 139? von Samuel ibn Tibbon, HB. 19, 118.

F. 1 eine arab. und übersetzte Notiz über Mazzot; HB. 14, 100; f. 262 und 297b Epigr. des Abschr. Levi b. Abr. oder Leon Abr. דקנשטיין und דקנשטי; [HB. 18, 19, Gross, Mtschr. 1880 S. 115], d. i. de Capestang (HB. 74, 100 u. S. viij; Brüll, Jb. 4, 26; סמלון 7, 169) 15. Tammus 123 und 26. March. 124 (13. Dec. 1363); f. 191 Sabbatai יקראל נר, so 2mal, a. 275.

265. 147 f., span.-rabb., xiv. J.

Acht Schriften von Josef Caspi, worüber (teils ungenaue) Nachrichten von Werbluner, Kirchheim und in meinem Artikel in Ersch und Gr. ij, 31; CB. 1448; Nb. in Rabb. ij zu den einzelnen Schriften p. 518, 509, 516, 514, 533, 534, 489, 511, 529.

¹ Comm. zu Prov. (HUb. 92) לפי דעתי . . . חצוצרות כסף אשר יוקף . . . חוכות (חוכות 2 Z. Cat. Cambr. 203) . . . הניחו שם (Rand . . . שמו) מעלי . . . כי רוצ ענינו סדור אחד . . . צפרי הפיל' . . . צה . . . der Sprucharten nach dem Verhältnis der Teile oder Glieder (von „logisch“ ist nicht die Rede). Schluss f. 36b bei Km. S. vij (lies „לש אחר“ — שיש צם — היות כפשטם — אונס זה הוא ספר מוסרים, zuletzt noch אחר המהר נר אורי ונר צדי כי הציאני האל עד הלום לחצר (Rabb. ij, 519) פירושים חדשים בכל המקרא לא שערם הראשונים ולא יעלו על לב הממלאים ונחנו

וזה כי נחפז דרך כסיל להחגלות לזנו אל בני הזמן ואני ידעתי שהקטן שצכלם גדול ממני בחכמה וזמנין ואם אפשר שיש וזה ענינו כאשר יחלום החולם כי צא החלום צדו ענין ואונס חיי נולד נפשי הוא יודע כי לא חפתי זכר כבודו מהמון בני הזמן כי אין חפץ צכילים וזכר רשעים תועבת י"י גם לא ויחידים סגלות אולי ינלחן כי וזה לי ולכבודם ואם לתועלת הנה אילים צחקר ימותו ואם חכמים ונבונים הנה בלעדי היו נבונים האונס אל אלהים יודע וישראל לא [כ"א הוא] ידע כי לא חזרתי פרושים צמקרא רק לך בני וצפרט עתה פרוש זה הספר יען הריוותיך וזמן הארץ הזאת אשר חררה י"י הולחתיך וזין נגידים צצרללונה הושצתיך ומשצת עמי הרחקתיך אמרתי אני בלצי אשחקך מוקר כי אהצתיך. ועתה בני ראה כי שלמה השלם חצר זה י"י אלהיך ירנך, Ende (376), הספר לזנו רחצנס, כי הריוותו צחור מעם. . . . — Auf den Pentateuchcomm. wird verwiesen, z. B. zu 2, 20 (f. 5b), 3, 8 (das.), 7, 14 (8b, Km. S. viij Z. 1), auf die Einleitung zum ס' הקוד (vgl. Ersch S. 61) zu 30, 3 f. 33b. Dass Salomo nicht das ganze Buch der Reihe nach verfasst habe, wird wiederholt (z. B. 10, 1 f. 9b; 25, 1 f. 24).

² 38a פירוש איוב, in ⁵ שלהן כסף, genannt, nach anderer Rec. 'מומרות כ'; die Stelle bei Km. S. viij unter Prov. (Ersch l. c. A. 39h) steht hier f. 40 in der langen Einleitung über die Ansichten der Interlocutoren, die Stelle bei Km. Anm. zu S. 129 f. 51b; f. 52b beginnt die specielle Erklärung einzelner schwieriger Stellen: ואחר שנאמרו כל מה שעצר נסוצ לפרש קלת פסוקים וזה הספר רלוני החמורים ונרחי צחור צוענת מענה יותר ומה שעשינו צוה שעצר ונודיע כונת כל מענה ומענה צקלור. לא היה זה (58) Ende; ויען איוב. . . לא אמר איוב העולי כמו שאמר התימני Recapitulation, קצור פי' איוב 58b. צננים וצננות, ועל הרוצ דצר הכחוצ חס, namentlich 12 Einwände gegen Maimonides, und über den Epilog; end. f. 74b: מה שיספיק לנו ולצנינו להשלים כוונתנו צחיינו לעשות לעמנו: אמר יוסף אי' anf.; ולהשיב צנינו וצננותינו צין נגידים. . . של לדיקים אנון ראיתי את אדני משה. . . יושב על כסא רם צפי' זה הספר¹ נשגב ממני לא אורל לו והנה כחצתי בארובה מה שטענתי על כבודו ומה שנראה לי צפרוש זה הספר, וצעצור שזה הספר נכדד מאלד וצמור אמרתי אני בלצי היום לכחוצ צכאן צקלרה כל מה שהצחתי בארובה גם אי אפשר מוצלי שארצי צכאן צאורים ואוסקי דצרים. ואחחיל עתה לכדר Ende dieser Erörterung. הטענות אשר הציאוני לנעות מדרך המורה ז"ל. . . f. 72: השומע ישמע והחדל יחדל. Dann folgt eine Erörterung des Epilogs in Hiob: אונס אחר שהשלמנו פרוש עקרי הספר הזה הנכדד אפרש מה שצסוק: הספר דרך מילי דציחוחא ואומר כי כחוצ וי"י שג את שצות איוב.

³ 79 גלילי כסף, (1331) über einen Widerspruch der Decrete im Buch Esther, zu Anf. כסף מחצור ענינים. ואני חוך הזמן הזה עשיתי מוכפי כלי כסף מחצור ענינים. ויהי היום חדש שצט העיר ה' את רוחי לשוצ צרללונה וראיתי בלצי להניח חדשים. . . ויהי היום חדש שצט העיר ה' את רוחי לשוצ צרללונה וראיתי בלצי להניח חדשים. s. Ersch 66, Asher 17, ungenau P. 1092⁵ wie Km.; zuletzt über die Tendenz des heiligen Buches, end. והאלהים

¹) Die folgenden Worte hat Werbluner S. 18 weggelassen.

zählt 54 K. wie lat., wo hinter 19: „tertiam particulam in qua de incisura etc. Avicennam sequentes“, hier f. 78 (63b) ein Index von 37 K., wovon 1—3 dem 20. des 1. Index entspricht. Nach dem Epilog f. 114 (92): אלה הם דבר החללה (so) השלישי (השליש) החלק הרביעי (so) מן הספר וכו' חונם נזכיר חללה כל השערים והמאמרים והחוללה (so) הזה הרביעי ואחר כן נדבר מהנוגעים השנים הנלעזים פישטולש; folgt Index von 61 K.; 34—38 lat. iij, 34; 48—9 lat. 44; end. f. 242b(187b) סכמתי לכתוב זה השער במקומו. יעשה מלאכה חשובה מאוד ויעזור עזר נאות שער ט' ואחר לזכות העין ולפרט מצפנים כלו' אגלפרונילה hier ausgerissene letzte Bl. hatte noch der Copist von N. 41, aber der Schluss עור עלי פרטויקא (so) ויועיל לזכות העין entspricht lat. ij K. 7. Das Ende scheint לחקק הראות עם וי וורד . . וירפא צעיה נשלם זה הס' Zusatz. VA. 40, 114, 124; cf. N. 291⁶; HUB. 832.

267. 219 f., span. Curs., xiv.—xv. J.

מִשְׁכַּח חֲכָמָה, ethisch-philos. Vorträge über den Pentateuch (xiv. bis xv. J.?) ; anf. [Tur. 21 הַחֲכָמִים] ספרי ויערה דגם ויערה וזגם ספרי ואני הלעיר וקטני שצטי ישראל העבודתי וקבלתי ועט מה f. 1b ; הקדמונים אורו עיני שהסגתי עשייתי כונים לנמשך לז הדואים את דברי והקוראים בספר והעמודונים וקראתיו משך חכמה דוכת' ומשך חכמה מפנימים וחלקתי אמרתיו לפי הפרשיות הכתובות בספר הקדומה : f. 2 : anf. ; החורה לכמה פנים כי ראיתי אני יגיעת האדם ערמו ועמלו זין עוד אללים לאשר לא Ende Ausser Midrasch (מדרש) ist öfter Maimonides' מורה genannt. Am Rande von ms. Turin ist als Vf. Isak Kohen angegeben.

F. 219b: Hic reponendum venerabile Literatis nomen Dominici Grimani Cardinalis S. Marci, ubique studiosè his codicibus coeruleo corio tectis, nescio quo insano consilio erasum; Notiz Oefele's?

268. Pergament, 154 f., ital., 1343.

Jechiel b. Jekutiel מעלות המדות

אזי יוסף בנמ"ר מנחיה יס"ר בר' יואל ז"ל כנחתי . . לכ"ה חזי ר' מנחיה בשנת ק"ה ה' עשרת
 שנה שלי שכתב b. Mose b. Abr. b. Mose; dennoch sagt f. 1 Mose b. Abr. b. Mose
 Josef ben M.; cf. Zz., Lit. 370, 368? Mose und sein Schwiegervater Abr. verpfänden
 den Cod. für 4 Lit. bei Daniel Zoref b. Benj., der ihn an Jeh. b. Benj. ha Rofe [Anaw?] (Ps. 112, 6, Zz.) vermittelt dessen Sohn Sam.
 verkauft durch ein Document zu Viterbo 8. מיי (maggio) 1362, welches בארנו
 לזכר כי ז"ה באנוש קל"ד שלהנו למר לר' משה ב"ר . . כסף מנחיה בריי
 זברה בר' משה ז"ל ע"פ מ"ר יחיאל הרופא [Gg. 3, 54] קרוביו מקס"ז (?) צפני מ"ר בנימין
 קרוביו וגילו מקרעניקא שם טוב צעיקו לננות זה הקצר שיטלה לו ד' לית' פרוזיסקיני [Z. z. G.]
 [560, übersehen v. Güdemann. Gesch. ij, 212] כי אהנו מוכנים להחזירו לו ואמר לו כדברים
 לזכרון כי ביום ז' קליני ייאלח קמו (?) אחר עירלל היה חשך ואפלה גדולה בארץ f. 2b
 . . . Grimani's Namen ist radirt, nach Notiz (Oefeles's?).

צמס אדוני האדונים אחחיל פירוש אלהינו אלהים. אלהינו אלהים אחת יקד הפייט ¹ bis zur Zeile זכרה, meist haggadische Citate; der Hymnus ist von Benjamin b. Serach (Zunz, Lit. 121); ein Comm. v. Elieser b. Natan ms. Hb. 153.

² 8 bis פ' אמר במלק"ט כמו מלקחיה חרנו' ירוש' מלקטיה על שלוקחין השיער [tenaglie] יישי' כח"ך פירשו (so) אשר לשון. וי"מ פורפייניי, end. עיכלייא, Rand אישור. . . . ושצחו על שצירחן; erläutert insbesondere die Stellen und Ausdrücke Raschi's aus Talmud etc., meist durch ital. Wörter, selbst וצניכול, דוקא, מיצעיא, צהדיא; citirt häufig פצ"ה (פי' צעל הערוך), מזני שמחזי וחזאל דעת צעל המלמד 24b, selten Andere; f. 14b Schelach וצאל דעת צעל המלמד 14b, ומונ"ה 14b; כך מלחתי, manchmal רצינו משה בן נחמני (so) ז"ל: Haasinu: פנים הוא העוזר עצירות צפרהסיא. Verf. etwa derselbe von ⁴? — Der jüngere Annotator glossirt Textwörter italienisch, vocalisirt durch Buchst. und Punkte zugleich, kurzes e meist durch Schewa mit folg. Jod.

³ 25 Notizen, u. A. aus המנוח ס' יראים § 353; — f. 26 ביאור לדרש שני המאורות. . . ידוע כי אומות העו' נמשלו לשמש.

⁴ 29 ספר מדע פרק א' ל"א. עמי עשו צהנוא. מאמר ר' יהודה הפילוסוף, Glossar über משנה תורה von Jehuda [Romano, HB. 7, 78; 8, 67; 10, 103; Jesch. 6, 55; Giuda Rom. 11, wo lies V. 298, auch Cod. Halberst.] bis Buch vi, 2, mehr fand der Copist nicht; and שקלים sind nicht erläutert. Aehnlich ², kurz, sachlich, besonders sprachlich (ital.), citirt ר' האי (f. 108), כפצ"ה oder פצ"ה (ר' גרסום), צעל שצ' הלקט, צעל היראים, קמחי (104b), רמז"ם (im Comment. Mischna), ורופא מוצהק (K. xiv), in längerer Stelle (K. xi): שומעתי מוחמני מווללל שאלם חפול שנועה של גוי על ת"ח פודין אותו ישראל ולא יצצע ואם חפול שנועה לע"ה על ת"ח להשציע אותו כדי להורידו מגדולתו מפני שצ"ה שונאים ת"ח ביותר כותב הדיין אגרת אחת מלחם כל עניני קללות שצחורה כולה.

⁵ 118 Kurze Notizen, meist Sentenzen ז"ל אמרו u. dgl.

274. 212 f., span.-rabb., Neumond Adar 235.

Prophiat Duran מעשה אפ"ר, Grammatik; diese HS. und meine (n. 13) vom J. 1456 (so lies HB. 10, 110) sind den Herausgebern (Wien 1865) unbekannt geblieben. — ² f. 211 לנו הן השמות הצאים, alphabetisch; wofür zuletzt (auch Lilienthal): „Collectio diversarum rerum ex Talmud.“

Isak b. Jos. מוקד שובי זל"ה in Constantinopel schrieb den Cod. zu eigenem Gebrauch. Bes. אישק צראשם (יחזק).

275. 238 f., zusammenges.; f. 38—61 Montag 14. Adar 1483 von der Linken des Elasar Parnas, und bis 115, dann span. Curs.

Medicin. Sammlung mit fingirtem Tit. עמק הרופאים, ausser 8 ar. ab. Stücken (s. Vorr.) ¹ 15 מיאיר נחיה מן סיאטיקה וכו' [anon.

Uebersetzung des Viaticum von Constantin Afer, nach ibn al-Djezzar's **ואר אלמסאפר** vi, 18; s. HUb. 704; cf. unten ⁸.

² 16 **מְרַמְסֵינוּ מַחֲסֵקוֹן הַזִּכְרִיה** [Mesue jun. iv, i, 23 de diminut. memoriae]; s. N. 49⁵, 280⁸ cf. HUb. 721.

³ 16b (302²) **נוסח תואר פרי הבלאדור ומעשהו. אמר יחזק נן חנין אמר** meist nach Galen's eigenen Worten, der zu 40 J. und darüber das Recept Anacardia verfasst habe (f. 17); zur Nachbemerkung Ishak's, end. **ויקסה הכוס בסכנו'ה**, cf. Natan's Glossar zum Canon s. v.; unbekannt, vielleicht Excerpt? HUb. 656.

⁴ 18b—25 [Avicenna, קאנון B. iij Tr. 1 K. 1—12 Mitte nach der ed. Recension]; HUb. 683 u. Zus.

⁵ 30 Maimonides, Commentar zu Hippokrates' Aphorismen, meist nach Galen, mit Text (s. N. 270³), h. von Mose ibn Tibbon, ohne Datum (26. Tebet 18 = 1257, nach and. mss. 28. = 1267; Ende verschied., s. Brief an Halberst. 24); HUb. 769. Die interessante Vorr. arab. nach beiden h. Uebersetz. u. deutsch in DMZ. 48 S. 218. — Viele Randnoten (des Copisten?), teils erklärend, teils Varr. zu Hippokr.

⁶ 62 . . . **ליקוטים** [aus Elischa **מפתח הרפואה**] Pforte vi **בהנהגת** vii 62b **בהנהגת החשמים** viij 63 **בהנהגת המרחץ** ix 63b **תלג**, beginnt mit **אורח**, endet mit **חלג**; **תרגומין** bis **אזרישם**, von **זכרון סדר הקמים הפשוטים** **חלפא** xi 92b **חלפא** xi von den zusammenges. Heilmitteln (90b unter **תפאח** heisst es: **והשראז העשוי ממנו וכן המענה** (sic) **שלו יצא זכרונם** **זשער האחד עשר** **זכרון משרי הי"א ונחיל**) über Klystier (112 **נפחיות**) und Zäpfchen (111 **נחוקא**) und Zäpfchen (112 **נפחיות**), mit dem Schluss **שדברנו** (f. 95, hinter meinem Citat aus ibn Beithar, cf. deutsche Uebers. ij, 33): **וכן ראיתי** **באדרנאדיגן** (Adserbidjan) **שהנשים** **לשוח עיסתן באמרות דב כמעט יכול אני לומר שיצא כל אכילה ששה דיהם ועשות זה כדי שישמיעו ולא ראיו שום חזק בימינו** dem Vf. angehört, so hat er im Orient gelebt und schrieb zu eig. Gebrauch ein pers. Wörterb. 1339 in **גוריאג** (ms. Firk. 75/6; Nb., Aus d. Pet. Bibl. 150), also nicht der Besitzer v. N. 108². — Ms. Schbl. (zu f. 36) scheint Br. Mus. 2674. ⁷ 113b Notizen: **אם חולה . . . להפיל העוצר**, nämlich Opopanax mit warmem Wasser; für Schweregebärende, auf einen Apfel oder Käse zu schreiben; die im Hebr. incorrect umschriebene, vor- und rückwärts gleichlautende, aus christlichen Quellen stammende Formel lautet: *Sator arepo tenet opera rotas* (Güdemann, Gesch. . . . ?); Kosmetisches etc., u. A. 114b **השמעאלים** etc., erwähnt Triphera magna Nicolai; zuletzt **אמר שאלא כחור באנטידוטארי** של גאלינוס.

⁸ 116 ס' רפואות לח קונטאמין, Compilation aus Viaticum [andere Uebersetz. als in ¹], der Therapie des Platearius und פראטיקה des Alexander [Tralles]; Excerpte in N. 297³; HUb. 821.

⁹ 230 טכסים התרכב. כנר התנצל לחכמי המחקר שאשר חייב להרכיב התרופות; Graduation, verschieden von Colliget v (N. 29), wohl übersetzt; HUb. 835.

¹⁰ 237 a b, Fragm. einer Sciagraphie von Honein's Einleitung (n. 270): הרפואה מחלק לז' חלקים, mit Schlussformel von anderer Hand.

276. 141 f., 7—139 sorgfältig, span.-rabb., 1497.

נלסום [l. וידאל נלסון], medic. [angelegt nach Zahrawi] von אורח חיים, oben N. 243²; d. i. Mose Belshomme Narboni], incorrect in Cod. 44 (C^u) mit Index von vi Pforten; Fragmente einer abweichenden Recension mit Zusätzen in 243² (B^u), nebst Index von 107 Kapp.; die Einleitung (s. iv, 8 f. 74, C 271 b, סכרמל 7, 183) scheint verloren. K. 104—7 fehlen. Lücken sind übersprungen f. 136 b (C 384 b סכר), C 200 b (A 35 סכר); für vi, 1 ist f. 111 b, 112 leer (C 337 סכר). Das Verhältnis der Recens. A und B und Inhalt von B in einer Tabelle im Anhang. Das Werk ist wegen der arab., latein. und hebr. Terminologie wichtig, enthält zahlreiche, teils indirecte Citate aus arab., christlichen und jüd. Autoren, Einiges über die Familie des Verf. (Vater f. 42, C 212 b, Mutter f. 84, C 288 b, jüng. Brüder 110 b, C 336 b, Tochter 89 b, C 298), aus seinem Aufenthalt in Toledo (f. 29, 50 b, C 190, 227 b), Perpignan (103 b, 323), Soria (סוריה) 56 b, 118, C 238 b, 348 b), wo es wahrscheinlich verfasst ist, a. 1350 (124, B 106, C 361, s. die Stelle über die Pest 1349 סכרמל 7, 110). Beachtenswert scheint der Abschnitt über Gifte (94 b, C 307 b), welchem nur das Nötigste über Chirurgie vorangeht (92 b, C 304). Offenbar ist identisch P. 1200 (s. W. ² 1257), also nicht 1504 verfasst; cf. סכרמל l. c. 105, 323; HUb. 747; cf. Rabb. ij, 331.

Elasar Parnas beendete den Cod. in Reggio (ריגו) in Calabrien Dienstag 14. March. 258 (1497). F. 1—6, 140—1 enthalten chronolog. und medic. Notizen von verschied. Hand, u. A.: סי' כ"ד קיעימנרי האל יד האליר ר' יהושע לפאקלי, dann אלעטורנאטוריו (הר"א אלעטורנאטוריו) (?) פוק אשהוד אלרי יאכוד הס"ר יחיאל ספן דאחוס כיף ארס אהאס כאנו יסחקסיו (so) להס"ר יחיאל אלעזר [כור] אהנן (?) כאן בקא לו (so) בעד אסאק סי חונא — F. 3 Hymnus — ועלא גוהר ועלום והוא (so) כאן יחלף ויאכוד סרמון וקניין אן לס כאן בקא לו סי — F. 3 Hymnus von Levi; Landsh. 155; cf. Zz., Lit. 689?

277. 163 f., schöne Schrift der Linken des Elasar Parnas Mittw. 19. Ab 5240 (so) דלעזר זעירא שחל זעירא, f. 1 neue Hand: זעיר רענו (so) נפאלאנריען, aus Cod. 276; ff. 1—6 jünger.

¹ Commentar zu Avicenna, Kanon, B. i. von Jesaia b. Isak b. Natan b. Jos. b. Imman. b. Dav. b. Isak aus Cordova; der Vater

von Josua Schatibi (aus Xativa), welcher die Schrift für einen (später) bei König Juan von Castilien hochgestellten Exjuden und „Delator“ übersetzte; minder correct N. 43⁴; Starke Wiederholungen daraus enthält das diätetische Sendschreiben, N. 289⁷ (s. zu N. 111⁴); HUb. 768.

² 37b jüngere Ueberschr. ז"ל מאמר הנכבד בחיאה לר"מ ז"ל (43⁵); s. N. 111³.

³ 39 הערות מן הרפואה כתב אותם יוחנא בן מאסויה לחנין בן יחזק כשנפטר 39; end. שחפתי בו צטוב הצטחון. ממדרשו. ישמך האלהים Aphorismen des Joh. ibn Masewei (43⁶); HUb. 717.

⁴ 45 Auszüge aus Razi, an Alman'sor, Tract. iv, 24, 32; a) (43⁷) וימעט המון וידקדקו. end. בחללים המחדקים. ראוי לצרוח מכל הארצות. . אלטואן; b) ומלך לא ולא יכיר. end. בצחינת הרופא. . אמר ראוי שחעיין צאי זה דבר יכלה; HUb. 726.

⁵ 47 מאמר ללראזי צמה שיקרה צמלחת הרפואה מן המקרים וכו' 47; nach N. 43⁸ auszüglich übersetzt („Wissenschaft und Charlatanerie unter den Arabern etc.“) in VA. 36, S. 570 ff., nach R. 347 ergänzt das. 37, 562 (lies: „Es verlöscht das Licht der Heilkunst“, s. auch Bd. 40, 313); HUb. 726.

⁶ 56 מחיל ספר ימים גבוליים והקרמת היריעה לחכם מאישטרי צירנט (so) די 56; גורדו; s. N. 85⁴.

⁷ 109 סמים לביים לאנן סינא 109; N. 87².

⁸ 137 (neuer Tit. ספר פלאות הטבע וכו' der specielle Teil des Mesue [jun.] aus dem Latein., andere Uebersetzung als N. 49⁵; f. 174 Index; 174b span. kaum leserliche Notizen; dazu f. 257 ff.; HUb. 719 (689).

⁹ 175 גרם המעלות über Kräfte und Wirkungen der Nahrungs-, einfachen und zusammengesetzten Heilmittel, arab. für Benveniste b. Salomo ben Labi de la Cavalleria [gest. 1411; HB. 15, 83] verfasst von Josua b. Josef b. צינא al-Lorki, h. von Josef (Vidal), Sohn jenes Benv., in 4 Abschnitten: 1. die 3 Arten der Wirkung, im Original arab. [hier hebr.] und צלעו [span.? Kaufmann, Sinne 166, beachtet die Stelle nicht!], die 4 Elementen nach den 4 Elementen sind 22, 6, 6, 8 (also 42); die 8 שלישיים (178b) werden einfach aufgezählt (HUb. 784 u. Zus.); 2. alphabet., arab. latein. vernaculäre Tabellen — wozu f. 226—41 ein vernaculär-arab. Index; — f. 186: ואני מעתיק הספר הזה כדי להקל המלאכה קלדתי וכתבתי שם הסם מחלם ערצי צכתינא גסה ואחר שמו צלעו ואחר סעוהו ואחר הטבע ואחר הפעולות וספגולות וצוקף החמור. Buchst. א hat gegen 100 Artikel, 1—75 nach Avicenna. 3. Zusammensetzung und Graduation, hauptsächlich nach Arnald; citirt ז"ל צמאמרו צמחנות הסחורות, Bern. de Gordon, יעקב אלכנדי, citirt

(225b, d. i. das GA. an den Beherrscher von Rakka). 4. Tabelle der Antidota nach Nicolaus [Praepositus]; HUb. 762.

¹⁰ 243 Fragm. einer Practik, Anf. der Einleitung (worauf f. 252 Anf. ij verweist) fehlt. המאמר הראשון בציאור הפרטים וההנחלים שיש צין החוליים שידמו במקרים ובסנות הם מתחלפים זה בדרך העברה ודבור קלה . . . ידיעת ההוראות היא לקוחה משנעה פנים א' מהגרון ומה שידחה מנוני ז' ממשפטי הדפן ג' ממשפטי השחן ד' מעניני השינה ה' ממשפטי הזיעה ו' מהרקיקה ז' מההנהגה שיחנהג החולה בצריאותיו. וכבר ציאתי אותם בדרך ארוך עיוני צפי עזר הצריאות letzteres auch f. 251 und 256 b citirt; f. 252 in 7 Abschn., 1. Kopf und dessen Teile, 6. äussere Krankheiten; 7. Haar; bricht beim Gehirn ab. Fieber und Gichte (cf. Tr. i) sind vielleicht in einem iij. Tr. behandelt. Verf. citirt Hippokrates, Galen's אלהות ברקאס (למחמור), Honein, Ali b. Abbas (243b über ברקאס und שרקאס, welche man confundire); Razi (253, 255b באלחמור); er führt eigene Ansichten und Recepte an, oder was er von berühmten Aerzten selbst gesehen (250b); benennt Krankheiten und Mittel arabisch, z. B. אלעאלם (f. 253, s. zu N. 277²); Benjacob 215 n. 84: ידיעת האותיות. Im alten Index heisst der Verf. ואקרי, etwa Wakkar? (cf. Cod. 321) oder für ואפר (aus arab. Buchstaben)? s. zu N. 286³; HUb. 739.

¹¹ 257 קומיינסא חיל אנטידוטאריו דליאון פראנקו (so) חיל קואל קונטיאני י"א 257 [kurze Bearbeitung des v. Tract. von Lanfranchi's Practica, s. N. 271²], abbrechend Mitte K. 10; behandelt: 1. Repercussiva (so), anf. ריפיקורטינאט, 2. Confortat. (bei Lanfr. 2), 3. Resolut. (L. 2), 4. Maturat. (3), 5. די. 6. Mundific. (4), 7. Conglutin., 8. Regenerat., 9. Consolidat. (alle 3 lat. 5), 10. דילוש אלחיראנטיס, 11. פרוויקו. HUb. 808.

¹² 262 לאש חשפיקאש דיל ליטארגיו סון מוגוש אלגונש דליאש שי פאזי די פלומו [span. Bearbeitung des s. g. liber servitoris von Zahrawi, Tract. i: „Species igitur lithargyrii etc.“, ungefähr bis Mitte des Tr.] in Frage und Antwort; HUb. 741 (falsch ²).

F. 108 חזי העיר שמואל וכו (וכו?) f. 232 inmitten einer Notiz || ונשלמו זרע מרחשון ש"ל אשר מרחשון ועד 241 f. 241 כאלן ליון || ונשלמו בשנה עלינו רח"ס ש"ל אשר חזילי ירושלים ינחם. F. 1 ein unvollst. Index, dann medicin. Notizen, teils spanisch; f. 4 fabricirter Tit. . . . רוסא כל צמר. Bes. Jechiel mit Rasur und Brüder Mose und Jehuda.

281. Kl. Qu., Perg., bis 335 sehr schön, deutlich, ital., 1476.

Averroes, Compendien, bequem durch Angabe der Bücher am Rande (f. 65—72 falsch נוח über Rhetorik und Poetik fortgesetzt).

¹ A) Organon מהגיון מכל מלאכת ההגיון f. 5b מאמרות 9b ידיעה 9b המאמר נידעה 9b

35, (ס' הקדש R.) זידיעה הפועלת לחיות 14, (ס' מליזה Rand) הנישרת לחיות
במאמרים 71b, המאמר במאמרים הכלליים 64b, כלום 60, הטענה 52b, מופת
זיום הד' החדש (so) מחדש (1289) h. v. Jakob b. Machir a. 50; השיריים
anderswo, Ausg. und vollständige Mss. selten. — F. 1b
בס' 72b B) לקיטת, arab. תגיד; HUb. 54. — B) 72b
דברי אבן 73 f. HUb. 285 — f. 73 [von Avicenna] אלשפא . . חלקי הסכמה
רשד בחלל ס' השמע בפירושו.

² 74 השמע הטבעי, s. N. 108¹; Uebersetzer Mose Tibbon zu 2-7
genannt. ³ 124b כללי ס' השמים והעולם; s. N. 108²; am Rand die
etc. gezählt, Parallelen und Citate angegeben, eben so in dem
folg. ⁴ 155 ס' ההויה וההפסד; s. N. 108³, Epigr. unvollst. ⁵ 167b
אין כל Thesen 3 (kl. Schrift) f. 205b; s. N. 108⁴; אותות עליונות
מה שמיני מתועע; f. 235 citirt Haneberg, Erkenntnisl. 53. ⁶ 206b
כללי ס' הנפש; s. N. 108⁵; römische und arab. Ziffern am Rande
beziehen sich wohl auf Aristot. ⁷ 240b החוש והמוחש (vollst.); s.
N. 108⁶ über die nachfolg. Notiz.

⁸ 268b A) מה שאחר הטבע; s. N. 108⁸. Datum ohne Namen. —
B) f. 332 ויחיד שלמה ויחיד שלמה ויחיד שלמה ויחיד שלמה ויחיד שלמה
לפי זה ראוי שיוצן דעת ארסמו זשכל הראשון ששיג המלאות כפי
חודש אחר לשופט עם f. 333; מה שהם עליו. מלאות זה הדבור חדוש על האדם
זכרו ההתחלות וקדורם והוא מתחלק למא שאלמו זה המוקם זה הספר זה שהוא
אמר צפי' המאמר האחד עשר בנש"ה סוף פרק דבר זו החכם במספר ההתחלות
המופתים ההכרחיים כמו שהראה. זהו אשר אמר השופט בזולת זה הספר ומלאותיו
Hub. 159. הגהה נחלת על זה המוקם זה הספר בחכמה נש"ה נפי' לדברי ארסמו

החלה לאל . . והוא יתן זידי כח ועלמה לכחז שאר ספרי הקדש ולהנות
בין . . וכחציו אל המאמר הנחמד להשכיל ועוד המונח חמד בחורים . . הנעלה כח"ר . . בכח"ר
[לחק . . ישר"ו. המוקם . . הוא ובני ובני בני . . והיתה השלמות ליל ו' יום ראשון מר"ח מרחשון
שנת רל"ז לפק . . פה . . הישגת חמת ממשלת האדון ממנו וזה יר"ה ביום השלישי . . לרפ"ה
Die Zwischenseiten und Ränder enthalten Notizen von feiner ital. Hand, teils
Inhaltsangaben, Varianten, kurze Erläuterungen.

282. Tuchperg. und Perg., 247 f., schön (zerflossen) span.-rabb., xiv.—xv. J.

Maimonides [ספר המצות], h. von Sal. b. Jos. ibn Ajub in Be-
ziers, Nisan 5000 [fehlen noch Zahlen?], dessen Vorwort, hier
fehlend, aus ms. V. u. Merzbacher in v. קובץ ע"י, 1894; f. 1—18
Index, dann אמר שלמה . . אמר הרב . . נר המערי . . אחר שקדם לנו החזר
ראיתי שאכלול תחלה צדאס הספר מנין המלות f. 20; המפורסם
Columnentit. Ed. 1551. F. 126b הספר מנחיק הספר f. 126b
יס (so) צעני לעשות לששים מלות האלה שקראם הרב . . הכרחיות ארבעה לוחות
אלה שיהיו בכללים זהם כדי שימלאם המעיין בסקר סדורות לפניו וידע בלא עורר
folgt aber nur eine Aufzählung der betr. Bibelverse mit der Nummer.
ישרים משמחי לב. הם הם. ונאל אשאל העזר על קיום המלות זו מהם
והרחקת המוחזר שלא לעשותו מהם. זה שיעור מה שראינו לשום זה הספר

Zu Grunde liegt dieser (bis auf das Fragm. bei Peritz, 1882) uned. Uebersetzung, wie der Ed. (s. N. 213) die revid. Recension; s. z. B. ל"ה 165, 212; Vieles stimmt wörtlich; für עקר hier שורש (Tit. השורשים מלות וס' חייג ist jung); HUb. 928, auch ms. Br. Mus. 1046.

283. Tuchperg. und Perg., 156 f., rund nach links gehend, span.-rabb., xiv.—xv. J.

¹ פירוש שחיטת חולין [von Jonatan Kohen über Alfasi, nach einer anderen HS. ed. Fr. a. M. 1871 mit Tit. עבודת הלויים]. Die Stellen aus Maimonides S. 118, 120 in HS. f. 64, 65b als Noten mit kleinerer Schrift; auch S. 87 aus ראשית scheint eine Einschaltung. Die Abbildung der Rückenmarkverzweigung f. 29 fehlt in Ed. S. 50 zu ונורו צדק אחר זה.

² 80 Desselben פירוש מס' ערובין, mit allerlei Varr. und besseren Lesarten, was im Vorw. der Ed. ¹ f. 4 nicht bemerkt wird; — f. 85b—86 סעודה נספר המאור [Serachja ha-Levi].

³ 154 (andere Hand, Anf. verblasst, vielleicht def.) zu Erubin, end. סימן ויקח בן נקר ר'י וטוב וצ' רשויות האחרות עולין עד לרקיע וסן רשות. מקום פטור ורש' סימן ישי ללון אמרי פ"י וסגיון לצי וגומר.

F. 153b אמי יוסף צר' ששה בן בלן בנשה בן בלן בנשה ז"ל כהנתי זלח; cf. HB. 13, 106; f. 1b eine Menge verblasster Namen.

284. Seidenpap., je Bl. 1 und 10 Perg., 127 f. span. Curs., 1403.

¹ Averroes באור ס' טוניקי, ² באור ס' טוניקי, s. N. 106^{6,7}; HUb. 62.

Jeh. b. Sal. b. Jak. b. Sam. b. Menachem b. Sal. הנמשי [aus Nîmes? cf. הנמשי Zz. z. G. 462?] schrieb den Cod. zu eigenem Gebrauch, f. 90b 28. Schebat, 127b 15. Adar 163 und begleitet die Epigr. und seinen Namen mit Versen, s. Anhang; f. 1 אברהם אשערוק (= שלי) זה הספר נמשי.

285. Zusammenges.: i f. 1—8 a. 1537. — ij f. 19—38 Perg., alt (früher רמ"ג und 546 ff.), falsch gebunden und ergänzt, f. 43—4 ital., xv. J. — iij f. 46—142 deutl. span.-rabb., xv.—xvi. J.

¹ ורהר, Peric. וינן; s. N. 218 f. 238.

² 6 Erklärung der angebl. prophetischen Schriften Abr. Abulafia's, nach alter Notiz: שם המפרש הספר ריאל אברהם בן שמואל אבן אלעפיה; [ij, 21] ס' ריאל המיוחס לר' שלמה סלמה, darunter vom Titelmacher בנך רס"ז [ij, 21] פ"י ספרי. Litbl. 6, 419, daher Benjacob 545 n. 122; ein Tit. מולכו ms. Angel. (Land. bei Zz. z. G. 525) existirt nicht. ריאל ס' ms. Angel. 38³ (p. 94). Abr. rühmt sich anderswo (Jell., Phil. 23) 22 prophetische Bücher verfasst zu haben; doch scheint nur סלוח N. 409 erhalten. Als Commentator wird (f. 9, 17, vgl. 18, 20, 37b) ein

homonymer Schüler fingirt [etwa Abr. b. Schalom? זיה"י ij S. xli; f. 19 ist die Chiffre dafür זכריהו בן שלמה (was bedeutet ונעלמה?); s. Jesch. 6, 94; vgl. HB. 11, 25]; doch ist f. 36 die Identität mit dem Verf. in des letzteren Weise angedeutet (f. 18 זכריהו בן שלמה, d. h. אִישׁ הַדֶּקֶק צִוְרָא u. das Geheimnis der 248 Gebote; also אֲזָרָה). Die Erklärung der Anspielungen und Namenspermutationen, u. A. אֲזָרָה בן שַׁלְמֹה (f. 13), bildet einen Hauptbestandteil, nicht ohne ermüdende Wiederholung aus Selbstüberschätzung, wobei Manches dem Geübteren zu raten erübrigt; das Uebrige besteht fast nur in Combinationen des Gottesnamens u. dgl., ohne philosophische (in anderen Schriften gegebene) Begründung. Zur Berichtigung und Ergänzung der Notizen Landauer's bietet unsere an Umfang einzige HS. (über Fl. 44, 2¹⁶⁻¹⁸ s. Jesch. 6, 94, Angel. hat nur 6: מִלֵּךְ יוֹשֵׁר) — trotz einiger vom Abschreiber bezeichneter Lücken (19b, 20) — reiche Ausbeute, namentlich verschiedene Daten und Angaben über die Reihenfolge seiner Schriften, nicht ohne Schwierigkeiten, welche eine kritische Zusammenstellung erfordern. Für unsere Commentare scheint sich a. 1282 zu ergeben (s. unten vij). — Auf ein Distichon זכרון משה לילה . . . וקול מלך נחם מלך אמונה (cf. הפליט S. 49), worin זכרון משה [des Verf.?]. Der Commentar soll beim letzten Buche, מלך, beginnen, bis הישר fortfahren, ואשלים זהפטר ואשימנה כדמות חותם לכל הפירוט הכולל כל הספרים. Dieser Anordnung folgt unsere Beschreibung.

i f. 10 ספר מלך אחר ריאל הנציח מורי ורבי ליהו"ה . . . כשהחל צענין זה end. . . . וזו חסם ספרו ריאל. ואולי נדבר זו בספר אחר. ונשלים זה הספר. s. Bisc. p. 394. Nach Land. Lb. 6, 590 erscheint Abr. hier als „rationalistischer Christ!“

ij f. 18 b [N. 118? דונה?] ספר איש אדם אחר ריאל איש אדם ילדו מדוים [= דונה?] אשת הרב שטיאל [שמואל] הזקן לו לעת זקנותו צמדינת קרסמטה [קרסמטה] אשר צמלכות נגורא [ארגון] אחרי מלאת מספר ימי הגולה, פעמים רבות אכתוב לך ציור כל ענין זהו מולד f. 19b (5040! סיומן ימי הגולה f. 24); cf. זיה"י ij l. c. F. 20 beginnt ein Abschnitt (החל עוד ריאל להגיד) mit 4 Beit, deren Anfangs- u. Endbuchst. עפפס (= עפפס) u. יהוה. Ende f. 20b ונשלים ספרו ונחמנו ישראל . . . ונחמנו ס' הצרית צע"ה.

ij f. 35 Anf. (1 Bl.?) fehlt, f. 35 b אחר ריאל לא כתב ריאל כל ספר הברית החדשה אלא כדי לגלות זו חכלית הכוונה צקנה צקירה ונספר היה די לנו זו; Dasselbe wendet der Commentator auf sich an; zuletzt bemerkt dieser, dass er sich sehr kurz gefasst und an den Vers כנר העיד על מהות הקיים. f. 36 end. f. 36 ונשלים . . .

iv f. 36—43 (N. 43 f. 203b—12, hier „B“), das wichtigste B. für die Geschichte des Schwärmers. Die Mitteilungen Landauer's S. 382 Z. 3—9 und 13 ff. (von Jellinek und Grätz wiederholt) sind ungenau; seine angebl. Beweise, dass Abr. Vf. des *Sohar* sei, beruhen meist auf unbegründeten Annahmen; z. B. dass die *הפטר* später genannt u. nicht veröffentlicht sei¹). Im Ab 1280 kam Abraham nach Rom etc. und meldete sich *של ר"ה* beim Papste, der aber in *סוריאנו* (Soriano, Prov. Viterbo) war und ihn zu verbrennen befahl, was man ihm hinterbrachte. Er kümmerte sich nicht darum *אבל התצודד וראם מראות וכתנס וחדש אז זס הספר וקראו ס' עדות*; die Minoriten (*האחים הקטנים*) hielten ihn 28 Tage in ihrem Collegium (*מדרש*) gefangen im J. *האל"ה* כי הוא שנת הא"ס. also a. 41 (1280), vom 3. Tischri bis Neumond Marcheschwan, Anf. des Buches *אמר רזיאל בחדש החמישי הוא חדש אז באחד לחדש והשני צו סראני י"י שמי מראות אחת בלורה אחת. דע כי וזה שהנציא מעיד עליו . . . אין לורך לשום אדם להתקשות על דבריו כי פיו של אדם כמאס עדים (!)* Die Erlösung wird auf a. 50 berechnet. F. 39 (B 208) folgt eine Offenbarung in Rom; f. 40 (208b) *והנה חוקיק הישג לימני"י והוא הקוד הנרמז בסוף ההפטר ששמו בואל בן שלמה כי ד' יוד"ס הם בואל והוא יהוד"י והנה שם י' יהודה בן שלמה (s. zu F. 25 F).* Nach f. 37 (205b) hiess das erste Buch über die neue Theorie (*קבלה* Land. 418) ג'ט השמות. F. 37 giebt das Geburtsjahr 5000; f. 42 *ויהי מקץ שנת הארבעים*, Ende 43b *יהיה יום*, *שמו. הנה כבר קלרתי לך סתרי ס' עדות . . . ותשכיל שם יהו"ה ית' וית' שמו אמר*.

ס' חיים *אמר רזיאל* f. 21—42b (iiij.⁴ nach der Einleit. zu iv) f. 21—42b *רוח י"י לבאות העיר את רוחי . . . ואלא מארתי ומוולדתי זה לי עשרים שנה ואני יצק, עצל, פונון קפואה d. i. עיר האופק [fehlt] בן ארבעים*, offenbarte ihm Gott, was ihm geschehen werde; in Rom verfasste er die *הפטר*. Er giebt hier seinen vollen Namen und erzählt f. 21b von den 4 Schülern ohne Namen;²) *הוא ז"ל עשרים שנה, הוא צ"ן*

¹) Einleitung: *זה ספר הרצוני ופירוש של רזיאל (לשירושו B) שהוא השלישי לחצור כי ס' הישר חיצר רזיאל תחלה והיה צעיר הר פחרוס בארץ יון וחצרו הוא בשנת ה"א ושלשים ושש שנה ליצירה והיה הוא בן ע"ל (של A) שנה והיה שנת החשימה להתחלת בנאותו אבל עד השנה ההיא לא חצר ספר שיחקרו לשם בנאות כלל אע"פ שחצר ספרי חכמות אחרים רבים ומקלחם הם ספרי סתרי הקבלה. ובשנה החשימה ההיא עוררהו השם ללכת לרומי רצתי כאשר לורו בצרללונה בשנת רמ"ל ובלכתו עבר דרך טרני (Trani, s. il Mosè ij, 261) ונחש צד גוים משני מלשימות שהלשימותו יהודים ונעשה לו כס ועזרו השם ונילל, ועבר דרך קפואה וחצר שם בשנה העשירית ללכתו מצרללונה ספר שני והוא ס' נ. ועזרו השם ונילל, ועבר דרך קפואה וחצר שם בשנה העשירית ללכתו מצרללונה ספר שני והוא ס' . . . חיים. — ח"ל ist (50)31 = 1271; B ח"ל aber ist Zeilencustos des folgenden Wortes.*

²) Cf. Land. 488, 419 A. 10; Jell. Ausw. 17 aus Einleit. zu i; *יש לי עשר שנים אשר . . . מולדתי עולטילה (so) דנבאה . . . צעיר פונון* in N. 341 f. 151b *והנציא עלי מדרשי ארבע . . . וישעה ויהלום ואחלמה . . . האלה ארבעה נחן להם ועזריה קראחיו זכריה*. Nach Land. 382 a. 1280; vielleicht für עשר zu lesen; cf. iiij ב"מ. Nach S. xl. Für jene Schüler verfasste Abr. den Comm. zum More.

ולידע כבוד י"י⁵ עליון ומוראו⁶, גלוי וידוע לפניך⁷ כי⁸ לידע כבוד יראתו ולכחזר (אכתוב C)⁹ ואין מוסרין אותו כי אם ללנועים אשר אינם כועסים (וענוים) ונעלי יראה ועושים כמלות זוראם ואין מוסרין אותו כי אם¹⁰ על המים¹¹. Der Lehrer soll sich reinigen und ein Gebet verrichten, welches mitgeteilt ist (צ' א' י' . . אלהי ישראל אתה אחד . . צרוך י"י לעול' אר"א). Bald nach dem Citat 119 b (C 1 b, B 218 b) eine Lücke, s. N. 81 f. 114. Die Stelle א' תשים א' mit den 144 Permutationen des Tetragramm f. 120 b (C 2, B 219) steht in 81 f. 128. F. 125 b (C 6, B 224) entspricht 81 f. 118; A, C haben dann לך הרומים של שם הנכנז והנורא י' צמלואו י"ד ה"ח endend (nach einem Citat aus סיכלות לפניו): ונשפלים לפניו, wie Fl.; s. P. 768³, 825⁴ (Jesch. 6, 101 ונשפלים לפניו, wie Biscioni). B stimmt noch etwas weiter mit 81, aber bald nur in einzelnen Sätzen, z. B. f. 230 b dort 188; f. 240 eine Tafel des Decalogs mit Cherubsflügeln.

⁵ 126 b [Fragm. aus Sam. Motot zu ibn Ezra, Exod. 23, 21; P. 825⁶ . . סוד שם הנכנז, copirt von Dr. Gross; cf. HB. 16, 109].

⁶ 129 b זכות המילה הקרינ, end. אה"יה צחצחון מרובע ר"ל שחצוץ כל אות 129 b, bald nach Anf. def. (cf. unten ⁸), wohl P. 825⁷. Der Text ist חצוץ, חכרתי וסניי, חכרתי וסניי, cf. Abulafia N. 22⁸; Cat. Cambr. i, 105 = Fl. ij, 38 f. 153 b bei Biscioni p. 297 xi (auf hier ⁷ folgend; Mitteil. Lasinio's Jan. 1869), also Ende גערת אחד.

⁷ 130 זה העתק מוספרי עמנואל [צן יעקב?]. אמר אברהם המהצר כי השם 130 הנכנז ואינו נקרא ככה הוא שם העלם והעלם הוא הנכנז . . אמר . . הוא הנכנז ויהי מורא שמים עליכם, end. פי' כלומר השם של ד' אותיות Cat. Cambr. i, 106 n. 8 Exod. 33, 21, Biscioni p. 287; also Text nicht השם ס' des ibn Ezra K. 5 (P. 825⁸); der Commentar giebt 26 Conjunctionen der 5 Planeten.

⁸ 132 ענין אחד צענין המספרים. צרוך כבוד י"י מוקמו כתיב כי ציה י"י . . 132 רומתי לך מעט מזהר מוסד השם המיוחד שכולל כל ההיות ועתה נפרש לך ציהו אלו החלקים הקודמי וחס חלק החצוץ החכרתי וחלק חס' השניי וח' חס' המספרי Ende חס; החצוץ הקדמי עולה כ"ו שהוא אלהים. חס ⁶.

⁹ 133 b [Abr. Abulafia] Sendschreiben an Jehuda סלמן (nicht Sal. Aderet), sonst קבלה אחרת oder וואת ליהודה; die Endgedichte (Land. 473) fehlen in Ed. Jellinek; HB. 5 S. 32 u. 106.

Zu Anf. schrieb Widmanstad: „Ex codice Zoharis quem habet Jac. Martinus Hebr. [HUb. 977] Romae A. 1537 Franc. Parnassus scribit“; f. 9: „ad oram apparet subinde manus summi viri Aegidii viterbiensis. F. Oe.“, d. i. Oefe, dessen Notiz v. J. 1750 f. 1; cf. N. 92, 217.

286. Zusammenges., 158 f., dreierlei span.-rabb. und Curs., xv. J.

¹ 2—15 [Medicationis Parabolae (Aphorismen), oder Regulae

אשר נכנז N. 81 f. 113 b; ויסקל לו הכתום אשר נכנזו ⁶ C. השם י"י B. שם ⁵ שם מוקם עתה ¹¹ B. לרמזים ונעלי יראתו וענוים ומוסרין אותו ¹⁰ יראו ⁹ B. אין ⁸ לפניו ⁷

zugesetzt (so schon in ält. Catalogen). Der arab. Vf. ist wahrscheinlich ibn al-Saffar (423 H. = 1032). Der h. Uebersetzer ist nicht קורטובי (s. zu 261¹¹), sondern Jakob b. Machir. Anf. (nach dem Index der 40 Kapp.) השער הא' בזכרון כלי האטרלז והשמות הנופלים בו. תחלת זה (הוא) (התחילת, תלוי) Ende in N. 246 ואם רצו השנים; die anderen 4 Hss. fahren fort: ואם הם יוחר [wofür and. als Ende], ואלו השנים כפול השנים זל"ג מעלות. . . יהיה מעלת העולה לשנה הדיא; ואם חללה שחדע כמה זין עת לעת. . . לילה ונכחותה אם היה יום (נחפץ הש"י) HUB. 581.

⁶ 105 Ptolemaeus . . מעשה כלי ההבטה, s. N. 249⁷.

⁷ 116 Maimonides, הנהגת הבריות [אלאפצ'אליה] nur in P. 1202, 3¹⁾, Hygiene, h. von Mose ibn Tibbon, auch 111², schlecht ed. in כרם חמד 3, 9, daraus Warschau 1886, nach ms. (nicht viel besser) Jerusalem 1885, 16⁰; miserabel übersetzt von Winternitz (CB. 1922). Unsere HS. beginnt mit einer Einteilung in xx ספרים, auch im Text und am Rand angegeben, aber mit Einschluss der Unterabteilungen der iv., also v זענין האור etc. (Ed. 24 אור, in Ed. Jer. S. 40: Pf. 1—16), xx זענין תועלת הארננה וכו'! Folgt die kurze Einleitung mit ihrer Einteilung. Ende שני העולמים und Epigr. Cf. HB. 8, 88; über eine angebl. verschiedene Uebersetzung s. zu N. 111⁴; HUB. 771.

⁸ 131 כתב לוי פרופיט המומר לתלמיד אחד מתלמידיו כמדבר אל מינו מין למינו (Verkennung der Satyre; מלא מין את מינו lies bei Dks. Blumenl. 213), Schreiben Prophiat's [Duran] an דוד בונט בוגנין, so f. 136 (cf. N. 315⁷); CL. 274, 354; CB. 2113.

⁹ 139 דע אם נפל תקופת טבת, מחכמת האיצטגנינות, Collectaneen, anf. לרני' סעדיה ז"ל תקופ' תשרי אם נופלת זו' שעות מן היום חליים הרבה זכ"א citirt 'סעדיה ז"ל תקופ' תשרי אם נופלת זו' שעות מן היום חליים הרבה זכ"א, ודבר נבחרות (s. N. 228⁶, HUB. 905). Nativitäten nach den Monaten, לורת הכוכבים והחולות und Bauernregeln über die Jahre, end. ויהיה המות זין השנים זעירים.

¹⁰ 144 Logische Notizen, zuerst Memorialvers: חסוף חולקת, זחיוז, זודקת, ועמה שוללת, זעודה כוללת; וחקק ראשונה, זחיוז הקטנה, וחקק לגדולה, זלדק נכללה; ושנית נחשנת, זאחת חיינת, ואחת שוללת, גדולה כוללת; שלישיית לא תשחת, זמכלל האחת, זחקק נחשנת, קטנה חיינת; שלשתן נכללות, שחיס זגדולות, קטנות חיינות; Definition: עוד לאזונלר und גדר המקרה לאזונלר; קלות נחשנות; מוקלת אלטגנינות מן אזונלר אלפראזי: f. 138: woraus die falsche Inschrift f. 138: „in arab. Sprache“ erdichtet; Alf. 79.

F. 1 ein geomantischer Loosversuch אלו הנשואין מיעקב ברוך עם ג'מילה זה יקף

¹⁾ Eine Textstelle bei Munk, Guide i,355, auch aus a. f. 411 (fehlt bei P. 1211).

אזן מאייר אס יעס . . . או אס הם טונים או לא Cf. Gg., j. Ztschr. 6, 122; 8, 238; Mose u. Sal. ibn מאייר bei Conforte.

290. Zusammenges., 62 f., bis 45 verschlung., gr. span., xv. J.? 49 f. kl. ungleiche span.

¹ al-Farabi . . פירוש לפתיחות, ² 6 ibn Heitham פתיחות פירוש; s. Cod. 36³; — f. 45 העשירי מאקלידס זזה, נזח כונת לזרות המאמר העשירי מאקלידס, kurzer Index.

³ 49 [Kalonymos, מלכים, s. Geiger's j. Zeitschr. 8, 118.

Ein gelehrter Besitzer schrieb f. 1, 45b—48b, 62, mathemat. Notizen nebst Figuren, worin verschiedene Citate (s. z. B. DMZ. 24, 381 A. 85), auch viele Randbemerkungen und Correcturen zu ³, u. A. f. 51 יש לכתוב הכה מה u. A. f. 51 שכתבתי זכוונות שלי המהחיל הכה פגלגלי . . . etwa ein Commentator Gazzali's [Elia Misrachi?]; HUb. 323, 855.

291. 157 f., span. Curs., xv. J.? Miserable Initialen. Vieles vocalisirt; ן für Kamez.

Medicinische Collectaneen, bis auf einzelne hebr. Wörter und Sätze in spanischer Sprache, grossenteils mir unverständlich; wegen „Makrobiotik“ bei Lilienthal mit dem Werke des Almosnino combinirt CB. 1772.

¹ Recepte (. . פורא und . . טומא), auch erotische, z. B. f. 104 verliebt zu machen, 109b schwanger zu machen; am Rande (bis f. 86b) von 1—295 gezählt (incl. f. 62 ff.); der Index f. 156 ff. reicht jetzt nur bis 107.

² 7 גילאינוס (so) מאישטרו נטרואל. פסיקא אים פרטי פורא שאניר אי פורא 7 אונדאר, scheint eine Art Bearbeitung des Johannitius (s. N. 270) bis zu den Complexionen; HUb. 715; bei Kayserling, Bibl. Esp. 48: „Johannitius du Gal.“! s. unten ¹⁵.

³ 10 אישטי איש איש (so) איל ליברו דילה סירוגיאה די דון שלמה מאריק 10 סולורג'אטו טיטול די לוס נירציאוס. ט' ראמס שיאטי פאריש טון קונטאדוס איל איש מוגו פריאה אי נרציאוס מוגו ארימאש Ende מיאוליו גונטאדוס.

⁴ 13b אישטי איש אל ליברו קי פאבלה די קישטיוניש די טאריק פרימיה 13b מינטי (so) פאזלה דילה קאניסה אי לוקי פירטיניסי אריספונדיי שאילות וחשובות (vgl. דיני קי קוסה איש קאניסה. דינוטי קי קאניסה איש מיאניניו אופיקאל . . N. 266). Vom Kopfe und den „Gliedern, deren Zahl (f. 15) 248 (יניק) bei Zahrawi (N. 80 f. 13) für die Knochen vorkommt, von der Seele, dem Körper etc., den 4 Humores, den Sinnen u. s. w.; f. 23b Fragen über פיסגה (Medicin) und Chirurgie. Ende (?f. 29) אגוסידאטו אידי הינג'אמינטו; f. 40—1 wieder Fragen, namentlich über Fistula (deren Definition nicht wörtlich mit Theodorich's, Anf. lib. iij, stimmt); f. 43 איש איל קואנטוס אלימיאנטוס איש איל קואנטוס שאילות וחשובות די קואנטוס אלימיאנטוס איש איל קואנטוס

bis 141a, ohne Randnummer: Diät (דייט) und Recepte (ein ganz hebr. f. 138). F. 130 n. 15 ein Abschnitt über Augenkrankheiten (דוליגליש די לוש אוג'ס), d. h. Recepte (. . מידזינה), 134b n. 49 für Ohren; 146 n. 119 פייגריש די לוש מאנירש די לוש, bis 151b n. 141.

¹² 154—5 n. 164—9 und 171—5 Fragment einer Zusammenstellung der „propiedades“ der Nahrungsmittel; 154b endet der Abschnitt über ליגיונריש (Gemüse) und beginnt (n. 169) von Früchten.

¹³ 123—24 n. 186—202 Fragm. über Urin; n. 187 איז איז קיאיירטי פאזיר שאזיר איז אינטינדיר לוש מאנירש די לוש אורינש איז שוש דיפרימיינטש; HUb. 841.

¹⁴ 124b, 127, 122—6 n. 203 ff. (so) קולוריש דילה אורינה מספר המטמורי (so); קולוריש דילה אורינה שון ד' לה סימניג'אנסה איזיל אוג'ו איזיל גואישמו אילה פיאש; f. 127 (!) ערני סלס אלנזאל; — Razi ad Almansor x, 30 hat jedoch 7 Farben. § 217 f. 126 endet מואישטרה שוזרי קי מורה. Folgt טירגירי פורה שאזיר לוש נסינסיאש די לוש אינפירמידאדיש מורה und § 218—223, 6 Arten ganz kurz.

¹⁵ 126b n. 224 העתקת חכמים בן יחזק לוש מאנירש קון קואש און אומזרי § 225 שאלוד שון ש (so) טריש אי שון לה שגרי אי לה איירי נטורל אי איל זרע דיזי בוקרט אין אישקאלינטימיאטי אין לוש מוקש איש מוג'ו אדימאש beginnt.

292. 91 f., deutl., span. Curs, etwa xiv.—xv. J.

הספר החמישי מהקאנון מן השר אבן סיני ונקרא אקדזין כלומר מזכרת הרפואה (so) Vorangehen die Verse des Uebersetzers [Natan]. Indices, Nachwort und Glossar fehlen. Die HS. ist im Ganzen besser als N. 87. Die „anonyme Abhandlung über Anatomie“ bei Lil. ist die nach den Gliedern geordnete 2. Summa; HUb. 683.

F. 91 bezeugen Vidal Kohen und Josef דלשטשטאך (?), dass קומאיש, Wittwe des זאל זנדי קומשאר in שילן dieses Buch und ein zweites זאל נבשט nebst טיש דורר היס שס an maestro Selamias für 7½ Flor. קונטרס מחלל מוסס אדום . . שישטאך? cf. N. 213 und ששער bei Isak b. Scheschet GA. 268 f. 182⁴ Ed. Riva? Sisteron nach Rabb. II, 755?) am 1. Tebet 212 verkauft. HB. 14, 95.

293. 196 f., bis 26 Perg., dann teils Perg., verschied. span. Cursiv, xiv.—xv. J.?

Isak b. Sal. Israeli האמיר הא' . . . האמיר הא' בקרחות . . . האמיר הא' בגדר הק' ונחמה. אמר יחזק לריך למי 2 f. ; צמחית הקדחת וגדרה . . . ; f. 193 bricht gegen Ende des 21. Kap. Constantin's ab; f. 175b, 176 Lücken. Scheint collationirt, Randnoten von anderer Hand? Uebersetzer aus dem Arab. unbekannt; HUb. 760, cf. 57; — f. 196 vom Annotator . . . חמלא חזיוותיך מיש ללולים .

Wien 95), der Text nur bis 18 regelmässig, dann f. 100 K. 55—8, f. 134 und 175b K. 72 und 88; die teils corrigierte Randzahl bis 179 ist wohl vom Schreiber der Columnentit. und des doppelten Index der Kapitel und Absatzzeichen f. 179—80. Anf. **זכאז הראש** והקדק כשיהיה עם אלו השנים לדמימות ומשיכה וגזחת צפנים והעניים וחום צמחום ויגדל הדפק הקיז בקיפאלל הוא עורק הראש K. 22 f. 74 stimmt mit Uri 419 K. 21; HUB. 794, cf. 727.

Der Commentar schliesst sich ungezählt den Textkapiteln an; Anf. und Ende s. HB. 8, 90 und F. 44B; Abr. lässt Gerard's Zweifel, Fragen u. dgl. weg, oder kürzt; Autoritäten übergeht er oder fügt hinzu, teilt eigene Erfahrungen mit, beruft sich auf seinen Lehrer (der in Tolosa war). Charakteristisch für ihn und Leon Josef (N. 101) sind ihre Glossen zu den abergläubischen Mitteln K. 12: incubus; vgl. K. 11 (zu Cod. 214 f. 151). Benjacob 284 n. 245 **נאמר**.

² 182 Gerard de Solo **מבוא הנערים** (in N. 297 fingirt, ist nicht die Introductio juvenum), h. von Abr. Abigedor, 1379, mit einer uned. Vorbemerkung; cf. zu N. 286¹; HUB. 797.

F. 178 **אני הנני הקופר בר חיים כחנני זה הספר נכתב ידי אל האדון אדוני יוסף בר** יוסף פה ערשקון וסייעתיו בארבעה עשר לחדש אדר ראשון של שנת קנ"ה.

297. 299 f., span. Curs., gröss. bis 62, 199b—240, 296 ff., a. 1432—9.

¹ Gerard de Solo [**מבוא הנערים**]; s. N. 296².

² 5b Bernart Albert[i] [Decan oder Kanzler in Montpellier] **מבוא** über Canon iv Fen 1 [Introd. in practica etc.], h. von Abr. Abigedor (erste Schrift?); f. 7b und 8b def. Auffallend ähnlich den gedruckten Recepten, welche dem Gentile da Foligno beigelegt werden; HUB. 777.

³ 16 **ספר קונטשטין** (so), ist ein Excerpt aus der Practica 275⁸: gehört Platearius; Benjacob 283 n. 224.

⁴ 18 **חבור ארבעה דוילא** (so) **נונא** [Teil der Parabolae]; s. N. 286.

⁵ 20 Maestro Bongodas [Jehuda, HB. 14, 97/8] **ספר רפואות** . . הרופא אשר חזר בארץ ספרד וטוב לכל דבר צדצר רפואה ושמו סוד הסודות לפנות ורמות (so) ואחיל צשיטה הזאת הנקרא לאדם לפעמים כמה חלאים וכו' ואחיל **זכאז הראש** (ריילי) Recepte ohne strenges System nach den Gliedern, zuletzt für Fieber, teils auch die Bereitung halblatein, z. B. f. 20b **אי שקי רוסאשיאי** [conquascentur con acete e aquae rosaceae], Krankheitsnamen, teils arabisch; wohl von einem Schüler redigirt. Ende **אוי שיקרי** אי שיקרי; cf. N. 243¹? HUB. 739, 740.

⁶ 43 Aristoteles **שאלות המבעיות** [1—3. medic. Sect. der Probleme] aus dem Arab. des Honein, in 4 Tract. Anf. (Reg. **מן בן** so) **אמר חנין בר'**

(Pr. i, 3 aber 1, 2 verflochten); end. וְלֹא יִהְיֶה מוֹנֵעַ הַשְּׂכָרוֹת; HUb. 231.

⁷ 60b Maimonides, מורה הנבוכים i und ij; s. N. 99.

⁸ 199b מעלות ס' Grad 1, 2; s. N. 295¹⁰.

⁹ 207 Maimonides מלוח ההגיון; s. N. 239⁸. — F. 217b die Figur der conträren Begriffe und: (1) חומות סחורות לאחריתן הפוכות: גמורות | לפנים ולאחר יחדיו למחייצות שכן חמת אכרות (so)

פרקים ישלמו כל מה שצריך אל ידיעתו הרולה צניאור 218 al-Farabi מלאכת ההגיון. . המלות המורגלות בכל מלאכת [מלאכה] מהם מה שאינם מפורסמות הראשון הוא גדר הכותל והשם חקו [והשני רשומי] וכן ילך הענין צפוף הדברים Ende etwas defect; cf. N. 307¹. Eine der Uebersetzungen ist von Salomo [ibn Ajub?]; HUb. 44.

¹¹ 221 [רוח חן]; s. N. 210⁴.

¹² 231 Maimonides [שמנה פרקים, s. N. 128] K. 3 ff.; Sam. Tibbon's Vorw. f. 240b angefangen.

¹³ 243 מורה הנבוכים Teil ij (s. ⁸) und noch einmal Sam. Tibbon's Vorw., nach Meschullam b. Sal.'s Gedicht (294b) רנו מזמתי (294b) וכן קוצן ע"י in מורה נקום המורה ואלא נגמור; s. mein מורה נקום המורה ואלא נגמור.

Den (ganzen?) Cod. schrieb für sich Reuben b. Salim Salomo (42b); f. 59b 18. Adar 199 in Pavia, Freit. 4. Tammus 191 in Arles; f. 294 Donnerstag 6. Tischri 199 in Pavia; f. 299b הנשא . . . שלישי מן הנשא . . . הכופא מאיטרי צונגדש אורגייך (cf. N. 407) ששה פרקים צמעות מנויים ונחזרת משכון נחמי צידו שמנה חמיכות קשרים מנייר זה לדעת קשר ר' אברהם אבן עזרא מחמשה חומשי תורה בכרך פיוול. . . ועל אלו השמנה חמיכות המכרות שנחמי צמעות משכון קבלתי. . . מה עינה מרשליח היום שני לחדש אייר שנת חמשה אלפים ומאהים וארבע עשרה [1454] לנביאח עולם. . . ראובן צ"ר שלמה.

298. Perg., 148 f., zweierlei deutsch, alt; f. 148 Bes. Sal. b. Elieser. Pentateuch ohne Punkte.

299. 166 f. (zwischen 161—3 def.), ital. Curs., xv. J.?

¹ Prophiat Duran, oder Isak b. Mose ha-Levi חשב האפור (neuer Titel העברות (!ס') Chronologie in 29 Kapp., deren Index (K. 28 über christl. Ostern beachtenswert) hinter dem Vorw., nebst eingeschalteten Tabellen. Anf. מעלת כי מעלת, so lies מעשה Ed. Wien, Einleit. S. 43 aus Cod. R. 800, und Z. 3 v. u.: למשה רב f. 36 am Ende der Verse f. 36 שמי לעלם und משנות סוד העבור כלו (cf. HB. 5, 115; 10, 109); K. 5 f. 7 hat das J. 5151 (5155 in Cod. R.), eben so K. 26 f. 40b für (רש"י ז"ל) in dem miserabeln Abdruck hinter העבור ס' Lond. 1851

¹ חומות sind die Ausdrücke für die Quantität des Urteils; s. Averroes המעמיק קרא חומה f. 10, 17 und Messer Leon zur Hermeneut. Cod. 27 f. 362 חומה; Ephodi, Gramm. S. 157 (falsch כולל חומה); vgl. חומות, ibn E. bei Dukes, Phil. 49; נלשום שיקרא bei Abr. b. Abigedor, HUb. 75.

S. 121 (HB. 7, 12 A. 5). Das Citat bei Muscato 244 ist aus K. 24 f. 37b; cf. auch Cassel zu Cusari S. 122. Anf. K. 1 כֹּחַ לְדַעַת הָאוֹמֵר כִּי הָיָה מוֹרֶשֶׁה לְנוּ מוֹשֶׁה. end. יְדוּעָה קוּ יִשְׂרָאֵל יַעֲזוֹר צְמִיחַ גִּלְגַּל וְכֹחַ לְדַעַת הָאוֹמֵר כִּי הָיָה מוֹרֶשֶׁה לְנוּ מוֹשֶׁה. end. יְדוּעָה קוּ יִשְׂרָאֵל יַעֲזוֹר צְמִיחַ גִּלְגַּל . . . Das CL. 213 kommt hier nicht vor. Ms. Reggio 43 (Nb. 2047) geht nur bis Mitte K. 24.

² 41 [Abraham b. Chijja] Geometrie [neuer Titel ס' המדידה, s. in V. 400], anf. ס' החשבורה (s. 1858, 186; HB. 7, 84; ZfM. 12, 19, 44; cf. N. 36¹⁶). In N. 256⁵ f. 56b (R. 1170 S. 15) folgt ס' חכמת השיעור בעזרת הצורה ומתחיל אני ואמר, hier nur ואמר, V. ואני מתחיל ואמר. Hier beginnt die latein. Uebersetz. des Plato (Liber Embadorum Savasordae, d. h. אלמנח, Serapeum 1858, 34). Inhalt der iv ספרים s. ZfM. 12, 19 ff.; Anf. i כל החכמות (דע) הן יודע. ij Teil 4 f. 77 die Sehnen- und Chordentabelle. Ende i ist Cod. 256 f. 62—8 ausführlicher als hier 51—2, auch ij dort 71b (nach 72 def., nämlich Ende Teil 1 und Anf. 2) bis 73 als hier 54b—60. R. S. 116 endet וזה ספר הנריכה לשלום וזכרה. וזה פרשתי לך דרך חשבונות הכדורים. . . . וזה נשלם הספר הרביעי אשר הוא סוף החבור הזה בעזרת הצורה ית' שמו גם זכרות וזה סך כל הנריכה ותשנרתה, וכבר פרשתי לך דרך חשבונות. יעשה מורה הנריכות וכל מדרשו. . . ואני צא אח"כ לפרש מעשה החשבונות ע"ד קל וזה. . . ; צראשית החבור נספיק לך (V. 58) bis f. 99 פירוש דרך החשבונות auch Plato. Im folg. Epilog, hinter סננת סמדות (s. 36⁸) edirt, heisst das Buch ס' חבור המשיחה והחשבורה.

³ 104 פירוש תקופת הירח המקופות הם ד' צכל שנה (Benjacob 670 n. ונאלו תנולא עם שארית הפירוש צכמה צחדש. . . . צלי. end. (תקופות השנה 915 אלצע, f. 107 die Figur zweier Hände mit 4 Fingern: ספק ופקוק, זרת, קמולה, אמה.

⁴ 107b Abr. ibn Esra [כלי הנחשת] 1. Rec. vom J. 1146, obwohl lückenhaft (z. B. f. 115), stark corrupt, doch zur Ergänzung und Berichtigung der im Einzelnen ähnlichen, teils anders geordneten, elenden Ausg. 1845 und für die Abweichungen der Schriften i. E.'s überhaupt wichtig. DMZ. 24, 344, 385 (die Stelle in ס' הענור Ed. 1874 S. 9); 25, 398; s. N. 249⁵.

⁵ 121 geomant. Loosbücher und Fragm., teils wie N. 228 und 294: A) ס' גורלות שעשה (so) החכם המופלא ר' אברהם אבן עזרא ז"ל. יקח 1. Figur, Einiges abgerissen. F. 122b איש יבקשנה ואחרי תנולא צע"ה. מפתח הספר [אם ר'] ליה ללייר לורות. . . . ותאמר זכרה ית' רצון מלפניך. פרק לדעת מהות כל לורה שכתבתי die זוגות, dann die יחידות, nämlich קהלה, סך יולא bis דרך, קהלה, יחידות, זוגות, וצע"ה נכתוב בספר הזה נקודותם ותשננותם וגלגלם (so) כמו שחזרה החכם הנ' צאורך ציאוורו צספרו. ועתה מתחיל לכתוב בזכר הנחשים קהלה F. 125 אמר המהצר, Combination von 3 Figuren von

f. 162 b die allgemeinen Vorschriften und שער לחולה כשתמלא הזית ;הג' . . תדין אותו עליו ודע כי עקר הגורל הסוף על המוסך כי נחם הטונים . . cf. f. 156 b und zu N. 294 f. 121; Gh. 58 f. 80.

D) 163 Fragm. einer anscheinend ausführlichen Geomantie: יעשה נקודות ישרות בלא חשבון, die Anweisung zur Figurenbildung hier am klarsten. Man macht 4 Reihen von ungezählten Punkten in der verschiedenen Grösse der 4 Finger, verbindet dieselben paarweise, und was an der Spitze jeder Reihe übrig bleibt, wird angezeichnet (רשום אותו) und als Figur betrachtet, die aus nicht weniger als 5 Punkten bestehen darf [die Figur לך besteht nur aus 4 Punkten!]; die aus solchen 4 mal 4 Reihen entstehenden Figuren sind die „Mütter“. Aus den je 4 Teilen (Zeilen) der Mütter bildet man die „Töchter“; dann zieht man aus je 2 Müttern eine Figur, indem man für Doppelpunkte in beiden Müttern 2 Punkte, für einzelne (oder in beiden Figuren verschiedene) einen Punkt setzt, eben so aus den anderen 2 Müttern u. 4 Töchtern; so entstehen noch 4 Figuren; diese bilden zusammen die 12 „Häuser“; dann macht man aus 9 u. 10 und 11 u. 12 in gleicher Weise 13 u. 14, die „Zeugen der Linie“ (עדי הקו), und aus ihnen die 15., welche der „Richter“ (השופט oder הדיין) heisst. Es wird hierauf noch vieles Andere als notwendig aufgezählt (. . וזכרים); wonach die Abhandl. eigentlich eine sehr lange sein musste; 163 b ועוד מודיע לך דעת הצרבריים והשחוריים ושאר האומות דע 1 Kap. שמהולדה כשתדע אמתה יש זה חסלוס; von der Punktzahl und ihrer Summe (96); auch hier arab. Namen der Figuren u. der Ausdruck זאלו הדי לורות כי נקודות ונשלמו נקודות ליו ופה נשלמו הגורלות . . חכמת הקו.

⁶ 164 b מאשר נחמטו ז"ל. עמנואל ז"ל. פירוש הגורלות ממסד'ר זקני ר' דוד בר' עמנואל ז"ל. Der Verf. hält der זין תנין את אשר לפניך. end. הדעות והסקט הלצנות אין לחסות זה ולהסדר אחרים כדברי נביא חכמת הקו חכמת הקו! Er scheint auch die letzten Stücke dem ibn Esra beizulegen; HUb. 858.

300. [Arabisch. Avicenna, Kanon, Aumer 816 f (975).]

301. 150 f., deutlich, span.-rabb., xv. J. — Bes. Rafael b. Immanuel (span.).

[Chisdai Crescas 'אור ה'] Vorrede f. 4 und Tract. i, ij, nebst Index über das Ganze; vielleicht als Ergänzung iij, iv in N. 303 (minder correct) mit Datum Siv. 170 in Saragossa (Guggenheimer, Abr. b. Dav. S. 5); f. 66 (iij, 2) 1335 der Zerstör., wie HS. Tur. 146, Wien 78, Par. 735 nach Litbl. 9, 325. — Hat grösstenteils die besseren Lesarten der Ed. Wien 1859 (HB. 3, 23); f. 8 . . אמנם קראנו כי אלמים, worin auch מלום נר begriffen ist. Die Ed. Ferrara enthält

32 Bogen (W. ³ 274), ist also nicht ein Compend. von R. 1156. Die Vorr. ist von älteren Bibliographen, namentlich den Münchener Catalogisten, missverstanden. Auf dem Deckel liest man in hebr. u. lat. Lett. הספר הזה נקרא ספר מכל דבר והס (!) חננע פרקים „De rerum primordiis tract. quatuor“. Fol. 1 (u. alte Catal. vi, 51) „זית יעקב“, darunter deutsch verbessert נר אלהים mit Hinweisung auf f. 8 Z. 8 (wo dieser Titel unterstrichen ist) daher auch auf f. 3; allein derselbe sollte auch das versprochene נר אלהים umfassen. — Auf Pico verweist schon W. l. c.; cf. Joel, Chisdai Crescas (so) 1866 S. 83 mit Grätz, 8, 252, 254, wo sonst Unrichtiges.

302. 268 f. (5 und 6 zweimal), zierliche Schrift, 1484/5; f. 268 jünger, span.

¹ 8 b Avicenna קנון (so) B. iij bis Fen 10, zuletzt כתבתי עד תשלומו קודם לכן בספר אחר. Einzelne Ueberschriften am Rande lateinisch. F. 182 b חננע פרקים ונקרא אקראנדין כלומר סידור הספר החמישי לחזור הקאנון מן השם אכן סינא ונקרא אקראנדין כלומר סידור הספר החמישי לחזור הקאנון מן השם אכן סינא, dann die Verse des (ungenannten) Natan, von dem auch wohl das iij. Buch übersetzt ist, obwohl dort die Verse fehlen; auch sonst stimmt die HS. mit der Ed., z. B. im Index zu iij f. 1—8 von unbekanntem Verf., ist aber sorgfältig geschrieben. Die Schlussformel ס' הרקוה וספר נשלם ס' הרקוה וספר schliesst sich enger an das folgende Vorw. zum Glossar; HUb. 683/4.

² 259 נסח תואר פרי הבלארור ומעשהו, wie N. 275³.

³ 261 b חננע פרקים, über Schnupfen, anf. הגדת, ויעשה מן העשונים והזאת (262 b) החיותות החקננו בשני הננינים מן המוח ומה שזכרנו; Schemtob, Tr. xvij, hat הקטנות für Räucherungen; also ist es wohl ein Fragm. aus Abschn. ij des חצריק nach der Uebersetzung Meschullam's b. Jona (1287?), oder Josef's ibn Wakkar (N. 321)? HUb. 746.

⁴ 268 מבא השנים, Bauernkalender nach dem Wochentage des Sonnen-Jahresanfangs und dem Planeten, anf. יהיה יום א' ויפלו אלחמאל"ש (so) שהם הכשנים וישננו הספירות הדנה. end. ההקף מיוחס לשמש ויפלו אלחמאל"ש. Viele arabische Wörter lassen fast eine Uebersetzung vermuten; HUb. 905.

F. 182 und 261 b (המחלמים נרשום) מכתב שלאל לזכר הכותבים Elasar Parnas in Reggio (ריג'ו) in Calabrien, Dienstag 24. Elul 244 und Dienstag 7. March. 245.

303. 99 f., span.-rabb., color., von Chajjim b. Sam. ibn נקריי Sefaradi, Rom, Dienst. 28. Adar 313.

Chisdai Crescas, אור ה' iij und iv; s. N. 301.

308. [Früher N. 309, s. unter 320] 70 f., ital., Anf. xvi. J.? (Asher 11).

¹ Averroes ביאור לס' הנהגת המדינה לאפלטון, h. von Sam. b. Jeh. u. s. w.; revidirt 1322; HUb. 221.

² 44 b al-Farabi מאמר בשכל ובמושכל; s. N. 125⁵.

³ 49 b Averroes אמר טדירוס (so) דאס הערס מעולה מלחמים לא"ר צמאמר אמר דאס הערס הקדמונים והס כח אצדקלים, אשר לו צשכל שהיולאני והעמקתים. כנר נשלמה צמאמר; HUb. 197.

⁴ 51 al-Farabi . . . מאמר במספר החכמות ומנות חלקי . . . [h. von Kalonymos, — 1314?]; HUb. 293.

⁵ 67 b Desselben אגרת . . . בסדר קריאת החכמות, verkürzte Uebersetzung des פנאל יכני [von Kalonymos?]; HUb. 294.

309. [Arabisch, Averroes, Compend. d. Logik; Aumer 650 a (964).]

310. 87 f., bis 84 je 1. und 12. Perg., deutl., span. Curs. xiv. — xv. J. — F. 86, 87, Halbblätter, vielleicht zufällig eingebunden, verschied. span.

¹ Averroes, mittlerer Commentar zur Physik [h. von Kalonymos], def. bis Mitte iij; iv beginnt f. 9; s. N. 30². Im Epigr. des Av. hier falsch a. חקלים; HUb. 115, cf. 111.

² 86 Federproben, worin ein wiederkehrender Vers, auch mit latein. Lettern: „Amaria sennora por amar por amar gentil sennora“ ויהי כי צלחי אל המלון צסימן טוצ וצשעת צרכה ציוס ט"ו f. 86 (שינייורא); — f. 86 eine verblasste, halb span. Notiz מרחשון . . . ר' יצחק פריינירו די אדר שני די לה ר' יהודה דילה קמא (?) . . .

87 b ist verzeichnet: עין הגין עוד ניקולאז וכן משואי עוד לר' אברהם אליהם שרשים עוד עין הרשאה עוד פ' המנילות עוד פ' מאי' לילאן משייר השיכים עוד לר' יצחק רונדי (?) טורנה מירה וסלי ספר מורה (Tornamira); nachzutragen HUb. 833.

311 (und **348, 349**). 137 f., verschied. deutsch, xvi. J.

Sammlung schlechter, teils def., teils ergänzter Copien, meist kabbal. Inhalts. — ¹ 1—32 und noch einmal f. 34—42 Commentar und Text (def.) einer anon. kabbal. Schrift; s. N. 58⁵ (und über den fingirten Tit. עקדת יצחק HB. 12, 111; Jos. Gikatilia nach Catalog 41 c bei Lil. ist unbegründet). — Das Nachfolgende scheint aus N. 240 („A⁴“) copirt:

² 43 (auch f. 136, 137 angefangen) [ריואל], A⁴. ³ 55 b בהיר, A³. ⁴ 73 [סוד השרשים], A¹. ⁵ 87 Asriel's Antworten, A². ⁶ 91 Anon. Commentar einer Schrift über 10 Sefirot (auch f. 135 angefangen), und f. 102 b אלהים צישראל, A¹². ⁷ 103 עשרה עקרי, A¹³. ⁸ 106 Excerpt aus מאירת עינים, A⁷. ⁹ 107 [שער הכוונות] und Nomenclatur der Sefirot, A^{8a,b}. ¹⁰ 108 Geheimnis der Sefirot, A⁹; s. unter N. 215⁵. ¹¹ 115 Verschiedenes, A¹⁰. ¹² 116 פירוש של קדיש, s. A¹¹.

² 14b Esther 1, 6, mit italien. Uebersetzung . . דרפפו אי קיטא und [David Kimchi] zu Hos. 3, 3 ff.

314. 25 f., kl. deutsch, xv. J.? teils vom Wasser verwischt.

לוחות astronomische Tafeln von Levi b. Gerschom [um 1320?]; nach dem Vorw. (אמר לוי בן גרשם ישמחה ויחיומם אל עולם בדברו שמים נעשו) auf Veranlassung „vieler und ehrwürdiger Männer unter den Grossen der Christen“ verfasst (Benjacob 258 n. 125 nach Lilienthal, dieser nach W. ¹ p. 729); auch in Tr. v des מלחמות ה' nach Rabb. ij, 615 (wo aber das Citat aus Imm. נחקקו הנחמס כמו שנצטו צפצפנו צמקוס המיוחד hier hierהוא החלק הא' מהמלחמה הה' צפ' מלחמות ה' נחקקו נחמס כי שרש זה המצבון הוא אחר חלק ושלש מאות ועשרים שנה והוא נח שרצו להיטיב אליך (so). Ende f. 10 . . 10b beginnen die Tabellen: העגולה הראשונה לוח התיקון מפאת יום השנה 14, העגולה השלישית 13b, תנועת החלוקה, שלימות הלוח בדמות; bei den meisten צמקוס צמקוס; zuletzt שלמות הלוח וזהו חלק ירח האמנעי בכל יום אחר המולד האמנעי משה פריסול בותרל (HB. 7, 18), dessen Commentar sich auf Cyclis 1, 2 beschränkt, erwähnt eines vierten, der 28 Reihen des 3. umfasse; cf. auch N. 343 f. 51b, 92; 386⁵; Serapeum 1863, 214; HB. 9, 163.

315. 84 f., verschied. ital.-rabb., xv. J.? ¹⁵ span. Curs.

¹ Sal. b. Mose, Polemik; s. N. 312⁸. Der Tit. עניי משיח im Index, bei Lil., veranlasste die Combination mit ³, CB. 1910.

² 13 Maimonides אגרת חיון, h. von Abr. ibn Chisdai; s. N. 57⁵; am Anf. das Gedicht מורה נבוכים של מורה נבוכים, mitabgedr. von Gg.; s. מורה נבוכים.

³ Desselben Sendschreiben [אגרת השמר]; HUb. 929.

⁴ 23 Desselben אגרת ששלח . . . לחמני מוכפישליר [h. von Mose Tibbon], Einleitungsformel הגיעני שלח כנגלות. מי זאת; end. אשר חן לעולם [ל. חיון]; HUb. 931.

⁵ 24b Desselben כתב an Elia ha-Dajjan; CB. 1906; das bei Geiger fehlende שמה steht im Cod.; CB. Z. 23 ist 1198 Druckf. für 1192, bei Grätz 6, 358 (cf. 324) 1187 für 1189 bei Dsahabi.

⁶ 25 פתרון מלות ורות מנחית עולם ונקרא צמינת עולם לדמיון ספר קהלת אשר 25 הסל הסלים . . . חקרי לב (so) פי שהלכ חוקר . . . והוא שם לחקירות ר' יונה פירשו חסונינת כמו שינת ליון כולם ענין הנחם והשקט Der Anonymus (xv. J.)

¹ Joel vermutet Orange, HB. 3, 71, was Loeb, Rev. Ét. j. I, 72, erweist.

der Schrift. Cf. CB. 1547 über R. 1174, wo (nach einer Durchzeichnung) וכתבתי אותו לאדוני אבי ה'ה'ה'ה' מלשערי קדשקש מלך ר' (?) קלוימוס א'ליס ז'ה'ה'ה'ה' תלז'ה' ומלשערי מלך מלך קלוימוס ז'ה'ה'ה'ה' מלשערי מלך קלוימוס, das ר' am Ende der Zeile nur Anf. des folg. קלוי. scheint, so dass der volle Name Crescas Meir Kal. Elias (??) wäre? Ob der unsere?

316. Perg., 19 f., deutsche punkt. Quadrat, יעקב ז'ר יהודה הכהן, חני הקופר יעקב ז'ר יח' של"ט לא יח'.

[סליחות], anf.: סלדקס, לך ה' סלדקס, aber nur die ersten Strophen von וידוי אס עונינו, רועה ישראל, מלאכי רחמים, צמולאי מנוחה etc., zuletzt וידוי.

317. Perg., 24 f., deutsch, meist schon verblasst. Anf. xij. J.?

... diese Worte gehören zum Teil einem unleserlich gewordenen Verse des Abschreibers. Anf. על רע על, וזי להוליל אס רע על, aber nur die ersten Strophen von וידוי אס עונינו, רועה ישראל, מלאכי רחמים, צמולאי מנוחה etc., zuletzt וידוי. Vom 2. Kap. ist nur ein Teil vorhanden (f. 10b bis 15, wo eine Lücke), vom 3. Nichts, so dass das Citat in Tosafot 38 nicht zu controlliren ist; K. 4 (f. 15b) überschrieben, K. 5 beginnt 21b. — Unicum — Citirte Autoren s. in der 1. Aufl. dieses Catalogs. פטר, מה שהוקדש להרז ר' פטר, 13b (cf. Zz. l. c. 55, nach Neubauer aus Charente; Berliner, Pletat 20). Verf. ergeht sich mitunter weitläufig und übt freie Kritik gegen die genannten Autoritäten. Ueber den Sohn s. CB. 2096 unten (Petachja); in יור ist die Stelle § 526 Ende.

318. Perg., 16 f., Quadrat, jung.

[הגדה] beginnend mit לחמא. — שפוך חמץ geht auch hier, wie im ital. Ritus, nur bis לא קראו (cf. Landshuth, S. xvi und unter N. 69), dann אונן גבורות, אז רוצ נקיס, נשמה, לא לנו etc., zuletzt der Hymnus אפתח שערי רנני אצל גבורות ה' von Jehuda ha-Levi bis Buchst. מ; Zion i, 118; Zz., Lit. 205; HB. 16, 20.

319. 445 f., zusammenges., gezählt ח-מ, ט-ק (53—72), ק"ר-כ"ז (131 bis 155), ט"ז-ח (156—231), ק"ה-ק"ל (244—69), ט"ז-ח (270—316), ק"ר-ט"ז (373 bis 414); verschied. deutsch, xvij. — xvij. J.

¹ Chajjim Vital אוצרות חיים (Titelbl. f. 41) mit Lücken bis f. 40, ergänzt bis 72, ferner f. 93b (ein Stück doppelt) bis 154, und 431—445; Index nach Wolf auf einem Vorbl., s. zu N. 238; f. 154b, 155 מעלות מדרגות השמות.

² 73 „Fragmenta Revolutionum“ ist (mit Ausnahme des Anf.) eine Umstellung von ⁵: f. 73 לזנה ז'ר bis 78 Z. 1 = 205 bis 208b; f. 78—82 = 194—7; f. 82 הדינים כל הדינים.

(N. 335 f. 176), 82b—83b = 197a, b, dann Verweisung auf כוונת f. 57b—58a; f. 83b—92b = 198—205. ³ 155, s. unten ⁹.

⁴ 156 (auch 330⁴) זלתי ורחמי זלתי (Sohar Ed. Mant.), end. ואלו זלתי ורחמי זלתי (von Efraim f. 159 (330 f. 127b) פגליה פגליה פגליה (ib. 133b) handelt N. 335 ij f. 53b); — f. 161 (ib. 133b) זלתי עולותא שפירחא.

⁵ 193b דע כי הלא ג' נח' הם, anf. ענין הגלגולים גם ענין העגל שעשו ישראל צמדנר (f. 141, wo die Ueberschrift: ועשה אהרן לך ענין העגל (= 78) in der That und 195b Z. 1—197 Z. 4 etwas abweichend von 142—144b; Andere Abweichungen s. in der 1. Aufl. dieses Catalogs.

⁶ 211—231 נח' הע"ח מדרושי נשמות וגלגול ויצוס ועצור וכמה פרטיות = 335 f. 1—52, die ersten 15 Kapp.; hiernach sind die Num. 2 bis 4 des angebl. dritten גלגולים bei W. ³ 602 zu streichen.

⁷ 231 bis Gebet חטאתי יחי רנן . . .

⁸ 232—69b חלק שני עם הגלגולים = 335 ij.

⁹ 270 סוד האגו אל גנת אנו ידתי ³, und 330³, W. ³ 602 n. 5; dann die n. 6—15 daselbst, von denen nur n. 9: כוונת האכילה, ausführlich; end. 296b מופקדה צידך. Wahrscheinlich gehört dazu f. 297 לקריאת התורה, סדר זיכור הנפש ב 301, end. 308b הא המלכות ולא למעלה.

¹⁰ eine Reihe von Stücken, meist aus כוונת N. 331 (s. 1. Aufl.); f. 333 חפלה הרמזין; 334b ענין העצילה; 353b endet n. 58; 360, A n. 48, 49 unvollst., 42—7; f. 371 נשם הר"ר למה, f. 372 Ergänzungen.

¹¹ 373 ליקוטים Allerlei, zunächst Bibelerklärungen: ויחי לנך וכו' Mitteilung des M[ose?] Minz im Namen des Lehrers (s. N. 238 f. 82) etc.; — f. 409 ואלו הייחודים שנקר הרז ז"ל נע"פ 4, שער הייחוד 417b סדר המלקות מהרז הארי; 430 כנפי יונה [Men. Asarja? Asulai ij f. 34]. — 423 ff. beziehen sich auf ס' 77—110, und Teil ij § 1—74 eines ungenannten Werkes, vielleicht כוונת, da ij, 1 in der Ausg. f. 59 stehen soll (f. 427).

[320. (Lil. 321), s. unter N. 327].

321. (Lil. 320) 76 f., 14 ff. mittl., runde, nach links gehende (afrikanische?) alte Schrift.

Zahrawi חצריה Tract. i in der sonst unbekannten, im Ganzen treuen und harten Uebersetzung des Josef ibn Wakkar (1275), nach der Copie eines Schülers desselben, welche unserer, an

324 und 350 (Lil. 353). Enthielt 63 f., wovon f. 23—30 zu N. 320 gehörten (s. zu N. 327) und 21 f. deutsch, oder ital., xv. J.?

Levi b. Gerschom, Commentar über Hiob, Anf. und Ende defect.

325. Dünnes Tuchperg., 159 f. (f. 41, 42 s. unter 365), falsch gebunden, vorn beschädigt; span.-rabb., mit Cursiv ergänzt.

¹ Isak Akko מאירת עינים, def. bis Anf. שמוע (N. 17 f. 40), auch zwischen f. 19, 20; Benjacob 287 n. 97.

² 146 ואלה דברי רבי יהודה החסיד וסוד הייחוד. וא"ת איך יאמין הלכ' שזהו, שזה"ה יודע כל דבר ודורש וחוקר כרגע אחד, הרי לנו של אדם יחשוב שמי מחשבות, end. כך הקצ"ה מלא את הכל ואין מקום ואין דבר רק. eine Beseitigung der Anthropomorphismen, ohne Mystik, welche von Jehuda dem Frommen¹⁾ herrühren könnte. Diese HS. meint Landauer, Litbl. 6, 181 (cf. CL. 99 n. 1), der die Unvollständigkeit (?) bedauert.

³ 147 philosophische weitläufige Erklärung des Tischgebets, = N. 65⁶, anf. מלכת זרעה שהיא זרעה צפה לא משאת מנחה מלאנו בדרכים שונים. ועתה נחל ונאמר כונתנו אשר כווננו (so) האחת ענין הקדמה (so) שלום הוא זיכור המלות וענינו (so) צרכה המזון ולא אדבר דבר מדבר (so) מהלכות זרעה; המזון אצל צענין המלות בלעד ונאמר הנה יסדו קדמונו בשלשה האוכלין יחד בעבור שמו הגדול כזר זיאר הר"מ צו"ל צפי' (so) ס"ד מן המחלוקת (!) f. 151 b הארץ רחנת ידים לפניהם ויאמר ג"כ. Die letzten Worte, in äusserer Form eines Schlusssatzes, f. 156 Z. 4—8: gehören zu זכות האויר כנאמר אלישע, also fehlt der grössere Teil.

⁴ 157 סוד יי. הגדה של זרכות. מיכאל צאחה גבריאל צפתים אליהו צאצא 157 צעללחים יונן המוקרה הפוך וקרי יי"כ יי"ך והוא מוסד המים ומיסוד צד העשויין לגדל. תם הסוד הזה.

⁵ 158 אלו הם הג' קמיעין שהיה נושא רבי משה ז"ר נחמן ז"ל. ליצחק אשכנזי; Die Buchstaben sind mit Krönchen versehen, auch magische Zeichen kommen vor.

⁶ 158 b Anf. der Erklärung der Sefirot (N. 215⁵), end. הוא הכריע. שנאמר צורא שמים וארץ (nur hier) לשון זרעה.

⁷ 159 סוד הטעמים זרקא מקף . . . (159b) . . . צינה . . על ידי יסוד.

F. 95 b Register der 60 (כמנין גארין) talmud. Tractate; זה המאירה עינים כשמו כן הוא של הקטן ר' (!) אברהם זר' יהודה ס"ע אלמקרוץ בשלם נכתב ונשלם בירושלים ח"ו ז"צ בפרשת הנני נותן לו את צדתי שלום כי עם ליחיה' כי כל מועד ושלוס.

326. Perg., 21 f., sehr alt, deutsch, rabb., f. 1 b ist מוקף hervorgehoben. מנחת יהודה צנת מלך כנודס נקרא ספר תחבמוני von Jehuda ibn Sabbatai (1218); HB. 13, 137; cf. HUB. 72.

¹⁾ CB. 1320; starb 13. Adar 1213 (?) nach הכתמה ס' von Elasar Worms (Ben Chananja 1861, 248), 1216 nach Zunz, Lit. 298.

Cat. codd. b. M. I, 1.

(so) — F. 2 ועתה נבאר למה הנשים פטורות ממ"ע 2. — (so) mit 47 b (CB. 1137 übergangen).

337 (Lil. 338). 276 f., geschrieben wie N. 331.

Chajjim Vital, ספר הכוונות חלק שני, Teil ij von N. 331 (auch 333), anf. הלכות שנה צדאשונה נבאר כוונה אחת; von den 62 Ueberschriften bei W. ³ 600 fehlt die letzte ליקועים in den HSS., wo sogleich לעיל כמה פעמים; end. סדר היואל לדרך.

338 (Lil. 339). Perg., 110 f., ital., sehr deutlich, xv. J.; schöner Codex.

¹ Kalonymos b. Kalonymos אבן בוחן (N. 315⁹ def.), im Schlussdatum richtig והעולם; f. 47 b זנדיג יה"צ 48, זלח, דקורניאל (für זקורניאל, דקורטאל bei Zz., Ztschr. 159; cf. CB. 2518 und Add.), גרסיאן und קרישפין.

² 51 ידעיה הר' הדדשי הר' ידעיה 51; s. N. 328.

³ 63 כתב ההתנצלות אשר שלח הר' אבנארי"ט אברהם ז"ל למתיר שלמה בן 63 . . . אדרת, unterschrieben Jedaia etc.

⁴ 91 b בקשה שעשה הר' הכולל ר' ידעיה . . . והוא המכונה בשמו המפורסם 91 b . . . אבנארי"ט אברהם, das Mem-Gebet nebst dem Distichon des Vaters und der Mutter mit Akrostichon; s. N. 328².

⁵ 94 b בקשה שקולה שעשה הר' ר' אברהם דדדשי ז"ל והקדים לפניו זה הלשון. 94 b 3. חתי הנפס וידוי ליום הנכחד. Das Gebet des Abraham Bedarschi, worin jedes Wort ein למד, aber keinen der nachfolg. Buchst. enthält. Ueber die Autorität s. HB. 12, 61.

⁶ 95 b חפלה למשורר ר' יוסף בן ששח אבן לטימי 95 b; CB. 1531.

⁷ 98 b אגרת החמדה שלח הרמז"ן ז"ל לרזני לרפת אבן עזר לרז הגדול ציטאל 98 b [הקדמי]. — Ueber die Lesart im Citat aus Hai (f. 104) s. Gg., Melo Chofn. liv; CB. 1951; HB. 3, 75; f. 102 b falsch Elasar b. Jeh. מנרניא (l. מנרניא); f. 103 nur ידעיה נח ז"ל ידעיה (cf. HB. 5, 3 und unter N. 92, 221).

⁸ 106 Josef Esobi כסף קערה, mit der prosaischen Nachschrift, am Rande einige, nicht überall zutreffende Emendationen. Die Ueberschrift (meine Ausg. S. 23, wo Z. 4 lies צפו für כפו) lässt die Worte צמסקל . . . שנה weg; N. 358¹⁰ liest (cf. Vers 12) צמסקל קערות קרנ הנשיאים, beide הקריה für היקריה; V. 76 richtig und sämtliche Conjecturen HB. 3, 45 zu meiner Ed. Berlin 1860; cf. 11, 105 über Ed. 1503.

339 (Lil. 340). Klein Quart, Perg., 36 f., grosse deutsche Quadrat, f. 1 und 36 unleserlich.

אגיל ואשמח כלבני [ומירות] Sabbathgesänge, f. 2 b beginnt

אחד יחיד ומיוחד (Zunz, Lit. 691) mit deutscher Uebersetzung, z. B. נשעפר אלר דינק זון ניכט ווער גלייכט זיך אים דער לו זר זיכט אלס מישער שפט זיין גיגן אים איין וויכט הללויה 1864 S. 54.

340. 50 f., span.-rabb., unschöne Hand, xv. J.

Abraham b. Chijja צורה ארץ; s. N. 36⁴.

341. Vielfach zusammenges., teils falsch gebunden, 272 f.; bis 175 b und von 261 ff. verschied. span. Curs., das Uebrige verschied. deutsch-rabb.

Die kabbal. Schriften ¹ und ⁷⁻²³ sind in N. 56 (B⁴) copirt.

¹ (neuer Tit. סוד ישרים, bei Benjacob 417 n. 246), B¹: ביאור פירוש סודות החורה מזר הרז משה זר' נחמן ז"ל ביאור ר' ש"ט זן גאון נ"ע מפי סוד ר' שלמה זן אדרת נ"ע; s. N. 66. — F. 57 Fragm. einer Geomantik; 15 Häuser etc.; HUb. 857.

² 58—72 und 86—94b Averroes, שמע טבעי האמנעי, bis Tract. ij Summa 2 K. 2 incl. [übers. von Kalonymos]; s. N. 30². — F. 1 Randnoten, deren erste: אמר זונשניור נקרא שמע טבעי לפי שזה הספר נח' לשומעים הענינים ע"ד ההשכלה זהם ויש מפרשים שנקרא כן לפי שהשמע זו הוא שמע מהדברים הטבעיים. ויש מפרשים שהם קבלת הדברים הטבעיים על שרשים ibn אנושניור gezeichnet. ומונחים בטבעיים. ויש מפרשים. Chisdai übersetzte ein Schriftchen von ibn Zohr (vor 1280, HUb. 751); Abons. b. David aus Capestan wird v. Abr. Bedarschi betrauert (Rabb. 713); Bonsenior ibn Jachja schrieb über Schach (Schach bei den Juden S. 169, Carmoly, France Isr. 33, macht ihn zum Franzosen); Bons. ha-Levi bei Zunz, z. G. 465; eine rhetor. Epistel von Bons. an יחיא זן (xvi. J.?) in Cod. Halberstam 243 f. 37b.

³ (76—85 und 107—111, dann 102 abgebrochen in ij S. 1 K. 3) Averroes השמע הטבעי, wie ².

⁴ 113 Bannbriefe des David b. Daniel und Sam. Kohen b. Daniel gegen Sal. b. Sam., gerichtet an Abr. und (2.) an David Maimonides, def.; aus R. 166 u. meiner Copie von Halberstam ed. in יסודות 7, 65.

⁵ 115b arithmet. Aufgaben, die 1. לאיע (d. h. ibn Ezra), 15 Florin und גסיס (Grossi) so zu stellen, dass man bei Wegnahme des 9. alle Florine erhalte, die Formel גורל א'פיל verrät die ursprüngliche Aufgabe, nach welcher der 9. Mann über Bord geworfen wird; aber die Ausg. 1546 dieser החבולה hat eine andere versificirte Formel; s. mein Abr. ibn Ezra 124; cf. ms. Bern, ed. von H. Hagen, Carm. med. aevi, Bern 1877 p. 145 n. lxxxv; ähnlich bei Riese, Anthol. lat. ij, 185 nota, von Papst Victor? Cf. N. 246.

תשובה נקרא] על שם כי הכל שז' לשם וזינה נק' [כן?] כי היא ראש (B⁴) 181⁹ עשר שמות קדושים. end. לבנין. . . ית' שגמו וית' זכרו חתם שם כבודו בפעולות מ"ז; nicht ein Responsum (wie Delitzsch zu B angiebt); citirt אמת חותמו וית' אמת אמת. . . אמת אמת. 1869, 6 f. 47 hinter הסכמה מעיין הסכמה.

¹⁰ 183b (B⁵) צטוט המשקל (so) Anleitung zur prakt. Kabbala; Jesch. 6, 101 Z. 1 u. S. 181; s. Gh. 79 N.

¹¹ 184 (B⁶) über 10 Sefirot; s. N. 37³.

¹² 184b (B⁷) זהו כלל עשר ספירות א' כתר עליון אורי קדמון שמו הוא (B⁷) 184b; end. אמן משה רועה אמן ישראל. end. מחשבה; fast eine blosse Nomenclatur; cf. N. 240¹² und 209⁵.

¹³ 185 (B⁸) כלל אחר מענין הקבלה. כלל הדברים שהיו מוחזקים זהם צעלי (B⁸) 185; s. N. 22¹⁰. [המרכזה]

¹⁴ 185 (B⁹) a) נשפע הכל והשם הטוב. . . למען bis אמשול לך [משל] מעשר (B⁹) 185; s. N. 112³³. — b) [Fragm. des Menachem, s. N. 112³³]. — c) 185b מקום צנור (B⁹) 185; s. N. 112³⁰.

¹⁵ 186 (B¹⁰) עקר נשם פז ושרשו. . . לדיק יסוד עולם. . . אלו עשר ספירות כנגד (B¹⁰) 186; s. HB. 10, 160.

¹⁶ ib. (B¹¹) a) Excerpte [aus Mose de Leon נפש החכמה § 54 bis 70] und andere kleine Stücke, zuletzt פרץ [P. Girondi?]; s. HB. 10, 160.

b) 188b עקר נשם פז ושרשו. . . לדיק יסוד עולם. . . אלו עשר ספירות כנגד (B¹¹) 188; s. HB. 10, 160. (hier hat Schönbl. 1869 n. 4 f. 60b חס; Bisl. 3², Nb. 1638²). Dann die העתידות כאשר הוא מנוסח בנחשים. . . ולכן תרגם אונקלוס. . . ולצדו מן הנזק. זה נעתק מספר מחזור. Das letzte Citat bezieht sich wohl nur auf den Schluss; Jesch. 6, 102.

¹⁷ 188b (B¹²) מאמר צפ' השם של יהושע נקרא בחר שם טוב מפי אברהם (B¹²) 188; s. HB. 17, 23. F. 190b fehlt das Stück, welches oben ¹⁴ verzeichnet ist, in dem anon. Cod. 246⁵ f. 54b (wie in Cod. Coron.), ferner die Stelle המרוצב (S. 43 Z. 16—2 v. u. Ed. Jell.) und die Schlusserklärung von Hiob 28, die schon beim Worte והאלהים אנה לידי (S. 45 Z. 8 v. u.) beginnt (also bezieht sich wohl auf das Vorangehende?); dafür f. 55 etwa 18 Zeilen, anf. 'זרוע' ועת שהוקם המשכן נטל עשר עשרות. . . ללדיק. . . זהו ר' עקיבה בסופי חיצות. . . עשר לנשים האמורים צ"י מלך גאות. . . לנשם נשלה כתר ש"ט. . . פירוש von Mose b. Nachman etc.; s. CB. 2529; Jesch. 6, 99, 169; HB. 8, 147; 10, 159, 161.

¹⁸ 197 (B¹³) mit dem alten, fingirten Tit. ס' הנריה (fehlt in), 3 Excerpte aus Mose de Leon § 12, 51, 52 (HB. 10, 158).

Fragm. 210¹³, 246¹⁷. Die Recensionen des Originals sind noch nicht erschöpfend behandelt; HUB. 251.

³ 47 [מסרי הפילוסופים] hinter dem Vorw. al-Charisi's: זה ספר חנניה בן יחזקיהו; für Honein חנניאל; sogar יחזקיהו f. 48b. Die HS. hat keine Einteilung in Pforten und Kapitel, aber Ueberschriften, die in der Ausg. fehlen und sonst gute Lesarten; s. auch N. 43, N. 315 f. 67; HUB. 350. Dr. Löwenthal beschäftigt sich mit einer Ed.

⁴ 100b הפסוק 'ס; s. N. 107². Die Schlussformeln nehmen 3 Zeilen ein.

⁵ 108 Vers [Einleitungsgedicht?] des Jehuda י'ע'ל'ה (CB. 1298 und Add.; cf. י'ע'ל' in Gg. 6, 191? Gh. 69) b. Benj. יודע דעת עליון. יחזקיהו עם עני ואזין | צידי האמין | ו'חורחו חלל מליון ד'תו בחכמה ובהגיון | סעסוס מין צמין | י'ע'ל'ה ציושר וצנקיון יהודה אציר שכל הניסיון | צ'כ'ה'ל' צנימין.

343. Perg., 277 f., verschied., hauptsächlich zweierlei span.-rabb., die zweite feiner und blasser, xv. J.,¹⁾ die Tabellen meist sehr sorgfältig, teils rot. Der kostbare Cod., zwischen f. 173—4 (?) und 187—8 def., hat schon gelitten.

Eine kleine astronomische Bibliothek, viel Seltenes und Unbekanntes.

¹ Immanuel b. Jakob כנפי נשרים (auch כנפים). Ueber Opposition und Conjunction von Sonne und Mond, nach der Theorie der Tafeln von al-Battani (HUB. 629). Hebr. (f. 24—45) und latein. Tabellen enthält das latein. ms. 15954 in München (Cat. iv, 3 p. 42, nicht 15945, wie in Mtschr. 1878 S. 324). Die latein. Uebersetzung v. Joh. fil. Lucae [1406, s. DMG. 25, 410] kann nicht die Grundlage des griech. Comm. von Chrysokokka sein (HB. 15, 39, 40, gegen Rabb. ij, 347). Nur diese HS. hat am Ende der Canones f. 4 bis die Nachschrift הסלמים הנכונים ואזי עמואל בן יעקב בעל הכנפים הסלמתי ו'חורחו חלל מליון ד'תו בחכמה ובהגיון | סעסוס מין צמין | י'ע'ל'ה ציושר וצנקיון יהודה אציר שכל הניסיון | צ'כ'ה'ל' צנימין (so) חל'ם המלכיה הנה ערשקו בחדש תמוז קכ"ה לפרט והאל עזרו עליו לשנא וכו' (so) חל'ם, weder 128³, 386³, noch eine andere bekannte, noch die einzige und seltene Ausg. Szytomir 1872 hinter סלמתי; vielleicht gehört sie einer zweiten Recension? s. HB. 15, 39. Tabelle 1 umfasst hier und in N. 386³ die Cyklen 269—280, in 128 C. 274—89 (aber nur bis 276 ausgefüllt). Die Ed. beginnt mit Cyklus 286. Wolf zählt die Cyklen für Jahre; Del Medigo (Melo Chofn. 13) stellt Imm. hinter Sacut, Montucla i, 420 ins xv. J. Im Gedicht Ed. 2 Z. 7 l. כנפי... ויהנא; bei W. ⁴ 941 ist Vieles fehlerhaft, namentlich הסלמתיים

¹⁾ Vor 1438, jedenfalls 1460, fällt die Notiz der 2. Hand f. 59b, um 1447 Anderes ⁹ und ¹², nach 1460 ¹⁵, 1440 f. 197 לרעה הם הם לרעה שנה הם הם לרעה שנה; 1485 ²², 1461 f. 221b (s. unter ¹³), 1473—89 f. 231b, 1479 f. 238b.

für *החשננים*; Z. 5 *יד דקיס* auch in uns. ms.; *יד סעה* für *יד*; Z. 6 nach *החלוק* ms. *הרז*, Ed. besser *קרוז*; die Stelle *וענה טרם* S. 3 hat Jo. Lucae nicht lat. übersetzt. Die Bibliographie der Schriften Imm.'s bedarf noch einer krit. Sichtung. Von den Flügeln sind mss. z. B. in Basel, Bodl. (3), Casanat., Florenz, Hb., P. (9), Parma (4), Petersburg, Turin, Vat.; die Reihe der Commentatoren beginnt 1380, 1386 u. geht bis in's xvi. J. Gumpach (über d. alten jüdischen Kalender, Brüssel 1848 S. 119) nennt Immanuel irrtümlich einen Geographen.

N. 128 f. 52, N. 386⁵ enthalten die, in Ed. fehlenden, für Astrologen (*לנעלי חכמה המשפט*) wichtigen zwei Quatembertafeln mit Radix 1360 und Beispiel vom J. 1369 (HB. l. c.); N. 128 f. 53b noch *זה הלוח הוא לדעת זו יום החדש השמשי מתוך ידיעת חק החמה*.

² 26 b *לוח הפרדארים משנעה כוכבי לכת והראש והזנב*, Tabelle der Firdare (astrolog. Perioden, HUb. 448, 922), für Sonne 10 etc., wie bei Olug Beg S. 216. Jede Periode zerfällt in 7 Teile, deren Wert hier in Jahren etc. bis auf Quarten angegeben ist; im 1. Teil ist der Planet der *מושל*, in den anderen hat er einen *שותף*; cf. Olug Beg l. c.

³ 28 *לוח למלא שנת המחזור ומספר המחזור לפי שנות השוה (so) משנות הנוגדים* für 20 Cyklen angelegt, aber nur bis zum 12. (J. 589) ausgefüllt. 28b—30 Tabellen, überschrieben *הראשון* mit Radix „nach 1370“; für Cyklus 1—11 (also 271—82) und deren Jahre und Sonnenmonate wird der Moment der Conjunction und Opposition, dann *למאורות*, *שנה חמה*, *חק לזנה*, *חק חמה* und *חק החנין* angegeben. F. 30 beginnt das Vorwort (in d. 1. Ed. dieses Catal., S. 200)¹⁾ des Samuel b. Simon כנסי, genannt Samuel Astruc da Schola (s. unten ^{15.27}), zu einem Compendium von ¹, worin Flügel ij u. v auf kürzere Formeln reducirt sind (bis f. 38), die Canones *אמר המקלר* beginnen, von den übrigen 4 sind nur Anfang und Schluss der Canones mit *אמר המחזר* gegeben, die Tafeln selbst weggelassen, „weil sie schon an einer anderen Stelle dieses Buches vollständig abgeschrieben sind.“ — F. 38b Notizen von anderer Hand, u. A. (so) *גדרי לקויות שמשיים וירחיים בלוחות שין צונייע צונגודן* correcter als in N. 128⁵ f. 72; cf. unten ⁸.

⁴ 39 *הנה לך קצור אמר לכנף השני הנה מאלף מרחק והוא בארבעה לוחות* . . . *הם באורו. אמר שמשנת המולד או הנגוד השוה בכנף הראשון* . . . *חק לזנה* und *חק חמה*.

¹⁾ Zur Anspielung auf *לוחה וקלרה* (wie vom Monde *לוחה*), die auch bei Jakob b. Machir, Vorr. zum Almanach, cf. ibn Esra, Einl. zum Pentat. *פסע א' דרך קלרה ופסע לוחה* zu Exod. 20,1 *לוחה ורחנה*; Moscono ms. Halb. f. 136 *כי הנאורים לחכמים פסע בלוחה פסע נק'*; Jak. Luzzat (Vorr. zu *ולצור לך דרך ישרה לוחה קלרה* (מולדות חיי

ג' לפי המהלך האמלעי לשעת הדבוק והנכוחות ומקומם וחק החמה וחק לבנה וחק הרוח כחז אמת כסדרן כלוחות. ד' שעת הדבוק או הנכוחות היוצאת ע"י המהלך האמלעי צומה שזכר'. ה' לדעת שעת הדבוק או הנכוחות האמתי ומקומם האמתי וחק הירח וחק המרחצ מתוקנים לעת ההוא. ו' לדעת הדבוק או הנכוחות אם הוא ציוס או כלילה. ו' כשיחזרר לך שלקות הירח אפשר הכנס כלוח הלכות. ח' כשיחזרר לך שלקות ולחזון Ende. החמה אפשרי הולא הדבוק האמתי. ט' הכנס בחק רוחצ הירח המוחזק וחזר חזיר שיש לך להוסיף על מעלת הדבוק י"ג dann; הכל שצח . . . לעד אמן מעלות לפי שהלוחות הם עשויות לפי הגלגל השמיני ואלה הי"ג מעלות הם התקן לפי הגלגל החשישי Die 1. Tabelle f. 85 hat nur die Cyklen 275—280 (J. 1447 ff.), P. 1078³ Cyklus 274; doch dürften auch hier die Abschreiber die älteren Cyklen weggelassen haben. Dann folgen Jahre, Monate und folg. Ueberschriften: לוח חק חמה, לוח חק חמה, תקון חק חמה, לוח חק חמה, שעות נחלקים לחלף היום צמרחים, חק לבנה, תקון חק ירח חלוק ההצטה, ההכאה, תקון ההצטה, מהירות הירח, חלי השמים לפי המרחצים, הלכות לקוח החמה ואלה הלוחות, (dann 40⁰, 36⁰ und 45⁰), צלח וצרחצ לאופק מרחצ ל' לדעת מה שצין האופקים מקלה מערצ עד אמלע העולם צלחצ. Cf. CB. 1086; HB. 7, 112 (Gg., j. Ztschr. 4, 273; ms. Rabin. 106, falsch 1436 bei Nb. 2582⁵), 9, 163; 21, 28; HUB. 550.

¹⁰ 92 Tafeln (לוחות אצנים Benjacob 258 n. 711, nach Lilienthal) über Conjunction und Opposition von Farissol Botarel nebst Canones in 6 Abschnitten; anf. פריטול חלמיד ישעיו אקדמה צמודה. Be-merkt u. A., dass man die Sonnenfinsternis vom J. 1478 fälschlich für eine totale ausgegeben, nachdem schon die alfonsinischen Tafeln und die des maestro Leon (N. 314) Richtigeres ergeben, freilich nach weitläufiger Berechnung, während er sich Kürze und Leichtigkeit zur Aufgabe macht. Die Radix ist Molad Ijjar, 29. März 1481 in Avignon, von Osten 146¹/₂⁰. — Ende des 6. Abschn. אשר הם עלה וסרען ומאזנים וגדי ועם זה נשלם צלוח לוחותינו אלה. ישחצ היוצא כל המין האנושי לוח זה מורה דרך הכנס. Tafel 1 Ueberschrift: צופים צשנים הפשוטות וצחקפים עזרו מיום הוסדס ושרש מטעם הוא כלוחות נפתח¹ צופים צשנים הפשוטות וצחקפים עזרו מיום הוסדס ושרש מטעם הוא לוח זה מורה דרך הכנס. geht bis a. 5631. Folgen 3 לוחות und zwei לוח לדעת שעות חלי היום. . . לוח תקוני מאורות וחנין dann f. 97 b תקון צמולדות 99 b; ירחי und לקוח שמש 99 f. לוח החלפות ההצטה . . . צמרחצ מ"ד und אמתי לשמש צאמלעות חקו 103; תקון ירח 102; מקום ירח האמלעי וחק שמש . . . מהלך השמש צשעות 103 b האמלעי.

¹¹ 104 die „Pariser astronomischen Tabellen“ (Radix Ende 1368 oder Jan. 1369) mit Zusätzen zur Erläuterung des ungenannten Verf. vom Uebersetzer Salomo Davin de Rodez, wahrscheinlich noch im xiv. J.²) Jene Erläuterung endet f. 106 (über

¹) נפתח = נאום פריטול חלמיד, s. HB. 7, 18 (9, 163); DMZ. 18, 173.

²) אשר שלמה דוין דרודיש חלמיד להיום האמת אהונה אלל צע [בעלי]. החכמה והמדע, צה כל חכם לז יחקרצ אל אלהיו וצמראה אליו יתודע, כמו שצראה והודע גאליכוס צשעי מתחצולוח

כי בחוך זה הזמן יום אחד נפטר. זה הציאור: (תקופת שנות העולם או תקופת מולד
 1) Daran schliesst sich unmittelbar die Ergänzung, wo
 (vgl. oben ¹⁰; f. 104 der neue
 Tit. הפסגה. Die folgende Anleitung für die frühere Zeit
 giebt als Beispiel 17. Febr. 1348. Nach dem Schlusse f. 107 ist
 Salomo Schüler des Immanuel b. Jakob, wahrscheinlich von Jakob
 Roman als „Sal. Talmid“ zum Verf. des כנפים (oben ¹) gemacht.

Die Zusätze des Uebersetzers werden ziemlich scharf, und da-
 her wohl ohne Namen, getadelt von Mose b. Abr. (Einleitung zu
 N. 126) und dessen Schüler Farissol Botarel (cf. oben ¹⁰) in einem
 Commentar zu diesen Tafeln mit Radix 1465 nach der Breite
 Avignon's; die Stelle der Vorrede (Reggio 14, Nb. 2022³ zu be-
 richtigen, cf. N. 249¹), insbesondere über גלגל השמיני, bezieht
 sich auf den Passus hier f. 105b, mit Rücksicht auf אלפוננו.
 Die Tafeln „Phaouris“ P. 1047¹¹), die auch Mord.
 Finzi (Register Mich. 376) kennt, beginnen f. 108: אלו השמים המונחים:
 פה הם לחי יום האחרון מחדש דיימני [ל. 'דז]. משנה אלף שסו לחשנן הנולדים
 3 Columnen nach dem Horizont (אופק) von Avignon, Paris und
 „Lyons“ (ליאונס); dann חנוכה כל הכנפים השוות; f. 112 über גלגל
 113b, עכנז ויושר וחזרות ה' הכוכבי, נטיות השמש, השמיני ורוח הירח
 120b Saturn, 126b Jupiter, 133b Mars, 139b Venus, 147b Merkur; כוח;
 die 1. Columne enthält stets das Zodiakalbild. Cod. Reggio 14⁴ enthält auch
 die Tafeln, beginnt aber unvollst. in dem Vorw. des Uebersetzers,
 dessen Bemerkungen (gekürzt) nur bis f. 4 reichen, wo es heisst
 וראוי לקצר לאלה הלוחות לוח ערך החילוף אשר יסד בעל הכנפים
 f. 182b.

¹² 154 Breitentafeln der 5 Planeten von demselben Uebersetzer
 als Ergänzung zu den vorigen²). Ueberschr. לוח רוח שנתחי מאזור המזלות,
 und so 156b נדק, 158b מאדים, 161b נוגה, 164b כוח.

¹³ 167b לוח י"ג מחזורים, nämlich Cyklus 274—86 (a. 1447 ff.).
 Chalafta b. Mose (in Marseille, cf. Zz. zu Benj. 9, P. 1186) prüfte

(Fortsetz. in 1. Aufl. dieses Catal.); HUb. 647; über Salomo s. Rabb. ij, 763/4; zu דוויס cf.
 ib. p. 755; Comprad 1385/6 bei Is. b. Scheschet n. 266, vielleicht קלמנצ'אט
 (קומנצ'אט), Schreiber von ms. Schönblum (S. iv), worin n.
 28 Brief des Presb. Johann an Friedr., also von N. Adler in London erworben?

¹ א"ש דת המעתיק הזה מלד כי בעל הלוחות לחז גדלו קר דבריו ולא ציאר כל המלעך ובפרט
 אל הנלתי נשרשים בזה החכמה רליהי לצאר מה שהעלים הוא במקומות אחרים . . . גם מלד כי
 מלחמי לשוננו מבלבל מלד על זה אולי נפל בו טעות קופר ולא יספיק אצאר מועלתה כפי
 קברתי . . . זה כי השרש אשר חמלאלו כחוצ צראשי שני העורים האלו הונח ליום י"א מרס ה' שעות
 מ"ו דקים ע' (?) שניים אחר חלי היום משנה שקט כמו שיחצאר לפניו אצל כל השרשים האחרים הונחו
 צראש גינציר שהוא ראש שנה שס"ט לפי הנחתו ראשונה (80) כמו שנוע

²) Anf. der Vorbemerk. in der 1. Aufl. dieses Catalogs.

den zweiten Cyklus, d. h. Cyklus 287—95, und verzeichnete die Abweichungen in einzelnen Jahren (cf. N. 128); der Schluss ist jedoch abgeschnitten. F. 221 berechnet man Etwas für a. 1461: כי אנחנו צהקף יי.

¹⁴ 168 b לוח כ"ח מחנות הלבנה ואיכותם וקלת הוראתם צונחצרים לפי מקום 168 b. ¹⁵ 170 [1460] שחקן 170. הלצנה נהם. מקום המחנות (so) הלבנה נשנת ת"ס [1460] שחקן 170. ¹⁶ 170 b אחר שכתבתי כ"ח מחנות אכתוב בקטור 170 b. ¹⁷ 170 b ונה שאלתי באגרת אני יוסף אלכנדי צענין העטר היולא מהוראת אלף המחנות כאשר יתצאר הכוכבים סיורו על הויית העטר הם נהם כוכב לצנה וכו' Excerpt aus N. 304⁷. — Dann Namen der Engel (. . מלאכים נעונים . .), des Zodiak, קדריאל bis קדריאל (verschieden von המלות in 41 b) und der Planeten, für Saturn קפניאל etc. (קפניאל in 41 b bei Jalkut Reub. 9 Col. 2, anders in 17 b und bei Motot zu אחרי 17 b); cf. zur pseud. Lit. 35 (HB. 13, 14); Fleischer, Catal. Lips. 425; cf. Avenare, de nativ. p. xliij de gubernatoribus: Affiel [Einschaltung des Uebersetzers? cf. de eclipsib. a. 1265, 1267].

¹⁷ 171 (von der feineren Hand) לוח לדעת גוצה השמש בכל שעה . . מוחך 171. ¹⁸ 171 b לוח לדעת אחרית החולה לחיים או למוות 171 b. ידעת גצוה צחלי היום . . 13 horizontale, 13 verticale Columnen, deren erste die Entscheidung, 12 die Monats- und Zodiakalbilder angeben; HUb. 871.

¹⁹ 173 Vorbemerkung zu chronolog. Tafeln [von Immanuel b. Jakob] mit Rücksicht auf Levi b. G. (N. 314) und den „Almanak“ (unten ²⁶);¹ die Tafeln selbst folgen nicht (stehen anderswo?).

²⁰ 174 (von der feineren Hand) לוח הערכים, Reductionstabelle für die Sexagesimalteilung (cf. ibn Esra, העמסר, Ende K. 6, N. 43 f. 129).

²¹ 180 b [Immanuel b. Jakob ערך החלוקה]; s. N. 386².

²² 198 b (fein. Hand) לוח לדעת צלחה יום מהשצוה יכנס החדש השמש 198 b. צלחנות ידעת שנות מחזור חמה שהן כ"ח תפה (1485). Dann eine über die christlichen Ostern: פאשקאש.

²³ 199 b לוח לדעת מרחש הירח לנפון ולדרוס לפי מרחקו מראש החלי חצרו 199 b. ²⁹ s. unten 29.

²⁴ 199 b לוח מרחש ה' כוכבי הנצוכה והוא מרחק [מרחקם] מאופן המלות 199 b. לדעת מרחש ה' הכוכבים: 200 f. dazu eine Erläuterung f. 200: nach je 6 Graden; dazu eine Erläuterung f. 200: מאופן המלות לנפון ולדרוס אם לשצחתי לזק מאדים חלה זה הוסף על המרחק מחוקן ואם יהיה עתה דרומי ואחר י' ימים. end. לשצחתי י' מעלות שחנינו עודף על רומי

¹ אמר החכם השלם הרב מורנו צעל הכנפים הנה הרב הגדול הפילוסוף האלהי מורנו ר' לוי צן גרשום כ"ע ציאר ציאר רחצ ונאות דרך חצון מלאכה האלמנאך לחתו לאנשי המלכה למען יעשה צקלות נעלה ולזה און וחקר י"ג הקפים מל"ח חדשים למלא צם צקלות יום החדש השמש B. Boncompagni glaubte, die Bezeichnung Almanach komme zuerst bei Jakob b. Machir vor; s. dagegen meine Notiz, Bibl. Mathem. 1888 S. 13.

201 kurze Bemerkungen von der feinen Hand, u. A. aus חשבון המעלות [von Abr. b. Chijja], und ²⁵ 201b מעלות גזנה הקטנים בשנה האקליפסית.

²⁶ 202 (neuer Tit. כנז לוחות) Tafeln [לוחות, oder אלמנך] des Jakob b. Machir, Radix 1300, mit Einschaltungen (unten ²⁷ ff.). Das Vorw., namentlich interessant wegen einer Stelle über die, von Zarkali bearbeiteten Tafeln des ארמאניוס („Humenus“, Ammonius?), in einzelnen HSS. sehr gekürzt, habe ich mit latein. Uebersetz. edirt (Prophetii Prooemium etc. excerptum ex Bullettino etc. Romae 1886). Die Canones beginnen in Uri 454 חקן שנתאי השלך משנות הגויים und schliessen mit einem fremden Zusatze; hier scheinen sie zerstreut, daher f. 221b: אמר יעקב בן מכיר בן חנון הסרי השלך משנות חלף שש מאות, und so f. 223 für Venus und Merkur. Später sind an verschiedenen Stellen kürzere oder längere Anweisungen am Rande der Tafeln selbst geschrieben, deren Ursprung nur durch Vergleichung von HSS. zu ermitteln wäre. Erst f. 262 kommt wieder אמר יעקב חס רגית לדעת עם. Die Tafeln enthalten f. 203 מקום שנתאי האמתי mit einem Cyklus von 59, זק (208) mit 83, מאדים (215) mit 79; folgen die Erläuterungen (s. auch ²⁷); dann f. 222 נוגה mit zweimaligem Cyklus von 8 und die Erläuterung für נוגה und כותב; 224 כותב von 8, dann 231b חמה mit 4 (nicht gezählten) Tafeln; 225b מהלך חמשי (Cyklus von 76 Jahren, mit Anweisung, cf. N. 128 f. 66b); endlich f. 237 der Cyklus von 98 Monaten, welchen Jakob erfand, hier bearbeitet von Samuel da Schola (unten ²⁷, cf. Levi b. G. oben ¹⁹). Alles bis f. 262b bezieht sich auf die Mondbewegung, woran sich dann schliesst: ראש החלי השם והאמתי לחששים ושלש לוח חלוק 264b, לוח לקוח הלכנה, לוח מרחש הלכנה und f. 264 שנים נלריות לוח לקוח 267b, חלוק מראות הירח לרוחץ חייג 265b, העודף על המהירות מהלך לכנה (חמה) לשעה (und חמה) und Erklärung. Gehört noch dazu f. 268b und מעלות חייג ומרחש חייג ומעלות חייג 269? 269b ist leer. Die Einschaltungen sind:

²⁷ 237b לוח לדעת זכמה ימים מהחדש השמש וזאחיה יום חייגי השצוע יתחילו וראשי העורים מחק לכנה המחוקק (Anhang iij der 1. Ed. dieses Cat.) Auskunft giebt. Die Tabellen Jakob's enthielten einen Cyklus von 98, oder 294 (3×98) Monaten, beginnend mit Nisan 1300, der aber zur Berechnung des wahren Ortes des Mondes für die darauf folgenden Cyklen nicht ausreicht, wenigstens den Gelehrten des xv. Jahrh. nicht verständlich war. Daher berechnete Samuel b. Simon Kansi, genannt Samuel Astruc da Schola, eine für seine Zeit modificirte Tabelle, beginnend mit dem 15. Cyklus (von 98 Monaten) nach der Radix (1300), —

in welchem J. der Verf. diese Arbeit unternommen, — bis zum 36., daher am Rande die Jahre 419 (= 1419) bis 592 (1592). Dazu gehört eine kleine Tabelle f. 345 über die Zugabe für jeden der genannten Cyklen. Das Beispielsjahr in der Erläuterung ist **1439**, wohl das der Schluss-Redaction (cf. oben ^{3.15}). Samuel bezeichnet f. 247 ausdrücklich jene Tabelle als die seinige, im Gegensatz zu der Jakob's: נכנסו אחר זה זלוחות המעשר צחק לזנה המעוקן; יתחילו ראשי העורים. . . נכנסו אחר זה זלוחות המעשר צחק לזנה המעוקן; letztere ist offenbar die nachfolgende, nicht vollständig ausgeführte von 98 Monaten, f. 247b, ganz oben überschrieben: חדשים ירחיים ראשונים מן מהלך אומי לחק הירח (bis 255).

²⁸ 255b עמנואל לרי עמנואל, enthält nach Cyklen von 8 Jahren, also 1309, 1317 u. s. w. bis 1557, und תקון כותב (d. i. Merkur = כוכב, übergangen in Rabb. ij, 695) mit Cyklen von 46 J., also 1347, 1393 u. s. w. Die Erklärung dazu f. 221b דרך מתנה טובה. אחר עמנואל בן יעקב בעל הכנפים כשחלה לדעת מקום נוגה (כותב) האומי הולא משנות הגלים אלף ושלש מאות ותכנס בנשאר בשנה אשר אחת זה. . . cf. N. 388².

²⁹ Alles auf ²⁷ Folgende scheint zusammenhangslos: f. 270 לוח נטיית השמש לאזן העזר, mit kurzer Anweisung; 271 לוח הנמיכות לאזן העזר, diese Bezeichnung (ס"ח oben f. 199) findet sich in der Berl. HS. der Tafeln [des Abr. b. Chijja] f. 16 לוח הנמיכות לאזן העזר, mit Erklärung: 272 לוח נטיית השמש שקרא אותו הנשיא ז"ל נמיכות. 272 לוח לדעת גובה השמש ושעות היום מ' ל' ימים צעיר טארסקו ואויניין ל' עמנואל ס' העזר אכן עזרה = אכן dürfte hier sein; mit העזר ¹. 273 לוח לדעת צאי זה יום ומעמם או באצביל יכנס פסקא. 273b . . . יכנסו מיני השבוע לוח לדעת צאיזה יום יהיה קראמנטון (so) וחזי הקרמא ושנישיאון וחגת האלום (!) 274 לוח לדעת סימני 274b, über Quaresima etc. 274b, über das s. g. השנים בכל שני המעשרות מתוך ידיעת מולד ראש המעשר ההוא קציעות. 277 לוח השנים ומקורותם ושלמותם מתוך ידיעת מולד חשרי 276b. קציעות מעונות — השנע הסימנים הפשוטות — Fest- und Fasttage etc.

344. Perg., 98 f., deutsch-rabb., color., etwa xiv. J., Anf. stark beschädigt.

[Todros Abulafia] אוצר הכבוד; s. N. 103.

345. Perg., 30 f. und 6 aus 3 alten Codd.; verschied. deutsch, teils punktirt.

¹ צמולאי anf. הדקה [סליחות] f. 6 die ersten Strophen von

פירוש ר' אלעזר מוורנשטאט האדרת והאמונה שנבראו קודם על שם 98—105⁴ ונחפזר זה הקצ"ה צחותה תפארת ולכן התהלך לחי עולמים. end. שמשנחלים להקצ"ה עד כאן הקצלה נפי נור' ורנ' אלעזר מוורנשטאט זנוק"ל ולחבר שיסיים ישמחה וכו' תגיעה und יהי רצון (Nb. 2253¹⁰), Opp. 1665 Qu. f. 244 (Nb. 2253¹⁰), Fragm., mit beginnend, hat hier den angemessenen Anfang שחלוצ האדרת והאמונה שחלוצ, die Schlussformel fast übereinstimmend. Cf. V. 228⁷ ה' אדרת ה' כ' אדרת ה' וסבר bei Sabb., W. ¹ p. 189? — Das Stück ist wohl ein Excerpt aus den Commentaren, von denen Zunz (Ritus S. 196) zwei Hauptcodices anführt; cf. Mich. 535, Opp. 1570 C Qu. (W. ³ 319d unter Elasar b. Kalonymos), 742, 1704 Qu. (über האמונה; cf. oben 92¹²), ausser den סודות התפלה, Opp. 891 Fol., 1008 Qu., Mich. 187, 550, bei Nb. Index p. 931 unter סודות התפלה.

⁵ 106—9 von anderer Hand, anf. הר"ם היה נחפז. זרובח'ל אהה ה' אור"א הר"ם היה נחפז. כל הזכרה שמונה עשרה של ר"ם (Meir Rothenburg?), über

⁶ 110—12 von anderer alter Hand, ז' פירושו של י"ז מזלות אילו, הן שהן מחלקין חצב יסודי שנה (so) לש ופער דוח וים וכיון ט'איק' טלה אריה קשת וכו'. . . סליק. ועם לזורג יחשוב עם האיש והאשה ושמות אנש וכו' man dividirt die Namen durch 18 (s. zu N. 246⁷), um das Zeichen des Zodiak, und aus der Qualität der beiderseitigen Zeichen das Loos der Ehe zu erkennen (DMZ. 18, 138; Berliner, Mag. 1, 38). Dazu gehört ספר מולות אם אתה רוצה לחשוב ומלו של איש חשוב שמו ושם אמו וכלל וכו' אשר מולות הם אותה רונה לחשוב ומלו של איש חשוב שמו ושם אמו וכלל וכו' ואם היא איש תפתה, worauf die 12 Zeichen durchgenommen werden; Ende:

⁷ 113 [תמלוח] שלא לילך רכיל כדכתיב
 ר' יקותיאל משפיר כתב בשם ר' חיי (so) גאון
 ז"ל וזה שאנו קוראים בקול דס הוא אליהו בריה . . .
 אצל הרז יצחק כתב בשם
 הר"ם; ist Jek. b. Moses, Landshuth, Ammude 131; Zz., Lit. 157;
 CB. 1382 u. Add.; Hb. S. 57/8.

⁸ 117—52 Commentare über einzelne Bussgebete (סליחות), von verschiedenen Händen fortgesetzt, gewöhnlich mit der Ueberschrift אחרת. Der Index f. 152 b zählt nach den beigefügten Zahlen, aber von 35—55 nicht übereinstimmend, 130 Nummern, n. 1 אריתך קויתך; 1—5 fehlen; f. 117 n. 6 תפלה חקק; n. 31 f. 121 אור זריר als פזון; אים כל נפלאותך גרסום זריר (Index 42), דרננא גרסום, daher Gerschom als Commentator bei Lilienthal. Diese Compilation schöpft aus jüngeren Quellen, denen vielleicht die Citate aus älteren gehören, z. B. תפלות זכ' וכן פר"ש 119b, יוסף 120b, זכ' ופר"ש 120b, וכן פר"ש 119b, 124 (cf. Zz, Rit. 179; Ges. Schr. 3, 20; dieses ms. bei Gg. DMZ. 18, 836; Perles, Arugat 5); 138b, אור זריר (n. 89 תעלה, cf. Zunz 199), פי סרלך, ווער פי' מו' רי מעשולם (143 zu סופט כל הארץ n. 93), d. i. Abr. Kohen (b. Elia = ר"ם 143 zu סופט כל הארץ n. 93). — Unter den commentirten Selichot sind, nach Zunz, einige ungedruckte.

⁹ 153 לכול אלהינו (also zu עבודה u. s. w.; f. 157 פירוש אלהינו מלכנו).

¹⁰ 158 b Commentar über סיר הייחוד, anf. צעודי שאני חי . . . אשירה, unvollendet; citirt רש"י ונחם ז"ל (bei Zunz S. 199 nur M. b. Chelbo), אכן עזא, und 159 צד מיימון פי' רבי נחם. — Nach Zunz ist der Commentator (ein Deutscher) vielleicht derselbe, der am Ende des Codex mehrere Selicha's (auch einige ungedruckte) commentirte; diese letzten Blätter (161 ff.) sind sehr verblasst und verlöscht; es kommen viele deutsche Wörter vor, wie im סיר הייחוד פי' mitunter צל' אשכנז.

347 (Lil. 348) 109 f., wahrscheinlich xvi. J., Autogr.? Serapeum 1864 S. 95.

¹ Unbekannte deutsche, gereimte Uebersetzung des בן המלך והנזיר [von Abraham ibn Chisdai, nach einer arab. Bearbeitung des Buches „Barlaam und Josaphat“, oder Leben Buddha's], Fragm. von K. 9, 10 (aus N. 355), dann Mitte 11 ff.; zwischen f. 79, 80 fehlt Ende K. 32 und Anf. 33, zwischen 83, 84 aus 34, hinter f. 85 einige Endzeilen. Der unbekannte Bearbeiter ist wohl der von ². Proben in HB. 7, 43 (cf. 8, 15 A. 3, Serapeum 1864, 45, 101; HUb. 563) u. bei Winter u. Wünsche 3, 556.

² 86 Unbekannte deutsche, gereimte Bearbeitung des Buches Esther, mit Benutzung der Legenden; Schluss des Epilogs fehlt; Serapeum 1864, 93; cf. HB. l. c.

[**348** (Lil. 347), **349** (Lil. 346), s. unter N. 311, **350** (Lil. 353) s. unter N. 324.]

351 (Lil. 352). Perg., paginirt 20 bis 42; 22–29 falsch zwischen 21 und 30 gebunden. 3 Fragm., verschied. deutsch, punktirt; aus dem Mittelalter.

¹ f. 20, 21, 30 – 35 aus מחזור, anf. סלוקים; f. 34 b לאל עורך דין.

² 22 – 29 aus סליחות, סלוקים, לך ס' סלוקים mit den Schlussgebeten (סומר etc.) abbrechend; vielleicht sollten die סליחות selbst auf dem unbeschriebenen f. 29 folgen.

³ 36 – 42, anf. יחזיקו כל ידו, eine Strophe, dann סלחתי יחזיקו סלחתי, eben so, סוקר הכל וסוקר, סוקר סלחתי, למח' ס' חשמונד צדוק, etc., vielleicht aus נעילת?

352 (Lil. 351) Seidenpapier und Perg., 1 und 23 f., verschlungen, span., Rand-Collationen von ähnlicher Hand, wahrscheinlich xiv.–xv. J.

Averroes, mittlerer Commentar über die Physik (s. N. 30²) bis Tract. iij, כלל 3 K. 7, also genau so weit, als die ed. latein. Uebersetzung des Jak. Mantinus [etwa aus diesem Cod.?], anf. זס

העלמר ohne alle Ueberschrift; wahrscheinlich gehörte der Cod. zu einem grösseren Bande.

Auf dem Vorbl. ein Namenszug, den ich *שלמה בן לביא* lese, ferner *מקנה כספי משה בן אלקאצן הלוי מהנעלה דין*, הלך עם ספרו החכם הר' מאיר קראנוסה שמואל בנכנסה י"ו; cf. Litbl. 9, 796 (Datum 1516 fehlt in P. 403) mit CB. 1695; H. 7, 75. Zu Alkabiz cf. Catal. p. 2280; Zunz, Lit. 725.

353 (Lil. 350). 46 f., deutl., span.-rabb., etwa xv. J.; f. 41b: *מקנה כספי* ילחק בן עמרם.

Averroes *השאלות הרבריות* ס', Anf. def.; s. unter N. 36¹⁷; f. 41b *וכשלמה העתקתו העתקתו אני שמואל בן יהודה בן משה בן ילחק בן יהודה הצרפאויירי* כ"ט ניסן שמונים לפרט והתחלה לעומר ית' שמו אמר den Uebersetzer nennt; HUb. 98, 101, 106, 223; Rabb. ij, 554.

354. Teils Perg., 68 f. und 1, früher in einem andern Cod.; runde, nach links gehende, bis f. 33. hellere Schrift; f. 67, 68 span.-rabb.; stark beschädigt; vielleicht ursprünglich mit 321 verbunden?

Fragm. des grossen Werkes *צרי הגוף* von Natan b. Joel Palquera (xij. J.), in iv Teilen: i. Theorie, ij. Diätetik, iij. Therapie, iv. *Materia medica* in 3 Tractaten: 1. Allgemeines über Nahrungs- und Heilmittel, 2. Nutzen der einzelnen Nahrungs-, 3. Heilmittel. Der Cod. hat wohl den ganzen iv. Teil enthalten; f. 1—16 Bruchstücke der Buchstaben *ז* bis *ח* und von *י* bis *ת* (*תור*) des 2. Tract., d. h. der alphabet. Behandlung der Nahrungsmittel; f. 16 beginnt Tr. 3 mit einer Vorbemerkung über die Benennung in verschiedenen Sprachen; f. 67, 68 ergänzen Ende *ק* bis Anf. *ט*. — Unvollständig sind auch alle anderen bekannten mss.; HUb. 842 (757) u. xxxij; Benjacob 281 n. 180 *מאמר*.

355. 96 f. und 7 lose, 1 gehörte zu 347; deutsche Curs., xvi. J.? am Rande stark beschädigt.

[Buch der alten weysen, durch Graf Eberhardt ins Deutsche übersetzt aus Joh. von Capua's „Directorium vitae humanae“, einer Uebersetzung aus der hebr. Bearbeitung des arab. *כלילה ורמנה*] mit hebr. Lettern umschrieben; Fragm.; f. 88b beginnt K. 4; HUb. 875.

356. Fragmente. Einzelne Blätter gehörten zu Codd. 241, 249, 271, 309 (arab.), 311, 327, viele sind nicht beschrieben; die übrigen habe ich geordnet: ¹⁻³ philos., ⁴⁻⁵ medicinisch, ⁶ ff. Varia.

¹ 8 f., teils Perg., span., xiv.—xv. J. — *השער הד' יצחק בן שמעון* השמים וזרחה לא יקבלו הויה והפסד . . . השער ה' נראה צו ראיות שתנועה בלגל העליון . . . איננה צפונה דבר גשמי . . . ארבעה צפון י"א מספר ו פוסיקא (so) ומומאמר גאלינו הפילוסוף שאמר ג"כ צפ' הפילוסופיא שפיצר דברים (so) שכלים נפרדים מניעים הגלגלים . . . שער י"א יתחבר צו שהגלגלים מתנועעים בכל מקום תנועה שזה

² 1 f. span. Curs. — [al-Kindi אגרת]; s. N. 304⁷. ³ 1 f. span. Curs. — נפלא מאד הולאתיו מספר הגדול לסורעס (so) אשר לו . . . und Verschiedenes, worin das J. 394 vorkommt; HUb. 565.

⁴ 2 f. span. — philosoph. Commentar über Avicenna's Kanon (B. i?), worin אחר שהוא ממוצע בתכונה הוא ג"כ באיכותו שוה; HUb. 694.

⁵ 4 f. deutsch — f. 1, 2 Aufzählung von Heilmitteln: אלה הם הרפואות הפשוטות המיוחדות להריק אבר אבר כפי הטובה אשר יניחם אצלן מאסויה נספרו די קונסלסיוני . . . פרק שמיני ברפואות המורכבות המיוחדות להריק מאבר אבר; cf. HUb. 719 u. Zus.

⁶ 2 f. deutsch (früher N. 325) — Abraham aus Köln כהר ש"ט, S. 40 ff. Ed. Jell.; s. N. 341¹⁷. ⁷ Perg., 8 f. kl. 8⁰, alte punkt. Quadrat — במחור, worin נדרי כל. ⁸ 2 f. deutsch, punkt. — דה"י השני ל"ה ויקון ירמיהו . . . איכה אלי קוננו מאליו בן שמנה עשרה שנה החל לדרוש מאליו . . . של הדוגים מוורנקוורט. ואחאון ואקון מרה ואליה ואזעק ילל נהי נהיה . . . לראשית חלק שיטת לזריחת (so) צשלשה עשר לירה חיקון מידות אולם. ⁹ 3 f. ital. — Mose Rieti אולם. ¹⁰ 3 f. span. — Sal. b. Gabirol פרקי דר' אליעזר; s. N. 201. ¹¹ 6 f. span. — Sal. b. Gabirol מלכות כל עלם מלכותך מלכות כל עלם. ¹² 1 f. span. — Sal. b. Gabirol מלכותך מלכות כל עלם. ¹³ 1 f. in 16⁰ — Joslein, gereimter Brief an Israel כ"ץ, dem er von einem Mose 2 Kronen zur Mitgift der Tochter schickt; cf. N. 405. ¹⁴ 2 f. deutsch — Gutachten n. 91—96; hinter 93: ואני הכותב רפאל ידידיה: 93: 15 4 f. ital., Anf. xvi. J.? — Glossen zu Pentat. und Haftarat? kurz, mit vielen italienischen (punktirten) Wörtern. ¹⁶ Perg., 21 f., bis f. 6b gothisch. — Raschi zu חולין f. 42 ff. mit Varianten.

¹⁷ Perg., 12 f., astronom. Tabellen, Fragm., latein. mit hebr. Uebersetzung (ital. Schrift, xv. J.?) der Ueberschriften; f. 1 Tabulae aequationum xij domorum ad civitatem tolletu, לוחות השויות, לוחות השויות הנק'. 1b Tabulae equalitatis etc. סיני צתים לעיר עוליטה (so) ארזגולניצא; f. 7ab ist leer, 8 scheint eine Sexagesimal-tabelle hebr. angefangen; 8b Tabelle der Fixsterne, 9b Tab. longit. civitatum ab oriente et latit. etc.: Tangea, cepta etc. bis Cremona aritium, hebr. f. 10 (die Ziffern von der Schrift des Latein.) noch חלקות הנק' also wahrscheinlich in Perugia; 11 Tab. eclipsis חלקות הנק' 11b ohne lat. Ueberschr. קושטיאוי צית השאילה הנק' קושטיאוי.

357. Zusammenges., 186 f., bis 52 verschied. deutsch oder ital., xv. J.? dann sehr eng (nur 107—56 splendid), schwer leserlich, span. — ¹⁻⁵ sind in N. 56 ^{20,24} copirt.

¹ Kurze Betrachtung (Benjacob 238 n. 77 כוונת!) über den geheimen Sinn der Opfer, anf. המיוחד לשם המיוחד כלל הקרבן הנדר והכונה והזניה לשם המיוחד.

וקרצ אותם אחד אל אחד כך ולנחתאחד והיו end. שהוא המעיין שמונתו יאמן כל אמן
Nirgends ist ein Namen erwähnt; aber die Stelle (N. 92²⁵ f. 115) וישא אהן ist
aus צהיר; ohne Grund ist dieses selbstständige Stück mit dem
folgenden verbunden in der neuen Ueberschrift והתפלה
noch confuser ist ein Index auf dem Vorbl. פרקים הקרצן והנדר
(so) ר' משה צר נחמן.

² 2 b קבלה מענין התפילה (Cod. Mich. 192, Nb. 1945 = Reggio
25, Nb. 1557¹⁰; Chr. Ch. bei Nb. 2456, im Index p. 921 unter-
schieden) ילחק ז"ל ר' יצחק ז"ל (oder Isak b. Jakob? HB. 18, 19): a) זכרות הראשונות
וה' אלעזר Citirt endet zunächst כמו זכרות עם השם כולם לתשובה
זכרה כהנים אונ' שאר זכרות כמו הראשונות
auch N. 92²⁶. Citirt וזה' אלעזר (so) מענין התפילה כך היא
Neue Ueberschr. b) מוורגשא היה אומר
כל הזכרות שאלם מצדן חזן מ"ס כמו זכרה כהנים או זכרה החורה או שאר
וה' אלעזר ותנו . . . לרורה צלור החיים חת י"י end. זכרות מודר לתשובה
וזכלל הכל (קבלתי מפי ר' אליהו צירכו¹) שלא יזון (יזון) משה
Darin 'ר' יצחק ז"ל cf. CB. 1963 unten u. Add.; Zz., Lit. 410, wahrsch.
Abr. b. Isak Gerundi = אצר חזן in ms. Opp. 1073 f. 144, s. meine
Mitt. bei Landshuth, Amm. 85; Nb. Cat. p. 421. Hier ist von
Sefirot die Rede.

³ 4 (in N. 56²² und 83¹ als כ"ו פרקים), sonst von den Anfangs-
worten והבטחה ובהטחה benannt, denen hier noch שער vorangeht,³)
und dem Mose Nachmani beigelegt. Auch hier steht von blasser
Hand, welche von f. 42 an (K. 21) ergänzte: פרק ראשון. אלו הכי פרקים
נשלמו וזה' משה צ"ר נחמן ז"ל, wahrscheinlich aus der Nachschrift
פירושי עשרים וששה פרקים . . . האל הגדול הגבור האל הנאמן. חס
Scheint mit der Ausg. Ven. (in ארצי הלנכון) übereinzustimmen; Isak Zarfati⁴)
(K. 9, 18) heisst hier b. Menachem Zarfati (ob der alte, um 1050
lebende gemeint sein soll? Zunz, z. G. 47, 192; S. Kohn, Mar-
dochai b. H. 123; P. 835⁵ כללים). Der Verf. des, schon von Isak
Akko genannten⁵) Buches ist unbekannt (CB. 1964 und Add.);
Reifmann (סמניד 1861 S. 222) conjicirt Bechai b. Ascher; ein
directes Citat des Pentateuchcomment. in K. 2 (Kirchheim, Gg. 9,
148) ist nach der Ed. nicht vorhanden; diese HS. habe ich dazu
nicht verglichen.

¹) In Cod. Reggio 25 f. 101—2, wo die beiden Stücke umgestellt sind.

²) In N. 92 f. 216b כך.

³) Daher behauptet wohl Plantav. bei Wolf ¹ p. 877, dass seine HS. שער
betitelt sei, was Jellinek (Beitr. ij, 40) zu weit ausdehnt.

⁴) Jellinek l. c. nennt diesen Isak nicht, indem er die Stellen unter Isak
b. Abraham angiebt.

⁵) Das Alter von V. 277⁵ (xiv. J.) ist also unerheblich. V. 236¹¹ fälschlich
ס"ו und 27 Kapp.

זה העתקתי מספר החיים. צעולם העליון יש מקומות נכבדים אלו ואלו 51 b ולא יכלו יצר הרע צעולם עכ"ל מספר החיים. השם end. לאין סוף ולאין סקר הם יזכרו לאור צאור החיים אמן ואמן סלה ועד. Ob aus N. 207¹, oder von Elasar Worms?

⁵ 52 כתב הזה שלח הר' משה צ"ר נחמן לצנו. יצחק ה' נחמן בני 52 CB. 1950. — Folgt ein Excerpt aus מדרש משלי von einigen Zeilen.

⁶ 61 Abr. Bibago [b. Schemtob], Supercommentar über den [mittl.] Commentar des Averroes zur Metaphysik bis incl. B. ix nach der Uebersetzung des Kalonymos (s. N. 244⁴), also ij—x, miserabel copirt in N. 57². Unicum und lehrreich, ausführlich geschildert, Vorr. mitgeteilt in Mtschr. 1883 S. 127.

Auf Vorbl.: „Et iste codex est e Bibliotheca Dominici Grimani cardinalis S. Marci, uti eruo alicubi ex rasura“ (vielleicht f. 61, wo ich nichts mehr lesen kann?). Der Cod. ist ein alter Bavaricus.

358. Zusammenges., 128 f., verschied. deutsch, xv. J.

¹ Simson b. Isak aus Chinon,¹) ספר כריתות, methodol., kurz vor Ende def.; Mtschr. 1893/4 S. 552, cf. קיי bei Mosconi, Mag. iij, 47.

² 53 neue Ueberschr.: שמות הגדולים, nicht שם, wie in Ed. Ben-jacob, דברים עתיקים ij, 7. Um so verdächtiger ist Carmoly's Notiz (Litbl. 9, 784, cf. CB. 716 und Add.) über eine HS., betitelt שם 'הג' und mit dem Autornamen Ahron b. Abraham; cf. S. Kohn, HSS. des Nationalmus. 10.

³ (58 neuer Tit. ניקור או צאורש) über das rituelle Reinigen des Fleisches, jüdisch - deutsch (scheint schwäb. Dialect), anf. זאלשט נעמין. דאס מעשיר און' זאלשט אס ערשטן אצא (so) שניידן דען הוך צאלק in 16 §§., anf. צחלם חתוך הסוך צאלק שהוא עומד במקום הנזים, nicht ganz bis zu Ende des Deutschen. Serapeum 1864, 101 nur nach Lilienthal.

⁴ 61 מדרש חסר ויתר, ed. von Berliner, Pletath Sof. 34.

⁵ 64 b שמונה עשר דברים כתובין בתורה דאיןן כתובין כתיקון וחכמי ישראל 64 b עשר נקודות בתורה ישפוט (cf. P. 769), dann קורין אותן כתיקון סופרים Dann (65) ומה למקום ארבעים סלה מן התורה (65) ה'

⁶ 65 b Grammatische Analecten u. dgl. (ohne Absätze), Anf. אס שער 66 'ת' (del.?) תהו ארץ תהו הוא המים והארץ נבראה מן המים הסעמים שנים עשר רשומים²) למחלות הרקיע דומים ועוד אודיעך כל אור שהוא דגש³) Es folgt noch

¹) P. 335² (Add. zu CB. 585 n. 3736), cf. zu Cod. 232; CB. 2633 (cf. 2609), s. Zz., Ritus 219.

²) Ist der stark variirende Anfang von Ahron b. Ascher (bei Dukes, 32 קונטרס); Ed. Baer u. Strack 1879 benutzt 20 HSS. (S. 97), aber nicht die Münch. u. P.; s. auch N. 392.

³) זה ספר תעלומות, שפירשו בעלי חכמות, לפסח צמו קטומות, לנגלות החכמות, צפור דקדוקי רשומות³) הקוקות צעח ותעלומות . . . שאלה, י"צ עעמים בתורה למה, ואם משיב כנגד י"צ תחלות שהן מנהיגים

¹⁾ שמות הנגינות של ארץ עברית. f. 69 u. s. w.; אין אחריה ו' צדו מקומות שופר גדול, שופר קטן, ירח, פאזר גדול, פאזר קטן, טארס, חלשה, זרקא, סגלה, רביע (ohne Zeichen), לגרמית, חרלף, חלף, גרש, גרשיים, שופר מהפך, קדמא, מעלה, חרלף, זקף גדול, זקף קטן, מאלך (o. Z.), טארס, אחת, סחפא, דחי, סוף פסוק (die Zeichen sind aus typographischen Rücksichten wegge-lassen). Endlich der Anfang der Memorialverse über die Zahl der Buchstaben in der Bibel (s. N. 392); CB. 2225 unter Saadia b. Jos. Bechor Schor; s. Derenbourg, Manuel 139 und Gg. 9, 26.

⁷ 70 b Grammat. Fragm. [Jeh. ibn Ba'am הורית הקורא, HUb. 914; „D“ giebt die Kapitelzahl bei Dukes, Beitr. 2, 197], anf. יהוה לידע ולהגין דקדוק הנקרא בניקודים ונטעמיה ישיביל ויגין יהוה בגד 2, (פרק הראשון להשכיל האותיות), 2 über פתח גדול, zählt 9 תנאים, dann folgen ungezählte Ueberschriften mit gezählten Unterabteilungen von gleicher Benennung, nämlich שער החי שער על הקנן הגדול ופתח הגדול (72, D 4), שער על הדגור צוללים (71 b, D 3), ועתה (73) תנאי מה קנן ומה פתח שער, dann (74) תנאי כל וכל (das.), אודיעך תנאי למה דגש ולמה רפי (74 b) werden die אמתיות nach der Reihe der Bibel in Bezug auf Kamez und Patach mit entsprechenden Memorialwörtern angegeben; עתה (75 l. Z.), end. 77 b אין אדם יכול להשיג לפי סרך הם מקוצלים סליקו מחלקות קנן גדול ופתח גדול ומחלקת לרי וסיגול הנקרא קנן קטן ופתח קטן. (D 6) עתה נבוא צשערי השגה הנקרא חטף. שער על דגור השגה מחלק לשני פנים שוכן ומניע סימניו של שוכן. . . שער על שמות המלכים ושכונתם: 79 (אופן). Dann 79: (D 7?, fehlen die Vocale), nur 10 Zeilen; dann שער על הטעמים דע כי הטעמים הושמו צמקומן ולא (D 8); zuerst kommen die Accente der 21 Bücher, der טעמים ונשרתים, und werden (79 b) einige Bibelverse zusammengestellt (ויקנן את הכהנים הלויים ויאמר להם לאו . . .), in welchen alle vorkommen; שער על שכונת הנשרתים (80, D 10), שער על מקומות הנשרתים (80 b); über die 12 einzelnen (D 12) Accente (bis 83 b), שער על סדר (84 b) u. s. w.; zuletzt שער על שכונת הטעמים ונשרתים mit dem Custos זמנין endend. — Unter den nachfolgenden Notizen findet sich (88 b) יודא פפרער (Popprer?).

⁸ 89 רוח חן „von Sam. Tibbon“; s. N. 210⁴.

⁹ 99 b ספר ההגיון [von Maimonides] bis K. 9; incorrect; anf. שאל ישראל אחד.

הם לכלול הם לדבר לשלשה מעגלות ויכסה כליו הליכות נחיצות וישר (Ende 68); העולם . . . לעפעפיו אמות רחבם. ספר סדר הניקוד, הודיה למחיר עקוד.

¹⁾ Mit arab. Ueberschrift אלעזר אלעזר in ms. Uri 45; CB. 1822; daher Neubauer, Notice sur la Lex. 84 und in Gg. 9, 181 n. 6.

¹⁰ 104 [Josef Esobi, קערת בסף] ohne die letzten Verse (S. 41 meiner Ausg.); s. unter N. 338⁸.

¹¹ 106 b das Gedicht vom Spieler (xvi. J.?) מנחם נקוניץ (s. Schach bei den Juden S. 168). Die HS. hat einige bessere Lesarten, enthält auch nicht die letzte Strophe, aber eine, von den zwei edierten verschiedene jüdisch-deutsche Uebersetzung: וועס לו דעם שפיל איז גאך, דא גין ויל שליג דער נאך, און לוס לעצט ווערט ער שרייטן אך, און ווערט גינלעכט אין פליק נניגון איז דא שוואל; wie Ed. 1656.

¹² 108 b gereimte Anrede - Formeln je nach den Namen, dem Datum u. dgl., wie in verschiedenen Sammlungen seit dem xvi. Jahrh. als החמלות; cf. ms. Alm. 238¹³; F. 34; Gh. 82.

¹³ 113 Conjugation der Verba, anf. חלקים לפעולות (so) (anders in ms. Berlin 36¹), behandelt zuerst גזירה (so) und צנין; 115 b Tabellen mit Erläuterungen, zwischen 127, 128 fehlt Etwas; 128 Regeln der Punctuation, end. סיימתי הלוחות צע"ס. Epigr. כי כן למי כן יאמר למי שלי. י"ש' ושלוחות מעשה אלהים הם. . . נאום הכותב היום יום ה' כ"ט ימים לחודש אייר שנת ר"נ' ליעקב שמחה שמואל [נ?] יעקב ז"ל היד.

F. 99 b nennt sich Meir b. Simson, f. 1 der Käufer Efraim, gen. Gumplin, Zeuge Abr. b. Ahron und Bes. Abr. מרס (?); Alles von alter Hand; cf. N. 77, 265.

359. Perg., 288 f., kl. Quadrat mit dicken Haarstrichen, punktirt und accent., Raphe und Krönchen, ital.? Vorn: „saeculi ut puto 13. (corrigit 14) ineuntis“.

¹ Pentateuch mit Rand-Masora.

² 287 grammat. Fragm. (ניקוד), anf.: חסוף ואם יהיה מופסק יהיה נקוד דיני הליכי והסגול: כל חיצה שהיא נח שלש אותיות כגון דרך חולס. וכל חיצה. . . מאלך שמן חנן הן מנוקדים כלם צסגול חוץ מאשר יהיה צו ה' או ע' שיש ך צסופה. . . מנוקדים צסגול, ואם היא לשון נקצה מנוקדת צליי. חס.

Freitag 13. Tebet ל"ז wurde die HS. nebst אהנס זמנים Perg. und einer alten HS. מעיני קבלה von den Brüdern Benj. und Josef b. Salomo b. Elchanan Kohen an Meschullam b. Abraham . . . זלתי"ס (מסיני, oder מסיני, Siena, oder Sezze?) verkauft. Späterer Bes. Isak Jehuda Porat (מרת „Porad“) in Urbino. — Quatrem. 29.

***360.** 518 S. — Quatrem. 17.

¹ Kurze hebr. Grammatik, französisch. ² Psalmorum Davidis libri v eximia Domini Asseline Bononiensis Episcopi versione illustrati; mit Commentar.

***361.** 5 Bände, sehr schöne Quadrat. — Quatrem. 30.

Liber Psalmorum latine translatus oratione libera, et numeris

astrieta, gallice explanatus, compilatore fratre Irenaeo. Trappae; Annuente abbate Malachia. — Hebr. Text und Melodie in Choralnotenschrift vor jedem Psalm.

362. Kl. fol., Perg., 276 f., schön, gross, deutlich, teils color., xv. J.

Mose Nachmanides **ביאור על התורה**: נסמ האל הגדול הגבור והנורא אחמיל: ביאור על התורה; לכתוב חידושים נחידושי (so) התורה (cf. N. 137).

Epigr. הנני יוסף הקוסר בן הישיב ר' ששון בן נחמיה בן נחמיה הנריס נחמיה פיינה¹⁾ לכתוב זה ספר ביאור התורה . . . לכבוד היקר בזהר הוא כנחמיה וישר וירא אלהים, ארי שנחמיה משה עוז מקל המלכה דון יוסף בן הישיב הנשא דון אברהם הלוי בן אבי איוב²⁾ ילדו יולד אורה. ונשאל בארבעה ימים לחדש סיון שנת י"י חמץ . . . ויחדיו"ר לפרט האלף הששי קפורה. . . קצין כספי לעבודה קוני יחיאל Vorn 1471, nicht 1450. Vorn יחיאל קוני, יראה זרע. . . סי פייכלי יל"ז, am untern Rande: Liorne, 27. Agosto 1732. — Quatrem. 12, bei Rödiger S. 223.

363. Perg., 216 f., mittl., alt, vielleicht orient., mit dicken Haarstrichen. — Quatrem. 16.

David Kimchi, Commentar über ¹ Chronik, ² Psalmen, anf. **אמר** נקלות בלנני חוכן אל לני דוד, bald darauf ein Gedicht **אני דוד קמחי** נשמיני לא אריס, worin der Name קמחי נשמיני לא אריס, zuletzt ein fünfzeiliges: **הנורא ברגונו תחמים ועולים וכו'**

364. Perg., 164 f., kleine, eigentümliche, der deutschen ähnliche, ital. Schrift, teils color., 1375.

¹ Levi b. Gerschom, Commentar zu Hiob, anf. **אמר לוי בן גרשום**; s. N. 324. Am Rande (vom Schreiber selbst?) abweichende Erklärungen mit der Formel **ויש מפרשים**.

² 105 Abraham ibn Esra,³⁾ Commentar über die Megillot, zuerst über Ruth, in dem Versen **הם פירוש** nach dem Metrum; 109b Hohelied, 121 Kohelet, anf. **שמע אמרי ספר לאברהם קופר**, zuletzt das Datum 4900. Zu Anfang einige Randbemerkungen mit der Chiffre **רשנ"ה** [für רשנ"ה Sam. ibn Tibbon?], — 151 Threni, 158 Esther, anf. **אברהם הקפרי**.

F. 102 b Epigr. **וחכל עבודה הקודש . . . ימים לחדש אדר שנת חמשה אלפים ומאה וששים**; ושמע לנחמיה עולם ונחמיה הנה בעיניו נעזרי השם יחמי וכו' ist radirt. — Quatrem. 15.

365, 366. 139, 107 f., klein, sehr deutlich, deutsch-ital., wahrscheinlich Autograph, Radirungen und Randverbesserungen.

¹ Commentar über Jesaias, wahrscheinlich aus David Kimchi

¹⁾ Cf. Zunz, Zeitschr. S. 158.

²⁾ Die ursprüngliche Form für **אחמיל**; bei W. ³ n. 2169 b **אחמיל**.

³⁾ Rödiger, DMZ. 13 S. 223, giebt Hohel. und Klagel. von Levi an, letzteres als ungedruckt; vielmehr existirt es nicht.

[Isak aus Corbeil, עמורי גולה¹⁾ mit den Anmerkungen, ohne den Namen des Perez, der nur zu den grösseren Einschaltungen genannt ist. Der alte Codex, für die Kritik des Textes u. s. w. von Wert, beginnt mit § 104 (למוד לננו, in Ed. Crem. 106) und geht bis 119 (Ed. 123), dann (f. 7) von 132 (שלל לנחש, ed. 137) bis 139 (Ed. 144, unvollst.), dann (8) ein Fragm. aus Ed. § 151 und (9 ff.) von ungefähr Anfang 145 (לנך על הנון, Ed. 151) bis Mitte 274; mit § 273 (מלות החליות בשנת, Ed. 280) beginnt der 7. Tag. Ueber die Textbeschaffenheit einige Beispiele in der 1. Aufl. dieses Catalogs; das Ende der Note f. 42b שרש מעשה יקר וקאלון שרש מעשה יקר; nach Neubauer == Chalons? cf. Zunz z. G. 50: J. aus Chinon (עקינן); gegen Kohn, Mard. 118 A. 2, s. HB. 18, 65; 99b § 216 שלל לחול חומן (Ed. 222 f. 110a) fehlt im Text die Stelle, in welcher von יוסף זיכדיט (in der Asher'schen HS. nur יוסף) die Rede ist.

Textcorrecturen und Randbemerkungen aus verschiedener Zeit, z. B. f. 42 zu § 179 (לפני) eine חקס in Ehesachen von חניס, Baruch, Elasar, Simcha u. A. unterzeichnet, und eine חניס (so) im Namen des Isak aus Oppenheim (מאוסניס) und חניס Elieser. — Quatrem. 368.

369. Bruchstücke, Titbl. und S. 160—172 Raschischrift, dem gedruckten Original nachgeahmt. — Quatrem. 33.

Abr. ibn Esrá, אגרת השבת, mit S. D. Luzzatto's Noten, aus כנס iv copirt.

370. Perg., 296 und einige ungezählte f., ital., oder deutsch, um 1350 bis 1400? ziemlich correct, mit vielen, theils ergänzten Lücken (z. B. ij K. 29 f. 203 ff.), in punktierten Wörtern stets Patach für Kamez.

הוספת ביאור שעשה החכם ר' משה זר' שלמה ז"ל וקלידנו על שני חלקי המורה שחיבר החכם הגדול רב משה ז"ל. ביאור השמות המשותפים והמושאלים והמסופקים שכתב החכם השלם אדונינו הרב משה זר'ק רבינו הגדול רבינו משה זר'ק כבוד רבנא מאיוון הדיין ז'ו'ק'ל'י צפתיחת מאמרו היקר מאמר²⁾ הנזכרים. שמות משותפים אייקניבוקי (equivochi) צלעו והרנון צהם ששיתופם צהם צלנז חצל הם חלוקי העיניין וגדריהם י"י אומר את מי אשלח ומי ילך לנו: endet (zu ij, 44); משתנים כהם עין או רוח ואפשר שישמע; dennoch scheint der Codex zu den vollständigsten des seltenen Werkes zu gehören. Die Lücke zur Einleitung f. 5 ist auch in N. 60 leer gelassen (in dieselbe gehört wahrscheinlich die Anführung aus dem פיוט צחקן שחצר, Cod. Opp. Kap. 8 f. 19, auch in

¹⁾ Rödiger, DMZ. 13, 233 n. 23, vermutete Maimonides; s. HB. 6, 96 und oben N. 135, wo der גנ f. 63 § 180 datirt 20. Sivan 5097 חסד דישנא על נהר דילא, also in Löwen (Louvain) am Flusse Dyle; cf. Johann aus Löwen 1370, Hist. lit. de la France 24, 353.

²⁾ So auch N. 60, Opp. 1163 Qu. מורה הנזכרים.

bis auf sehr unbedeutende Abweichungen wie die ed. Uebersetzung; s. N. 87. סנה für סנה durch die ganze HS; סנה in ms. Bologna; HUb. 682/3, 697.

b) Buch ij K. 1—6 (139b) המאמר הראשון לנן סנה. המאמר הראשון הפרק הראשון בנחגי הסמים הנפרדים. כנר זיארנו [בספר הראשון] ענין מה שאלו חומרים; scheint Natan's Uebersetzung, daher die Varianten (von neuer Hand) sehr zahlreich. Bricht f. 151 ab כן עד.

c) Buch iv Fen 1, 2 (f. 152) המאמר הראשון מהספר הרביעי מהקטן לנן סנה; f. 211 האופן השני בהקדמות הידיעה ומשפטי; f. 233 המאמר השני בעצמות הגזול והקפו ותחלת; f. 233 יהיה צרוב אחר השלישי והרביעי ואחר יוגבל בשני. נשלם המאמר; end. גזולים הם הנחראים | תהלה לנותן כח לאין חושים | ונשלם האופן השני תהלה לאל ובכאן Ist Natan's (ed.) Uebersetzung. נשלם הספר הרביעי (!) מהקטן לנן סנה.

² 237b Avicenna ספר הרפואות הלביות חזר אצו עלי אכן סנה הפרסי aus dem „Christlichen“ (Lateinischen) [des Villanova?] übersetzt, wie Cod. Wien (CL. 331), mit Lücken; i K. 3—5 (f. 239 nur 2 Zeilen des 3., und f. 240 die 5 letzten Zeilen des 5.).¹ Die ij. Pforte beginnt 244b, K. 3 247b, worin f. 248b die Bemerkung des anonymen Uebersetzers, dass er die einfachen Mittel nicht nach dem (latein.) Alphabet, sondern nach dem hebr. geordnet habe; endet (252b), wie Cod. Wien bei Goldenth. S. 85, סנה המחקר שנו. פרק רביעי צרפואות המורכבות (f. 253b bis 254b unausgefüllt) אל תל. נאשר דברנו צרפואות הפשוטות הלביות נדבר עתה צרפואות המורכבות. ותחלה צוטרידאט והתריאק הגדול שאין אחת מהרפואות המורכבות שוות ונערכות אליהן ורדים שני שלישי חלק יעשו עוגות כמו שקדם | הנה הענינים. end. האלו קבלנום בקלרה כפי היכול צענין הסמים הלזיים. זה תכלית זיאר המאמר בתהלה (2). ושנה לשם הנותן כח לבלות המלאכה הקטנה הזאת.

F. 255b ובכאן נשלם עין הרפואה מהחכם אצו עלי אכן סנה (so hier) והיתה השלמותו צום שלישי שצעה עשר יום לחדש אייר משנת ר"ס לפרט הלידה בזיליאלון. והוא מקנה כסף לאיש נכון ומעולה ונחמד ר' יעקב גרסון י"ו. השם נכחו להנות זו ובספרי הקדש לעבודה אלהינו יתב' וימלא Am Rande „Scriptus Villalon (Villalon de Campos en Hespanna) á 28 (!) del mes de Jiar ann. Mund. 240. que correspe á 1480. y fue comprado por R. Jacob Garson, o Gerson [?]. Perezius“ (ist der Benedictiner F. Anton. Perez?). F. 1 medic. Notizen in span. Sprache von verschied. hebr. Hand. (?) מקנה כספי... קלעי (?). Der Cod. enthält vielfache Collationsbemerkungen, teils als כ' (נכח) bezeichnet; an den zerfallenen inneren Rändern ist Manches unlesbar.

¹ K. 1 der Uebersetz. aus dem Arab. (s. N. 87) hier 2., da die Einleitung mitgezählt ist. Das Kap., welches die Bezeichnungen (1) מחק, (2) צמחות הסגולה וחלטה מהקטע enthält, ist hier ij, 1, die Ueberschrift ממוק, s. Hb. S. 190 u. HUb. 784 u. Zus. xxxij.

² Es folgt der stereotype Vers des Abschreibers: על הקוסר יתן (!) מוח || רנו ליכיו מני ארנה || וכו' auch N. 341 (56); CL. 108; Wien S. 179.

374. 212 f. (56—73 fehlt), span., xv. J.

Gerardi de Solo in nonum Almansoris (des Razi), h. mit Noten von לֵוִי [Leon Josef], beginnend mit dem Ende der Einleitung, endend mit Kap. 5 der Urinkrankheiten — dort ix, 16 — Die alten Randnoten in Minuskel, teils vom Buchbinder abgeschnitten, enthalten meist die im Text weggelassene lateinische Formel der Recepte; s. unter N. 101. N. 374 ist viel correcter und in den מַלְאכֵי des Uebersetzers vollständiger; HUb. 794.

F. 3 beginnt eine alte Pagination von ב—בפ, wonach ב—בז fehlt; eine Lücke f. 134 (N. 101 f. 110) wurde ausgefüllt bis 140b, wo der Custos (cf. N. 101 f. 113) zu f. 145 stimmt; 141—3 blieb also leer. Auf 193 muss 201 bis 212 folgen, dann 144, dann 194—200; cf. HB. 8, 48.

***375.** 232 f. — Quatrem. 28.

Latein. Commentar zum Pentateuch, Ueberschriften französisch.

***376.** 1066 Seiten u. unpag. Indices in 3 Bdn. — Quatrem. 27.

Observationes quaedam Philologicae. In Vaticiniorum librum Jesaje. Vorn „Schroeder in Jesaiam“. Beginnt mit einem Prooemium: Primus Jesajae sermo etc. und geht bis Schluss; cf. N. 378.

377. 927 S., pag. 1—625 und 526—826. Reinschrift für Druck? — Quatrem. 23.

„Collectio lectionum variantium excerptarum ex omnibus praeis versionibus quae prostant in Bibliis polygl. Londinensibus in Psalmos et in libr. Jobi. Quibus accedunt Theses in utrumque huncce librum propugnatae in Sorbonâ cum collatione Psalmor. parallelorum. Opera et studio Philippi Ducontant de la molette, dioecesis viennensis vicarii generalis“. P. 663 Psalmi paralleli; zuerst xiv und liij; p. 675 „Thesis theologico-hebraica quam ill. seren. et magnif^{mo} Ludovico Philippo Aurelianensium Duci regii sanguinis primo principi in grati animi et obsequii significationem dicat, vovet etc. Joannes Renatus Asseline, eam in Sorbona propugnaturus . . . die lunae mens. Julii A. D. mdccxij. Parisiis, Typis Vincent via sancti severini mdccxij“. Eine Dissertation über die Psalmen und hebr. Poesie (s. N. 360). Folgen Abbildungen der hebr. musikalischen Instrumente auf einer Kupfertafel (aus Delaborde, nach einer Notiz am Anf.).

Auf Vorbl. eine Notiz über die Schriften Ducontant's (starb 1793), deren erste eine dem Cod. beigegebundene Thesis theologica a. 1765, die letzte: Le Lévitique expliqué 1798.

378. 5 Bde. 1923 S. — Quatrem. 20, früher Sussex vi, i n. 13.

„Stricturae ad Origines Hebraeas a viro cl. Alb. Schultens or-

dine Alpha-Bethico ad calamum dictatae Lugd. Bat. 1740 et sqq.“ — bis Ende 2.¹⁾ Als Einleitung dienen (xxvii) Positiones, anf.: „Incipio ab aliqua distinctione per aliquot positiones denectenda“. Geht von den Dialecten aus, welche principes des Hebr., nämlich Aram. und Arab., und verfolgt das historische Verhältnis derselben. Das Hebr. ist keine ling. sancta (vii). Die Fontes des Hebr. sind die verwandten Dialecte (xvii). „Nisi Rabbini ex illis fontibus prompsissent omnia adhuc tenebris jacerent circumclusae“ (xix). „Ad eundem modum sub reformationis aurora doctores Christiani nisi processissent nihil omnino praestitum pro incremento cognitionis Biblicae“. Er widerlegt die „Hypothesis Bholiana [l. Bohliana] et Gussetiana quae dialectorum auctoritatem tollens . . . et solo contextu erui posse pugnat“ (xxi), ebenso die Tradition „quam ne ipsi quidem Judaei crepare ausi fuerunt“. — „Omnis ergo auctoritas, firmitasque interpretandi resolvitur in collationem Dialectorum prudenter religioseque institutam“; alles Andere sei untergeordnet.

Auf zwei Vorbl. eine englische Notiz, deren wesentlicher Inhalt in der 1. Aufl. dieses Catalogs mitgeteilt ist.

***379.** 218 S., à la Boullaye 1647. — Quatrem. 24.

Grammaire hebr. et françoise, transcrite de l'original ms. de Mr. Lesueur F. M. D. S. E.

***380.** 59 S. — Quatrem. 32.

Sehr kurze hebr. Grammatik, latein.

381. Perg., 101 f., gothisch, gross und klein, xiv.—xv. J.

Gebetbuch; wahrscheinlich fehlen zu Anf. 2 f., hinter 85 1 oder mehr; f. 1 לפיך אהנו חייזים; 39 נטון גדל אחיל חפלות של ראש השנה; 49 סליק חפלות יום הכפורים וחפלות ר"ה שנה לדר נמשונה; 58b נטון גדל אחיל קדר מפסח ונמשונה; 74b סליק חפלות יום הכפורים וחפלות ר"ה שנה לדר נמשונה; 75 Abot; 85b mit kleiner Schrift ergänzt. 86 פסח של פסח, מעריץ ראשון של פסח; 101b סליק חפלות יום הכפורים וחפלות ר"ה שנה לדר נמשונה. Einzelne Maaribim geben die Namen der Verf. Zu den nur im westlichen Deutschland üblichen gehören (nach Zunz)

¹⁾ Die HS. Bodl. 257 enthält das Werk bis קמ"ך in 4 Bdn. als „Cursus Radicum Hebrae (so) linguae Ordine Alphabetico ad Calamum traditus a Doctissimo Longe Lateque cum Eruditionis tum pietatis pariter laude famaue inclyto Viro celeberrimo Linguarum Orientalium Statore et restatatore (so) Alberto Schultens dum viveret in Academ. Lugd. Bat. lingg. Prof. expertissimo digniss. etc. etc. Sedulo descriptus a Joanne Gul. Kals Pastore olim in Suri-name Ultimo in Insula Stephani“.

(P. 1048⁴? cf. Chajjim Kalonymos in R. 336²), ניהוים und לדעת מרת (bis wohin Mord. Finzi, Mich. 570 f. 45 reicht). Reg. 20 b, L. 23 b enthält die Antwort auf eine Frage von מאיק oder מ"ק (maestro Kalonymos?) über die Eklipsentabellen. — Die Tabellen (die 1. ist in ms. Reggio f. 4, in P. eingeschaltet) scheinen in grösserem Umfange nur hier vorhanden (etwa in R. 749? über die Häuser in R. 336¹), minder vollständig in N. 343²¹, wo des Vfs. Namen in den längeren der Doppelüberschriften (DMZ. 18, 174; HB. 7, 18); f. 38 b (51 b) עם לוח הרז ר' לוי גרסום לחשוב זהם הצמים והמנצמים. Vielleicht gehört Immanuel auch die Abbildung des Astrolabs f. 111 (an den Deckel geklebt), worin לוח מרחק מ"ד מעלות והוא מרחק חייקון וטרשקון וארלרי; dieselben Städte in לוח f. 37 b und in einer Schrift über das Astrolab P. 1050⁶, 1054², Londoner Bet ha-Midrash 138¹²; Zuletzt 2 kleine Tabellen über Anfänge der Nächte und Tage. — Einen Commentar s. N. 31⁸; cf. auch zu N. 343^{11.29}.

³ 40 Immanuel b. Jakob שש כנפים; s. N. 343¹; — f. 64 אין זה מן הכנפים. לוח לדעת החדש השמשי מחוך ידיעת חק חמה.

⁴ 64 b Jakob Poel, Canones und Tafeln; s. N. 128⁵. Oefter fehlt ein Wort.

⁵ 78 Verschiedene Tabellen: a) לוח הקשתות והמיתרים הישרים המחוללים (so) המורים מועתק מכ"י החכם ר' לוי ז"ר גרסום ז"ל (cf. N. 314²); dann לדעת נטיית השמש מועתק מכ"י לוח; b) 79 Immanuel b. Jakob, Tab. der Quatember; s. N. 343¹; c) 79 b Tabellen über die Cyklen 271—274 (1371—1445) zur Bestimmung des Kalenders; dann חקון השנים והסרונם ושלמותם מחוך ידיעת מולד תשרי Regeln; d) zur christlichen Chronologie: 80 b לוח לדעת צאי זה יום מיימי השבוע יכנסו חדשי החמה 81b לוח לדעת אורך קרנאל (Carneval) mit Anweisung, 81b christlicher Festkalender, mit März beginnend; e) 88 לוח לדעת המעלה המומתת מד' לדי ימים מחוך דעת גונה השמש הרסום הזה הלוח מהי לה' מעלות ולעת שעות היום beginnend mit März; — f. 94 לוח שור [שווי] הצמים למרחק מ"ג nach dem Zodiak geordnet.

⁶ 97 b לוח כ"ח מחנות הלכנה, mit Angabe der Sternfigur und der Qualität; cf. N. 246¹³, 343¹⁴.

⁷ 98 b לוח לדעת מעמד הכוכבים המאירים מוכני שנת אשר צריך הראשון (השני) זרש, Catalog von Sternen, hebr. und arab.; der erste ist מליר צין זכב ארי והנסמן 2. Grösse עין השור הוא אלד צראן מנכב אל דוכה.

F. 110 . . . צמנדל טריטץ מולד לי בן צמל לוח קראחי אה שמו לוח שנה קם כ"ט אייר . . . 110 b in der Nacht des Montag 12. Adar I., 1. Februar (סנריי) 406 traten Venus und Jupiter in Conjunction. F. 100 sind Geburten eingetragen: Abraham März (מרץ) 256 (?), Aminadab October 263, Diamante (דיאמנטי) 22. Jan. 266; dann Kinder Abraham's (. . . ויליד בן . . .): Salomo 11. Juni 1524,

- ² 2 Maimonides, Gesetzb. (so) הלכות תשובות (9b) u. aus צרכות ה'.
³ 10b aus Mose Nachmanides מאמר [aus Comm. Pentat.].
⁴ 11b Abba Schalom (xiv. J., Zz., Ritus 370), Comm. über die
tägl. Gebete; Anf. u. sonst defect, mit interessanten Citaten, zum
Teil wörtlich, z. B. Anf. hier aus Jehuda [ha-Chasid] gegen
Änderungen (s. Nb., Jew. Qu. 6, 352, Catal. n. 1102), wonach P.
646 (אין כנען אויף אים) u. Perles S. 370 ff. zu berichtigen
sind; f. 69b וואס איז דאס פיר א שטח; f. 72 תפילות (so) משה
(s. סימן עשו רבותינו למועדים. היום פורים שני לו צעול שיאורים 72b
N. 394¹), Kalenderreim u. Regeln.
⁶ 73 Elasar Worms הלכות תשובה [aus רקה].
⁷ 80 Erklärungen, teils deutsch [zu Isak
Düren] i—x (s. unten ¹²).
⁸ 83 die 13 Tugenden [in Pseudo-Salomo ibn Gabirol, s. N. 65⁵].
⁹ 84 [Comm. über Jozerot und Pijjutim für Sabbate], anf. אל
צדק מן עשר נסיונות 154b, מנחם . . . הקצ"ה מרום ונישא על כל שר וראש.
(Dann פתח משה"ר גרשון פיק פשוט למה כתיב הן לה' אלהיך.) — Fortsetz.
f. 165b—226b defect.
¹⁰ 155 Einteilung der Sabbatlectionen im Pentateuch.
— f. 160 סדר של פסח סימן נקולר; 160b סדר עזרת u. s. w.; f. 164b
Notiz über Calamitäten (Perles S. 374).
¹¹ 227 Kalenderregeln, Tabellen und Notizen unsystematisch; J.
265 u. 271 (1505, 1511) f. 227b, 228. (so) משה'ס חזון ומעשים
f. 229, l. מעשים? [Josef b. Jehuda, s. N. 394¹]; 229b יחזק
f. 230, אלי כל יודעי עתים . . . אשר יסד אבן העיזר (!) incorrect (auch
in עזרות Ed. 1560 f. 22b) u. verkürzt, mit Erklärung; 230b על
'וכי' (Saadia? Orient 12, 102).
¹² 235 Bemerkungen zu Isak Düren, cf. N. 232⁹; Anf. ומה
ותי[רן] אני העזרי צדק 2; כדי מליחה הק[שה] ה"ר אלעזר משה דוקא
f. 236, ר' זלמן גיילנהויזן, ob צפא משה"ר f. 235b; (so) תשובה
עזריאל, od. הגיד לי ה"ר מרדכי; 239b מוליד צפאטיד; 240b l. Z.
לא מלחתי יותר (§ 78 der Ed.) Endet 240b (s. אה"ר אברהם ווירלנבורק
והפ"י צוה יחיד וחוסר כי העתקתי מנוף משה'ס ומקורע לכן אין לסמוך עליו צעיר
13 240b Chanukka (Bettel-) Lied nach der Sitte der Studenten:
על פתחי נדיב אני קרני, Anf. עלה נשיר עלה (?) לחנוכה הנית
Asriel b. Israel (s. unten ¹⁵).
¹⁴ 241 Allerlei ungeordnet, 241 מין גזלויט . . . נאך (?) נאך . . . מי יתן על השמינית חומר
nukkagedicht: לעמיל, Akrost. לעמיל . . . מי יתן על השמינית חומר
241b (Salman Runkel jun. 1547, s. Serapeum 1864 S. 52 n. 398, wonach Benjacob 160 n. 209
u. Nb. 272³ = 377⁴, Index 977 zu ergänzen). — Quacksalberei und

חדע כי אין לך חשבון קטון מן א' שהוא אחד ואין לך חשבון שהוא גדול מן ע' . .
 א' במעלה שניה ולפניו ליפרא שהוא גלגל כזה ש' אין בו ממש אלא שומר המעלות
 וזכר לדבר בגלגל לפני רוח; übersetzt? Die Zahlen sind überall durch
 9 hebr. Buchstaben mit Positionswert angegeben. Die folg. Ueberschr.
 sind: f. 109b שער הכפל הקטן mit der Multiplicationstabelle (1—9 in
 Länge u. Breite); 110b שער החיבור (Addition) u. החיסור; 111 ש'
 ש' החיבור; 112 ש' הכפל בצולם; 113 ש' die „Leiter“ besteht aus 9 Feldern
 mit 5 Diagonallinien von links oben nach rechts unten; 114b ש' עיווכין; 116b:
 „שאלה היות משער הערך הזה“; 116b: „Noch viele Fragen ergeben sich aus dieser Pforte, die der Copist (הסופר)
 nicht schreiben kann“, es folgen 26, 1. חילן שחליו בארץ, 26. שנים שהסבנו.
 אין זה לשון הספר רק לשון מהר״ר וויידיל f. 126b; Index f. 127; f. 126b לזכור
 זלתי (Veitel).

⁵ [Compend. v. Sacrobosco, de Sphaera].

⁶ Isak b. Elieser רבן, ethisch, Anf.

Zebi Hirsch b. Chanoch חנוך ha-Levi oder „Hirsch Fränkel“ in
 Frankf. a. M. [also Vater des Chanoch, CB. 838] schrieb im 15. Lebensj. a.
 1677 f. 46/7 (s. Tit. u. mit deutsch. Lett. f. 45b, 47b). Er erhielt (f. 139b) den 147 J. alten Kalender (3) von
 Salomon Kohn, gewes. Vndter (so) Rabb., der ihm gegenüber in Frankf. ge-
 wohnt hat u. schon lange „Tod ist“, vor 22 J. — F. 127 beendete Donnerstag
 10. Adar II. 326 (1566) Pinchas b. Isak Nördlingen (נורלינגן).

395. Zusammenges. 319 f., verschied., deutlich, deutsch-rabb. ¹ xv.?
^{2,3} xvi. J.; aus d. Reichsarchiv. Cf. Perles, Mtsschr. 1876 S. 369.

¹ פירוש (nach den Buchst.), anf. פירוש (גירסא) Text, ס' חמונה
 (cf. N. 119), Ende אחד וסוף; Ed. ist mir unzugänglich.
 — f. 178b Gebet אשר החזיק צדיק אלהים, auf die Sefirot
 bezüglich; 179b אלה אל ארון המנחה.

² 180 Schemtob ibn Gaon פירוש לקושות, Supercomm. zu Nach-
 manides über den Pentat. bis Anf. Exodus. — f. 201/2 theolog. Fragm.

³ 204 שער חלק יסוד דת [Mose de Leon, s. zu N. 341²⁰].

F. 199 geschr. v. Elieser b. Jakob für Moses b. Josef Isak, gen.
 (Aue) משה בן יוסף (1589); f. 203: Sonnt. 7. Tammus
 400 (1640) gab Jakob מלך das ms. dem Menachem, Vater des Schreibers
 (Samuel). — Bes. f. 2b Isak b. Moses aus d. Stadt אשכנז; f. 1 Jakob Juda b.
 Isak (und „Praag“).

396. Perg., 209 f., schöne, deutsche Quadrat, Text punktirt, xv. J.?

Pentateuch und am Rande Onkelos.

Bes. Sal. b. Jehuda aus Guastalla (גואסטאלא): ms. geerbt vom Sohne Moses
 und verkauft für 120 Lire (לירי) an den Schwager Mose Luzzatto, dessen
 Sohn Abraham es erbte bei der Teilung mit dem Bruder Meschullam, Tebet
 376 (beg. 20. Dec. 1615).

[397—399 offen gelassen.]

Klein Format (Octavo).

400. 460 f., deutsch, xv.—xvi. J.

¹ Stücke aus Targum Onkelos zum Pentat., punktirt (bis f. 16), dann Bibelyerse und latein. Notizen über die Bibel.

² 17 Pentateuch, am Rande ist Onkelos angefangen; f. 169b Nachschrift des Eljakim b. [Ascher, wohl aus Cod. Upsala; s. HB. 12, 133]. 170b Segensprüche über die Haftara, und unvollst. copirte Verkaufsvermerke vom J. 1425 und 1414; s. HB. I. c.

³ 172—275 erste Propheten, 300—8 Esther, 308—10 Hohelied, 310b—316 Kohelet, 331—362 Jesaja, 363b—365 Threni, 367—91 Jeremia, 394—421 Ezechiel.

⁴ 459 in latein., kaum leserlicher Minuskel: „Paulus Ricius 59 . . . isagogarum in cabala in fine posuit sic“, 65 Sätze (Isag. Ed. 1510 bei W. ⁴ p. 950, cf. Pico della Mirandola bei W. ³ p. 915). F. 460b „Alphabetum, seu potius Syllabarium literarum Chaldaeorum, potius Indianorum abbassinorum(so)“, nämlich aethiopisch.

Der Cod. hing wohl ursprünglich mit N. 401 zusammen; f. 1 b (so) דש מהלס
הב. אך יומין בישנשטיין קאזעט לו עווינטן צענט א" ק'ת (so) י"ז לוס רביעי זכז

משה אויבנאך עוצ' רצ' עשה לי וכל הקהלה צריגשפורג י"י יתן [יגן?] עליהם von derselben Hand
 זעט איין משומד אין אמנה העול' (so) אלז ויל לידן אלז צ"י יחוד' מן ועוד קיין משומד איס עולם
 39. Apl. (so) 1518, auch sonst allerlei. — Die Bibel-
 texte sind von derselben unbeholfenen Quadrat, wie in N. 401² ff. Beide
 haben die Inschrift: Residentiae Soc.^{tis} Jesu Eberspergae 1596. 170 b mit
 grösserer punktirter Schrift: לכן החמתי שמי עליו נאם אשר בן
 לעולם יתחם אדם שמו . . . שמוען ירחנן (so) נא

401. 321 f., zusammenges., ² und ⁴ von der Hand von N. 400, und ⁸ ff. dem Span. ähnlich.

¹ Psalmen (punkt. unbeholfene Quadrat) mit Masora. Zwischen den Zeilen von dreierlei Hand, rot und schwarz, lateinische oder deutsche, mehr oder minder vollständige Uebersetzung; die blasse Minuskel durch den ganzen Codex ist nur mit der Lupe leserlich.

aber voll Abbreviaturen, meist deutsch. — 113b ein deutscher Psalm in Noten gesetzt.

² 114 Josua, 124 Jesaia, 145 Jeremia unvollst., 159 Job; zuletzt 1506 נשנה לפני יום מנחם.

³ 170 Sprüche (rabb., teils punktirt), für die Lücken ist Raum gelassen.

⁴ 183 זמ סדר של פסח, end. mit נאח כי לו נאח, am Rande notirt die Minuskel: לך ולך. — Dazwischen (wahrsch. aus dem Rande des Prototyps) verschiedene קליחות, zuletzt Tischgebet und זמירות des Sabbats und Sabbatausgangs. — 194 latein. Index der talmud. Tractate.

⁵ 195 [מנהגים] Rituale oder Agenda, nach den Monaten geordnet, anf. (so) כשחל ר"ח ניסן נשנה עסקי' ג' ספרי תורה, end. 197b וצמחגן חומר למנחם ציוס המילה וכן 198b. אלהיכם דר"ח יזריח שמשו קליק המנהגים וסדר, וסא לך סדר קליחות מכל השנה 199 — מנהגי הסליחות מכל השנה סקידר האשל הגדול מה"ר זלמון וינט ז"ל וכן נוהגין בקהלת יענטא und יענט, יענט (so) וצמחגן טריר גם ככל לומדריאח, Ed. 1568, i, 37b (Zunz); anderswo heisst Salman יענט, פסקים bei Isserlein מה"ר טרוי, cf. ms. F. 48, cf. טרוי in N. 60; CB. Index geogr. n. 297 und Add.; HB. 3, 25; ist Trevigi, Treviso); in ליקוטים des Schalom, Ende des מהרי"ל liest man סקורין כלל צין טערוי וקוניצלן.

⁶ 200b כאן החלתי וסיימתי וכתנתי הלוח זאת, Kalender für a. 232 (1473/4) und wahrscheinlich 233 (abgeschnitten).

⁷ 201b Verschiedenes in hebr. und latein. Sprache und Schrift, zum Teil neben- und zwischeneinander geschrieben, meist Grammatishes und Lexicographisches, grossenteils Adversarien des Jo. Boeschenstein, aus verschiedenen Quellen, teils falsch copirt und excerptirt, darunter:

a) Jüdisches Rituale nach den Monaten, latein., nicht eine Bearbeitung von ⁵.

b) 206b Grabschriften: הנהרג הר' (so) ע"ך לראש אפי' ז"ל הי"ד בן הר"ר שמשון ז"ל המעשה הרע נעשה ציוס ה' י"ז כסליו רס"ז לפ"ק חננ"ה. על זאת מספד ק (so) וילילה והוסר שמה [שמה?] וגילה צהערות שלש הסיוות (?) צפתאום וצלה שפל עליהם גל אצנים גדולה ו' ליפרה צתר (so) משה הרצני המחוללה (so) והרצני (so) צילה צת מהר"ר צרוך ז"ל ואך [ואך?] מרים צת ר' יעקב יום ג' ד' פשרי רס"ו היתה המעלה חנפל (so).

c) 207—8, zuletzt פסוקים (so) סצועים, 70 Verse aus den Psalmen mit lateinischer Umschreibung und teilweise Uebersetzung, zuletzt 1519; — f. 210 Psalm 1, in musik. Noten gesetzt.

d) 210b—211 ממדינת (so) יחזק בומל, זה ספר הרקדוק חצרו יעקב צר יחזק בומל (so), anf. המנחם ואתחיל, אהינקה, dafür Rand אספנייה (l. אלינקה? CB. 2553),

כמו שהחל בעל הערצני. דע יעזרך האלהים שכל לשון יחלק לשלשה חלקים, שם פועל ונלה, וזלשון ערצני אל קאסם (so) אל כללם תלחתם אסם ונער (so) וחרק. — Der unbekannte Verf. citirt „Jehuda b. David im Buche „חיוג“ (cf. CB. 1301), ibn Esra im Pentateuchcommentar. Ob das Werk aus dem Arabischen übersetzt, oder ihm eine Grammatik des Arabischen zu Grunde gelegt worden, ist schwer zu bestimmen, da in beiden Fällen die durchweg herangezogene arabische Terminologie erklärlich ist (HB. 20, 109). Das Fragm. geht nur bis zur 1. Conjugation. HUb. 915.

e) 212 b זלל כ"ץ זלל ב 212 e, ein angefangenes Glossar, darunter (und . . . 1519.) חזק ונחזק הסופר לא יזק עד היום (!)

f) 213 Ein Brief an einen Freund Salomo über die Schlacht zwischen dem Kaiser und den Schweizern bei Engadin (ענגידין) 1499, datirt יום ד' לפרט קטן (!) י"ח ימים לחודש סיון שנת רנ"ט, darunter 1511, סירעיל.

g) 213 b Fragm. eines Actenstücks, worin קיינלל זעלרנא und der (Friaul?) Heinrich erwähnt ist, unterschrieben David b. Abraham, Mittwoch 4. Kislew 5232 (Ende 1471).

h) 213 b, 214, 218, 219, deutsche Briefe eines Josef b. Josef an seine Muhme Jentel (aus ital. *Gentile*), in welchen eine Menge Personen genannt sind, u. A. Abraham Minz (218 b). Der Schreiber befand sich bei seiner Familie im Venetianischen (zuerst ist קרעם genannt), rühmt die Ordnung und Sauberkeit der „Welschen“ und die Stellung der Juden: הוט עס דוק איין יוד אז גויט היין אז איין גוי (218). — F. 210 Jo. B. (סופר הכתובים) schreibt an Jemand, dass er eine Stunde „hie (היח) gewesen und einen Brief geschickt bei eines gnädigen Herrn Kamrad“, er wollte gerne die Bücher sehen, „als ein עשרים ווארע oder ander Ding“. Darunter Sprichwörter mit Datum 1506. — F. 213 b scheint ein Brief des Sigmund, Arzt (ארצעט) von Ulm, getauft in München, wohnhaft zu זורג, begonnen. Johanan [Böschenstein] entschuldigt sich bei Jemand, dass er demselben nicht den Almanach auf 1 oder 2 Jahre, sondern nur auf 2 Monate, schicke.

i) 216—7 b geographische und astrolog. Bemerkungen mit mehreren Kreisen.

k) 224, 225 Joh. Böschenstein, קייזערליך מאיסטעט קאפעלאן, „will jeden in 7 Tagen lehren Hebräisch-teutsch schreiben und lesen“ u. s. w. (Maria Magd. 1518). — Vater unser u. s. w. hebr. — Böschenstein bittet einen ihm persönlich noch Unbekannten, den er bald zu sprechen hofft (אע"פ איין יודע לה"ק כי אני עס הארץ . . .), und der viele hebr. Bücher besitzen soll, er möchte ihm ein Verzeichnis (מגלת המזכרת) schicken; seine Adresse ist in München bei dem

Augustiner Kloster über dem שופטל צאד, im Elend genannt, in der Bürstenbinderin Haus oder zum גומפיפגער zu dem Oberrichter. Nach einem zweiten Anfang, wohl an denselben, hat Jo. gehört, dass derselbe Hebräisch lernen will. Hinter f. 227 sind die hebr. Accente in musikalische Noten gesetzt. — Ueber Böschenstein s. mein Handb. s. v.; Perles, Beitr. S. 27, 212; S. 31 sind die hebr. Stücke mitgeteilt.

l) 228 b – 244 Mose Kimchi מרהלך, punktirt in 2 Columnen, daneben in 2 Col. deutsche Uebersetzung (von Boeschenstein, dessen Namen unter dem Hebr. in Cod. lat. 11602 f. 135 b, Perles) bis שאר הצנינים. Datum „Apollinaris 1501“ (dann ein Sprichwort und 1509). B. gab das Buch 1520 heraus (CB. 1841); f. 244 b: „Augustae ex officina Erhardi oeglin . . . 1514“, gehörte vielleicht zu einer abgeschnittenen Stelle, vielleicht zum Titel von B.'s Elementale?

m) 248 – 61 Conjugationslehre (punktirt), wohl von Boeschenstein selbst, anf. (so) ועתה אחזיל לכתוב כך כל דיוני דברים שידברו בהם מן הא (so) ועתה אחזיל לכתוב כך כל דיוני דברים שידברו בהם מן הא, end. גזרה ראשונה שהיא שלמים. שעיט שהוא חרומו של קלע של חלק, end. הצנינים של גזרה ראשונה שהיא שלמים. F. 261 die Formeln ⁷זה כפרתי⁷, 1519.

n) 262 – 67 b שער העתקי וספר הזכרון. שער נעשר חנועות. שער הנחת האחת נקצה והכחו זכר ודוק. end. גדולות וס' קטנות. s. N. 53¹¹; in Ed. Bacher 1888 übergangen.

^{7b} 269 Maimonides, acht Kapitel, Anf. und Mitte def.; s. N. 128. Zuletzt (Minuskel): 1498. ⁸ 285 בקשה לחכם המזכר (cf. ¹¹), Mem-Gebet des Jedaia, unvollendet; s. N. 328². ⁹ 287 הפתיחה אשר חזר אותה ר' יהודה בר שלמה החרזי ז"ל לנאמר עניני מורה הנבוכים. Auf das Gedicht folgt Vorw., wie in Schlossberg's Ausg. S. viij, dann das Glossar und der Index, jedoch nur über Bd. i und ij, wovon bei Schlossberg S. vi nur der Anf.; jedoch stimmt die Ed. nicht mit den HSS. überein (CL. 272, cf. Narboni zu i, 59); unsere ist nicht correct. Die Bemerkung S. Tibbon's über ילד K. 7 kann wohl auch auf die gekürzte Ausg. bezogen werden; in dem Zusatz weichen die HSS. ab. Eine künftige Ausg. des More sollte den ursprünglichen Text Charisi's wiederherstellen; HUb. 429 (wo 410 Druckf.).

¹⁰ 300 Anf. von בחינת עולם des Jedaia; s. N. 328.

¹¹ 301 Anf. אשר המעשר רוח חן bis Anf. K. 9; s. N. 210⁴.

F. 111 (so) שניאור (?) סמכיה ד'שה (!) סמכיה ד'שה; darunter (deutsche Cursiv)

יעקב הלוי מענגלס סליק ניקוד [יהנן בר שמעון מנרסינג, also ist wohl Jakob ha-Levi aus Mainz der Punktator (die halbe Klammer ein Zeichen der Ergänzung) und Bes., Johann b. Simeon aus Greping, identisch mit שמעון בר ידא (so) זל"ס und שמעון בר ידא זל"ס (f. 1 unter זל"ס המוש"ס) und mit Johannes Grebingen, Probst zu Ebersberg (von welchem das Jesuitenkloster den Band erbte?), an welchen die Ueberschrift eines Briefes (213 b, cf. auch 224), wahrscheinlich von Johann Boeschenstein, der den

grössten Teil des bunt aussehenden Bandes zwischen 1506—1519 compilirt haben dürfte, wie er in N. 400 sich als Käufer der Psalmen nennt.— Ränder vom Buchbinder beschädigt.

402 (Lil. 404). Perg., 209 f., sehr deutlich, ital., zuletzt *חזק ונחמך הקוטר* לא יק לא הים ולא לעולם צריך רחמנא דסעיין ב'ה'ד'ן, trefflich erhalten, aber incorrect.

3 Zusammenhängende ethisch-philosophische Schriften von Schemtob Palquera (oder Falaquera?):

¹ אלהים הדריכני צורך חמה להצין משל ומליה דברי חכמים וסידותם אגרת הויכוח
HUB. 37. צניאור הסכמה אשר בין הסורה והחכמה

² 18b ¹השירה הראשונה בחלקי הפילוסופיא והיא השירה הנקראת הפילוסופיא (הפילוסופית 1. B), זכרתי זה כללי זה הספר הנקרא ראשית חכמה, also Ueberschrift des 1. Gedichts, worin der Inhalt des Buches angegeben ist, beginnend mit einem Doppelreit als Motto: אל מעלת ²נפש אשר חכמה אם לעלות יש נפשך חכמה | אם מפרי צין לאכול תחאז הנה חלה לאל עליון צלי קץ; das Gedicht selbst besteht aus 61 Doppelreit (122 Zeilen in A), deren erstes und letztes: חלה וגדול לאין חלה וחקר [חקר B] גדולתו | ויראה צאורך אור וישנע תמונתך אלהים הדריכני צורך חמה. ראשית חכמה, dann חכמה אשר לחזות צנעון שאלו יראה יי שכל טוב לכל עושיהם חלה עומדת לעד חלה לאל טורח עלילות ועלת העלילות (so) החוקן לאדם המושכלות. . . אחר שם טוב צן פלקירא החללות לפי הדעת [הדעות A] החמונית ולפי מה שיחשנו צכח [כח B]. Ueber die Einteilung des Buches s. Alf. 176. Ende des i. Teils f. 33b (B 526) חכמה על אגרת; ארסטו שכתב חמה על דרך המליה לצעל החכמה ואלו הן עניני דבריו; auch in f. 21, ist das Compendium des Ali ibn Ridhwan (s. zu Baldi p. 46), die vielfach corruptirte Ausg. aus unseren beiden HSS. zu berichtigen.³ Ueberhaupt ist unser Werk in seinem wesentlichen Inhalt identisch mit dem, in etwas späterem Alter⁴ verfassten, was Munk (Mel. 495) entgangen ist, der eine latein. Uebersetzung unseres Schriftchens vor sich hatte (ms. P. 6691 A). Das Interessanteste darin, die zusammenhängende Darstellung der Philosophie Plato's, ist im Anhang zu Alf. edirt und übersetzt. Der Verf. flicht hier, wie in den übrigen Schriften, Bibel- und Talmudstellen und verschiedene Sentenzen ein, wie er im Vorw. ausdrücklich bemerkt, dass er nichts Neues zu geben beabsichtige. Er gehört

¹) So beginnt Cod. 45, den ich mit B bezeichne.

²) So in B; A hatte מעל (wie V. 339, s. CB. 2544), aber Jemand hat ³ hinzugesetzt, so dass es מעלת hiesse.

³) Am Ende heisst es hier (35b, B 527) אלה הם דברי האגרת והם דברים נמלים וענינים ארוכים נמלים קלרים ונרץ מנקש החכמה להגיל נשאו זה כי צה (! צחר B) ומה שזכרתי למעלה ומה שאזכור בספר המעלות די

⁴) 1263 lies Alf. 176 für 1236, auch HB. 14, 18.

zu den Verteidigern der Philosophie, welche in der letzteren eine uralte esoterische Tradition annahmen (HB. 14, 44); auch hier ij, 1 f. 93 b (B 556 b) heisst es, dass sie von Chaldäa über Aegypten zu den Griechen, dann zu den „Uebersetzern“ (זעלי הספרים) und Arabern gekommen sein soll. Der Schluss ist verbunden mit einer Hinweisung auf das nachfolgende: ויהיה שני לזה הספר. ומהלך יתעלה אשאל. העור והכח אשר אין עוז בלחם יתעלה ויתנך שמו אמן. נשאל ספר ראשית חכמה, שזה (119 b). N. 45 f. 569 b geht die Schlussbemerkung nur bis זכרונם לך הספרים המוזכרים נחם, worauf dort noch die Worte קדריס und das Epigr. des Schreibers folgen, die hier zu Anfang stehen; hingegen fehlt die erwähnte Hinweisung (ונשאר שאתחיל בספר) (המעלות . . .).

³ 120 f. ספר המעלות נני אדם. Ein Abdruck aus 2 mss. begann in הלצנן 4, 7. Die Ausg. Berlin 1894 habe ich noch nicht näher prüfen können. Die Einleitung des Herausg. L. Venetianer bedarf vielfacher Berichtigung.

403. 109 f., deutsche, sehr deutliche Cursiv, xvi. J., wohl erhalten; das Gegenteil behauptet Lil., um seine Unwissenheit zu verhüllen.

Noten zu Bechai's Pentateuchcommentar ohne Vorw. des Naftali Treves (beginnend בפחלי אלדים), als ביאורים ed. zuerst Hedderheim 1546 (זיכורי נחיי) nennt es Jakob b. Samuel, Litbl. 6, 156; Josipa Castel ist öfter angeführt, in der HS. יחפא und יחף; cf. Zz., z. G. 166). Stimmt mit wenigen Ausnahmen, z. B. שמיני n. 8 hier: ויש נחם כלים לזכר ונקמה . . . וקשה להגאון מהר"ר ישראל לנחיי נפקא מיניה; bei Levi (נשפטים n. 11) steht nicht ז"ל; hier und נחם n. 9, richtig מלכו gedruckt.

404, 405 (Lil. 402, 407). Queroctav, xv. J., Autogr., vielfach corrigirt und ergänzt.

Josef (Joslein) b. Mose (1463–75) לקט יושר (bei Benjacob n. 488!), Collectaneen aus der Schule des Isserlein (gest. 1460, s. i, 43), nach Inhalt und Formlosigkeit interessant für die Cultur- und Unculturgeschichte der deutschen Talmud-Hochschüler im xv. J., Unicum. Einzelne Mittheilungen in Berliner's „R. Israel Isserlein“ (Monatsschrift 18, 130–323, hier „B.“),¹⁾ mit Benutzung meiner Excerpte, daher die verwechselte Bezeichnung der Teile (S. 132) nicht durchgeführt und jedesmal zu controlliren ist.

Teil i N. 405 f. 1: Akrostichon יכוננוי ויכוננוי und ein jämmerlich stylisirtes Vorw. (von mir ed. in סכנול 1875 S. 309), wo-

¹⁾ Die Tochter (S. 177) hiess מנחם (ij, 84b), der Schwiegersohn מנחם. S. 228 Z. 3, nach ij, 11b, fehlt noch אנהם.

benutzt in הקנה in fol., f. 35¹ unten, 41, 42; cf. auch Landauer, Litbl. 6, 417, 474, wogegen f. 67 והם החכמים האמתיים המקובלים וההנזיאים. — Für Lilienthal's „Abr. b. Jehuda“ ist die Quelle W. ¹ 81; s. Mag. 3, 97 A. 9.

² 99 Pseudo-Chammai (cf. N. 24⁶): ספר העיון לר' חמאי ז"ל גאון ראש המדברים על ענין הספירות הפנימיות וגלה זו עיקר כל מליצות כבוד הנסתר . . . ונחר ר' חמאי כל אלו העניינים על דרך מעשה מרכזה ופירש נבואת יחזקאל ע"ה ואחר דבר זה; fast wörtlich wie Ed. 1798, wo die Fortsetzung als שרי שמים; sonst stimmt die HS. mit der Leydener (CL. 100) und Jellinek's (bei Pinsker ליקוטי ij, 193); HB. 4, 47; 7, 69; Worterklärung ms. Alm. 183¹⁰; V. 290⁶: אהל פרישה. Das ganze ist vielleicht nur eine Einleitung. Beachtenswert sind folgende Citate: 96 b והיה מיוחד בשמחה מלאכים היושבי ראשונה במלכות שמים עליונים ואלו הן אורפניאל . . . זואל, ועליהם נאמר שרפים . . . והוא לשון מחנות שומקצות פנים ואחר והם נקראים נשמות כדחקן (!) נספרי¹ עלם לבנת הספיר הצ"ה הוא נשמה ואיכא דאמרי שטיח נחשבונו והו' שכתוב בספר מעיין החכמה טוב ומטיב . . . 97; לנשר ואחר דבר זה; etwa aus Recanati (Comm. Gebete f. 31 Ed. Basel, Comm. Pentat. 48⁴, Ed. 1545 = 33c bei Zunz, G. V. 407, bei Jellinek, Auswahl S. 12; ציה"ט p. xvij unter n. 2 als Schriftchen über 613 Gebote in Versen).² 97 b (so) והוא רפאל רופא דאמת (so) 97 b (so) ע"כ נקרא יסוד הארץ כי הוא ממונה על העפר האצוק ונחתה כסא הכבוד והו' נקרא חומר כמו שאמר רבי' הא"י ועלה במחשבה צריחת החומר הקדמון . . . וכן פירשו חכמי דחקן (!) אמר הצ"ה לנשמה משה השמר מפניו שכבר שמתי משרת (97b) לפתח האהל . . . ושמוע בקולו ללמוד ממנו זכות ואל חמר זו דרך הכוונה . . . והו' שאמר חכמי המחקר כי בחכמתם היו עשיית דעתם בכל מסכתא ומסכתא לנשר חומר כמו שאמר רבי' הא"י ומסכתא חורה ומעמי חורה s. Recanati (bei Jell., Ausw. S. 9 A. 2, Zz., S. P. 150). Hingegen finde ich nicht das angebliche Citat beim Verf. des העשיריה (?) bei Botarel 27a, welches, nebst סוד יהוה und עיון, im Index des ילירה ס' auf die beiden, dem Bechai beigelegten (jedoch l. אמונה, CB. 1784) folgt und daher bei Sabb. und W. ¹ p. 235 unter Bechai angeführt wird; allein die

¹) Ein kabbal. ספרי, לבנת הספיר, verf. 1324—5 (Benjacob 256 n. 59 = 60; Cod. Alm. 111; Valperga Calusius 194 [B. Peyron p. 218]: in Saragossa; bei Ginzburg, s. Jesch. 6, 100; Excerpt zu ס' נח in Oppenh. Add. Qu. 4 [Nb. 1565] f. 13), angeblich von David b. Jehuda הספיר (CB. 2415, cf. Magazin 1, 111 und zu מלאות המזלות HS. Luzz. 84, cf. כ"ס 7, 79; zu אור זרוע cf. CL. 359). Anführungen bei Sacut (f. 45 Krakau, 49 London); Sal. Alkabiz מנה פלי f. 105 b ויהי לשמחה הימים; Chajjim Obadja, מקור חיים N. 46 f. 193b; Note des י"ג (Is. Gerson?) zu Sohar Hohel. Ende; Jeh. Moscato נפוחות f. 2b aus ס' נח über Musik; Jak. Zemach (bei W. ³ 1318 n. 282, cf. ² 1194: HS. Oppenh., die schwerlich existirt); cf. Asulai ij S. 36 n. 14; Is. Vega bei Ghironi 220 n. 4.

²) cf. CL. 102. — Bei Recanati zum Pentat. unmittelbar vorher ein Citat aus dem Gebet des Nechunja (N. 112³⁶).

Worte *הקבלה* scheinen Confusion; vielleicht sollte das Schlagwort für alle 3 sein; *סוד יסוד* scheint ein Citat des *עון* bei Bot. 33⁴.

³ 99 פירש הפטרת יחזקאל וסוד סוד עליון נתן ליחידים המקובלים וסוד סוד 99³. חננאל צה הפסוק ע"ז אחיות; HB. 8, 94, cf. Jesch. 6, 96; f. 99b ist nicht den Talmudisten beigelegt; in HS. Schönbl. 8 (1869) wird es gar nicht erwähnt; f. 121 zu Vers 26 nur (so) הנקרא הנקרא (so) הנקרא. Das Uebrige (f. 21b der in HB. beschriebenen HS.) scheint zu fehlen; f. 114b סוד החשמל וסודו וסודו, also zu Vers 27. P. 824² (mit verschiedenen Schlussworten) dem Jakob b. Samuel, älterem Zeitgenossen des Ascher b. David (s. zu N. 92), beigelegt; anon. Fragm. P. 802³ (fehlt im Index unter Jacob); abweichend P. 860, auch anon. Fl. ij, 40² (Bisc. p. 300) vom J. 1327 in Lerida; Bodl. Opp. 1172 Qu., Uri 378², Mich. 192 (Nb. 1551², 1655², 1945⁴); zu Netter 38 habe ich seiner Zeit ausser *עון* (das allein jetzt Bodl. 606, Nb. 1580) auch hier ³⁻⁵ u. Anderes notirt (HB. 18, 19, oben N. 215⁵), was vielleicht abgetrennt worden. — Ueber eine verwandte Schrift v. Josef Gikatilia s. CB. 1465 u. Add.

⁴ 121 Fragm. (über 10 Sefirot?), anf. העשרה הנקראת חפארת. עשרה צריח וכסא הכבוד וסכמה אחרונה ועשרת מלכות ואות צריח ושבע ושבעית הוא וכל העולם חלוי בהם כשרשרות החלויות. כח נאלל צראשונה נכח האור הקדמון ועל זה אמר בספר (so) מלכים אחזים 121b. צשני עמודי צית המקדש וצעמודי אור, ועוד אמרו שם מלכות ועשרים הם ראש מילולו, klingt an das Gebet des Nechunja.

⁵ 124b—125b Fragm., anf. קונה לב ארבע נפש שומר תבונה למלא טוב. צל"צ נתיבות חקק י"ה. . . צל"צ פלאות חכמה נתיבות החכמה הנה פלאות מוכסין שלא האלפין אשר בפסוק אהיה אש"ר. Ende: אהיה כנגד אחרות שלשה נתיבות הראשונות שהם שלשה אוריים נדלים פנימיים. תחליט.

⁶ 127 ספר חיי עולם, s. N. 40¹⁶.

409. 120 f., grosse (68 ff. etwas kleinere) Quadrat, xv.—xvi. J., mit Punkten, Accenten und Masora, wenige Wörter (zum Teil halbe) in der Zeile, wie in der HS. Reggio.

F. 5 *שלמה מולכו* etc., so auch latein., ist aber *האור*, ein prophetisches Buch oder Evangelium (Litbl. 6, 489) des Abr. Abulafia, beendet 1287/8; cf. N. 285. Anf. f. 71 *אח פי יהוה קדשתי וזהו (צמקום מלא) . . אשבע צשנת שבע למלכות משיאח (יחר א') אדוני (מלא) המהפך צשמי גצהם לקס (גרדליא) נן שכלדליא לקראני יחני (צמקום אדני) צשמי המחדש (26b—31) וסוד ילטי* Der Gottesnamen wird umgestellt (. . פלס 46—61); f. 66 scheinen die Worte *יהוה* אל שדי יהוה אלהי השמים Schluss einer Abteilung; f. 68 beginnt wieder

שנע לעקח בני יעקב וישלח מנשר לעמו (מו) וזכריהו שמו (מו) הן העם הנך אשר כל גוי שספרו וכל עם צדו הן היום 'הזה יום נשורה לו' הוא וזכריהו המנשר רכב על מנחה חדש הראוי אלהי צסם מחדש על 105. Dann 105 worin eine alphabetische Anrede eines Heerführers mit einem Zeichen (אות) an der Stirne; zuletzt 119b כה רואיאל כה אור לך יהוה אלהי ישראל כתוב את אשר ראית בספר וקראת שמו ספר האות והיה לאחר יהוה עומם צסונם אליו צסנת המנחה צצ. Ende לכל רואהו . . . שלם. In der ersten Stelle, aus HS. Reggio 55⁷, deren Copie zur Herausgabe bei Jellinek, Auswahl S. 18 Z. 3 (hier f. 78), lies: זכרי

הנה, Z. 4 vor ⁰⁰⁰ל. צספר, nach ⁰⁰⁰צקדו folgt שם אלהי, dann das Uebrige, und wie bei Jell., Phil. und Kabb. S. ix, zuletzt ⁰⁰⁰ע"ד חכמה ⁰⁰⁰1) פלאות

אותיות המורה מנחם צאר זכריה שם המנחם ופרש שם המפורש ויחד שם המיוחד. Bei Jell. Z. 14 (hier 82b) nach האלהים lies ⁰⁰⁰באלות, für ⁰⁰⁰ל. הנציח, Z. 8 v. u. hier f. 85 קומטינא צלי קומטינא; s. Gh. 79 E (und noch V. 245⁷); l. Z. ומנצי ומנצי. F. 113 nennt sich der Pseudoprophet ⁰⁰⁰בְּרִכְיָהוּ בֶן שְׁלֹוִיָּאל (s. N. 285²); nach f. 70 wurde er 10 Jahre verhindert, als מנשר (Evangelist) zu erscheinen. Er verheisst den Untergang der Diener des Kreuzes עזרי שתי ועד

עד אשר (31) גיד קטן חקק שנת זרע שתי ועד גג שטן ⁰⁰⁰גג (20); cf. נהפכו צו לשונות שמים אשר צאו לשמש הלשון היהודית והן יונית ולעזית לקשור

כחם ונעה ונעלה צסתי ועד כי כחם על שתי ועד ⁰⁰⁰היה חלוי מנחם וקשור . . . (40); verschiedene Anspielungen, auf Aragon (?צסען), Rom (16, 16b), 3 Könige des Ostens, Südens und Nordens (116 ff.), beziehen sich offenbar auf die Zeitgeschichte.

„Amplissimae reipub. Augustanae bibliothecae dono misit Ratisbonâ Elias Ehinger Aug. quondam Bibliothecarius mdccxxxvij.“

¹) In ⁰⁰⁰ל. liegt wohl eine Beziehung zum Buche האות, welches demnach schon 1284 begonnen wäre. Jellinek bezieht die Wiederholung der prophet. Bücher und Ergänzung des halben Buches auf den Commentar a. 1285 (genauer Ende 1284; Land. 417, 3, hat 5045 ohne Beleg); s. jedoch oben S. 143, 144 vij, wo sich 1280—2 ergab. — Das Schlussdatum 1288 ist durch die Angabe, dass der Verf. 10 Jahre verhindert war u. s. w., nicht gesichert, da sie sich auf die Zeit von 1271 bis 1279 beziehen könnte; ist etwa die Ergänzung des B. ספרה gemeint, welche Land. (489 Z. 11, cf. 491, 384, 417, 419) fälschlich auf das B. Sohar bezieht? Jedenfalls ist bei Jell. S. viij n. 7 der Titel פלאות חכמה zu streichen, wahrscheinlich beruhend auf Landauer's längst beseitigter Confusion mit Abraham b. Nissim (Jew. Lit. 308 n. 47, cf. n. 37; CB. 2274, 2648 über die Pseudomessiasse; Plagiat bei Grätz vij, 500); cf. zu N. 10² u. פליאות חכמה (so) פליאות חכמה של שם הוא סקראם (י"ד) bei Gikatilia, סערי חכמה 37b Mantua, 35 Riva.

Pentateuch mit Rand-Masora; f. 248 Megillot, an Rändern des Pentat. die gewöhnlichen Haftarat, an denen der Megillot die übrigen.

414. 42, 10 und 37 f., wovon 22 ff. wahrscheinlich anstatt der herausgeschnittenen letzten (weissen?) Blätter hineinzubeften bestimmt. Vorn: „Par *Adry* professeur d'Hébreux“, vielleicht von der Hand, welche einiges Andere französisch notirte. — Quatrem. 35.

¹ „Histoire de Joseph traduite littéralement sur le Texte Hébreu, vis-à-vis le même Texte dont les Lettres sont représentées ainsi: [folgt die Tabelle der hebr. Lett. mit der Umschreibung des Namens] lorsque la prononciation l'exige, on ajoute les lettres auxiliaires accentuées, lá-phé-ssi etc.“ Folgt Genes. 37—50 (Vers 1, 2 mitgeteilt in der 1. Aufl.).

² Histoire de Ruth ebenso, 10 f.

³ Poetische Stücke der Bibel: Habakuk 3, Jes. 3, Psalm 3 („Elélou-ie“), 4, 19, 137, Cantique de Moyse, Hiob 38—39, Jes. 14, Num. 23, 24, Proverbes („Méssilim“) ch. 7, zuletzt (S. 19) bemerkt der Verf., dass er manchmal der Lesart der Uebersetzungen gefolgt sei.

⁴ 20 Genesis bis 7, 3, in der Mitte abbrechend.

415. 175 S. — Quatrem. 34.

„Grammatica Hebraica Petrus Baulbroche Monachus“ (Rückentitel).

Wappen mit Inschrift: „Bibliothèque de M. Thomas Langevin Escuier Sr. de Pontaumont, Conseiller du Roi“ etc.

***416.** 111 S. — Quatrem. 37.

Conjugations- und Declinationstabellen mit latein. Bemerkungen.

417. Perg., 78 f., kl. ital., xv. J.?

¹ סוד הסודות, angebl. von Aristoteles; s. N. 342².

² Avicenna, medicin. Compendium [קאטן גניר], vielleicht übersetzt von Crescas Nasi, dessen Verse in Bisl. 17. Andere Uebersetz. in N. 220²; HUb. 696.

³ 77 Meir b. Elasar (1304?) [סרע] מאמר העין über das böse Auge; end. וכן יעשו רוחניות סכוכים קלחם נקלחם כשיחפשו נמוך וחס צעין, unvollst.; auch ms. Uri 464 („Frgm.“ bei Nb. 2280/5!); Br. Mus. Add. 22093 (HB. 17, 118, cf. 6, 72; fehlt bei Margoliouth, List p. 17); Coll. Neophyt. in Rom 11.

Bes. Benjamin Schemarja Sabb. Elchanan Arje מיידי (radirt) ben Sam., oder Guglielmo Minerti figlio[di] Samuel Schmerl. Zuletzt „Salomonis Silva... Ferrara.“

418. Perg., 131 f., wie N. 417.

¹ פתרון חלומות של דניאל, Pseudo-Daniel (verbunden mit Pseudo-Hai?); HB. 6, 92, auch zu ²⁻⁴.

² 10 Medicin. Fragment, citirt זוסר זוסר.

³ 11 Gerson b. Sal., שער השמים, def.

⁴ 118 Pseudo-Aristoteles, ס' האבנים; HUb. 240.

Anhänge.

1. N. 8 Autoritäten des Zahravi iij—xiiij alphabetisch, die Stellen sind nicht vollständig angegeben.

אבו בכר, עיין ראוי — אבו בכר עמר בן אלגואר (!) 146 b. אדם אנדלוסי 28 b. אדרפוס החכם (מרקחת) 100. אהרן 7 bis, מס' אהרן לגאלינוס (!) 7 b. אחמאד בן אחמאד פעמיסרבות. אנדרומכוס, עיין פיסאגוריש. — אסחק 12, 31 b (נסחת), 49, מספר א' 87 b. בן עמרם 51 b, 52 b, 62, 63, 118 b עד 121 b (תקנו, או חברו), 146 b ועוד, אסחק בן עמרם (מספר) 8, 13, 36, 50 b, 51 b, 58 b, 59, 88, 90 b, 95, 96 b, 105, 111 b, 121, 146, 159, 162, 167, 178, 179, 180 b, אלה הששה תבונות אשר העתקתי אותם מספר עסחאק (!) בן עמרמן, הם אות באות כמו שהן כתובות אחרית (!) בספרו הידוע בחולי אלמלכוליא (וכן 52, מאלכוליא 88, צ"ל מלנכוליא, עיין מפתח לספרי Donnolo ע' 10) ודקדוקי ותיקוני למה שמצא [צ"ל שנמצא] בהם מהחסרון והתעורר עליהם מהשגגות כי הוא העיר מציאות[ם] והטיב לעשות ושבח על שמצא ולא מצאתי אל זולתו יותר חשובות מאלה ולא מי שעייין בהם כמוהו. — אסחק בן סלימאן [הוא ר"י הישראלי] 79, 90. אפלמין 140 b. ארכגאנים 40. ארסטוטילוס 132 b. ארמאניוס, עיין בולוש.

בולש 27 b, נקרא על שם ארמאניוס [Oribasius?] מס' בולש 28, מס' ארמניוס 35, זאת התבונה הקדומה הבאה אלינו מן הראשונים הנמצאת בספרי נאלינוס אשר העתיקה בעלי החבורים הנקראים אלכנשאת מס' בולש 39. בכתישוע, גבדיל [צ"ל גבריל] בן בכתישוע להרון אלרשיד וזכר בן אלגואר כי הוא בחיקו [צ"ל בחנו?] 2, עשה אותו גבריל בן בכתישוע ללהרון אלראשיר (so, בשם אבן גלגל, עיין זה). בנדק, עיין תנרוק. גאלינוס מס' הסמים 10 b,

ס' נצאיה אלרהבאן 13b, 15, 108b, 111b, 115, 126b, 144, 159, 165b (וכנראה עוד בלי שם הספר, כמו 16, ועיין 115. והוא מסודות ג'... עשאו יחני למלכים), אטריפל לגאל, מס' אלבצירה זכר כי הרכיבו לראוי [צ"ל לראהב] שהיה מרבה הצומות, זכר גאלי על שם דוננאם 29, איראג דיאסתום המלך. . וזכר גאלי כי זה המלך חלה מהמרה השחורה 43, ס' מיאמיר 187b, הנהגת הבריות 129, 151; מס' במזגים 128. אלגוזי [צ"ל אלגוזי] 130. גזאר, בן אלגוזאר, או אחמד (אחמאד) בן אלגוזאר, או אחמאד בן אחמאד, אבו בכאר עמר בן אלגוזאר (146) וגם עמר בן אלגוזאר (164/5), אחמד אבי אלכלאר [צ"ל בן אבי כאלר] נזכר פעמים אין מספר, ומביא ספריו: האסטמכא, אלבגיה (ובטעות אלכניה), ואד אלמסאפר, נצאיה אלאבראר, או אלנצאיה (ובטעות נצח, אלנצח), ובתוכו נמצא מרקחת אלכלאדור על שם שלמה בן דוד ע"ה [cf. 295⁵] ס' הצרעת. גלגל בן (ibn Djoldjol) מס' אלדויה אלמכזונה 83b, אבל ברף 84 מיחס ס' זה לבן אלגוזאר, וכמעט אני אשער שהוא אלדויה אלמכזונה המיוחס לגאלינוס. דיאסקורידאס 34 (בספרו), 176, 177, 183, 187. דיאסתום המלך נזכר מגאלינוס 43. דימאסקראטים (so) משקה 174. הרקל המלך 42b. זיאר אליאקוי 14, 111. זיאר בן כלפון 125. בן חכם (הנוצרי, מובא מס' נצאיה) 85, והוא אלמסיאח או מסיח בן חכם מן 88b והלאה (לאשה שלא תתעבר, מנוסה 153). חנין בן אסחק 17b (על שם תריאק, הסמים ההם נקראים בלי יון קא!) 52. מאמון המלך 122b. מאסויה (יחיי בן, או אבן מ', וגם יחני, פעמים רבות, בס' אלבצירה 46b, 114, 115. מוסי בן אלעור (111) אלעזיר, או אלעזיר) שחיבר אטריפל לאדון מדינת אלקירואין (so) 116b [הוא רופא יהודי ידוע]. מסיח עיין חכם. — מסלמה בן עבד אלמליך 122b. [משח בר אליה מניאושטט האשכנזי שהביא נוסחא אחרת מזהראוי 85]. סאבור (שאבור 9) הוא ס' בן סהל, ספרו נזכר פ"ר, התריאק הגדול על דרך מלאכת מארסתאן במדינת כבל 31. אלסאהר [הוא יוסף] מספרו 155b, 177. [סיראפואוני במאמר הגלאנגא, וכן נמצא בסימן 332 של ספר המיוחס לסיראפואון, ונראה שזה הוספת המעתיק?] עאקישום רומי שהיה חכם גדול 43b. עבד אלרחים בן מחמד אמיר אלמומנין (מס' אלנצאיה) 57b. פיתאגורוש (so) 35. אלראזי או אבובכר [בן מחמד בן זכריה 139] פ"ר, והביא מספריו: הסודות 16 (והוא בערבי אלמר, וצ"ל אלסר) 135a, b, אקראבדין 112, אלחצבה ואלגדר ודומיהם 160, רפואת המלכים הנק' אלטב אלמלוכי 86, ועוד עד 96, ספר במשגל 143, אלמנצורי 96, 97, 144b. רופש 43. שלמה בן דוד, עיין גזאר (נצאיה). תנרוק [צ"ל תיאדוק] הרופא 16b, חברו בנדק. . לעבד אלמליך בן מרואן.

zahlen nach ms. Warner; M. bedeutet ms. München, * bezeichnet Namen, die ich erst aus letzterem notirt habe.

אבנר¹⁾ נח 14b, לך לך 25b M, וישב 24b, וארא 29 M, בא 37, 45 M, בשלח 45b (בשם הירחי, ועוד אמר נ"ר בשם הר"ר שם טוב ז"ל), 57b (אמרתי לפני ה' אבנר), יתרו M, משפטים בתחלתה, תצוה 78b M, ויקרא 80b, 91b M, אחרי 88b וכו', בהר, בחקותי, נשא, חקת, בלק, ואתחנן 137 M, עקב 126, ראה, תצא, 150b. אברהם בר דוד שמות 32 (בפי' ברכות), בא 37b. * אהרן הלוי ז"ל שופטים. אושעיא מפדואה 159b. אליה הבבלי וישלח 158b. אליעזר (sic) מגרמיוזא בשלח 41. * ארסטו אחרי. אשר בן דוד בן הרב ראה 133, קונטרס אחרון בראשית 16 M. ברוך תוגרמי חיי שרה 31b M (וראיתי בשם ה' תוגרמי (!) ז"ל שרמו הסוד), במדבר 106b (מקבלת), הברכה 145b. (ה) גאון וישלח 158b. דוד הכהן נשא 108b, ויקרא 78b (מרדכי), הברכה 145b, קורא 152. האי נח 16b, 159. (ה) חכם כ"י 17 דף 7. חמאי נח 15b טורדוס הלוי (אוצר הכבוד) בשלח 42, נשא 108b, עקב 126b. יהודה הדרשן ז"ל אשכנזי בשלח 44, קורא 158 (? שמעתי מפי דרשן אשכנזי) יתרו 65b M. יהודה החסיד אשכנזי קורא 159b. יהונתן נ"ר האוינו 143 (שמעתי מפי). יהושע תלמיד הרשב"א כי תשא 68, מורי ה' יום טוב נ"ר ויחי 28 [= אלאשבילי לך לך M]. [יוסף גקטליה] (שערי אורה) תרומה 62b, הברכה 145b. יוסף בר שמואל קטלוניא בראשית 4b (= 153), 13. * יעקב החסיד תלמיד ר' נהוראי איש ירושלים ויקרא. * יעקב הנזיר בשלח 39b. יעקב קרישפ 146. * יעקב משנוביא וירא 29b. יעקב בן ששת 160. יצחק בן הרב (הראב"ד) סני נהור, בר ראב"ד, בן אברהם בר דוד, בשלח 39b 42a, (בפי' יצירה), אחרי 88b, עקב 126, ראה 134, הברכה 144b. יצחק בן טורדוס בראשית 12b, שמות, בשלח 49 M, כי תשא 68 (ריב"ט נ"ר), כ"י 17 דף 12b (בפי' המחזור), ויחי 31b, 33 (בפי' הסליחות), יתרו 51b, תרומה 61b, 62. מורי ה' יצחק בר יוסף (הוא ר"י דפירא) בשלח 38b. יצחק כהן (אחיו של הרב ר' יעקב משנוביא) וישב 28b. * מאיר נרבוני, שופטים. מנחם אשכנזי ז"ל נח 14b. מרדכי עיין דוד הכהן. מרדכי אשכנזי כ"י 17 דף 6b. משה בן מ' (יימון) (מורה הנבוכי) אחרי 87 וש"מ. משה בן נחמן אמור 97b, חקת 115b, פנחס 117b, (פי' שבועות) 15 M, (ס' המלחמות) ראה 128b, (בפי' איוב) ראה 131 וש"מ, בתפלתו למשכילים משפטים בתחלתו, (אגרת לר' מאיר נרבוני) שופטים, (בס' יצירה לרב ז"ל) תשא 80 M. (כ"י 17 דף 3 בפי' על ס' יצירה שאומר עליו),

¹⁾ Bei Gedalja Schüler des Nachmanides (s. CB. 732 u. Add., 2524, 2648, bei Berliner, Pletath 52/3) also vielleicht = Alfons v. Valladolid (1374 aera = 1336). Grätz vij, 508 ist vielfach zu berichtigen; ein persönlicher Verkehr mit Narboni ist unbegründet.

aus E 122 c, Alles dies in B erst 168b—170! A 75b ויהי חי שרה (B 155) E 122b—134; — B 170 רבנן פתח ist E 121; anschliessend B 173—178b E 124—130, auch in N. 12 f. 9—13. — 83b (B 179) תולדות Text; B 197 (N. 12 f. 13) ist מיה (cf. N. 217 f. 158b).

93 unter (B 229—58) ויצא Text. Den Anf. hat auch B 203, geht aber schon 204 (E 146b) zu סת über (wie N. 217 f. 194b), welche Ueberschrift erst 204b (E 147) bis 211 זכאה חולקיה וערכיה (E 162), dann ohne Absatz: זה ספר תולדות אדם, aus תקונים n. 70 f. 120—136b! Dann 158 nur 2 Zeilen und leer gelassen (N. 217 f. 200 bemerkt חסר), nämlich E 165.

109b (B 259) וישלח; 125 (284) וישב; 142b (239) מקץ; 159 (333) ויגש; 168 (B 344) ר' חייא פתח ist E 216; f. 173 (B 350b) überspringt von N. 217 f. 282b das Stück יעקב ויהי E 219b—221b, vielleicht aus derselben Rücksicht, welche die Herausgeber veranlasst hat, f. 220 Z. 2—3 לעמין עעזו für לעמין עמין zu setzen (s. N. 217 f. 273, wo bessere Lesarten als in E und Varianten in E iij, 104b. — A 20 f. 180b hat am Rande כן חסר, B 380b lässt die Lücke unbezeichnet, es ist E 227 Z. 6 v. u. bis 237b Text, אסרי, s. N. 217 f. 291 ff., wo 299 vor תוספתא bemerkt wird כן חסר, aber E 232 hat Nichts dazwischen; eben so N. 217 f. 324, wo E 249 Nichts mehr hat; A 198a und b (B 382 a und b) bezeichnen Lücken, die wirklich in E 249, 250 nicht vorhanden sind. 198b (B 382b) nach סליק סדרא (N. 217 f. 266) kommt das Stück, welches in E als vermutlich aus מיה chaldäisch übersetzt vorangestellt ist; die Stelle E 214 ist in A 203, B 387b, N. 217 f. 270 (in Kreisen) dargestellt; N. 217 f. 268 sollen wieder nach ברכתו (E 213 Z. 12) gegen 8 Zeilen fehlen, wovon A 200b, B 385 Nichts wissen.

2) Exodus, Text (ohne מהימנא, רעיא, s. unter N. 47) meist übereinstimmend mit N. 219 (C), nämlich f. 206 שמות (C 6 beginnt ר' חייא E 2, der Anfang in N. 218 f. 105, C 13b עור מפיש E 4—5b; f. 106—111 kleine Stücke u. E 10—14). 233 (C 17) zuletzt in beiden הייבא וארא E 36b—39b Z. 18 לאתברא: A fügt eine Schlussformel חבל נחלתו . . . חבל נחלתו . . . ואתן aus einer andern Perikope an. 250 (C 35) בשלח. Die in E 52 weggelassenen Tabellen stehen in A 260b, C 46b; A 263 hat die Ueberschr. פסקא דשמרתא. 281 C יתרו E 68, aber f. 311 Anf. E 67, C 68 am Rande כן חסר; es fehlen aber nun die Worte חוקיה ר' חייא = E 121 — 416 (C 102 genau משפטים), anf. יהודה פתח, (חלק מפ' משפטים), פתח. — 423 (C 102 genau משפטים), anf. יהודה פתח, (חלק מפ' משפטים), פתח. — 423 חרומה endet 490 סליק, ist nur E 174 Z. 12; eben so N. 218 f. 6—74b (jedoch dort f. 12 Lücke, E 130—131, steht hier f. 428); A 449 (E 146) wie eine Ueberschrift für alles Folgende geschrieben; richtig N. 218 f. 33. — Hieran schliesst sich N. 218 f. 111 חלק מפ' E 174 Z. 12—176. Hingegen sind die Stücke in C 109b u. 110b aus E 142 und 138—40 auch in A u. C (28 u. 22). — 491 חצוה 502 (C 113b) ויקהל, beide nur bis E 214b vorl. Z. wozu wieder A die Formel ואתן חולקיהו . . . וארה חולקיהו . . . ונשקי ליה, wozu wieder A die Formel ואתן חולקיהו . . . וארה חולקיהו . . . ונשקי ליה setzt! — 531 (C 142b), beide beginnen ר' שמעון E 220b, haben die Stellen, welche E 226b u. 227 als Repetitionen weglässt, und gehen erst bis E 235 Z. 14; dann A 554, C 166 (. . . עור מפ' E 235b Z. 8 v. u. להתפאר bis E 238 Z. 12 כתיב ראשית).

3) Leviticus, auch N. 48 (B) und teilweise N. 219 (C), mit einigen Ergänzungen in N. 218, nämlich: 313 (B 1, C 169b) ויקרא; alle 3 beginnen ר' חייא E 3; A, B enden בשלח ohne die Schlussformel, C nur bis E 24 Z. 7 v. u. לעילא und חסר. — 343 צו wie E 26; B 39b (falsch חייא) und C 200 (falsch חייא) beginnen bei E 27; C geht nur bis E 35b Z. 11 ohne die letzten 8 Zeilen. — 352 שמיני (B 46, C 207) bis הללויה E 42 (cf. unter N. 47). — 363 (B 61, C 217b) תזריע; C 227b u. 229 hat Lücken (E 49, 50b), welche

N. 218 f. 115b u. 116 richtig ergänzt; C 230b überspringt nur E 51 Z. 4 (hinter כוליהו) bis Z. 20 נמר; N. 218 f. 116 ergänzt Z. 4—14 דמסאבא, zeichnet aber אחר בדורא דקדושא (C 229 l. Z., E 50b Absatz), und N. 218 f. 114b zeichnet אחר ואשכחתי יתיה בתוקפא, giebt aber E 51b Z. 14 ff., also den Schluss der Lücke, aber auch alles Uebrige bis Ende, obwohl es in C steht! — 377 b (B 79, C 231) מצורע. — Ueber das Fragm. aus מ"ה in C 236b s. unter N. 217 f. 44.

4) F. 414 Z. 8 ונצטוירו כולהו ist Ed. Ven. 1663 f. 24² Z. 11 v. u., hier unmittelbar fortfahrend: עשרין ותריין עוקבא. עשרין ותריין אחרון אחרון E 24⁴ Z. 18, wo mit נ"א wohl ein neuer Absatz beginnen sollte; f. 414b Z. 8 v. u. כולהו גופא ist das eigentliche Ende in E; hier folgt nun: מה דלא היה מקדמת שדי (!), also das ganze übersprungene Stück, worin zuletzt die Buchstaben des Alphab. bis מ, dann ל, ק u. ע eingeschaltet werden, und auf אילן באילן folgt ו ה ו ב ג ד ה ו פ ת ק ש א ב ג ד ה ו, die 5 Buchst. ש . . . ר bilden also den Schluss u. ה . . . א den Anfang der anderen Recension.

4. N. 21. Aus dem latein. Briefe (der nicht mehr im Ms. liegt). Einige Ligaturen sind mir unverständlich geblieben.

Spectabili egregioque viro domino Hartmanno schedel . . . doctori domino ac fautori suo in christo sibi dignissimo . . . Huic libro manus apponere pro foliis diuidendi me ydoneum (so) non inuenio. Exhibui eum domino Eberhardo phisico nostro ad diuidendum et consilium dandum. ille consuluit quod apponendus esset super tinam seu ntþ. aliquid repletum aqua tepida seu calida . . . Eberhardus doctus iudicat id forte factum nequitia iudeorum quia pergamenum apparet adhuc novum et scriptura recens et valde . . . lis non artificialis et quod liber fuerit inutilis vel falsus quem iudei noviter absconderint ut . . . repertus pro fidelibus estimetur eum longo tempore fuisse absconditum et . . . antiquitates eorum et ideo annihilatus ne in parte possit legi ut nequiciae eorum revelarentur . . . ita sit ignoro simile tamen se fatetur fecisse cum (!) uno libro uti famulus vester docebit. Ego autem estimo quod Iudei hunc librum absconderint in vase aliquo seu reservaculo, et illud extrinsecus cum pice perfuderint et pix fervens per rimulos seu foramina aliqua occulta intravit et ita librum eis ignorantibus annihilaverit, qr. (quare?) uti apparet in superiore parte liber lesus est a fine, in inferiore intactus mansit et si iudei scivissent librum fortasse innouassent seu aliunde abscentissent (so) utrum (?) hoc sit ignoro. Intellexi a quodam doctore ante biennium se vidisse aliquem librum cum quodam iudeo in quo secreta aliqua legisset. interim nunquam se fessus fuit illum ut consilio (?) materie (so) librum potuisse exquirere, an iste sit dubito. Hunc tamen librum intactum remitto cum magna . . . quod si legibilis fuisset in instante non remissem, quia nunquam potui aliquem hebraicum librum habere seu videre quamquam multos habuerim labores. Est quidam minor . . . hebraico imbutus hunc poterit r. v. visitare.

5. N. 36². Euklid. a) Die Zahl der „Figuren“, oder Lehrsätze, welche in den Mss. am Schluss jedes Tract., in N. 36 mit Worten angegeben ist, während die Randzahl mitunter nur unvollständig, vom Buchbinder abgeschnitten ist, oder sonst ein weniger zuverlässiges Resultat ergiebt. Nachfolgende Tabelle dient zugleich als Index für die einzelnen Bücher, die Zahl in Parenthese bedeutet das letzte Blatt des Tractats: i (17)48 ij (25)14 iij (29b)16 iv (32)16 v (35b)25 vi (41)33 vij (44)39 viij (49b)27 ix (53)38 x (77)109 xi (85)41 xij (91)15 xij (99)11 xiv (100b)5. Summa 475. Vgl. die arab. Mss. bei Nicoll p. 260 (478) u. bei Klamroth, DMZ. 35, 275.

b) Die Randnoten des Copisten bestehen in blossen Zahlen, welche auf correlate Stellen in Euklid selbst verweisen, oder in stets sehr kurzen Notizen, Ergänzungen, Varianten, erklärenden Worten u. dgl.; nur f. 10b zu i, 7 Ende fand ich eine längere Bemerkung im Namen des ungenannten Lehrers (מורי זכ"צ; diese Abbrev. fehlt bei Zz., z. G. 456 = זכ"צ?).

Die Rand- und Zwischennoten von span. Hand finden sich hauptsächlich in den allgemeinen Teilen, oder den Ergänzungen. In Tr. i sind die Definit., Postulate u. Axiome fortlaufend gezählt. Hierbei sind die (später?) vollständig copierten Araber⁽³⁾ vorzugsweise benutzt; f. 9 לשון אבו נצר בפ"י (cf. f. 32), 10b (32) היתם 53 מביאורי בן היתם; aber auch יסוד עולם 12b, 35b, 38 und Comm. des Averroes (HUb. 540). Auffallend ist die Note zu ויורע der 1. Ueberschr. ר"ל ויקרא והר"ם במורה ח"א קורא אותו ס' החרושים (cf. 91¹). — Proben: vi, 1 השטחים המתדמים . . . השטחים המספיקות הצלעות הם אשר צלעותיהם מתיחסים אל vi, 1 הקדימה והאחר. נמצא בנסחא אחרת המספיקות הם אשר בכל אחד מהם הקדמות נמשכות הגובה בתמונה הוא העמוד הנפל היוצא מנקודת ראשו אל תושבתה. ומוצאו במקצת נוסחאות הגובה בתמונה הוא העמוד היותר גדול שבעמודות הנפלים מנקודה מה מן הנקודות אמר יוסף מציאתי vi 8 f. 37. אשר על מקף תמונה מן התמונות איזה תמונה שתהיה בספרי הישמעאלים והנה לך התבאר שכל משולש נצב הזווית כאשר יצא מן הזווית הנצבות עמוד על התושבת הנה יהיה לעמוד יחס אל חלקי התושבת ויהיה יחס לכל אחד משני הצלעות היה הקו x 25 f. 51b. אל כל התושבת ואל כל אחד מחלקיה וזה מה שרצינו לבאר משותף אליו באורך ומש"ל. ומוצאתי אני המעתיק הנסחא הזאת בשני ספרים אחרים במקום מה שסיימתי כן: ואם כל יחס המרובע ההוא מן ד' ח' אל המרובע ההוא מן ד' ז' כיחס מספר אל מספר ולא יהיה כיחס מרובע אל מספר מרובע . . . אל המרובע ההוא מן ד' ח' יכלו כמו שהשלים.

Thabit's Hinweisungen auf (griech.) Varr. s. ij 4 f. 22b; iij 9 f. 26; ib. 10 f. 26b; ib. 30 f. 28b. — 'Hadjdjadj nur ij 2 u. 3 f. 22; 4, 5 f. 22b; 6—8 f. 23; 9, 10 f. 23b.

6. N. 49. Mordechai Rossello, Ende v f. 16b, iv f. 18b.

והנה בזמן הזה בעוונתנו אין בנו לא תורה ולא מעשים טובים כי כל אחד ואחד הולך בשרירות לבו הרע ומוסיפין הרוה על הצמאה, ואשרי כל מי שיודע לרמאות את חברו או להתלוצץ עליו כי בזה ידיעתנו ועומק שכלינו, ואם יבואו עלינו גזירות או מיני טלטולים אינם אלא מצד לבינו הרע אשר הרענו מאבותינו, ואני בעונותי הרבים מיוצאי מלכות נאפול"י הייתי, דודי נסע ונגלה, כי סכבוני הצרות ובאה עלינו הוה על הוה, אחת דבר אלהים שתים זו שמענו, כי נהפך יד קרל"ו הקיסר עלינו, נהפך כמו לאויב לנו, בשנת שלש מאות ואחד לאלף הששי, לולי אלהי אברהם היה בעזרינו כי הצילנו מידו וזכר את ברית אבותינו עמנו כמו שכתוב וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים. ומי שהצילנו מיד פרעה מלך מצרים הוא יצילנו מיד כל צרינו ויראו עינינו בביאת הגואל, ויורנו דרך האמת לבאר כל שאר הספירות אמן. —

אבל בזמן הזה אשר רבו כמו רבו אנשי דמים ומרמה עוובים השם אחרי גיוס מואסים בתורת השם, ובוועטים בלומדי התורה והשם יתעלה מהו עושה מואם בנו ומוליך אותנו מדחי אל דחי ומגלות אל גלות וזהו שאמר הכתוב כי אתה הרעת מאסת וימאסך מכהן לי, ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני, ואני

עני ואביון אחר צאתי מנרוש נאפולי הייתי בפראווניצ'ה בעיר אוניון אשר בארץ צרפת, ומצאתי שם קהל גדול מדוכים תחת שבט היסורין והגלות ומי שלא ראה אותו האכזריות לא ראה גלות מימיו וכל זה מצד מעשינו הרעים, ומדרכינו המקולקלים הביאנו בארץ אויבינו כדי שיוסרו בה, וכשראה הש"י שהוספנו עון על מרד הביא אותנו בארץ אויבים שהם אויבים יותר אכזרים מהראשונים, כמו שראינו בעינינו שנתגרשו היהודים ממלכות נאפולי לפי שהיו בה כמלכים ונתפורו ברומה מי בחרב ומי ברעב, מי יונה מי (sic) ינוע. ואותם היהודים עניים (sic) אשר הלכו שבויים ביד ישמעאלים ופורו את ממונם וענו את גופם בשבט היסורין השם יתעלה הפגיע בם את עון כלנו, וזהו שאמר הכתוב אם תלכו עמי קרי אף אני אלך עמכם בחמת קרי וגו' והבן מהו א"ף ואנ"י וכו' סוף דבר אין רצוני להאריך בזה העניין כי הדברים ארוכים עד מאד ולא באתי אלא מצד כונתי (sic) לספור הדברים הללו איך הש"י דן את ישראל כפי מעשיהם.

7. N. 66³ Autoritäten des לקט קצר.

ראב"ד 289b, 309b. ר' אברהם בן חיים, שמעתי בשם 288b. ר"א ב"ע 280b, שמעתי בשם 282. אדוני אבי 291. ר' אהרן ממרשיליא 262b, ושמעתי ר'. — הדרשן הר"ר אלעזר 318. ס' האשכול 312 bis. ר' אשר בר משולם ז"ל, ושמעתי בשם 282b. ב"ע ה"ע ז"ל (ר' נתן בעל הערוך) גם פ"י או מצאתי בערוך. דונש 363b. רבי חננאל, פ"ח 272b bis, ל"ח ז"ל, מצאתי 280. ר' יהודה הלוי 310. שמעתי מפי ר' יהודה בר לוי 253, ושמעתי מפי ריב"ל 302b. פ"י יונה 311. ר' יוסף קרא 257b. ר' יעקב 253, והשיב הנבון 294. ר' יעקב בר יוש"ט 251. ר' יעקב בר משולם ז"ל 303b. הקשה ר' יעקב סני נהור 314b. הר"י בן הרב 308. מנחם 341b, 353b, 362. מנחם הספרדי 342. ספר המצות 309b. מורי ה"ר משה הדרשן 345 (מורי הדרשן 321b, 331b). שמעתי שאמר ה"ר משה בר יהודה ז"ל 273b. הרמב"ם 296b, 297, 299b, 308. ר' סעדיה 255, 288b. ר' פטר 265. ר' שלמה 291. רש"י בס' תהלים 266b, בס' ירמיה 273, 325. רשב"ר 253b, כך נשמע מפי, או שמעתי מפי הח', או שמעתי שפי, או שמעתי בשם הח' ר' שמואל ז"ל בר 272b, הרשב"ר או הרשב"ד 254, 264b, 268b, 273b, 285, 286, 288, 290, 301b, 306. ר' תם 307b, 308. ובשם חכם אחד מצרפת שמעתי שפי להגמון אחד 251b (אולם בדף 305 רק: חכם אחד). שמעתי מצרפת אחד שכך לועזין בארצם כבש"נש בלעז 258. שאל צרפתי אחד 278b. ושמעתי שהצרפתים קורין לכובע קוי"פא 290b. ושמעתי שנלח אחד גדול שאל לחכם אחד גדול מצרפת 263b. גם שמעתי תשובת המינין והנוצרים 259. ומצאתי בחידושים 250.

8. N. 103. Epigraph des Aemilius f. 115.

Rationes Praeceptorum legis... describendum curavit ex bibliotheca Aegidiana

Romae in monasterio Augustiniano extracta (sic), Jo. Alb. a Wydmaestadio cogn. Lucretius M. D. xxxviii. 'ישנים' יא'יה' — 173b עמיליאוש (sic) ואני פאולוש (sic) אשכנזי כתבתי ספר הזה על מצות יוחנן אלבריקט המכונה לוקריציש (sic) בן קונדראט (sic) מוואיידמנשטיין בר אלבריקט בר אולדריך מאלופתא אלפישטיין אשכנזי ממדינת שוואבא (sic)

קרובה לפלגי מים של דנוביא ואיהו (!) סודי לפואולוש (sic) השלישי כהן גדול מכסא אפוסטליקו של רומא יצ"ו (!) ותהי השלמתי פה רומא ביום ו' כ' ימים לחדש ניסן שנת כל עבדי המלך ועם . . . אל החיצירי הפנימית . . . וחיה ליצירה ולביאת ישוע משיחנו ל"ה לפ"ק ישי"ם Ueber P. Aemilius s. meine Abh. in Sitzungsber. S. 185; cf. HB. 12, 4; Grätz 9, 56; Perles, Mtschr. 1876 S. 50 u. Beitr. S. 172, 155; Grünbaum, Jüd.-Deutsche Chrest. 12.

9. N. 214⁵ Pseudo-Plato-Galen mit Vergleichung der latein. Bearbeitung (nach Hofmann).

i Heilungen durch Zauberei u. Sympathie (nicht hebr.). ij K. 1 Bienen-machen (hebr. i, 1); K. 2. Räucherungen etc. (h. 2); aequites cum hostibus . . 12 (h. n. 11 noch einmal וכו' גשמות וכו' להביא גשמות וכו' שמי'ע s. oben S. 95; f. 114b n. 15 לעשות בית זהבית f. 115 n. 17 לעשות בית אשר כל הנכנס בו יפול בכפייה וכו' (כדמיון זהב מוזקק לעשות אדם לצורת אדם f. 117 n. 25 לעשות צורת אדם לצורת קוף h. f. 116b n. 24 (בוגיאה והיא סימליאה והוא בעיר אחרת Ein Kap. quum volueris ut videas homines et non videant te (h. f. 117b n. 26 . . . כאשר תרצה לראות אנשים Hofm. S. 172 (K. 15) et per hoc capitulum operantur illi qui attribuunt sibi prophetiam et qui ascribunt sibi divinationem (h. f. 117 n. 26 ובוזה הענין פועלים אותם אשר ופעמים יאמר אליך כי ראוי שתמית עצמך בעד חטא מיהסים לעצמם נבואה והודעת העתידות . . . שעשית ויתן אותות ואתה אם תחיה פתי מאמין כל דבר תעשה כמצותו לאמפאש אלקוטרוף והוא אילן המאיר בלילה . . . הדוכיפת הנק' . . . Ib. dass die Leute einander schwarz vorkommen (h. f. 123b ij, 9). K. 17 Lampas mirabiles, hier bricht das Ms. ab (h. ij, 11 הראשון הנכנס f. 124b ij n. 14 לראות אנשי לבית לא יראה דבר והנכנס אחריו יראה כל מה שבבית לעשות נר הנקרא לאנטישה באופן אשר בשומך בה מים n. 15 הבית כולם עם פנים שחורים תדליקה ובשומך בה שמן חכבה das Fremdwort ist wiederholt so geschrieben). — ij, 4 s. HUB. 838A.

10. N. 217—9. Sohar. Landauer (Litbl. 6, 341, 542) legt auf diese Mss. (ein Ms. v. J. 1513 s. Mag. 1, 29) grosses Gewicht, weshalb ich sie (1869) genau beschrieb.

Die latein. Inhaltsangaben (rot i 1—58, iij 1—74b u. 324 ff.) fanden sich vielleicht schon im Exemplar des Aegidius, dem man eine Uebersetzung beilegt (gegen Land. s. Wolf¹ p. 1143); s. meine Abhandl. S. 176. „Bene-ventanus“ ist vielleicht Baruch, den Grätz ix, 48, 95 (224) zum Uebersetzer macht! In unserem Ms. kommt noch hinzu f. 238; allein der Abschreiber (cf. auch N. 285¹) bemerkt daselbst, dass er diese Perikope zuletzt geschrieben, weil sie in einem anderen Ms. gefunden worden, wie er auch f. 75 bemerkt also sind 75—238 aus Cod. Laudad., und die Beziehung des-selben zu Clemens vij. noch aufzufinden. Die letzten 2 Stücke in N. 218 bezeichnet W. im Index als Libri rarissimi. — Ausserdem verzeichnet W.: In codice Abrahami Grattiochi: תרומה, אמור, יחרו, נשא, במדבר, שמיני, תרומה, בא, ויחי, בהעלותך, חיי שרה, וירא, In altero codice Mantini: תרומה, שמיני, ויקהל, תרומה, משפטי, בשלח, תולדות. — Die 5 angefügten ein-zelnen Quartblätter enthalten Anfänge des i. u. iij. Bandes, welche früher wahrscheinlich beseitigt wurden.

a) Abschnitt תרומה (s. 20²). — b) Ergänzungen zu Bd. i und ij, stets beginnend: . . . אחר . . . בדרך . . . בפרשת . . . , die Blattzahl ist jedoch nicht ausgefüllt, die hier angegebenen Worte, nach welchen die Ergänzungen kommen, haben es ermöglicht, alle betr. Stellen in i u. ij zu finden; sie stimmen fast überall genau mit E; f. 75, 76 נה zu i, 78b, 91b; — 76b לך לך zu 112b; — 94b וירא zu 121; — 103 תולדות zu 170. — Exodus 105 שמות zu ij, 6; 106 zu 13b — 111 תרומה zu 74b. — Levit. 114b u. s. w., תזריע zum Teil identisch (s. N. 20); — 116 אחרי — 150 קדושים identisch mit ij 240; — 151 אמור. — Numeri f. 117 במדבר, 184 נשא, 185b בהעלותך, 195a,b שלח zu ij, 248 und hinter 255; f. 197, 198 פנחס zu ij 270, 273. — Deuteron. (nur in diesem Cod.) 210 ואתחנן vollst., 223b האוינו hat f. 205 nicht die Ueberschrift וזאת und geht nur bis E 296b Z. 11 שישי גופא; 238 וילך (s. auch N. 285¹, u. 12¹).

Tabelle zu Gen. K. 1, 2 nach Bibelversen; auf diese (fett) folgt Blattzahl des Ms. und der Ed., dann Nachträge in ij, dann Midrasch (M) ha-neelam Ed. 1663. Hochziffer bedeutet Zeile, bei M. Columne.

K. 1 Vers 1 7, 15—16⁵ פסיק ולא 8 | ראשית [ij] 30b—31b חר | כללו חר 9b | אפריין 9b | ij, 29—30³ v. u. 11 M. 30b¹² | 13 M. 30b¹²⁻¹⁶ | 13 M. 3—6b (s. oben zu f. 134 | 3 16¹⁴, 16b | 16⁹, ij 30b¹²⁻¹⁶ | 16b M. אבא, 11 (חייא) — 12b | 4 18⁵ v. u., 16b | 18⁹, ij 30b | 5 18³ v. u. 116b | 19b, ij 31b³ v. u. — אמר ר"י 3b | 19 M. 13a, b, Schluss kürzer | 6 20 l. Z., 17/8 | 22, ij 32—33b | 9 23b, 18a,b¹² | 24 M. 18²—20¹ | 11 27, 18b—19b | 28b M. 20¹—21³ | 14 31, 19b | 32, ij 33b | 32b M. 21³—24³ | 16 37, 20—22 | 17 40b, ij 34 | 20 40b⁵ v. u., ij 46 | 40b¹¹, ij 34 | 21 41, ij 34b | 24 41b, 47 | [44b] M., 18¹⁻² (s. N. 219 f. 236b) | 26 42, 47 | 41b, ij 34b¹⁵ (fehlt Bibeltext) | 41 M. קמא דריא 25⁴—28⁴ 4 v. u. | K. 2, 1 42b, 47 | 5 45b, ij 34b | 8 45 M. 27³ Z. 16 v. u. | 9 47, ij 35 (fehlt Bib.) | 15 (8) 48 M. 28⁴ Z. 4 יהודה | 16 48, ij 35b | 48b M. אבא ר' אבא בשם ר' אבא, ib. bis 29² Z. 1 דרשא [אל] | 22 49, 48—49b⁷ v. u.

2) תיקונים zählt nur bis 64 mit Uebersprungung der Ziffern 7, 13, 24—32, 38, 62 und Umstellungen, welche aus folgender Tabelle zu ersehen sind:

Ms.	5	6	8	9	10	11	12	14	15	16	17	18	19	20	21	22
E zu	3	6	7	8	9	10	5	14?	Nachtr. 1	13	21	19	?	27,28	20	Teil 22

Ms.	23	33—36	37	39	u. s. w.	61	63	64
-----	----	-------	----	----	----------	----	----	----

E	18u.12 Bl.	33—36	38	39		61	62	63
---	------------	-------	----	----	--	----	----	----

Auf Ende 12 A 253 Z. 3 v. u. folgt ואילן אינון bis 254 Z. 4 גלעד dann שקוצות u. s. w. (B 143—144 Z. 9) aus Zus. f. 26, 2—4 u. 27¹, (cf. N. 12 f. 87). — n. 14 ist E nur ähnlich. — n. 16 lückenhaft; aber f. 255b חסר, Nichts in B 145b u. E 24b Z. 4 v. u. — n. 17 f. 258 (B 149) auf מירי folgt שמעו הרים d. i. die Variante E (n. 21) f. 53 (welche also zu Zeile 1 gehört)

bis 61; dann f. 263 (B 154b) **אני ישנה** aus E N. 18 s. 33b—35 u. 36b—37. — n. 19 beginnt (f. 269, B 162) wie E 18 **שש** עמודי שש. . . בראשית. . . אבל fort-fahrend: **שש מעלות לכסא**. . . קם ר' שמעון אמר רעיא מהימנא קום מקוברך. . . כתיב וישבו המים ויש מאריך על בינונים אתווכו מטה כלפי חסד (Ende f. 270, B 163) מעל הארץ. . . also nur zu Anfang verschiedene Recension von E 18; hingegen geht n. 23 nur bis E 18 f. 33 vorletzte Zeile כנען, dann die letzten Zeilen aus E 12 **בשחרית שתיים**! n. 21 geht nur bis E 20 f. 44b (das Uebrige in N. 12 f. 103). — n. 35 hat nur A 294b zuletzt כן מצאתי E, כן מצאתי E 99b Z. 10. — n. 66 nur Anfang von E bis לעולם f. 100 Z. 3, dann einige Zeilen E f. 101. — n. 69 endet 319b (B 218) למשמע E f. 107; dann ראשית אלא נשמה E f. 110—113. — n. 70 geht erst bis 322b, B 232 של הלכות E 119b Z. 10 v. u. Die Mss. fahren fort בסטין אחרנין איתמר (קרע שטן איתו רקע קרע) וכגונא דככיא נהרין ברקיע בה, wo A eine Lücke bemerkt, B 232 nur Zeilenausgang hat. Dann (B 232b) עתידין לשיבא כגלותא ברוך יי. . . ואמן Ende, יש צדיקים שמגיע אליהם. . . דא אדם והבל scheint eine abweichende Recension der Var., s. oben unter n. 69.

11. N. 225 f. 17 Buch der Messkunst.

גם כי במלאכת המדידה ימצאו חיבורי רבים הנה בעבור כי הרבה מהם מאוד ארוכים ומהם מאד חמורים וקשים ואין אחד מהם שידבר במדידת כל הדבריו לכן בחשקי לעשות חבור אחד כולל במדידת כל הדבריו הנה חברתי זאת המלאכה מאד קצרה אשר הרכבתיה מכמה חיבורים וממנו יוכל כל אחד מהמשערים למדוד בנקלה כל הדבריו שיצטרכו לימד אם הוא יפנה לאכר (sic) באופן המעשה ויניח המופתים הצפונים בזאת המלאכה אשר בהם יפול התחכמות אבל נראה לנו דבור הגון להביא בכל כלל וכלל המופת והראיה אשר בו ושערנו כי בהם יתאמתו וגם מפני שלא יראה לאנשים שדברינו נפלו מבלי השתכלות וידיעה וגם מפני שכל איש מאנשי זאת המלאכה יאמינו יותר לדברינו. והנה הוספנו על כל זאת החכמה כמה דבריו אשר הם צריכים מאד במלאכת המדידה ובלעדיהם לא היה המדיד קלה וזאת המלאכה נכללה ב"א פרקים: הפרק הא' נדבר בו בשברים אשר יגיעו מפני ההכאה אשר מהם החלוקה והוצאת השרשי אשר מפניהם ימצאו הקוים אשר עמהם תהיה המדידה. והדבור בזה חדשנוהו אנחנו לא נגלה לאחר שקדמנו ממי שהגיע לנו דבריהם. הפרק הב' נדבר בו באופן הוצאת היחרי לכל אחד מקשתי הענולות והלימוד בזה מועיל מאד במלאכת המדידה וכמו כן בסידור לוחות התכונה. הפרק הג' נלמוד בו הדבריו התלויים בצלעות העמודים מהמשולש אשר היא התמונה הראשונה מהתמונה ישרות (sic) הקלים ואליה יותכו כל שאר התמונות וזה מתכונת זוויתיה והוא מורגל. הפרק הד' נשלים בו דרך המדידה מפאת הקוים הנצוצי רצוני כפי האורך והרוחב והעומק. הפרק הו' נדבר בו במדידת השטח ישרי הקוים אשר הם הולכי ומתרכי עד אין תכלית עם תוספת צלע אחד. הפרק הו' נכלול בו בהצעת המוגשות (sic) ומספרי המוגשות ישרות הקוים ונסדר באמות כמה הם ולמה ימנע היות יתר. הפרק הז' נלמוד מדידת המוגשמי האמורי המסוררי. הפרק ח' נעשה הערך מהקוטר אל

המקיף מהעגולה ונלמד באיזה דרך נדע הקוטר כאשר היה הקו המקיף ידוע וזה נהוג והוצאת מרכז העגולה העוברת על ג' נקודות מונחות אשר זאת הידיעה הכרחית בעשיית האצטורלאב. הפרק ה' נניח בו מדידת שטח העגולה וננלה איך היא יותר חשובה ונכבדת מכל שאר התמונות. הפרק ה"י יתבאר בו מדידת הגוף הכדורי ומדידת שטחיו. הפרק ה"א והוא האחרון נבאר בו דרך מדידת הגשמי בכללם. והנה בראש כל אחד מאילו הפרקי' אציע הקדמות אשר מהם יתבארו הלימודים אשר בהם. הגררים הם אילו הד"ק מינוט"א בלעז הוא חלק אחד מששים באחד השלם. השני סיגנ"דו בלעז הוא חלק אחד מששים בדק אחד. השלישי הוא חלק אחד משישי' בשני אחד. וכמו כן מזה והלאה. השבר הדומה והנמשך בשוה היא אותו השבר אשר ימשוך אל הקודם אליו בחלק בעצמו ובכל כך מעלות משברי' כמו שהשבר האחד נמשך לשבר אחר או לשלם. השורש הוא אשר כשהוכה על עצמו יגיע אשר הוא שורש אליו.

12. N. 230, hebr. u. entsprechende arab. Canones zu ibn Wakkar's Tafeln; die Ziffern bedeuten die Blattzahl.

4 b מעשה תקון מקום הירח (אם רצית לתקנו לזמן אחרי שנת שבע מאות ושישים לישמעאל שבשנה זו חברתי הלוחות האלה וקודם שנת שבע מאות ושישים ושה). 13 רסאלה תעדיל אלקמר (אדא אחדת דלך לתאריך בער עאם ת'ש'ס'א' אלדי פיה ולפת הד' אלגראויל וקבל עאם תשס"ו . . .). 5 מעשה תקון מקומות השמש ושבתאי וצדק ומאדים. 14 רסאלה תעדיל אלשמש וזחל ואלמשחתי ואלמריך. 5 והירידה והעליה נקרא הולך נוזר או הולך ישר. 14 יתערף אלרגוע ואלסתקאמה. 5 ואם רצית לדעת מקום התנין. 14 ואמא אלגוזהר. — 5 מעשה תקון המחברת¹⁾ והנגוד לשני המאורות. 14 רסאלה תעדיל אלגזמאע ואלאסתקבאל. — 5 b מעשה תקון לקות הירח. 14 b רסאלה תעדיל כסוף אלקמר. — 6 b מעשה תקון לקות השמש. . . דרך אחרת. 15 רסאלה תעדיל כסוף אלשמש. . . ופי דלך וגה אבר. 7 b מעשה הוציא מרחבי הכוכבים. 17 רסאלה אסתבראנ ערוץ אלכואכב. — 8 מעשה הוציא זמני המקרים⁵⁾ והחקונים זה מזה. — ib. ודע כי ימי שנות זמני קצ'ר⁶⁾ ואדום הם שס"ה ימים. 8 b מעשה תקופת השנים והחדשים. . . הצומחת. 16 רסאלה פי תחאויל אלסנין ואלשהור. — 9 מעשה תקופת החדשים. 16 b ואמא תחוויל אלשהור. — 9 מעשה הוציא זמן הגרי מוזמן עברי. (Anf. 16) פאן ארדת אסתבראנ אלתאריך אלעריבי מן אלעבראני.⁷⁾

עשרה מעלות אלה לפי דעתי על יותר משלש מאות 2) Darin. דבוק, חבור. 1) = מוזמנו זה שהועתק (!) בו לוחות אלה שהיא [שנת ז' מאות ושישים] תשעים ושמנה לישמעאל, also 798 H. — 3) Hier fehlt offenbar der Schluss (etwa zwischen 15—16??). ואמא ערך Arab. 17 b noch kürzer. Im Hebr. nur die 5 Planeten und kürzer. Arab. 17 b noch kürzer. — 4) Im Hebr. nur die 5 Planeten und kürzer. Arab. 17 b noch kürzer. — 5) Ein Arabismus? der Wochentag des muhamm. Neumonds. Dieses Stück u. das folg. nicht arabisch. — 6) Für Caesar (span. aera c.). — 7) Ende 9 b לחיובם שנים הגריים arab. 16 b עליהם, להוסיף עליהם שנים הגריים. פתחן ערביה.

13. N. 266 Thedoric, Einleitung; die Varianten sind im Texte aufgenommen ([] bezeichnet A), die Citate nicht immer genau, z. B. i, 14: Gal. in *megatechne*, hebr. i, 30 nur גולינוס.

אתחיל סי רפואה (ר—ות) והוא מן החכם שאדריק חברו להגמון אחד. אמר המחבר לכבוד ולתפארת ידיד יקר ונאמן הנבר הוקם על בחסד הרחמן אנדריב הגמון בולינציאה (כולציאה) מאת האה הנקרא טדריק (טוד') בן משק בתיך מכת ביאטוש (ביאנווש) המאשרים¹⁾ חכם בלתי טהור שאינו כדאי או שאינו ראוי לכך. המלאכה אשר גרסה נפשך המבקשת לתאווה זה כמה ימים יגעתי [בה] ומצאתיה בעור חי העולמים והנה היא מנחה שלוחה לאדוני אי כביר (נדיב?) ואב לנכבדים וזכור אני ואתה רוכבים צמרים או בחצר רומי בזמן היותי מסוד וידוי (מקור ויצו!) אב לכולנו אדוננו האפפיור י"ה²⁾ (י"ו) החוקת (החוקתי!) בי ביקשת ממני בתאווה נהיה לחבר לך קצת חכמת הרפואות החבורות והפצעים ממכות ומראות ננעים הדברים המכוסים והנפלאים מספרי קדמוני הרופאים. ועתה בעזרת אלוה עמדי בחכמתי ובעוצם ידי חברתי לך זה הספר על פי אשמילנאמינט³⁾ נ"א (י"א) ציור הרופא המופלא חכם וחשוב ומעולה החכם חוק (אוק) דלוקא נודע מומחה בחכמה הנזכרת בפעולה מעולה ומבוארת ובלשון קצר נאמרת ובמעט דברים ננמרת אבל אשלים רצון נפשך ותאותה אם לא בכלה במקצתה. והלא כבר הייתי משתדל בחבור כאשר ראו עיניך ועמלתי בענינו כרצונך והיה הספר בלתי שלם ומונה כי לא יכולתי לעמוד עמך בארוכה וכאשר הוא בספרד הביאותיו⁴⁾ אמנם אחרי כן בראותי צורך הגדול מפי (f. 1 b) שלוחיך למיניהם⁵⁾ (ואותותיך בידיהם לשלח לך הספר בעצמו מונה ומדויק כאשר יגעתי בזמן רב אך עתה בהתקרב (ב—ה) לימי השיבה והזקנה ומיניהם וזמניהם והגיעו הימים אשר אין לי חפץ בהם עזרת אלהי לבדו אשאל תסמכני וימינו תסעדני כי הוא הרופא העליון ולא יביאני לידי נסיון כי ממנו סרה (חרק!) כל קנאה ואין איבה לפני כסא כבודו ושנאה ובידו הטובה השלום ואבאר לך החבור בפעולה מבוארת בפירוש וביאור. ולכן אב יקר ונערך קה נא⁶⁾ את ברכתי אשר הובאת לך ואם הוא דבר קטן ידמה בעיניך כגדול וכחוק כי בעמדי זמן מועט עם החכם הנזכר אוק דלוקה לא מצאו עיני לראות פעולות הנאות ולא קבלתים בשלמות ואם הם פעולות משובחות ומעולות ברוקות ומנוסות אשר הוא מורגל לעשות. על כן אשתדל להשלים בחלק הזה ספר בלתי שלם בראותי אשר אביא מעצמי ומשאר הקדמונים ובראשם המופלא הפילוסוף הרופא המובהק גאלינוס אשר לא מצאתיו חולק באחד מדבריו עם החכם אוק דלוקא ולא במלאכה ולא

¹⁾ Botonitin. ecclesie minister indignus.— ²⁾ me tunc capellanum et penitentiarium dni. pape affectuose rogasti.— ³⁾ sec. medicamentationem.— ⁴⁾ vobiscum in Hispaniam deportastis.— ⁵⁾ per nuncios crebris literis.— ⁶⁾ jam appropinquante senio: xpi auxilio invocato ipso duce artis cyrurgie secreta deposito omnis livoris aculeo apertissime manifesto. (f. 1 b) Suscipe igitur.—

בחכמה ולמען ירוץ קורא בספר הזה אפרש תחלה מה הוא מלת שירוגיאה ומאי זה מקום (מקור 1.) היא נחצבת⁷⁾ ונפעלת ועל איזה דבר היא מושאלת ולכמה מינים היא נחלקת בקצרה. אמנם שרורגיאה היא פועל ידים (והם!) מני"אל בגוף בעלי חיים אנימ"אל (אנימלא) הולך בריא (בהא!) ובהפך (!)⁸⁾ וזאת המלאכה היא⁹⁾ הפועל האחרון מן הרפואה ושלשה פעולות הם ברפואה כאשר יפעלו וירפאו הרופאים ויוכלו לעזור למיני התחלואים (f. 264) ואלו הם משקה פוציאו הנהגה דיאטה (האטה) תחבושת סרולריה (פרולדיאה!) . . . וכן העיד דמשוק החכם בספר אמפורישימיש¹⁰⁾ שאם תוכל לרפא בהנהגה ייטב (יוטב) לך הכלי ההוא והפעולה ההיא וההנהגה היא נדרשת בדין דיישטואין (בחן!) דיישטואון כלומר מעכלת נ"א מבשלת החמה נ"א והמנהג היה מבוקש נגד כל הדברים האחרים ועושה עיכול הראוי¹¹⁾ . . . שרורגיאה שני מלות הם שרורגיאה (!) היא בלשון יון (בלשון לשון!) יד גיאה הוא פועל ויש אומרי כי השירורגיאה מלה אחת ר"ל מלאכת הידים. כמו שאמר עלי החכם¹²⁾ צריך אתה לשקוד על דלתי המקומות אשר שם רופאי הפצעים פועלים תמיד. . .

14. N. 288⁸: Anonymus über Regimen.

כבר נודע שהמשתמש במלאכת הרפואה ולא יהיה שלם בה יזיק בה יותר ממה שיועיל כי האיש בהיותו בריא או חולה יותר טוב שלא יתנהג בעצת רופא משיתנהג בעצת רופא ישעה ולא ידע החכמה והמלאכה על אמתתה. ולפי שזאת המלאכה יותר ארוכה משאר המלאכות העיוניות והמעשיות כי היא לא תשלם כי אם בחלקים רבים כמעט אין תכלית למספרם ומה שהוא בלתי תכלית לא תקיף בו ידיעה הנה אם כן יחויב לכל רופא לשמור עצמו מהשתדל בזאת המלאכה כי אם בשמירה רבה יעיין בה בהתמדה להקיף השרשים וירגיש בטבעו אם הוא מוכן בה להשיג רוב פרטיה ושירדע כל התחלואות גם ידע שרשי חכמת הטבע והתחלואותיה והתחלת חכמת התכונה ושישפוט בנכונה בה כדי (צ"ל כפי?) משפטי גבולי החליים פרט בפרט כי כל חכמי הרפואה נבוכו על זה ואף גאלינו שהוא ראש הרופאים אשר הכחיש בספר הקדמת הידיעה שלא יצטרך לרופא לדעת זאת החכמה במלאכת הרפואה היה נכון באלו הגבולים וביארו קצת הרופאים שיצליח הרופא השלם אם ידע בחכמת התכונה לדעת אלו הגבולים. לכן בראותי שהתחלות רבות ומעט המשיגים בזאת החכמה והמלאכה וכי העליה בסולם זאת המלאכה סכנה גדולה להיות האדם שהוא נושא הרפואה נכבד והוא חלוש ההרכבה אין ראוי להשתדל בה אם לא יהיה חכם ומבין מדעתו זוכר ומזכר מעשי העולם

⁷⁾ unde dicatur. — ⁸⁾ operatio manualis in corp. animalis ad sanctatem tendens vel (sic). — ⁹⁾ instrumentum. — ¹⁰⁾ Damas. in Aphoris. — ¹¹⁾ hoc autem instr. sive regimen exigitur, causam et facit digestionem. — ¹²⁾ (f. 2) dicitur autem cyr. a cyros quod est manus et agia (!) quod est actio Haly in commento; HUb. 827.

ומעט הם (sic) ידעתי כי שנית איך שמת עצמי לדבר ולחבר מלים בזאת החכמה והמלאכה הארוכה כאשר אני מכיר חסרוני ומי כמוני יקרא לרבנות עם אשר קטנם עבה ממתני אחוז בזה ומה הנח ידיך אך כאשר רבים מן האוהבים חלו פני לספר אמרים אמת לפי מראית עיני ומצותם (so) עלי מצות מלך וידעתי כי זאת ההנהגה הכוללת (so) אם אולי התועלת בלתי נראה כי הנה ההיזק בלתי אפשר שמעתי לקולם ומלאחי שאלתם בקצור מספיק בדעתי כי כבר קדמוני גדולי עולם כל סתום מהם לא נעלם.

ידוע ומפורסם למי שיעיין בספרי הרפואה שהאוויר המקיף רוחותינו משה ומתקן מזג הרוח החיוני בעת השאיפה וביציאתו לחזרת הנשמה כי האוויר הקר הנשאף תמיד ישוה אידות (85 bis) החם וינקה מותרות עצם הרוח יחוייב אם כן שכל עוד יעמוד האוויר וך ונקי לא יתערב עמו עצם מנדר למזג הרוח יפעל הבריאות וישמרהו וכשישתנה לסבה מן הסבות יפעל ההיפך כי בהשתנותו באחד מן איכותיו או יחדש חללים.

15. N. 335 u. 319 Chajjim Vital, aus גלגולים; die Ziffern (7 ff. u. 235 b ff.) bezeichnen die Blattzahl.

7 (235 b) גלגולים קצת מאנשי דורנו זה. 7 b ר' יוסף קארו בעל בית יוסף הוא משרש ר' יהודה בר אילעה . . . ויען ש . . . עלה בדבריו לאמר פירושים . . . [פ' ב' ממס' שבת] לכן עתה הוא נענש. הר"ר משה אחי . . . ולפי שחטא בעון אחד . . . 8 אני חיים משורש קין הפנימי (so) . . . ונוצח אחי גדולה משלי ושלי גדולה מהר"י קארו והמגיד שלו אומר כי בנו הוא משורש בצלאל ואינו כן. 236 אבי מורי זלה"ה משורש ר' מאיר מנפש ר' ישכב הסופר היתה מתעכרת בו . . . זולתי עון אחד שקדם לו בגלגול. הר"ר גדליה לוי גיסי משורש שמעה אחי דוד. 8 בן הרב גדליה הנזכר יהודה ז"ל שנפטר הוא יוחנן כה"ג צדיק . . . ועד עתה היה מגלגול בהמות וחיות. הר"ר שלמה לוריא בן מורי זלה"ה . . . ואחיו משה זלה"ה שורש ר' קרוספדאי חמיד (so) לאבא שבזוהר ובסוף התקונים. הרב שלמה העני הוא גלגל שבתי אוצר פרי . . . ולכן אני מוכרח לתקנו. מורי הרב ר' משה אלשיך ז"ל בעל חבצלת השרון הוא משורש לבן בן נחור ורבינא. 9 הרב יצחק חביב שורש מנוח אבי שמשון. 236 b הר"ר גדליה בקראי (so) ז"ל. יהונתן סגוש [צ"ל סגיש?], יצחק הכהן, יהודה משען, שמואל אוזירה בעל ס' לחם דמעה הוא משורש חושי הארכי. משה קורדווערו (! רמ"ק B) בעל הפרסם הוא מן שורש אליעזר עבד אברהם. אליהו תלמידו בעל ראשית חכמה . . . שניהם אדם אחד זה רוח וזה נפש. 9 b יוסי ארוזן (ארוזין B) משורש זהירא עילאה דאדם וחנוך. יעקב ארוזן (ארוזין) אביו. ר' אברהם הלוי המונרכי [המנרכי? המונרכי B, עיין למטה 10 b] הוא משורש יעקב אבינו אלא שהוא מעולם הנוקבא כנודע מסוד הגלגל המהופך לנקבה ולכן

הוא שכחן ואינו יכול ללמוד היטב בחכמת האמת ולא בחכמת העיון. 10 (237) ויען הר"ן חבר בעל המגיד משנה אני (!) אוהבים עתה זה לזה כי הר"ן עצמו מתגלגל עתה עמו. אברהם גבריאלי. משה מיניץ. יוסף הכהן סופר. יוסף אלטון החזן. יוסף מונרכי [מוגדבי B, s. 9b] אברהם גואיקל (גואיקול B). אליה (מן A) פלקון. . (10b) ובן הר"ר אליה שמו הר"ר יעקב פאלקון (237). יעקב גיקו. יהודה אברלין. יהודה אשכנזי חתן ר' חייא אשכנזי. משה נאקיש. שבתאי מנשה. 11 יעקב מסעוד. 237b יצחק עראבה [?] עראמה 1. הזקן. אברהם קאנפילייש הזקן אינו ממור כמו שאומרים עליו בני אדם אמנם יש לו פסול אחר. הר"ר משה יונה נתגלגל בגלגל שעבר ל"ו שנים בבהמות וחיות וביוצא ועתה זכה לבא בגלגול אדם ולכן הוא ליצן גדול ואינו נוהג כשורה. והנה רוב אנשי דורנו זה היו מגלגלים בבהמות וחיות ולכן הם עזי פנים אם לא השרידים אשר ה' קורא עליהם (B אותם) גם (B ראה) ר' יוסף דלרינא מגלגל בכלב שחור על שנשתמש בקבלה מעשית והקטיר לע"ז כנודע במעשהו שהוריד לאמון מנא (so). 11b ענין ר' אליעזר בן עזריה. . ואח"כ נתגלגל ר' יהושוע סוריאנו בימיו והוא שאכל תמיד חלב ולא נוהר בו וענין זה אני מתקן אותו מאד והסימן לזה כי כאשר אני מנקר החלב מן הבשר אני יושב ב' שעות לנקרו. . ואמר לי כי ממש קודם גלגול ר' יהושיע סוריאנו אני נתגלגלתי. באיש אחד ששמו ר' שואל טרישטט (B שמואל טרישטט) ואז חטאתי כי הייתי מוהל ולא ה' בקי ומל תינוק א' ומת תחת ידיו והיה שונג קרוב למזיד והנה עון הנדה (?) של שונג הרב המגיד [ר"ל בעל מגיד משנה, עיין ד' י"ג ע"ב] גרם שפיכת דמים של שואל טרישטט (B טרישטת) וב' עוונות אלו גרמו עון חלב במזיד של ר' יהושיע הנזכר. . . 12b והסימן לזה כי בגלגולי של עתה אני נוהר ובורה מלהיות לא מוהל ולא שוחט ואינו יכול לראות אפי' האיך מוהלין ואפי' שוחטין לפעמים ואפי' הפרעושים אני נוהר מלהרגו (so) פעמים רבות. ואח"כ ר' יהושיע הנז' נתגלגל בבחור א' הנקרא אברהם כנ"ל ומת בן י"ג שנה בכרת מפני שכראשונה בימי ר' יהושיע הנזכר אכל חלב במזיד ואח"כ ביום פסח שני ט"ו לאיר השל"א לפ"ק הגיד לי יותר בארוכה.

¹) Das *מגיד משנה* von Josef de la Reyna (s. Mos. Cordovero 117³) ist wiederholt gedruckt (HB. 6, 35), unt. And. in מאורעות עולם, 2 Edd. (worüber anderswo), in ליקוטי הש"ס Liv. 1790, 4°; Warschau 1870; jüd.-deutsch (Serap. 1874 S. 74), auch Ms. Michael 495 (Nb. 2285); im Jargon aus נבלות ח' Lemberg 1878; spaniolisch (מעשיות) Wien 1852 kl. 8.

Register.

[**A.** bedeutet Abschrift, **C.** Commentar, **Exc.** Excerpt, **Fr.** Fragment, **ps.** pseudonym oder unecht, **üb.** übersetzt. Cursivlettern bedeuten Nichtjuden. Der hebr. Artikel ה und ספר (Buch) sind weggelassen, die fette Ziffer bedeutet die Hauptstelle, wo es nicht die erste ist.]

- Abba Mari** (??) 91.
Abba Schalom, Comm. Gebete 393⁴.
Abbas (Abu 'l-) **Ahmed b. Kasim**, log. Quaest. 353.
Abd Allah (abu) s. **Zanati**.
Abd al-Rahman (abu) **b. Tahir**, log. Quaest. 36¹⁷.
Aberlipa b. [Benj.?] **Kohen** 401⁶e.
Abigedor, s. **Abraham Abigedor**.
 — **Zarfati**, Excerpte 92^{3b}.
Abraham Abigedor מלכיס 44. מ"י קבלה מלכיס (zu Averroes) 63³⁻⁵; üb. מנוח מאמרו מלכיס v. Arnald de Villanova, מנוח במלכיס v. Bernart Alberti, Comp. v. Gerard de Solo in ix. Almansoris v. Razi, Bearbeitung der Logik v. Petrus Hisp.
 — **Abulafia** השכל 40¹⁴, 59³, 92¹⁴. 409. 285². 285³. C. 285². 58⁴. C. 285². 285² vij, viij, Fr. 43. 285². C. 408. 285⁵. C. 408. 285⁵. Fr. 40¹⁶ (Gedicht 408⁶). C. 285² vi, Fr. 43¹². C. 285² i. 11¹⁰, 54², 215². 54³. 215³?]. 28³, 33, 341⁷, A. 56², Fr. 11¹². C. 43¹², 285² iv. 322⁸.
 — **q** Geomantie 294³ A.
 — **Asulai** סקר לאנדרס 332.
 — **Bedarschi** בקשה 338⁵.
 — **Bibago** מ"ס (zum mittl. C. v. Averroes) 357⁶ (A. 57²). 43¹⁷.
 — **Chassan** קבלה מענין החסלה 56²¹, 92²⁶, 357².
 — **b. Chijja** סשנן מהלכות 36¹⁰. יקור

- 36¹⁶. (ס' החסונה ומגדל החסונה 256⁵, 299². 10³. ענור (מגלה המגלה) קור הגולה 36⁵. Fr. 91³. 36⁴, 47¹², 294 (חזון), 340.
Abraham ibn Chisdai üb. חנה חזון v. Mos. Maimonides, [בן המלך והחזון] deutsch v. Anon. 347, יסודות v. Isak Israeli, 107², 201³, 210¹¹, 342⁴.
 — **Conti**, über Finsternisse 261¹².
 — **b. Daud** 201⁸; u. s. גליות.
 — **b. David** שער הקדושה aus הכסף 47³.
 — **b. David** (pseud.) C. ילירה 22, 115³; Fr. Einl. 92⁶, 112²⁵.
 — **ibn Esra** 369. 36⁶. חזון (ps.?) 228⁸, 294³ E., 299⁵. [חיים s. Tit.]. 299⁴, ij Rec. 249⁵, 256². 43⁹, 150⁵. Fr. 33^{3b}. 289. 53¹⁰ def., 150³ def., 307⁴. 47¹¹. 341⁵. Tabellen üb. Mondbreite 343²³, üb. Sonnendeclin. 343²⁹; üb. דקוק (3 Schr.) v. Jehuda Chajjug.
 — C. (Genesis 26) 65. Exod. 315, 256³. Exc. aus i. Rec. Pent. 92⁸. Psalmen 260. Megillot 364². Kohelet, Daniel 242⁵⁻⁷. [Esra, s. Mose Kimchi]. Epigramm 370. (Astrologische Schriften 202) a 202², b 45⁵, 202², 304⁴. 202⁷. a 45⁷, 202⁸, 304⁶, b 202¹⁴. 45⁴, 202⁵. 45³, 202¹⁵. a 202⁹, 304¹, b 202¹³, 304⁸. (üb. Maschallah? 202¹¹, 246¹⁰, 304⁹.) 45⁶, 202¹, 304⁵. 45⁸, 202¹, 304⁵. Teil v? 202⁶ def. 304³. Teil iij (... כלל הש') 202¹². (üb. Maschallah? 202¹⁰, 246¹⁶, 304⁵.) Horoskop 202⁴, 304².

- Abraham Genilla (?) Atorgo, grammat. Gedicht 241².
 — b. Hasan סמכות 392.
 — b. Jak. סידורי Ab. Sara 149.
 — aus Köln ספר 59⁶ (def.), 246⁵, 341¹⁷ (A. 56¹²), Fr. 353⁶, cf. Menachem, Schüler Elasar's.
 — חכ"ק (Kohen Porto??) Loosbuch.
 — Maimonides (?) Recept 111³.
 — Sacut (לומד) 109.
 — b. Sal. Selama, über Vergeltung 47⁷ d.
 — b. Samuel, Hiob deutsch 306.
 — aus Sarteano סידור 312⁹.
 Abu, Abu 'l, s. das folg. Wort.
 [Achitofel, ps.] Loosbuch 235⁶.
 Adelardus Bathoniensis, s. Berachja.
 Adry (?), Hist. de Joseph etc. 414.
 Afla'h (abu) ספר 214.
 Ahron, über חסיד חסיד 11⁶.
 [— פירוש, s. unter 37³.]
 [— b. Abraham ספר חסידים?] 358².
 — b. Ascher, über Accente 392.
 — b. Elia ספר חסידים 49⁴, 56¹⁹. Gedicht 43¹⁷.
 — ha-Levi, über Alfasi 237.
 Akiba (ps.), s. חסידים. Zaubermitel 246 f. 251.
 Alberti, s. Bernart.
 [Alcandrinus] 73². — 228².
 Alcaus (Alcharius, Algani), s. Johannes Pauli.
 Alexander Aphrodis. מאמר ננס, nach Is'hak b. Honein [h. v. Sam. b. Jeh.?] 389.
 — (v. Tralles?) מלחמה [h. von Anon.] 275⁸.
 Alfons לומד, h. v. Mose aus Nismes 126.
 Ali ibn Ridhwan ספר חסידים, s. Aristoteles. ספר חסידים h. v. Kalonymos b. Kalon. 44². ספר חסידים 228⁴.
 Anatoli ספר 239².
 — Casani, Hymnus 210⁴.
 Anonymus [1197—99] üb. aus dem Latein.: Constantinus Afer [ibn al-Djezzar ספר חסידים, Viaticum (ספר חסידים) und Auszüge mit Platearius' und Alexander's ספר חסידים?], ספר חסידים, Gerard ספר חסידים, Hippokrates ספר חסידים, Isak Israeli [nach Constantinus] ספר חסידים, und ספר חסידים? Johannitus (Honein) ספר חסידים? Nicolaus Praepositus ספר חסידים, Theophilus ספר חסידים.
 Anonymus [Natan?] b. Elieser gen. ספר חסידים, üb. ibn Zohr ספר חסידים.
 — ben Salomo ספר חסידים 56¹⁸.
 Aretin (Leon.) Varr. aus Aristoteles, Oekonomik 263⁴.
 Arib [od. Garib] ספר חסידים Fr. 220³, 295⁶.
 Aristoteles (ps.) ספר חסידים 418. ספר חסידים nach Ali ibn Ridhwan h. von Jeh. Charisi in ספר חסידים 150⁷, h. v. Schemtob Palquera in ספר חסידים. ספר חסידים 263⁴. ספר חסידים aus dem Arab. des Ja'hja ibn Batrik 342, 417, Fr. 210¹³, 246¹⁷ [cf. 235] די ספר חסידים (od. ספר חסידים, ספר חסידים, ספר חסידים) h. v. Jehuda Romano 120. ספר חסידים aus dem Arab. des Honein 297⁶. Compend. ספר חסידים [aus Avicenna ספר חסידים? aus Salomo b. Mose Melgu-eiri] 263². (ספר חסידים vom Tode Aristot., s. Abraham ibn Chisdai.) — s. auch Averroes und Jehuda b. Jechiel.
 Arnaldus de Villanova ספר חסידים h. v. Isr. Caslari 288. ספר חסידים h. v. Abr. Abigedor 206², 297. ספר חסידים h. v. demselben 249¹⁰. ספר חסידים Exc. 277². ספר חסידים (Parabola) h. v. Abr. Abigedor 286, 297⁴. — Curae? 288². Fr. 27³. Exc. 295⁶. ספר חסידים (Tabula super vita brevis), s. Gabriel. [üb. ספר חסידים v. Avicenna?]
 Asaf b. Berechja (ps.) ספר חסידים 231. Fr. 245 f. 144b.
 Ascher b. David ספר חסידים 11⁶, and. Rec. ספר חסידים 43¹⁵ def., 92²⁴. ספר חסידים oder ספר חסידים anon. 209², A. 53², Exc. 112³⁰⁻³⁴, 341¹⁴, A. 56⁹. — 54⁴, 215⁴.
 [Ascher b. Jechiel, s. ספר חסידים 236.]
 Asriel, Antworten 240², (A. 311⁵), Fr. 11⁵, mit C. ספר חסידים 11³, 92⁷, 221².
 — (Laemel) b. Israel, Chanukkalieder 393¹³⁻¹⁴.
 Asseline, Jo. Renatus, Psalmi lat. cum Comm. 360. Thesis theol. 377.
 Astruc Remoch (?) ספר חסידים 312⁶.
 Averroes (Philos. Schriften): Bearbeitungen des Aristoteles: a) Compendien (Paraphrasis, Summa, Epitome, קיור); ספר חסידים h. v. Jakob b. Machir 281. ספר חסידים (כללי) h. v. Mose Tibbon 108, 208, 281². ספר חסידים (כללי) h. v. dems. 108, 208³, 281³, h. v. Salomo ibn Ajub 31, 234, 371,

378⁴; ergänz. Abhandl. 31. אחרות h. v. Mose Tibbon 108⁴, 208³, 281⁵. כללי v. dems. 108⁵, 208, 281⁶. החוש והמחש v. dems. 73³ def., 108⁶, 201⁴, 281⁷. מה שחזר הקצו v. dems. 108⁸, 244³, 281⁸ (mit Nachtrag). — b) mittl. Comm. zu מחמדות, מחמדות h. v. Jak. Anatoli 64², 387²⁻³, 106¹⁻². מליה 64², 106³. היקף 106⁴, 244. מוסח 106⁵, 244², 307, Fr. 125. נגזר h. v. Kalonymos 26⁴⁻⁵, 106⁶⁻⁷, 284¹⁻². (Supercomment. und Bearbeit. s. unter Abraham Abigedor, Jehuda b. Jechiel u. Levi b. G. — אחר v. אחר anon. 307¹¹. מליה u. מוסח 46³). — שמוע h. v. Kalonymos 30², 73, 310, 341², 352, Fr. 151 v? (Supercomm. s. Isak Albalag, Bonsenior). חיים וחסד h. v. Kalonymos 73⁵, 387³. אחרות עליונות h. v. dems. 30³, 37². נשח h. v. Mose Tibbon 32, 73², 125 (mit Nachtrag), 387 def. מה שחזר הקצו h. v. Kalon. 30, 226, 244⁴. (Supercomm. s. Abraham Bibago — Noten zu den phys. Schriften s. Levi b. G.) — c) grosser Comm. (ניאור ופירוש) zu מוסח h. v. Kalonymos 32². שמוע [h. v. dems.] i, ij 91⁴, ij u. Anf. iij 307⁷. מה שחזר הקצו [h. v. Mose b. Sal.] bis v K. 12, 65⁸.

Plato הכונה המדינה h. v. Samuel b. Jeh. 308. — השלמות הדבריות h. v. Samuel b. Jeh. 36¹², 353. דרושים קצונים [h. v. Kalonymos??] mit C v. Mose Narboni 31⁷. דרושים בקצונים אחרות ונחלסות ohne C. 36¹⁸. [מחמדות נשכל הסלחני od. מחמדות נשכל הסלחני mit C. des Mose Narboni 108¹⁰ def., 110³. Kleine Abhandl. mit C. desselb. 110³. מחמדות נשכל הסלחני Fr. h. v. Todros 308³. מחמדות (3) über den Intellect [h. v. Sam. Tibbon] 124⁴, 387², (2) 65⁷.

(Medicin.) מחמדות נחיראק 29³. קליע שרשים כוללים . . . נקמים . . . כלילת 29. 44⁵. — (Astronom.) קינור אלמניקטי [h. v. Jak. Anatoli]. 31⁴.

Avicenna [קאטן גיר] h. v. Mose Tibbon 220², [von Crescas Nasi?] 417². קמים לניס 87², 280⁷, = רפואות aus Latein. [des Arnald de Villanova?] 373². קאטן i Fr. 27⁵, ed. Uebersetz. (B. i u. Anf. ij h. v. Josua Lorki, s. 373, B. iij — v v. Na-

tan) 87. B. iij Fr. 275⁴, 302. B. iv Fr. 373¹ c. B. v 292, 302. — B. i v. Natan 127. מחמדות השמן 8¹⁰; Comm. s. Jesaia b. Isak u. Schemtob Schaprut; anon. 39², 46⁴, 49², 247, 356⁴. השמים והעולם [aus שחח?] h. v. Salomo b. Mose Fr. 107⁴. [aus שחח? s. Aristoteles.] שחח über Einteilung der Wissenschaften 281¹ B.

Badja (ibn) od. *al-Saig* הכונה המחמדות, Skizze von Mose Narboni 59. [Baruch b. Isak דרושה ח"י 146². **Bataljusi** (abu Muhammed Abd Allah) עולם רעיונות h. v. Mose Tibbon 201⁶. **Baulbroche**, Petr., Gramm. h. 415. **Beckius**, Matth. Friedr. ערך 204. Ben Sira [ח"י] mit Erläut. 315¹⁴. Benjamin b. Jehuda מלי 60². מ' 60³ על מלי — לזיר, Zusätze zu ר"י 148 — b. Serach פירוש 73¹.

Berachja b. Nitronai [ha-Nakdan] דורי ונדי [nach Adelard's Quaest. natur., auch השלמות ק' 42². מלי 65⁴. מלי 207³.

Bernart Alberti מחמדות h. v. Abr. Abigedor 297².

Bitrudji (Abu Ishak ibn al-B.) מחמדות h. v. Mose Tibbon 150².

Blanchinus (*Bianchino* דניאלוני), Joh., Canones zu astr. Tafeln 31⁹.

Boeschenstein, Joh., Vocabul. h. 259³. (Diffinit. praedicab. 329²?). Verschiedenes 401.

Bonsenior, Anm. zu Averroes' mittl. C. Physik 341².

Br . . . (נחמק) — הכונה האדם צניח h. v. David ibn Ja'isch 263³.

Chajjim Kohen, Kabbalistisches 331, 333.

— Obadja b. Jakob חיים חיים 46².

— Vital (allgem. Tit. חיים חיים) 319⁶ = 319⁸, 335². 335. גלגולים 335. 319⁵. דרושים על הגלגולים 333³. 335 f. 141. טעמי מלח i u. ij = פרי 336. כוונה (T. i) 319¹⁰, 331, 333. T. ij 333², 337. ליקוטים 319¹¹. ליקוטי הקדמות עץ 319³⁻⁹, 330³. 330, 319, 331; dazu 330, Index (zu 4-14) f. 100b; Verschiede-

- nes aus ע"ס 333⁴⁻⁷. פירוש מאמרי האורח.
334. פ"י סנהדרין דמשפטים.
Chalaftha b. Mose, s. 343¹³.
Chammai בעין 408².
Chananel פירוש מ"ס פסחים 227.
Chanoch b. Bechai al-Constantini חיקן
142², Fr. 109².
— b. Salomo al-Constantini מרחוק אלהים
201⁵, 239³.
Chisdai Crescas אור ה' 301, 303.
[— ha-Levi, fing., s. Scheschet b. Isak.]
Chiskija, Hymnus 210³.
— b. Jakar, Noten 120².
— b. Manoach מקורי 224.
Constantinus Afer והפכנו חמ"ד ופכנו חמ"ד h. v.
Anon. 295¹¹; üb. [ibn al-Djezzar]
Viaticum [desselben אשכנזי h. v.
dems. Anon.] מעלות 295¹⁰, 297⁸, Fr.
(לרצו לומר) 288⁵, Hippokrates', Apho-
rismen, Isak Israeli מקצדים.
Costa b. Luca הנגל נדור h. v.
Jakob b. Machir 246², 249³, 261³;
üb. arab. Hypsikles (B. xiv--xv Eu-
klid s. d.).
[Crescas Nasi, üb. Avicenna נזיר
?] Daniel (der Prophet, ps.) חכמה דניאל
288 f. 101 b, 289⁹. סימני הרעמים
f. 43. פתח חלומות 418.
David b. Abraham, Fr. 401⁶ g.
— ibn Bilal b. Jomtov, üb. Johannes
Pauli מאמר בקבלה שור הנפש.
— b. Daniel, Brief 341⁴.
— b. Immanuel פירוש הגולות 299⁶.
— ibn Ja'hja לשון למודים 72. כללי
[Josef David b. ibn Ja'hja] 328³.
— ibn Ja'isch b. Sal., üb. הכהנים האדום
263³. נבואה v. נביא.
— Kimchi [ע"ס ע"ס] 28. פ"י נ"ר 93. [פ"י
דניאל] 363. שרשים 139, Anhang
(פ"י מלות דניאל) 242⁴. — (ps.) ערוך 131³.
— ibn Nachmias, Notiz zu ספר שמואל 36⁴.
[— de Rocca Martina] זכור אדם סרסאק 26⁸.
Dja'afar (abu) b. Sabik מאמר 31⁷.
Djezzar (ibn al-), abu Dja'afar Ah-
med b. Ibrahim, אגדה aus d. Lat.
214⁵. אגדה נשכחה h. v. Natan 253². לידה
[הולכי] הורכים [זלזל] אלמחמאק h. v. Mose
Tibbon 19, 295¹⁴, aus Constantins
Viaticum [h. v. Anon. 1197—99]
u. d. T. יליד נחיי angebl. v. Is. Is-
raeli, Fr. 275¹, andere Uebers. [v.
dems. Anon.?] 275⁸. [אשכנזי] s. Con-
stantin מעלות.

- Eberhardt, Buch der alten Weysen 355.
Efraim פלילר (?), s. 319 f. 159, 330
f. 127⁶.
— b. Simson, Pentateuchcomm. 15.
Elasar b. Mose ha-Darschan ליקוטים מ"ס
221¹⁰.
— Worms ה' הכסף, ה' מלכים, הלכות מעשרות
81²⁻⁸. ה' האמונה, ה' הכנז, ה' הכנז,
קורי 81¹². חכמה הנפש 43¹⁴. ה' כסף הכנז
24⁷ def., 81. Excerpte 92³. שם
81⁹, and. Rec. (עשר היות) 92, 43¹⁴b,
285⁴. סדר המרכבה (interpol.) 330 f.
99 b. שער ה' סוד היסוד והאמונה 92²⁻³. [פ"י
81¹⁰. פ"י ס' לילה 346⁴. פ"י האדמה 92¹²].
Elia (d. Prophet, ps.) ספר אליהו 222¹¹.
— (??) s. Anonymus.
— Gedicht 295¹³.
— (Chajjim) b. Benj. aus Genazzano
112 (über אלילי ז"י 112²²).
— 812⁵.
— Levita זכרון 74. [מקורה חמ"ס] 322.
— [b. Sabbatai?] קימה 210¹⁶.
Elieser Aschkenasi 312².
— ha-Gadol (ps.) אגדה חיים def. 112²⁴.
— b. Jose ha-Gelili אגדה חיים 222³.
— b. Natan (?), Comm. Kanon 173¹.
Elischa משה הכהן Fr. 275⁶ [vgl.
Bes. 108?].
Eljakim פ"י מ"ס יחזקאל 216³.
— Verse über מורה 239⁷.
Esra (d. Prophet, ps.) מקורה 112⁴⁷.
Gatigno סדר ה' 15², 57.
Euklid od. יקוד od. arab. v. Ishak
b. Honein, emendirt v. Thabit, Hyp-
sikles (xiv, xv nach Arab. v. Costa?)
h. v. Mose Tibbon (mit Lesarten
aus 'Hadjdadj's Bearbeitung) 36,
91², v. Jak. b. Machir 130² Vorr.
91². Wesentl. Inhalt von B. i (Lehrs.
1—32) 31³. B. i—ij, 10 (Jehuda b.
Sal. Kohen חכמה חכמה) 246⁵. (i, 1—19,
ii, 6—14) 31⁵. Zusätze aus arab.
Texten v. Josef 36². חלוק המצבים [nach
Arab. des Ishak b. Honein, emend.
v. Thabit?] 36²¹. מרחים 36²².
Farabi (al-), Abu Na'sr Muhammed,
אגדה נדור קריאה חכמה [h. v. Kalony-
mos] 308⁵. אגדה נבואה ל' ההגון 307⁹.
Compend. der Logik 307¹⁰: חכמה נזר
u. חכמה (העשה) [h. v. Jakob b. Abba
Mari] 26⁷⁻⁸, 110⁷ def., 110⁶, 244⁵⁻⁶.
Log. Exc. 289¹⁰. החכמה החכמה h. v.
Mose Tibbon 234². מאמר נבואה הנפש

- [h. v. Serachja] 120⁵. מאמר בחכמות
h. v. Kalonymos 308⁴. מאמר בשכל והמשכיל.
h. v. dems. 125⁵, 308². פירוש
des Euklid [h. v. Mose Tibbon?] 36², 290. פקקים 297¹⁰, andere Uebers. 307⁹. Medic. Fr. 134².
Farissol Botarel, s. Mose F. B.
Fazari, Loosbuch 235⁴.
Fergani (קיוור אלמניסטי) h. v. Jakob Anatoli 246¹². — Comm. s. Mose Chandali.
Gabriel [Kohen aus Lunel?], Noten zu מנחם ארנז Exc. 253³.
Galen הנסגה הנער הנכנס nach Arab. des Honein 295⁴. חללים והמקרים desgl. h. v. Serachja 111⁹. יקודות על דעה שזוקקת desgl. mit C. v. Ali ibn Ridhwan s. d. — (sp.) חקיקה מרלוח השקן nach Honein 245. נסח h. v. Jehuda al-Charisi 107³. Spanisches über Chirurgie 291⁵⁻⁷⁻⁸.
Gazzali, abu 'Hamid Muhammed כותב ספרים (Logik) 57¹, 64, 110, 121. Vorr. des Jeh. Natan 121². Comm. s. Isak Albalag, Mose Narboni, anon. 269⁷⁻⁸. מאמר בחכמות שלום h. v. Isak b. Natan 36¹⁸.
Gerardus [Bututus?] חכמים h. v. Anon. 245³ def., 27⁴, 49⁶.
Gerard von Cremona, s. Mordechai Finzi. — (v. Sabionetta) פילוסופיה 249⁴. — de Solo, Practica in ix. Almansoris v. Razi, s. d.
Gerson [b. Jeh.] zu (letzt. Kap.) Joma, Taanit, Moed Katan 216². חקקים 95⁷. — b. Salomo שער השמים 65⁷, 418³. Fr. 125⁴, 295¹².
Gordon (Bern. de) די מידקיות, שושן ליליחוס h. v. Jekutiel b. Sal. 85, 123. לוח החצולה 85². חצור בהנהגה החזקה 85⁴, and. (פרוטשטיקא, נבואה הרעושה) Uebers. ימים גבולים 280⁶.
Habib b. Bahriz, s. Nikomachus.
Hai Gaon (ps.) חנה לכהני אשיריקי 210¹⁴. חשונה שלמה 228⁶. חסד 81⁹. פ"י חסד 112²⁶. [פחדן חלומות] 418.
Hamenuna (ps.) חסלה 81⁹.
Harrani, Medic. 295⁷.
Hadjdjadj [Jusuf?] b. Matar, Lesarten zu Euklid's Elementen, s. d. — (abu 'l-) b. Talmuz, log. Quaest. h. v. Sam. b. Jeh. 36¹⁷. — — s. Josef ibn Aknin.
Heitham (ibn), abu Ali al-Hasan פירוש פתח des Euklid h. v. Mose Tibbon 36³, 290².
Hillel b. Jakob Kohen, C. zu spät. Proph. 365—6.
— b. Samuel חנוכ'י חסד 120².
Hippokrates הכותב והסגה [h. v. Anon.] 111⁷. פקקים latein. [Constantinus] 270³, [h. v. Mose Tibbon?] 270³, mit C. v. Mos. Maimonides (s. d.) 275⁵. Unbekanntes 288⁶. Spanisches (Chirurg.) 291⁵⁻⁷.
Honein b. Is'hak (Joannitius) מנחם [h. v. Mose Tibbon] 250, 270², aus Latein. [v. Anon. a. 1197—99] 270¹; Inhaltsübersicht Fr. 275¹⁰, span. Bearb. 291². [מקרי המילוקים] h. v. Jeh. Charisi 48, 342³, Fr. 210⁹⁻¹², 315 f. 67; üb. Aristoteles חללים הנכנס, חקיקה מרלוח השקן, חקיקה חסד, חללים והמקרים, יקודות, הנער הנכנס, Plato חקיקה abgekürzt v. Galen, (חוסה חסד?) v. פליקס 245⁵, Ptolemäus, Almagest.
Hypsikles (arab. v. Costa b. Luca?) h. v. Mose Tibbon u. Jak. b. Machir? s. Euklid.
Immanuel b. Jakob כנפי נשרים (שם כנפים) 128³, 345³, 386³ (Ged. 49 f. 338), Cod. lat. 15945 f. 24—49, קיוור לכתב 343⁴. ערך החלוק 343²¹, Fr. 386²⁻⁶. לוח לדעה נוצה השמש 343²⁸. לוח מחנה עונה 343²⁹. Mathem. (u. Kabbal.) 285⁷. Vorbem. zu Tafeln 343¹⁹.
— b. Sal. חסד חסד 53¹³. פ"י חסד 25².
י"ר (?) Noten zu ibn Esra פקקים 43⁹. Isak, Notiz 68⁴.
— b. Abba Mari פיעור (נעל) 34.
— b. Abr. aus Ayre, Gedichte 128⁴.
— Abravanel ראש חנה 92²³.
[שער השמים] ענין עשר ספירות [b. Ahron?] 112⁴¹.
— Akko b. Sam. מאירה עינים 17, 325 (def.), Fr. 240⁷, A. 311⁸.
— ibn Alachdab [246], od. Alchadib מאמר 246⁹. כלי הממלע 343⁹. חסד חסד 246³. Verschiedenes 246 f. 20 b, 64, 65 b, 127, 201⁶. Hymnus 246¹⁹.
— Albalag שמוע פקקים zu Averroes' mittl. C. 45. Noten zu Gazzali (פיקן חסד) 110⁴.

Isak Arama עקידה 26.

— aus Corbeil גולה עמודי עולם (שבעה עמודי עולם) 135, 233, 368.

— Düren הלכות חסידות וחסידות 232⁹.

— b. Elieser Anf. 394⁶.

— Israeli b. Sal. יקרות h. v. Abr. ibn Chisdai 43³. נידיעה השתן . . . קשר aus d. Arab. 123². השתן [nach Constantin v. Anon.] 245. מאמר ישראל 307⁵. [daraus?] הרוח והנפש 47⁶. [nach Constantin v. dems. Anon.] 41². קדמות 293.

— Israeli b. Josef יקוד עולם 35, Fr. 68⁴. Comm. s. Sal. Corcos.

— b. Jakob, C. zu Mose ibn Esra חרשים 211.

— b. Jehuda ha-Levi פנח חזי 50.

— Kohen, s. מעשה מרכבה. — מעש חכמה? 267.

— ha-Laban חסידות חסידות 317.

— Latif גמלי העולם 33⁷. אגרת החסידות 33⁵. לורח העולם 33⁴. שער השמים 46.

— Loria, s. Chajjim Vital.

— Natan ü. Gazzali שאלות מלכות Mose Maimonides מאמר הייחוד.

— Sahula משל הקדמוני 107.

[— b. Simon, fing. 89.]

Is'hak b. Honein פרי הכללודור 275³, 302²; ü. Euklid's Elemente (und חלק המצבים), Themistius Tr. 2 der Metaphysik.

Ismael, s. י"ג מדות.

Israel Benj. [Bassan?] 335 f. 111 b.

— Caslari b. Jos., ü. הכנה הכריזות v. Arnald de Villanova.

Ja'hja, ibn Batrik ü. קוד הקדמות v. Aristoteles.

Jakar b. Chiskijja b. Jochanan, Noten 120².

Jakob (?) משפטי הכוכבים 73⁴, cf. 261⁹.

— Anatoli ü. mittl. Comm. des Averroes über מנח etc., קיטור אלמניקטי, Farabi נחש u. הטעם, Fergani.

— b. Ascher i 255, ij 146, iv 148.

— Dav. Kohen Aschkenasi, Note 261¹².

— b. Elasar משלים 207².

[— b. Elia ü. Abu Ma'ascher מנח?]]

— — aus Venedig כתב 210¹⁰.

— b. Isak Alcorsoni האלמניקטי 261¹¹; s. auch Jakob b. Machir.

— b. Isak נומל (?), דקדוק Fr. 401⁷ d.

— b. Machir נחש כלל . . . רובע ישראל 256⁴, and. Rec. 249⁹. [לוחות חלמך] 343²⁶;

Cat. codd. b. M. I, 1.

üb. Averroes הקנין מלחמה, Costa Euklid (Vorw. 91², Bemerk. [zu ij, 34] 36³ B), [ibn al-'Saffar האלמניקטי (כלי) נחש, [Zarkali אגרת המעשה בלוח?]]

Jakob aus Marvege? [Corbeil? ha-Levi? שאלות וחשובות מן השמים 237².

— Geomantisches 228⁶.

— b. Nissim סי' יורה סי' 92²⁰.

— Poel (Boniet Bongoron) [לוחות] 128⁵, 263⁵, 343⁸, 386⁴, Fr. 343³.

[— b. Samuel?], s. הפקרת יחזקאל.

— b. Scheschet [Fr. דברים נכוחים] 240⁸ b.

— Tam חקת 95⁸.

— aus Venedig, s. Jakob b. Elia.

— aus Wien פשטים ופשוטים 28².

— Zemach, Exc. u. Noten 319 f. 371, N. 331, 333, 334⁷. Exc. aus נחש 330².

Jechiel b. Ascher הערוכה 392.

— b. Jekutiel המדות 268.

[Jedaja b. Nachschon s. 33⁷.]

— Penini נחיה העולם 328, 338², 341²⁴ (def.), Fr. 47⁷, 401¹⁰ (anon. Gloss. 315⁶). נקטת הממין 328², 338⁴, 401⁸. כתב ההתחלות 338.

Jehosifja Benj., Noten 95.

Jehuda Alfakhkhar תשובה 315¹³.

— ibn Bal'am הוריים הקורא Fragm. 358⁷.

— b. Benjamin, Vers 342⁵.

— b. Cardinal ü. Jehuda ha-Levi כחרי.

[— b. Chajjim Kalon., fing. 89.]

— Chajjug דקדוק (לוחות הכתב) דקדוק mit Zusätzen v. Mose Gikattilia, h. v. Abr. ibn Esra 63.

— (al-) Charisi קורות דברי הגורלות 294³ H.; ü. Aristoteles [ibn Ridhwan] אגרת נחש, Galen קוד הקדמות u. המוסר הכללי Honein מוסרי הכי, Mose Maimonides מורה (Vorw.).

— Chasid (?), Gutachten über Busse 232². קוד הייחוד 325².

— b. Elieser מנח יחוד 62.

— b. Jechiel, messer Leon נחש 55². נחש מנח מאמרות מליה (חכמה חכמה) nach Averroes mittl. C., 27⁶ [הקט] 269⁵, 269¹.

— b. Josef Khorasani (?) חזון העדות 39³, 78.

— ha-Levi כחרי h. v. Jehuda Tibbon 264⁶, iv, 25 h. v. Jehuda b. Cardinal 47⁵. Gedichtsanf. 255.

— (Bongodas) Natan b. Sal. קוד הקדמות

Kamil (abu) [Schudja b. Aslam
השכח, aus dem Latein. ?] üb.
v. Mord. Finzi 225^{3,4}.

Kana ibn Gador b. Nachum, s. עליהם
(קנה).

Kasim (abu 'l-) b. Idris, 2 log. Quaest.,
b. v. Sam. b. Jeh 36¹⁷. מאמר המער
u. הרשון 31⁷ (vgl.
Averroes דרושים).

Kindi (al-), abu Jusuf Ja'akub b. Is'hak
... חננה u. חננה h. v.
Kalonimos 304⁷⁻¹⁰. Exc. aus erst.
343¹⁶, Fr. v. letzt. 356².

Lanfranchi חננה 8⁸, 271. חננה
271², (Tr. v) חננה span. 280¹¹.

Leon Josef üb. Gerard de Solo in
nonum Almansoris 101.

Lesueur, Gramm. h. et française 379.
Levi (welcher?), Hymnus 276.

— b. Abraham חננה 58¹.

— (Leon) b. Gerson חננה חננה
36²⁴. חננה 314, vgl. 386⁵. חננה
18, 94¹⁻², Exc. 73⁶, 125³. חננה
36 def., 68⁶. חננה 93. חננה
52². חננה 324, 364. —
Noten (חי) zu Averroes, mittl. C.
(falsch קור 39) חננה u. חננה 39,
269^{3,4}, 289^{2,4}, חננה 39, 289³, [ps.
הקס 269⁵], חננה 26³, חננה 46⁵, 269^{2,6},
חננה 278. Compend. חננה
246¹⁵, חננה iv 58², חננה
36²⁰, חננה 125².

Ma'aschar (abu) חננה [h. v. Jakob b.
Elia?] 36¹⁹.

Madjriti, abu'l-Kasim Maslama חננה
חננה 214⁴.

Martin de Lucena (?) חננה 214¹¹.

Maschallah חננה u. חננה h. v. Abra-
ham ibn Esra (?), s. d.

Mas'ud Sagi-Nahor חננה 335 i f. 134
ij f. 6b, 319 f. 235.

Maurus חננה 29².

Mayr, Ge. üb. Thomas a Kempis, De
imitat. Christi.

Meir [Abulafia] ha-Levi חננה s.
unter 37³. חננה 305² (s. S. viij).

— Arama חננה 25³.

— Crescas Kalonimos über Jer. 2,
10 ff. 315¹⁵.

— b. Elasar חננה 417³.

— Rothenburg, Hymnus 232².

— Spira (?), astron. Compend. 36¹⁴.

Meir Zarfati חננה 239⁷.

Meletius s. עליהם.

Menachem Asarja Fano, Kabbalist. 331.
[— Schüler des Elasar Worms] חננה

חננה 112³³, Fr. 341¹⁴ (A. 56⁹).
— Meiri חננה 251.

— Recanati חננה mit uned. Anh.
83², 103². חננה od. חננה 112²,
def. 341²³ (A. 56¹⁷). חננה
103³. חננה Exc. 76.

— b. Salomo חננה 55. חננה Fr.
131.

— Ziuni חננה 68³, 76.

Merwan [abu?], über חננה 343⁷.

Meschullam b. Sal., Gedicht 297¹³ (cf.
239⁷).

— aus Volterra, Wandkalender 154.

Mesue (Jo'hanna b. Masewei) חננה
חננה 280³ (A. 43⁶).

— (jun.) חננה aus
Lat. h. v. Samuel b. Jakob 49³, and.
Uebers. 280⁸, Fr. 275².

Mordechai, Erkl. des חננה 22.

— חננה b. Benjamin, Zusätze zu חננה
148.

— Comtino, Anfertigung der חננה des
Zarkali 36¹³. חננה 36¹³.

— Finzi üb. Geometrie, Algebra [nach
Gerard von Cremona?], geometr. u.
algebr. Abhandl. von abu Kamil 225.

— Rossello חננה 49.

Mose . . (?), Gedicht üb. 13 Dogmen
210 f. 109.

— Botarel חננה 115⁴, Fr. 40¹⁷.

— Chalajo חננה 71.

— Chandali חננה 246¹⁴.

— Cordovero, s. 334⁴.

— Coucy חננה 145 def.

— ibn Esra חננה 211.

— Farissol Botarel חננה 249⁴.

— חננה 343¹⁰. (Canones) 31⁸.

— חננה, Epigramm 87⁴.

— Gikatilia, Zusätze zu Jeh. Chajjug
חננה 63.

— b. Josef üb. Saadia Gaon חננה חננה.

— Kimchi חננה 401⁷. C. Prov. 223.

C. Esra (angebl. Abr. ibn Esra) 242⁶.

— de Leon חננה Fr. 24⁵. חננה

od. חננה u. Anh. חננה

. . חננה 22^{3,4}, 129, 341^{19,20} (A. 56¹⁴),

395³, Exc. § 12⁵¹⁻⁵², 341¹⁸ (A. 56¹³),

§ 47 ff. 59⁷, 112³⁰, 341^{14,16} (A.

56⁹⁻¹¹). — חננה (fing. Tit.) 24²⁷

— Maimonides חננה חננה [h.

- v. Mose Tibbon? 315⁴. אגרת להר"י 214². אגרת קודש (ps.) 315¹¹. [אגרת השמר] 315³. אגרת חיים h. v. Abr. ibn Chisdai 57⁵, 357². [ההנהגה הנריאלית] h. v. Mose Tibbon 111², 289⁷. כתב יד h. v. Isak Natan 150. מאמר הנכבד [נחריאל] h. v. Mose Tibbon 111³. Vorw. and. Uebers. 280² (A. 43⁵). מאמר ברעואה h. v. . . Tibbon? 111⁵. מאמר מורה h. v. Sam. Tibbon 201⁷. מורה h. v. dems. 99, 297⁷, Vorw. u. Index v. Jeh. Charisi 401⁹. Inhaltsangabe 239⁴, Noten 239⁶. C. s. Mose b. Sal. מלחמה הבנין h. v. Mose Tibbon 239⁸, 297⁹, 388. = בנין 358⁸, קרב 307⁶. Comm. s. Mose Narboni. מלחמה h. v. Mose Tibbon 213, v. Sal. ibn Ajjub 282. [מקללה אלכסנדר] h. v. Josua Schatibi 280 (A. 43⁴). מלחמה B. iij, viij—x, 143, 144. פירוש המשנה (ה' תשובה, ה' זרוב) Einleit. 210, über Abot h. v. Sam. Tibbon 128, 210². שמונה פרקים 297¹², 327⁷, 401⁷, über פירוש חלק uned. Uebers. 210³, 313, 342. שלש עשרה עקרי דתו h. v. Mose Tibbon 275⁵. פירוש פירוש פירוש h. v. Natan 19², 134, 253, 287, h. v. Serachja 111¹. [רמב"ם] h. v. dems. 111⁴. an Anatoli 230². תשובה על 315¹². Recept 292 f. 196. — Gedichte über ihn 239⁷, 313.
- Mose (?) Minz, Kabbalist, 238 f. 82, 319 f. 144 b u. 373.
- Nachmani אגרת החמדה 338⁷. פנור דיני דגמרי 47⁴. [אגרת הקדש] האדם אל אשמו 75². 327⁴⁻⁶. דרשה 75¹⁻³. חידושי ז"צ וסנהדרין 137—8 (A. 56²⁴). פירוש ע"ה 357⁵. (mit Nachtr.), 362, iij—v B. 113, 257, Fr. 40¹², 65, 393³. קרב מעשה) 240^{5c} (?). Erkl. v. Gen. i, 26, 312⁴. שער הגמול 242². פ' ארץ 112⁶, 327⁵. חפלה 138, 319¹⁰ f. 333, aus מחזור ק' 341¹⁶ (A. 56¹¹). — (ps.) האמונה s. כ"ו פרקים 112³⁹. [כ"ד קודש] ופנעחון 22, and. 92²⁷. פירוש [על] הפסוקים s. קמרי מורה Kamäen 325⁵.
- Nakdan נקד 53¹².
- Narboni (Vidal חיים (בלשון 44³, 276, def. 243². Comm. (פירוש od. פירוש) zu Averroes האשמות הדנקים והנבונים (incl. האשמות), ibn Tofeil u. Analyse v. ibn Badja חומת הכנהגה המהפכית (s. d.), zu Gazzali הפילוסופים (i) 57, 110, 121. (Noten v. Mose Rieti s. d., Erg. v. Anon. 110², 121), zu Maimonides מורה הנבונים 61⁵, מלחמה הבנין 289.
- Mose aus Nismes üb. Tafeln des Alfons u. s. w. u. des Joh. de St. Archangel.
- Rieti, Anm. zu Mose Narboni C. חומת 110. Fr. 356⁹.
- [— Sabara?] מלחמה פנור Exc. 334³.
- [— b. Salomo üb. Averroes מ"ה]. (חומת) aus Salerno מורה הנבונים 60, 370.
- b. Samuel רמב"ם, Superstitiosa 228^{7b}.
- 45³, 215³. קוד עשר ספירות העומר: קיינעס.
- [— b. Sim. Kohen מ"ה של ד' 24^b?]
- Notes zu Abr. ibn Esra מלחמה 43⁹.
- ibn Tibbon [מ"ה Fr. 33⁸?]. פירוש מ"ה 264; üb. Averroes, Compend. שמוע (כללי), אשמות עליונות, היום והמחר, השמי' והע' נפש, u. mittl. C. נפש, Avicenna קרב הקטן, Bataljusi ענוה, Bitrudji מאמר נחמה, רעיונות Euklid (יורה (חללי) הדרכים (u. Hypsikles) יקודות Farabi החלומות [u. פתיחות des Euklid?], ibn Heitham פתיחות des Euklid, Honein אגרת להר"י Mose Maimonides מאמר הנכבד, ההנהגה הנריאלית, [מונעשלייך], The- mistius פירוש פירוש פירוש הלח"ה.
- Mose b. Tobi [אלכסנדר] h. v. Sal. da Piera נתי הנפש 57³.
- Nachschoen (לוח י"ג מחזורים od. ענוה) 128². Naftali Treves [ניאלי] zu Bechai 403. Natan ha-Babli נח נח 222¹⁹.
- b. Elieser, s. Anonymus.
- Ham'ati üb. Avicenna קטן, dazu (8³), [Djezzar . . שמוע שמוע Mose Maimonides פירוש משה Zahrawi מאמר המשמות 295³.
- b. Jechiel ערך 142. Bearbeit. mit Deutsch 204. Auszug 390.
- b. Menachem, Zusätze zu רמ"ב 148.
- Palquera b. Joel לרי Fr. 354.
- Spira [b. Reuben] הנהגה zu Chajjim Vital, s. d. מנהג שער Exc. 333³.
- [Natanel Caspi] b. Nechemja לקודש 252. Nechunja b. ha - Kana (ps.) חפלה היסוד 11⁷, 81¹¹, 112³⁶, u. s. נהיר.

Nicolaus Praepositus מרקוס [h. v. Anonym. a. 1197—99] 245⁴, ital. 254, Schlussnotiz 111⁶b.

Nikomachus Gerasenus נחמיהס nach Syr. des 'Habib b. Bahriz, emend. v. Kindi, arab. mit Noten v. Rabia b. Ja'hja [h. v. Kalonymos] 36¹¹.

Onkelos 1, 2, 114, 148, 341⁶, 384, 396, 400¹⁻².

Pagninus, X., . . . קלר 132.

Paulus (v. Aegina?) פולס קס המוס 214¹⁰.

Perez, s. הערכה האלפא.

— 126². לוח . . . (?) נכרי.

— b. Elia הנהם zu Isak Corbeil.

Petrus Hispanus פרקטס 45⁹, bearb. (ק"י הנין) v. Abr. Abigedor 307⁸.

Platearius (Jo.) פלאטיקס [h. von Anon. 1197—99] 275⁸.

Plato פלאטון, s. Averroes. — (ps.) גימנס, gekürzt v. Galen, arab. v. Honein (aus d. Lat.) 214⁵.

— [Arzt] über Aderlass 8².

פליטיוס (Meletius?), s. Honein.

Prophiat Duran (Isak b. Mose ha-Levi) משהס 299, 289⁸, 315⁷. חשבן 274.

Ptolemaeus פטלמאס [arab. v. Honein? h. v. Jakob Anatoli] 70. משהס כלי 249⁷ = המנהג def. 289⁶. Astrologisches 294³ J.

Rabia b. Ja'hja (abu Suleiman), s. Nikomachus.

Razi, an Almansor iv (C. 24 u. 32) 280⁴ (A. 43⁷); ix mit Bearbeit. des C. von Gerard de Solo (s. d.), h. v. Abr. Abigedor 296. אקראנדן [h. v. Schemtob b. Isak?] 245⁶. מלמד 280⁵ (A. 43⁸ def.).

Ricius, Paul., Isagoge in cabal., Exc. 400⁴.

Ridhwan (ibn), s. Ali.

Saadia Gaon סאדיה גאון וסלגניס h. v. Anonymus 42³, Vorw. 65, Fr. 120⁴. פירוש ס' ילירס [h. v. Mose b. Josef?] 92¹⁹, 221⁹, Fr. 115, (ps.) 40², 115⁴. Arab. Pentat. 114. שרם המלים 122. (zweifelh.) מקשר אותיות Gedicht üb. d. Buchst. 392, Fr. 358⁶. (ps.) גורלות 235⁵ (vgl. 235⁴).

Sabbatai [Donnolo] ס' ילירס 37².

Sacrobosco, Jo. מרסוס סאקרוסו h. v. Salomo Abigedor 249³, 294².

Saffar (ibn al-) Ahmed (פירוש כלי) זיכור h. v. Jakob b. Machir 246, 249⁶, 256, 261³, 388⁴ (angebl. v. Jak. b. Is. Alkarsani), 289⁵.

Saig (ibn al-), s. Badja.

Salomo (d. Weise) סלומון 214, u. s. ריאל.

— Abigedor b. Abr. üb. Sacrobosco מרסוס סאקרוסו, Arnaldus de Villanova פירוש נמשש.

— ibn Aderet נטין סידורי (anon.) 98. 255. (ps.) ניקוד 92¹⁰.

— ibn Ajjub b. Sal. נטמורים 111⁶; ü. Averroes, Comp. העולם והעולם Mos. Maimonides מלחם.

— Bonafed, Antw. 312⁶.

— Corcos b. Abr. יקוד עולם 33³, 43¹⁰, 261.

— Davin de Rodez üb. Pariser Tafeln u. C. 343¹¹; ergänzende Tafeln 343¹². Anm. zu Cod. 249 (ד"ט).

— ibn Gabirol היקון מרסוס h. v. Jeh. Tibbon 201, Fr. 356¹⁰. (zweifelh.) מנחם המנינים h. v. dems. 327². (dannach?) מרסוס 65⁵, Index 393⁸. 356¹².

— b. Isak (?), über Pijutim 82.

— Isaki, Comment. Pentat. 5, 148, Fr. 114 u. 384. Ps. Prov. Hiob 33¹⁰. Ps. Daniel, Esther, Hohel. 122². Threni u. Esther (def.) 243. Ruth 243⁹. קודר מוסקי הלכות 28. מ' 210². מ' 216. מ' 279², 305.

— ליכור דילס סידורי: מאריך Fr. 291³.

— Molcho [דרשות] 57⁶, Fr. 311¹³.

— b. Mose b. Jekutiel [מלחמה] 312⁸, 315.

— b. Mose Melgueiri üb. Avicenna (aus ששח?) העולם והעולם [u. היקולה].

— da Piera b. Imm. üb. Mose b. Tobit זכרי המוש.

[—] Salman וסלגניס וסלגניס: וינס 401⁵. Samuel b. Jakob לוחם (?) 358¹³.

— aus Capua üb. Mesue jun. מהעולם . . .

— b. Jehuda üb. Alexander Aphrodis. העולם והעולם, Averroes מלחמה u. (Plato) זכרי המנינים.

— b. Kalonymos שאלה 81¹². [fing.] ס' 59⁸.

- Samuel Kimchi [פי סקם שימה] 239⁹.
 — Kohen b. Daniel, Brief 341⁴.
 — b. Meir פירוש חס"ס Fr. 5². פי סקם ערני פסקים 216.
 — Motot [מנלה ספרים] Exc. 285⁵. Kab-bal. Werk 47¹⁰.
 — b. Nissim, abu 'l-Faradj, s. Abschreiber.
 — ibn Sason, astrolog. Fr. 80², Notiz üb. Esther 239¹⁰.
 — (Samiel Astruc) da Schola (Kansi) b. Simon; Compend. des נפשי נשים v. Immanuel b. Jakob 343³. Ort der Mondstat. 343¹⁵. Tabellen 343²⁷.
 — Tibbon מאמר יקו חיים 33². פי קהלם 262. Fr. 47⁹; Anh. üb. Averroes 3 מאמרים. [91. זיאר פחיהם אקלידס?] . . . 264⁸; üb. Mose Maimonides מאמר חס"ס מורה, מאמר חס"ס.
 — Vital, redig. die Schriften seines Vaters Chajjim Vital.
 — Zarzah מכלל ימי 64³. 7, מקור חיים 51. Schanak מאמר נפשי חס"ס 214⁹.
 Schemaja (aus Soissons?) יקוד od. מורה u. C. Hohel. 5.
 Schemarja Ikriti אמליה 210⁷. [פי הקדוש] 210⁸. פי שח"ס 210⁶. Gedichte 210⁷.
 Schemtob ibn Gaon ס"ט ס"ט 11⁹, **66** = 341 (A. 56) פי קודם הסורה = 395². [פי שח"ס s. unter Asriel. — קוד עשר ספרים העומר s. Abr. Abulafia.]
 — b. Isak Tortosi üb. Zahravi שמוש. [Razi אקלדס?]
 — Palquera אגדה היקום 402. נבי. (אגדה) ראשית חס"ס 402³. מעלות 49⁷. ההנהגה הטוב 45⁸, **402**² [eingeschaltet eth. Epistel des Aristoteles].
 — Schaprut עין כל 8⁴.
 Schemtob ibn Schemtob אמונת 24, פי ההנהגה 264³.
 Scheschet aus Catalonien, theodie. Fragen, 92⁴, Fr. 47⁸. [פי על הרמב"ם] 66], u. s. unter מערכת (240⁵).
 — b. Isak פירוש על משלי 47, 60⁴.
 — [Nasi ben Benveniste] מאמר נפשי 27², def. 134³.
 Schudja, s. Kamil.
 Serachja b. Isak b. Schealtiel [פירוש לוי] 79¹. מאמר אמרי דעם 79²; üb. Farabi נקקי מוס. Maimonides נפשי, נפשי חס"ס. [נפשי חס"ס].
 — ha-Levi Anatoli, s. קוד סן.

- Sigmund, Arzt von Ulm, Brief 401 f. 213b.
 Simeon b. Jochai (ps.) נפשי 222²⁰.
 Simon Motot קודם ז' יליהם ז' קודם 36²³.
 — ha-Zaddik (מורה), s. פירוש השם המפורש.
 Simson b. Isak Chinon, כריזות 358.
 Solo, Gerardus de, in [Razi in] nonum Almansoris (Practica), h. mit Zusätzen v. Leon Josef 401. Bearbeit. v. Abr. Abigedor 296.
Tanchum, Gedichte 295 f. 39 b.
 Thabit b. Korra emendirt Is'hak b. Honein's Uebersetz. der Elemente [u. Euklid's (s. d.), Tract. λ der Metaph. des Themistius].
 Themistius מאמר היקום נפשי חס"ס מוס. arab. v. Is'hak b. Honein, revid. v. Thabit, h. v. Mose Tibbon 108⁷, 234³.
 Theodoric von Cervia נפשי חס"ס [מלכא חס"ס] 266 (A. 41¹), span. (aus kürz. Rec.?) 291⁶. [די קיסטריז] Fr. 291⁴.
 [Theodosius ספר נפשי חס"ס, Tit. 31⁸.]
 Theophilus [h. v. Anon. a. 1197 bis 1199] 111⁶.
 Thomas a Kempis, De imitat. Christi h. v. G. Mayr 411.
 Tobia b. Elieser [לוקה טוב] über Megillot 77.
 Todros [Abulafia] ha-Levi אגדה הכנה 10, 103, 344. שער חס"ס 37 def., 68², **209**⁶ (A. 53⁶).
 — Todrosi üb. Averroes מאמר נפשי חס"ס (u. s. 31⁷ unter 36¹⁸).
 Tofeil (ibn) abu Bekr יקוד סן mit C. v. Mose Narboni 59, 272.
Vegitius (?) 235.
Wafid (ibn) מאמרים חס"ס h. v. Jeh. Natan 286³.
 Wakkar? Practik 280¹⁰.
Zahravi שמוש (חלוקה) h. v. Schemtob b. Isak 8, 80, v. Josef ibn Wakkar 321, span. Bearb. 280¹². Tr. 25 (מאמר חס"ס) 295³, Fr. 302³.
 Zakkarija (abu), Geomantisches 228⁸.
 Zanati (abu Abd Allah), Geomantik, 299⁵ C.

Zarkali (abu Is'hak ibn al - Zarkali)
זרחל (אבו יסחק בן אל - זרחל) [h. v. Jakob
b. Machir?] 36¹².

Zohr (ibn, welcher?) זור 220⁴.
— abu Merwan Abd al-Malik זור
h. v. Anon. b. Elieser 220.

Schreiber.

Abraham 79, 107.

— Alatrino b. Menachem 201; s. auch
Besitzer.

— aus Bologna 77.

— b. Jehuda (Schalom?) 325.

— b. Josef זלמן 236.

— b. Sal. 327.

Astruc Crescas Kalonymos 315¹⁵.

Benjamin b. Josef Rofe, Fam. Merks
100.

Boeschenstain, Joh. 72, 329.

Chajjim 65. — (and.) 101.

— Gatigno b. Samuel 83, 96, 203, 303.

Chananja b. Chajjim 296.

Dav. b. Mose 11.

Elasar Parnas (schreibt mit der Lin-
ken) 123, 275, 276, 277, 302.

Elia 150.

— Amarillo 64.

— Levita 81.

— b. Menachem de Nola 68.

— b. Sabbatai ha-Zarfati 16.

Elieser 65.

— b. Jakob 393.

— b. Joel יואל 59.

Eljakim b. Ascher (Punctator) 400.

— b. Simon, gen. Salman Auerbach 89.

Emilius, s. Paulus Aemilius.

Esra b. Isak Fano 31, 35.

Isak 3.

— 334⁶ (u. 331, 335—7?).

— (b. Abraham?) 269.

— — de Villa זלמן 242.

— b. Elia Manusch aus Leitmeritz
in Böhmen 25.

— b. Elieser ha-Kohen 117.

— b. Jehuda Reutlingen 100.

— b. Jos. יוסף 274.

Ismael Amilio . . . 87.

Jakob b. Chajjim 59.

— b. Isak 131⁴ (Akrost.).

— — Perez 294.

— b. Jehuda Kohen 316.

— b. Josef 40.

— ha-Levi (Punctator?) 401.

Jechiel b. Menasse 261¹¹.

— b. Sal. b. Joab 111.

Jehuda 216.

— 346.

— b. Sal. de Blanis 328.

— — b. Jak. . . . 284.

Jesaia b. Elasar Parnas, oder *Fran-*
ciscus Parnassus 217, 285.

Jischai b. Jechiel 31, 45, 58(?), 64, 131.

Joab b. Jechiel (Prototyp 327).

Jomtob b. Chajjim 240.

Jonatan b. Jakob Gallico 32.

Josef 326.

— b. Abr. ha-Levi b. abi Ajjub 362.

— — Ahron gen. Sundl Lubomila 53^{8,9}.

— . . . [b.] David aus Rom 143.

— b. Efraim 200.

— b. Elia יסחק (Prototyp 49).

— b. Jomtob 118.

— b. Matatja b. Joel 268.

— b. Sason b. Galeppa (?) 362.

Josua b. Leon b. David 341.

Levi (Leon) b. Abraham de Cape-
stan 264.

Meir b. Isak ha-Levi aus Prag 19,
27? 47?

— b. Simson 358.

Menachem b. Samuel 97.

Meschullam b. Sam. gen. Veibisch
Posnani 9.

Mose? 68.

— 408.

— b. Chajjim ibn Schabuka 98.

— b. David 36.

— (Gad) b. Tobia aus Krakau 81. [Mos.

b. Gad Reuben a. 1553 Opp. 152 Qu.]

Natan b. Abr. נטנא 142.

Nissim Faradji b. Sabbatai 246.

Paulus Aemilius 103, 112, 115.

Pinchas b. Isak Nördlingen 394.

Rafael ראפאל (Protot. 331).

Reuben b. Salomo Aschkenasi 33⁷, 55.

— b. Salem Salomo 244, 297.

Salomo? 47.

— 287.

— b. Josef 16.

Salomo b. Sam. aus Würzburg 5.

— b. Simson 95.

Samuel? 280⁹.

— b. Abba Mari aus Lunel 237.

— b. Jakob 358.

— b. Menachem 279.

— b. Nissim Abu 'l-Faradj 246.

Schemarja b. Jakob ha-Kohen 207.

Zarfati . . . 281.

Zebi b. Chanoch ha-Levi, od. Hirsch

Fraenkel 394.

Besitzer.

Abi ha-Esri b. Eisak Stein 405.

Aboab (?) 125.

Abraham 36.

— (Schreiber?) 79.

— b. Ahron 77, 265 (cf. 358).

— Astruc 284 (cf. Astruc).

— Daalia da Prato (?) 91.

— de Fano 386.

— Israel 370.

— b. Jechiel 223.

— Kohen b. Sabb. דינא 143.

— Luzzatto b. Moses 396.

— b. Menachem Alatrino 97, 117,
(Abschrift) 201.

— b. Mord. b. Elieser . . . 111.

— b. Mose . . . 111.

— b. Natan 223.

— נטנא (?) 358.

— b. Sam. b. Chijja 279.

Adelkind, Corn. 31, 33.

Aegidius de Viterbo (Egidio) 74, 96,
103; Prototyp von 81, 96, 103, teils
217-9, cf. 285.

Agnilo de bono ajuto da Roma 207.

Ahron b. Jakob Kohen 393.

— (Harun) b. Mose 122.

Ammon, C. 72.

[Anon.] b. Simon Kohen Chai Sforzo 387.

Aronno Tolentino de Urbino 146.

Ascher Aschken. b. Jak. אשכנזי 119.

— b. Simon 400.

Astruc אשטרוץ 213.

— Crescas Abraham 295 (cf. Abr.
Astruc).

Astruc (Astrug) aus Avignon 304.

Baruch b. . . .? 108.

[Behem, Jo. 204.]

Benjamin Chajjim 127.

— b. Elia אליהו (so) b. Sabbatai 216.

— b. Meschullam 79.

— Pesaro 150.

— b. Sal. . . Kohen 359.

Boeschenstain, Jo. 400.

Bonaventura 207.

Bondoa (?) 265 (cf. 292).

Bongodas (maestro) אונגודאס 297.

Boniak, s. Enboniak.

Botarel . . . אשטארל 252 (vgl. Sal.
Botarel).

Chajjim 213.

— b. Abr. אשכנזי 381.

— b. Mord. b. Cregente Provençali 210.

— b. Mose Josef 381.

Com. . . . (קומא), Witwe des Muel
Bondoa (?) Comprad 292.

Crescas (Don) דקדוקאס 213.

— b. Meir Crescas 295.

Daniel b. Abraham in Rom 207.

— Zoref b. Benj. ha-Rofe 286.

David . . . 392.

— aus Castello (b. Menachem?) 294.

— Kapsali b. Eljakim 210.

— (Davit) da Lucha 91.

— b. Menachem Kohen 341.

Donna 118.

Efraim-Gumplin 358.

Egidio, s. *Aegidius*.

Ehinger, Elias 409.

Elasar Matriti 209.

Elia b. Abraham 80.

— — — Ulma 100.

— b. Isak 295.

— b. Sabb. b. Elieser 210, 388.

— b. Sal. b. Jak. b. Sal. 239.

Elieser b. Simon Ulma 95.

Elischa ha-Rofe 108 (vgl. Autor?).

Eljakim (?) b. Sim., gen. Sal. Auerbach 89.

Enboniak לונסא 213.

Enmazif עמאזיף 213.

Flaminus [Marcanton.] 202, 321.

Franciscus, Praepos. S. Salvatoris Polingae, s. Toepst.

Frau des Sam. b. Mos. Zarfati 80.

Gemma? (גמא) 239

Gerson b. Gerson 101.

— Oppenheim 4

Grimani, Card., 80, 209, 223, 266, 267, 268, 278 (Copie?), 341, 357 (cf. ZfM. 12, 4 u. zu N. 267).

Hanna, Tochter des Mordechai Angeloni 77, 117.

Hendel 100.

Hillel b. Mose Rofe 232.

[Immanuel b. Jakob 85.]

[—] Manoel ibn Mose 242.

Isak 386.

— b. Abraham Ulma 100.

— b. עמאזיף 353.

— זלשט 274.

— b. Isak 229.

— Jeh. Porat 359.

— b. Moses aus Aue 395.

— b. Sal. ibn Sahl 392.

— (?) b. זלשט 109.

Israel b. Samuel 101.

Jakob aus Aue 395.

— Garçon (?) 373.

— Jeh. b. Isak 393.

— (קאסיני) b. Is. b. Abr. 242.

— b. Josef 213.

— b. Josua 243.

— de Lunel 286.

— Matatja b. Is. in Ulm 3.

— b. Meir . . 382.

— b. Natan 95.

Jechiel (mit constanter Rasur des nachfolgenden Namens, ob Treves? s. Brüll, Jahrb. 2, 209) 36, 75, 111, 120, 122, 124, 201, 224, 239, 280. (Seine Söhne sind Mose u. Jehuda.)

— זלשט 223.

— (זלשט?) 276.

— (Chai) Finzi 362.

— (סלי) b. Jekutiel 232.

— b. Josua 202.

— (Sabb.?) 413.

Jehuda b. Benj. ha-Rofe 268.

— זלשט Elasar 263.

— b. Jechiel 111, 122, 201, 243, 280.

— Meschullam b. Meir 405.

Jekutiel b. Abraham aus Forli 110.

— b. Benjamin 232.

— b. Dav. 5.

— b. Joab 79.

Joab b. Abraham 80 (327).

Jochanan (*Johannes*) b. Simon aus Greping 400 1.

Jonatan b. Abieser ha-Kohen 207.

Josef 386.

— b. Ascher זלשט (?) 241.

— b. Is. Ganilla (?) 241.

— b. Josef 296.

— Kohen 94.

— Levi 239.

— b. Lewa 327.

— b. Meir . . 382.

— b. Mose 5.

— b. Natan 86.

— b. Sal. . . Kohen 359.

— b. Sam. Levi Jaabez 125.

— b. Scheschet b. Benveniste 283.

— Zarfati 269.

Kraft de Dolmesingen, Raym. 204.

Langevin, Thom. 415.

Leon Astrug (de Salvis?) 213.

— Crescas זלשט 407.

Leonardo de Sormoni (?) 150.

Manasse b. I.[srael Brünn?] 304.

Matatja b. Jos. 95.

— b. Joel 268.

Mazif, s. Enmazif.

Mazliach זלשט 36.

Meir Saragossa 352.

Menachem 395.

— Aschkenasi 393.

— in זלשט 305.

- Menachem, Arzt in Tirni 110.
 — b. Benjamin 207.
 — b. David 294.
 — b. Elia aus Fabriano 216.
 — Zemach 207.
 Meschullam 207.
 — b. Abraham 359.
 — b. Elchanan 79.
 Mordechai Angeloni b. Elieser etc. 97, 111, 117, 207.
 — b. Benj. 4.
 Mose 125.
 — b. Abr. b. Mose 268.
 — אברהם משה? 288.
 — אברהם משה? 261.
 — b. Alkabiz ha-Levi 352.
 — Altavil (al-Tawil?) 265.
 — b. Chefez 122.
 — b. Elieser 240.
 — b. Immanuel b. Imm. 370.
 — b. Isak Alfasi 209.
 — b. Jechiel 111, 122, 201, 243, 280.
 — b. Jehuda Usiel 372.
 — b. Josef Isak משה 395.
 — Kohen 207.
 — Luzzatto 396.
 — משה לוצאטו 228.
 — Remos b. משה [Dieulosal] 80.
 — b. Sal. aus Guastalla 396.
 — (Maestro) aus משה 226.
 Namer b. Salomo 118.
 Natan 207.
 — b. Jechiel 223.
 Nissim b. Sabbatai משה (?) 143.
 Noutzenus, A. G. 412.
 Paltiel ha-Sefardi 304.
 Pinchas b. Mose משה (?) 143.
 Quatremère 136—46, 359 ff., 413 ff.
 Rafael b. Abr. aus la Mirandola 119, 224.
 — b. Benjamin, s. Samuel.
 — Elieser b. Jeh. משה 85.
 — b. Immanuel 301.
 Reuben b. Jekutiel . . 77, 117.
 Sabbatai 207.
 — b. Abraham 213.
 — b. משה 264.
 — b. Mose Rofe 232.
 — b. Natan 223.
 Salomo 392.
 Salomo b. Abraham 224.
 — b. Ahron Zarfati 80.
 — Botarel 271.
 — b. Elieser 298.
 — b. Jehuda aus Guastalla 396.
 — Kohen 394.
 — b. Labi 352.
 — de Lunel 304.
 — b. Menachem 118.
 — b. Mose Rofe . . משה 232.
 — b. Mose Rofe aus Rieti . . 224.
 — da Piera משה (?) 265.
 — Ulma 2, 95.
 Samuel אברהם משה 288.
 — Abravanel 150.
 — (Rafael) b. Benjamin . . 111, 207.
 — Benveniste 352.
 — משה בן (?) 207.
 — Delmedigo b. Elkana 118.
 — Landauer b. Sal. . . 125.
 — b. Mose משה 279.
 — . . משה 240.
 — in משה 305.
 — Zarfati 269.
 Sason b. Josef al-Longo 142.
 Schedel, Hartm. 21, 210.
 Schemtob b. Abr. di Crasto (?) 295.
 Selamias . . . 292.
 Simon b. Jehuda 401.
 — b. Sal. Ulma 95.
 Soleiman de Sevilla 242.
 Stauber, J. 201.
 Strassburger, B. 152.
 Sussex, Herzog v. 136—8, 142, 365—6, 371—2.
 Toepst, Franc., praep. Polling. 204.
 Trithemius 235.
 Vidal משה (?) ibn Caspi 265.
 — b. Sal. b. al-Rabbi 138.
 Wertheimber, Löw. Is. 1.
 Widmanstad, Jo. Alb. v. 36, 74—7, 81, 87, 91, 92, 94, 96—100, 103, 106, 108—15, 119—22, 126—30, 134, 201, 202, 205, 207, 208, 211, 214—22, 224—31, 235—7, 239—61, 263—65, 269, 271—3, 278—80, 282—90, 293, 295—7, 299, 304—5, 307, 311, 315, 322 (a. 1537), 325, 338, 340—42, 352, 402—3, 407, (409?), u. einige arabische.

Titel (und Anonyme).

[Beigesetzte Namen verweisen auf die Autoren.]

Natan ha-Babli. אבות דר' נתן
Immanuel b. Sal., Kalonymos b. K., Menachem b. Salomo. אבן סוכן
Aristoteles. אבנים
Djezzar, Hai. אגרת
— hier Fehlendes s. unter dem folg. Worte.
Farabi. אגרת בהצעה למל' ההגיון
Schemtob Palquera. אגרת הויכוח
Mose Maimonides. אגרת לחכמי מונפישלייר
Mos. Nachmani. אגרת החמדה
Elia b. Benjamin. אגרת חמודות
Kindi. אגרת במולדות
Aristoteles. אגרת המוסר הכללי
150⁷. אגרת מטה עז
Zarkali. אגרת המעשה בלוח הנקרא צפחה
Farabi. אגרת בסדור קריאת הח'
Mose Maimonides. אגרת סודות
Kindi. אגרת בעלות
Mose Nachmani. [אגרת הקדש]
Abraham ibn Esra. אגרת השבת
Djezzar. אגרת . . . בשבחה
Mose Maimonides. אגרת השמר
Isak Latif. אגרת החשובה
Mose Maimonides. אגרת תימן
Mose Rieti. אולם
Farabi. אומנות הנצוח
Josef Caspi. אוצר ה'
Todros Abulafia. אוצר הכבוד
Chajjim Vital. אוצרות חיים
Chisdai Crescas. אור ה'
Abraham Abulafia. אור השכל
Abraham Abulafia. אות
312. (עשרה) אותות
Honein. אותות החולה
22². (Akiba) אותיות
Jehuda Chajjug. אותיות הנח
Abraham ibn Esra. אחד
119¹⁻⁷. אילן
Aristoteles. איקונומיקאש
Abraham Abulafia. איש אדם
Ptolemäus. אלמגסטי
Jakob b. Machir. אלמך
Fergani. אלפרגאני

Lanfranchi. אלפרנקינא
(Exc.) Avicenna. אלשפא
83, 357³ (A. 56²²), Fr. 110⁵.
Abraham b. Daud. אמונה הרמה
Schemtob ibn Schemtob. אמונות
Schemarja. אמציהו
Serachja b. Isak b. Schealtiel. אמרי דעת
Abraham Abulafia. אברי שפר
Lanfranchi. אנטידוטארי
נימוסים s. (ניאמוש) אניגמיש
Galen. אסיפת מראות השתן
Averroes. אפשרות הדבקות
Razi. אקרבדין
Constantinus Afer. (fing.) ארבע לוחות
407. ארבע פרשיות
Jehuda b. Josef. ארון העדות
Mose Narboni. ארה חיים
Elieser ha-Gadol. ארחות חיים
Nikomachus. ארתמיטיקא
Chajjim Obadja. באר מים חיים
53⁹, 92²¹, 209¹ (A. 53¹), 240³
(A. 311³).
355. בוך דר אלמין וויזון
Jedaja ha-Penini. בחינת העולם
s. פירוש unter ביאור
Naftali Treves. ביאורים
347. בן המלך והנזיר
61⁴. [בן פורת]
Josef b. Chajjim. בעל כנפים
Abraham b. David. בעלי הנפש
Maschallah. בקדירות השמש
Abraham Bedarschi. בקשה
Jedaja Penini. בקשה הממין
95². ברייתא דמלאכת המשכן
Abraham Abulafia. ברית
406. ברכת המזון
Schemtob Palquera. (אגרת) בתי הנהגת הגוף
Mose Tobì. בתי הנפש
Gordon. גבולים
Jos. Caspi. גביע כסף

גורלות 228⁸, 294⁸, 299⁸ B, 341 f. 57,
u. s. Abraham אכ"ף, Abr. ibn Esra,
Achitofel, Fazari, Saadia.

גמטריאות Elasar b. Mose.
גלגולים Chajjim Vital, Mas'ud.
גלגל Sacrobosco.
גלוסא 231⁵.

גספ Jos. Caspi.
גן Isak b. Elieser.
גן Abraham Abulafia.
גנוי המלך Isak Latif.
גנת אגוז Josef Gikatilia.
גרוס המעלות Josua Lorki.

Maurus. דברי . . מן הקוות
Berachja. דודי ונכדי
Aristoteles. די קוזי
Mose Nachmani. דיני דגרמי
Jakob b. Isak. דקדוק
Chajjim Vital. דרושים
Averroes. דרושים הטבעיים
הלכות 232¹⁰, u. s. דרך ארץ
יאר נתיב s. דרך אמונה
Mose Nachmani. דרשה
Josua Schoeib. דרשות

הגדה (ש"פ) 90³, 200 (auch lat.), 318,
401⁴ (סדר של פסח).

Perez b. Elia. הנהגות
Mose Maimonides. הגיון קצר
Averroes. הויה והפסד
Jehuda ibn Bal'am. הוריית הקורא

Averroes, Farabi. הטעאה
22⁵, 40³. — 22^{7c}, 40⁶. — 40⁸.
9-10, Fr. 43^{14d}. — 112¹⁶,
22⁶, 40⁴. (מעשה מרכבה) היכלות זוטרת

זוהר. s. היכלות דר' שמעון
100. הישטאריון (so) טול איילין שפוגלש
Averroes. היקש

Hippokrates. הכרות וחידות והשגחות
Isak Düren. הלכות איסור והיתר

Baruch b. Isak. הלכות א"י
Fr. 264⁵. [מסכת] דרך ארץ

ה' כסא, ה' הכסא, ה' מלכים, הלכות מטטרון
ה' האמנה, ה' הנבואה, ה' הכבוד, הכבוד
Elasar Worms.

David Ja'isch. הנהגת האדם בביתו
Arnald. הנהגת הבריאות

Gordon. (חבור ב) הנהגת החדות
Badja. הנהגת המתבודד

Galen. הנהגת הנער הנכפה
49³. [הנהגת הקדחות]

Mesue (Jo'hanna b. Maseweih). הערות מן הרפואה

Abraham Abulafia. הפטרה
Constantin. השלמת המוג והטבע
Farabi. התחלות הנמצאות

205. (מדרש השכם) וזהוהיר
Abraham Abulafia. זאת ליהודה
Elia Ch. b. Benjamin. ויכוח

12, 20¹⁻³, 47², 48, 203, 217—19.
217³. Fr. 68, 83³, 285. —
רעיא מהימנא 217. סתרי תורה 40. היכלות
מדרש — 12, 217². תיקונים — 17², 47².
112⁵. רות ע"ד הקבלה 20⁴. ש"ש

100⁴. זיבן ווייז מיינשטר
David de Rocca. זכות אדם הראשון
Jos. Kimchi. (ס' ה) זכרון
Elia Levita. זכרונות
339. [זמירות]

Averroes. חוש והמוחש
Abraham Abulafia. חותם ההפטרה
Abraham b. Chijja. חזיון
ibn Tofeil. חי בן יקטן
Mose Nachmanides. חיבור האדם אל אשתו
Levi b. G. חיבור חכמת התשובות
Isak Israeli b. S. חיבור (מראות) השתן
Abraham b. Chijja. חיבור המשיחה והתשובות
Josef Megas. חידושי ב"ב

Mose Nachmani. חידושי ב"ב וסנהדרין
Salomo Aderet. חידושי גמין
Abraham b. David. חידושי ע"ז
385. חידושי עירובין

Hippokrates. חידות והשגחות
Abraham Abulafia. חיי הנפש
Abraham Abulafia. חיי העולם הבא
207, 357⁴, u. s. Abr. Abulafia. חיים
Euklid. חלוק המבטים

Lanfranchi. חכמה נשלמת
Mose [de Leon?]. [fing. חכמי העיון . . .]

289⁹. (מ) חכמת האצטגנינות
228⁶, 289⁹. חכמת דניאל

Elasar Worms. חכמת הנפש
Abraham b. Chijja. חכמת השיעור

228^{7d}. חכמת השרטוט
Galen. חלאים והמקרים

Abraham Asulai. חסד לאברהם
Josef Caspi. חצוצרות כסף

315¹⁰. חרוז הנקרא אילן השכל
Prophiat Duran. חשב האפור

Abraham b. Chijja. חשבון המהלכות
95⁶. מופסי שטרות

Jakob b. Ascher. מור
Gerard v. Cremona. מיאוריקא

275⁹. טכסס ההרכב

טעמי טעמיס 92¹⁶ (A.?), 221⁵.

Chajjim Vital, Menachem

Recanati, u. s. פליאה.

Abraham ibn Esra. טעמיס

Petrus Hispanus. טרקטאן

288⁴. טרקטאש דמדשנה

43¹⁷, [Abr. Bibago] דרך אמונה יאיר נתב
u. s. Djezzar.

Josef Caspi. יורה דעה

Ascher b. David. ייחוד

92⁹, 221³. [ייחוד השם]

Gordon. ימים גבוליים

Abr. ibn Esra. יסוד מספר

Isak Israeli. יסוד עולם

Abr. b. Chijja. [יסוד התבונה ומגדל האמונה]

Euklid. (ה) יסודות

Isak Israeli b. S. (ה) יסודות

Galen. (ה) יסודות על דעת אבוקרט

22, 37², 40², 115², — 81¹⁰

(Text Elasar's), 92¹⁹, 115¹, 221⁹

(Text Saadia's), 92²⁰ (des Jak. b.

Nissim), u. s. פירוש.

222¹⁰. יצירת הולד

Arib. יצירת העובר

Jona Gerondi. יראה

119³. [יריעה]

Abraham Abulafia. (ה) ישר

Gerardus [Bututus]. ככוסים

Chajjim Vital. כוונות

Gazzali. כוונות הפילוס'

Jehuda ha-Levi. כורי

Abraham ibn Esra. כלי הנחשת

355]. כלילה ודמנה

112²⁹, s. סדר הספירות. כלל אחר מענין הקבלה

341¹² (A. 56⁷). כלל עשר ספירות

220². (ה) כלל הקטן

Josef Jachja. כללי לשון למודים

Immanuel b. Jakob. כנפי נשרים

Josef Caspi. כפות כסף

Simson b. Isak. כריתות

Anatoli, Astruc Remoch, Jakob

b. Elia aus Venedig, Mose Nachmani,

Prophiat Duran.

307³. כתב . . מגיונה

Jedaja Penini. כתב ההתנצלות

Abraham aus Köln, Schem-

tob ibn Gaon.

343⁵⁻⁶⁻¹³⁻¹⁷⁻²²⁻²⁴⁻²⁹, (verschiedene) לוח

386⁵⁻⁷, (a. 5232) 401⁶. בדרך קצרה

246. לדעת אחרית החולה

343¹⁸. מחנות הלבנה 246¹⁸, 343¹⁴, 386⁶.

343²⁰. עשיית הנימודא

Jerucham. שעות היום 343². הפרדאריס

Gordon. לוח התחבולה

(astron.) Abraham Sacut, Alfons,

Jakob Poel, Jos. Wakkar b. Is.,

Levi b. Gers.

— (gramm.) Samuel b. Jakob.

Levi b. Abr. לוחית הן

Sal. מאריק. ליברו דילה סירוגיאה

Theodoric. ליברו . . די קישטיוניש

Gordon. ליליאום די מידסינא

Chajjim Vital, Josef Wakkar. ליקוטם

201². ליקוטם כמאמרי הפילוסופים

v. Meir [Abulafia], s. un-

ter 37³]

Natanel Caspi. לקוטות

Tobia b. Elieser. לקח טוב

Josef b. Mose. לקט יושר

66³. לקט קצר

David ibn Jachja. לשון למודים

Abraham ibn Esra. מאורות

Meir Arama. מאיר אויב

Isak aus Akko. מאירת עינים

Abu Dja'afar b. Sabik, . . .

Abu 'l-Kasim b. Idris.

Isak Alachdab. מאמר בגדרי הדברים

Mose Maimonides. מאמר הייחוד

Sam. Tibbon. מאמר יקו המים

Isak Israeli b. S. מאמר ישרצו המים

Razi. מאמר במה שיקרה במלאכת הרפואה

Farabi. מאמר במהות הנפש

Scheschet Nasi. מאמר במיני ההרקות

Farabi. מאמר במספר החכמות

Zahrawi. מאמר המשיחות

Alexander Aphrodisias. מאמר בנפש

Mose Maimonides. מאמר הנכבד

Johannes Pauli. מאמר בסגולת עור הנחש

Schanak. מאמר בסמי המות

Meir b. Elasar. מאמר העין

s. עשיית כל

Mose Maimonides. (מאמר) רבוי התשמיש

Mose Maimonides. מאמר ברפואת השחורים

u. Salomo ibn Ajjub.

Farabi. מאמר בשכל והמשכיל והמושכל

Mose Maimonides. מאמר תחיית המתים

Bitrudji. מאמר בתבונה

Gazzali. מאמר בתשובות שאלות

Averroes. מאמר בתריאק

214. מאמרי סלאיימן

Averroes. מאמרים

Abu Ma'aschar. מבוא

Gabriel. מבוא ארנבט

Bernart Alberti. מבוא במלאכה
Honein. מבוא למלאכת הרפואה.
מבוא הנערים Arnald.
מבוא השנים 302⁴.
מבוא נערים Natan Spira.
[מבוא לשנים, in שער השמים 65⁷.]
מבוא הפנינים Sal. Gabirol.
מבוא Abr. ibn Esra.
[מבוא fmg. s. 58⁵.]
מבוא Abraham b. Chijja.
מבוא Samuel Motot.
מבוא Salomo Gabirol. (יג) מות
117². ויקרא רבה 97. מדרש בראשית רבה
229². אלה הדברים רבה 97². במדבר רבה
229. קינות (וזהר u. s. 50²). חזית דשה"ש
205. וזהו עבר 260³. והוא עבר 205. השכם
358⁴. חסר ויתר 117⁵. לחנוכה 232⁵. ויושע
Fr. 224. Ueber תחומא 117³. כונן
Makkabäer 117⁴, üb. Psalm 113 ff.,
222. Unsicheres Fr. 151 ij.
מדרש החכמה Jehuda b. Sal. Kohen.
מה שאחר השבע Averroes u. Themistius.
מהלך Mose Kimchi.
מהעצה והטבעים Mesue jun.
מולדות Abr. ibn Esra.
מוסר Josef Caspi.
[מוסרי הפילוסופים] Honein.
מופת Averroes.
מורה הנבוכים Mose Maimonides.
מוזנות Zohr.
מזלות 346⁶.
מזמורת כסף Josef Caspi.
מחזור 21, 69, 86, 88 (קינות, ויצרות), 89,
Fr. 209⁹, 351¹⁻³, 356⁷; deutsch 82,
89, u. s. Mose Nachmani.
ממזורי 291¹⁴.
מכילתא 117.
מכלל יופי Samuel Zarzah.
מלאכת היד Theodoric.
מלאכת סופר Mose Sabara.
מלאכת הקבוע Mose Farissol Botarel.
מלות בן סירא 315¹⁴.
מלות ההגיון Mose Maimonides.
מלחמות ה' Levi b. Gerschom.
מליץ Abraham Abulafia.
מליצות הפילוסופים וחידותם ומוסרם
Honein. מליצות Kalonymos b. Kal. 290.
ממחייב המציאות Josef ibn Aknin.
מנהגים וסדר הסליחות Salman.
מנהג (ס' ה) מנורה 22⁹ a.
מנורת כסף Josef Caspi.
מנחת יהודה Jehuda b. Elieser, Jeh. ibn
Sabbatai.
מנין המצות Abraham b. Hasan.

מסורת Esra (Prophet).
מסורת Elia Levita.
מסעדים Isak Israeli b. S.
מספר Abraham ibn Esra.— Anon. 394⁴.
מספר אותיות Saadia.
מעיין החכמה 341⁸ (A. 56³).
מעלות Schemtob Palquera.
מעלות Jechiel b. Jekutiel.
מערכת האלהות 11², 240⁵, 92²² (def.).
Comm., s. פירוש.
מעשה Geschichte, einzelne 222⁶⁻¹⁴⁻²³⁻²⁶.
242⁸. חולדה ובור 232⁸. מ' ר' אמנון —
Prophiat Duran. מעשה אפ"ר
100³. [מעשה בוך]
214⁸. מעשה בילאר
22⁷. מעשה בראשית
100². מעשה בריאה
Levi b. G. מעשה חושב
Costa. מעשה בכדור הגלגל
Ptolemäus, מעשה כלי ההבטה
[v. Isak Kohen?] 209³
(A. 53³).
100. מעשה דער קיזרין מיט צוויי זוינן
117⁶. מעשה שושנה
222. מעשים
[מפתח על הקבלה] 240¹² (A. 311⁶).
מפתח הרפואה Elischa.
מצות Mose Maimonides.
מצות Mose Coucy. [גדול]
Berachja. מצרף
Samuel Zarzah. מקור חיים
63². [מקרי דרדקי]
Sacrobosco. מראה האופנים
Chanoch b. Salomo. מראות אלהים
8⁹⁻¹⁰, u. s. Isak Israeli u.
Zohr.
מראים Euklid.
מראשות הראש Wafid.
מרכבה רבה 40⁷.
מרכות Nicolaus Praepositus.
[משיב דברים נכוחים] Jakob b. Scheschet.
267 [Isak Kohen?]. משך חכמה
Josef Caspi. משכיות כסף
Mose de Leon. משכן העדות
Isak Sahula. משל הקדמוני
Berachja b. Nitronai. משלי שועלים
Jakob b. Elasar. משלים
Mose Maimonides. משנה תורה
92⁴. משנת אברהם אבינו
36⁸. משנת המדות
73⁴ (v. Jakob?). משפטי הכוכבים
Abraham ibn Esra. משפטי המזלות
Mose de Leon. משקל
Kalonymos. משרת משה

Gordon. נבואת הרפואה.
 Is'hak b. Honein. נוסח תואר פרי הכלאדור.
 Jehuda b. Jechiel. נופת צופים.
 [s. unter 237.]
 Plato. (ניאומים) נימוסים.
 Simon b. Jochai. נסחרות.
 Averroes, u. s. אוכנות הנצוח.
 Jehuda Chajjug, Mose Nakdan. 359, u. s. ניקוד.
 358³. [ניקוד].
 Averroes, Galen. נפש.
 Mose de Leon. נפש החכמה.
 Mose Farissol Botarel. נפת צופים.
 Jomtob Mühlhausen. 147, u. s. נצחון.
 Abraham Abulafia. נר אלהים.
 Aristoteles. [סבות].
 Mose Tobī. (אל) סבעיניה.
 81¹¹, u. s. Martin. סגולות.
 Abraham Abigedor. סגולת מלכים.
 112¹³. סדר האילן.
 Jona Gerondi. סדר דרכי התשובה.
 Elasar Worms. סדר המרכבה.
 358⁶. סדר הניקוד.
 294⁴. סדר סוד העבור.
 22¹⁰, u. s. סדר הספירות שמקבלות
 כלל אחר.
 Jose b. Chalafta. סדר עולם רבא.
 393¹⁰. סדר הפרשיות.
 Avicenna. סדר הקטן.
 95⁵. סדר הנאים ואמוראים.
 Salomo b. Isak. סדרים.
 Chajjim Vital. סוד האגוז.
 112⁴⁰. סוד אתרוג.
 Jos. Gikatilia. [סוד בת שבע].
 92¹⁷, 221⁶. סוד גדול ומופלא.
 Abraham Abulafia. סוד דרכי הנקוד.
 Esra Gatigno. סוד ה'.
 325⁷. סוד הטעמים.
 83⁷. סוד ידיעת המציאות.
 Jehuda Chasid, Jehuda Spira. סוד הייחוד.
 112³⁸, u. s. סוד עשר ספירות.
 83³. סוד הכסא.
 83⁵. סוד לולב ואתרוג.
 71². סוד מגלת רות.
 Johannes Jacobi. סוד המלאכה.
 Josef b. Samuel. סוד מעשה בראשית.
 Josef Gikatilia. סוד הנחש.
 Aristoteles, Jehuda Natan. סוד הסודות.
 83⁴. סוד הסוכה.
 59⁴. — סוד ויסוד הקדמוני.
 112³⁸, 215⁵ (A. 54⁵), 240⁹ (A. 311¹⁰),
 Fr. 325.
 54³, 215³. סוד עשר ספירות העומר.

112⁴⁰. סוד שבת.
 37⁴, 240 (A. 311⁴), u. s. סוד השרשים.
 Josef Wakkar.
 92³ b. סוד תניא בכרייתא דיוסף בן עוזיאל.
 Jona Gerondi. סוד התשובה.
 112³⁹, u. s. Josef Gikatilia. סודות.
 Jehuda Charisi. סודות דיני הגורלות.
 Elasar Worms. סודי רוויא.
 Averroes, Farabi. ספסמניא, סופסמיקא.
 Daniel d. Prophet. סימני הרעמים.
 67, 316, 345, 401⁴, Fr. 351². סליחות.
 deutsch 82.
 Avicenna. סמים לכיים.
 222¹¹. ספר אליהו ז"ל.
 [Theodosius.] ספר בחכמת התשבורת.
 Paulus. ספר בעניני סם המות.
 Abr. Abulafia, Mose Nachmani (פי) הספירות.
 283. [עבודת הלויים].
 394¹⁻³, u. s. לוח u. titellos עברונות.
 unter Kalender.
 Bataljusi. עגולה רעיונית.
 Abraham Abulafia. עגולים.
 Abraham Abulafia. עדות.
 Salomo b. Moses. עדות ה' נאמנה.
 Abraham ibn Esra. עולם.
 Josef ibn Zaddik. עולם הקטן.
 Abraham b. Chijja. עיבור.
 Nachschon. (לוח י"ג מחזוריים) עיגול.
 Chammai. עין.
 Isak b. Abba Mari. עיטור.
 40¹⁷. עין הארץ.
 Schemtob Schaprut. עין כל.
 Mose Maimonides. עקרי דחינו.
 Josef b. Mose Zarfati. עיר סיחון.
 Ali ibn Ridhwan. עמוד בשרשי הרפואה.
 Isak Corbeil. עמודי גולה.
 Josef Caspi. עמודי כסף.
 215⁸. (שם של ע"ב. üb.) ענין גדול מאד.
 240¹⁰ d (A. 311¹¹).
 222¹³. ענין הירם.
 Mose ibn Esra. ענק.
 Ahron b. Elia, Chajjim Vital. עץ חיים.
 Jesaia b. Josef (31⁶).
 Isak Arama. עקירה.
 Abraham ibn Esra. ערוגת המזמרה.
 131³, u. s. Natan b. Jechiel. ערוך.
 Immanuel b. Jakob. ערך החילוף.
 246⁴. (מאמר) עשיית כלי האצטרלכ.
 Elasar Worms. עשר הוויות.
 312³. עשרה גליות.
 Mose Tibbon. [פאה?].
 222⁴. פיטום הקמרת.

פירוש (oder ביאור Commentar): 1. über **Bibel**: s. Sal. Isaki; *Pentat.* 26², 385², u. s. David Kimchi, Efraim b. Simson, Josef Bechor Schor. — Superc. zu ibn Esra 61²⁻⁴ u. s. Jos. Caspi. Zu Nachmanides 40¹³, u. s. Josua Schoeib, Schemtob Gaon (פירוש לקושט), Scheschet, Glossen 356¹⁵. — *Proph.* Glossar 66⁴. Pr. pr. David Kimchi, Levi b. G. Pr. post. Hillel b. Jakob. *Psalmen* Abr. ibn Esra, David Kimchi. *Prov.* Benjamin b. Jeh., Immanuel b. Sal., Jos. Kimchi, Menachem Meiri, Mose Kimchi, Scheschet b. Isak. *Hiob* Josef Caspi, Josef Kimchi, Levi b. G., Mose Nachmani, Serachja b. Isak. *Megillot* Abr. ibn Esra, Levi b. G., Tobia b. Elieser. *Hohel.* Fr. 131, 264^{1b,c}, (b. Sal.) 56¹⁸, u. s. Immanuel b. Sal., Mose Chalajo, Mose Tibbon, Schemarja. *Threni* Josef Kara. *Esther* Josef Nachmias. *Kohélet* Abr. ibn Esra, Samuel Tibbon. *Daniel* Abraham ibn Esra. *Esra* Benjamin b. Jeh., Mose Kimchi (pseudo-ibn Esra). *Chron.* David Kimchi.

2. **Kabbal.** a) über Bücher u. dgl.: מנחם Recanati. ברכת המזון הפטרת יחזקאל Josef b. Sam. 408³. זוהר Chajjim Vital. יצירה Fr. 47²? u. s. Abraham b. David (ps.), Elasar Worms, Jakob b. Nissim, Mose Botarel, Mose Nachmani (ps.), Saadia Gaon (echt u. ps.), Sabbatai Donnolo. מערכת האלהות 58³, 92^{22a,b}. Menachem Recanati. — b) *Varia* טעמי טעם סוכה 92¹⁵, 221⁴. 246¹⁴. Ascher b. David. עשר ספירות Abraham Abulafia. הנקודות 37³, 112¹⁴. (קבלה מפוארת) 112²⁸, 341¹¹ (A. 56⁴), (auch סתרי הורה von Mose Nachmani). . . סוד הספירות שמקבלות 22¹⁰ = 112²⁹. כלל אחר 112³¹. . . טעם אחר 112²⁶, 209⁴ (A. 53⁴). Anon. Fr. 408⁴. S. auch סוד עשר ספירות u. Ascher b. David, Josef b. Chajjim, Menachem, Schüler Elasar's. (שם העצם, שם המפורש) 24^{6b}, u. s. רזיאל u. Abr. Abulafia, Hai Gaon (ps.), Mordechai. . . שם המפורש

שם 215⁶ (A. 54⁶). במדרש ר"ש הצדיק 22¹¹, 92¹³. של ע"ב

3. **Varia.** Commentare über אפסרות Mose Chandali. אפסרות Mose Narboni. אקלירס (פתיחות) Farabi, Heitham. ברכת לירוש שני המאורות 65⁶, 325³. המזון 273³. Josef Gikatilia, הגהגת המדינה Schemtob b. Schemtob. Averroes. מו"ק בן יקטן Mose Narboni. (גאלינוס ב)יסודות Sal. Corcos. יסוד עולם Mose כוונות הפי Ali ibn Ridhwan. (הנהגת) לוחות u. s. Gazzali. Meir Abulafia, 261⁶. אלפונשו Sal. Isaki. מורה הנבוכים 228, u. s. Josef Caspi, Mose Narboni, Mose b. Sal. aus Salerno. מוזמר ס"ו 228 f. 98. ספרא 59⁸. שירה Sam. Kimchi. פרקי אבוקרט Mose Maimonides. s. Avicenna. שם von ibn Esra 36⁷. פרקי אבות zu תלמוד 69, u. s. Mose Maimonides, Sal. Isaki. Tr. Succa 385², Kidduschin 258; zu anderen Tr. s. Chananel, Eljakim, Gerson b. Jeh., Jonatan, Sal. Isaki. שיר 346⁸. סליחות 232, 346¹⁻⁹. תפלות 346¹⁰. קדיש 215⁷, 240¹¹ (A. 311¹²); and. 222¹⁷, u. s. Schemarja. האלהים אלהינו Elasar Worms. 273. Zu Hymnus 43², 47^{7b}.

4. **Titel.** (כלי) האצטרלכ Ptolemaeus, 'Saffar. הגורלות 299⁶. על יציאת על י"ב מזלות Simon Motot. שני קוים 346⁶. כלל רובע ישראל Jakob b. Machir. מלות ההגיון Mose Maimonides. 299³. תקופת היר Abr. ibn Esra. פליאה (קנה) über Genesis 23, 96, (Gebote) 42.

Arnaldus de Villanova. פנים במשפט Jehuda Chajjug. פעלי הכפל Isak b. Jehuda. [פקודת הלויים 237.] [פרדס v. Ahron, s. unter 37³.] Gordon. פרונוסטיקה Aristoteles. [פרחי אלהיות] Alexander (v. Tralles?), Arnald, Johannes Jacobi, Platearius. Chajjim Vital. פרי עץ היים 222³. פרק ר' אליעזר 232⁷. פרק גיהנם 232⁶. פרק גן עדן

222². פרק חסידות.
222¹⁵. פרק ר' יוסי.
222⁵. פרק משיח.
222¹⁶. פרק צדקות.
222⁷. פרק שירה.
Hippokrates. פרקי אבוקראט.
356¹¹. פרקי דר' אליעזר.
s. היכלות. פרקי היכלות.
Mose Maimonides. פרקי משה.
u. Arnald. אמונה והבטחון s. (כ"ו) פרקים.
Jos. Caspi. פרשת כסף.
Jakob aus Wien. פשמים ופרושים.
231⁵. פשר שמות העקרים.
Saadia Gaon. פתרון ס' האמונות.
112⁴⁹, 418. פתרון חלומות.
315⁶. פתרון מלות זרות מבחינת עולם.

Josef Caspi. צוואת כסף.
Abraham b. Chijja. צורת הארץ.
Isak Latif. צורת העולם.
Djezzar. צידת (הולכי) הדרכים.
Menachem Ziuni. ציוני.
ע"ד הקבלה. 59⁴. (רויאל aus) ציור האלפבית.
217⁴.

394⁴. ס' הציפרא.
Abraham Abulafia. צירופים.
Josef b. Elieser. צננת פענה.
Isak Latif. ציור המור.
Natan Palquera. צרי הגוף.

Avicenna. קאנון.
56³¹, 357². קבלה מוענין התעלה.
[על] הספירות s. קבלה מפוארת יפה.
Josef Caspi. קבוצת כסף.
Isak Israeli b. S. קדחות.
s. ב' בקדרות.
307². (über Jos. Caspi) קונדרים.
Elia b. Sabbatai. קינח.
Averroes, Fergani. קיצור אלמג'סטי.
Petrus Hisp. [קיצור הגיון].
327. קיצור חובות הלבבות.
Averroes. קיצור מכל מלאכת החניון.
Averroes. (כליאת =) קליט.
228 f. 44. קביעות.
s. פליאה. קנה.
Josef Esobi. קערת כסף.
Pagninus. קצר.

Isak Abravanel. ראש אמנה.
Abr. ibn Esra, Schemtob Palquera. ראשית חכמה.
Isak Latif. רב פעלים.
210⁴, 297¹¹, 329, 358⁸, 401¹¹ def. רוח חן.
Isak Israeli b. Sal. רוח והנפש.

Cat. codd. b. M. I, I.

Fr. (etc. פי שם העצם) 59⁵, 112²⁷, 119², u. s. ציור הא"ב.
240⁴ (A. 311² u. f. 136). רויאל (v. Salomo).
Elasar Worms. (סודי רוזיא) רויאל הגדול.
Jak. Zemach. רנו ליעקב.
112⁴⁸, 294 f. 24, u. s. סימני רעמים ורעשים.
Theodoric. רפואה.
Asaf, Constantinus. רפואות.
Avicenna. רפואות הלביות.
Hai. רפפות.

246 f. 49. שאלות מספריות.
Samuel b. Kalonymos. שאלה.
Berachja. שאלות.
8⁵⁻⁶. — (astrolog.) Abrahaham ibn Esra, Jehuda Chasid. שאלות (medic.).
228⁸ c. שאלות הברורות.
Averroes. שאלות הדבריות.
Aristoteles. שאלות הטבעיות.
Sal. b. Mos. — (medic.) שאלות ותשובות.
Theodoric. [שאלות ותשובות מן השמים] Jakob aus Marvege.

Isak Corbeil. שבעה עמודי עולם.
124³. (Glossar) שורשים.
Gordon. שושן הרפואה.
Aristoteles. שינה והיקיצה.
22⁷ b, 40⁷⁻¹¹. שיעור קומה.
Abraham aus Sarteano. שירה.
Menachem b. Salomo. שכל טוב.
Jos. Caspi. שלחן כסף.
92¹⁸. שלשה עשר כחות.
Abraham ibn Esra, Elasar Worms. שם.
Zahrawi. שמוש.
81¹¹. שמוש חנכ"ל שצ"ם.
245⁷. שמות הבשמים והעשבים.
Ahron b. Abr. [שמות הגדולים].
101². שמות ומלות מחכמת התכונה.
Averroes, Avicenna. שמות והער'ם.
Natan Ham'ati. שמוי שמו.
11¹¹. שער האותיות.
Mose Nachmani. שער הגמול.
Mose de Leon. שער חלק בסוד.
240⁸ (A. 311⁹). [שער הכוונה].
Abraham b. David. שער הקדושה (בעלי הנפש).

Todros Abulafia. שער הרוזים.
Asriel. שער השואל והנשאל.
Gerson b. Sal., Isak b. Ahron, Isak Latif. שער השמים.
Jos. Gikatilia [fing. 26]. שערי אורה.
Mordechai Rossello. שערי חיים.
92². שערי הסוד הייחוד והאמונה.

Jos. Gikatilia. שער צדק
24⁴. (פי של תפלה) שער תפלה
Jona Gerondi. שער תשובה
Abraham ibn Esra. שפה ברורה
היכלות s. שר התורה
David Kimchi, Euklid. שרשים
Averroes. שרשים כוללים
Immanuel b. Jakob. שש כנפים
Theophilus. (בידיעת) Isak
Israeli b. Sal.

Jehuda b. Jechiel. תבנית חותם
Hillel b. Sam. תגמולי הנפש
Mose ibn Esra. תגנים
Isak. כתובות 236, über תוספות
ha-Laban, ü. ב"ק Fr. 153³.
43. מוסרי (fing.), s. Honein תורי זהב
Abraham ibn Esra. [תחבולה]
[225².] תחבולות במספר
Isak Albalag. [תיקון הדעות]
Chanoch b. Bechai. תיקון חבור העבור
Mordechai Comtino. תיקון כלי הנחשת
Salomo Gabirol. תיקון מדות הנפש
358⁵. תיקון סופרים

Jehuda ibn Sabbatai. תחבמוני
Madjriti תכלית החכם
6, 95, 140, 141. Fr. 151iD u. iv.
תלמוד def. 59⁵, 119⁴ (mit Comm.?) 395¹.
[תמונת הכדור] 36¹⁴.
Afla'h. תמר(ים).
8⁷. הנאי השתן
Abraham ibn Chisdai תפוח
(zu Gen. 44¹⁸) 114.
Mose ibn Esra. תרשים
Abraham b. Chijja. תשובות
90, 323, 345³, 381,
410, 412. מעריבות 90²; s. auch מחזור
— סליחות. — סליחות. — סליחות.
112³², (יה"ר) 112³⁷. [זמירות] 339, 401⁴.
312².
Jos. b. Scheschet, Hamenuna. תפלה
209⁷ (A. 53⁷).
209⁸ (A. 53⁸). תפלת הערער
Nechunja. תפלת יחוד
Hai, Jehuda Alfakhkhar, Kalonymos b. Kal., Mose Maimonides bis.
תשובה 112²⁶.

Titellos, meist anonym, oder Fr.

1. *Bibel* 392, Stücke 151 i, 400²⁻³, 401²⁻³, 153¹ Pentat. Haft. Meg. 14, 16, 413. Pentat. 1, 2, 114, 148, 298, 359, 396. Fr. 341⁶, 382, 384. deutsch 152. Proph. pr. 93, Fr. 383 Worterkl. Jes. u. kl. Proph. 391. — Hagiogr. 136. Psalmen mit latein. Uebersetz. 360, mit lat. u. deutsch. 401¹. 70 Verse 401⁷ c, deutsch, s. Abraham b. Sam. Hiob, Tendenz 327⁸. Esther deutsch 347². Daniel Fr. 346². — Masora 392.

2. *Halacha* 151 vi, 346⁷. Annot. in Talmud 124, über Busse 120³. Differenzen d. Paläst. u. Babyl. 393¹. Gutachten 356¹⁴. Erklär. u. Glossar zu Isak Düren 393⁷⁻¹¹, zu Isak Corbeil 393¹⁵. Talmud etc. 153²⁻³. Ritualcompil. 232¹¹.

3. *Kabbala* 11⁴⁻⁸⁻¹³, 22⁹, 24⁶, 43¹¹⁻¹³⁻¹⁴, 112¹⁶⁻²²⁻²³⁻³⁰⁻³⁴⁻³⁵, 115, 119⁶. Werk in 16 §§ (nicht עין 58³, 311. s. Josef Gikatilia. חידוש בסוד ונקוד השם. . . . סוד אחרון 112⁴⁰. כ"י ברכת כהנים 112¹¹. ס' המרכבה 219⁵ (A. 54⁷).

ס' הקבלה 305 f. 34. ס' הנחש 112¹³. ס' שר 305³. ס' שלש סעודות 112³¹. צורת האדם הגדול 112¹². הפנים 37⁶. ראשי פרקים ממעשה מרכבה 341²², (A. 56¹⁶). (תשובה נקרא על שם) 341⁹ (A. 56⁴). Alphabete (Permut.) 81¹¹. Anrufung Gottes, chald. 40⁵. Anweisung zur prakt. K. 341¹⁰ (A. 56⁵). Gotteserkenntnis etc. 228⁵. Gottesnamen 112⁴⁻⁸⁻⁹⁻¹⁷⁻¹⁸⁻¹⁹⁻⁴⁵. (צירוף etc.) 112⁷. שם של ע"ב 215¹⁰ (A. 54⁷), 240⁶. Sefirot 31⁶, 40¹⁵. Nomenclatur 240⁸ b (A. 311⁹ b), and. 112⁴⁴, and. 209⁵ (A. 53⁵). Gedichte über Sef. 112⁴². Vocalisation von א, א, etc. 40¹⁶.

4. *Mathematik*, Naturkunde u. dgl. (דמיון ושורש לכלי האצטרולב) 249⁸. 246 f. 49. Alchemie 214⁸. Algebra 36⁹, 225². Amulet 151 iij. Arithmetisches mit ungewöhnl. Ziffern 150⁴. Astrologie 228²⁻⁷ e, 249¹¹. Canones, s. Mose Farissol. Conjunction a. 1433 in Toledo 261⁷. Eklipsen a. 1410 u. 1409 N. 261 f. 72. Geburtswochen-tage 81¹¹. Geomantie 235³, 246¹⁸.

- Geometrie 36⁹, 225. Gnomon etc. 261 f. 48 b, 265 b. Kalender 150,⁶ 233², 295², (a. 1420) 327 f. 78 b, 393⁶⁻¹¹⁻¹⁶, 394¹⁻³, 410, u. s. עברונות u. Meschullam a. Volterra. Lapidarium, Fr. 153⁴. Mondstationen 261⁸⁻⁹. Astr. Tabellen 261¹⁰, 356¹⁷, über Schattenlänge 246³. Superstitiosa (Sympathie, Augurie etc.) 214⁷, 228⁶, 412, Tagesgestirne 112¹⁰. Wetterproph., Monatsomina, Krankenmantik u. s. w. 246⁷.
5. *Medicin* 153⁵, 231⁴⁻⁷, 243, 275⁷, 288³, (span.) 291, 295⁹⁻¹³⁻¹⁵, 356⁵, 418². Antidotarium 231², 238. Diät für das Jahr (Asaf?) 245 f. 148 b. Epigramm über Aerzte 243. Fieber 49³. Glossar 87³, 247⁸. Nahrungsmittel 295⁸. Practic 231⁹. Recepte 259. Succedanea 231⁵. Synonyma 214⁶.
6. *Philologie*, Noten e. Christen 153⁶, Grammat. 358⁶⁻⁷⁻⁸⁻¹³, (franz.)⁴ 360, (lat.) 380. Männl. u. weibl. Wörter 274 f. 211. Conjugationstabellen etc. 416. Permutation 131². Varii modi hebr. loquendi 124². Lexicogr. Notizen 315⁸. Vocabular 295²⁻³.
7. *Philosophie* 248, 356¹. Logisches 289¹⁰. Erklärung von Haggadot 94³.
8. *Poesie*, Hymnen, Stylistik etc.: Anreden (התחלות) 358¹². Buch der alten Weysen 355. Chanukka-Lieder v. Asriel. Comm. Gebete v. Abba Schalom, Comm. Jozerot 393⁹. Gedicht über 13 Glaubensartikel 210³, vom Spieler 358¹⁰, anf. אלהים קדם 95³. Hymne 233³, 392, üb. הרוגי מרקורט 356⁸. Rätsel 246¹⁷. Verse 87⁴, 255, 257.
9. *Verschiedenes* 47⁷ e, f. 210⁵ (Erklärung קמיע etc.), 235. 401⁷, Chronologisches 386. Chronolog. Daten 40¹². Collectaneenheft 367. Commentar zum Pentat. latein. 375, zu Kohel. 4, 17 etc., philos. 24³. Deutungen 222⁹⁻¹⁸⁻²¹⁻²²⁻²⁴⁻²⁵. Ehesachen 210¹⁷. Fragen an den Büchsenmeister 235⁷. Mikrokosmos (אגרת עולם קטן) 222¹². Pergamentanfertigung 246⁸. Sentenzen 273⁵. Septuaginta (ital. Notiz) 312 f. 1b. Theophanie des Jesaia 239⁵.

Ortsnamen.

[Die einfache Ziffer bedeutet gewöhnlich die Schlussnote (Epigraph) des Codex.]

אבראבאליה (?) 228 ¹ .	אירש 128 ⁴ .
אברונגם 128 ⁴ .	אישלינגן 72.
אורניה 33.	אלבלאר דסינקה 98.
אויניון, אויניון 304 u. 304 ¹¹ , 343 ²⁹ , 386 ² S. 213.	אלטאנ 125.
אויא (Aue) 395.	אלישנדריה 228 ⁷ c.
אולמא 2, 3.	אלקלעה 280.
אולשטט 367 b.	אפריקי 210 ¹⁴ .
אופענהיים, אופנהיים 4, 368.	אקווא פינדינטי 312 ⁵ .
אזוב (עיר ה) 314.	ארגון 285 ² ij, 409 S. 232.
איטליה 31.	ארגינטירא 307 ² .
איוורא 368.	ארלדי 93, 271, 386 ² S. 214.
אורגיר (?) 242, 252, 297. 407.	ארץ ישראל 358 ⁷ , 404 S. 227 A.
אורויטו (Orvieto) 312 ⁵ .	אשכנז 312 ² .
אייכר 329.	בדרש 111 ⁶ .

77. בולונייה.
 266. (בולציפאה) בולניציאה.
 112. בולסינה.
 401⁵. בלאט.
 401⁷g. בלרנא.
 353. (?) ברבאוויירי.
 207. ברזיקילא, ברסגלה, כרוזגלה.
 118. (?) ברטימו.
 92¹⁰, 246, 265¹. ברצי'ונה.
 396. גוושטלה.
 112¹, 312⁵. גנינצאנו, גנינצאנו.
 228⁵c, 307³. גירונא.
 338⁷. גרבינא (für גרבינא).
 128⁴. גרני.
 401. גרפינג (Grafing) גרפינג.
 S. 144 vi. דיבונה, דיבון.
 קפואה 8. האופק.
 259¹. האמבורג.
 66³. הר.
 S. 143 A. 1, S. 144. הר פתרוס.
 223. 285² vij. הר קרש.
 401⁷h. ווארשער בורג (Wasserburg).
 206¹, 240⁵. ויטרי [Simcha aus].
 242. וילירא [ויליאם?] מלפנדו.
 373. ויליאלון.
 28². ווינא.
 111⁴. ווירזילונה.
 31, 42, 210¹⁰, 307⁶. וניציאה, וניסיאה, ווניזיא.
 346¹. וורמשא.
 356⁸. וורנקוורט.
 346⁶. (?) חלדיק.
 313. טאנא.
 358⁶. טבריה.
 400. טובינגן.
 236. טורגאלה.
 228⁷b (8. טורטושי). טורטושה.
 364. טיכולי.
 119, s. טורווישי.
 305. טירמו.
 etc. 261⁷, 285. טוליטה, טוליטלה, טליטלה.
 S. 143 A. 2, 343⁷, 356¹⁷.
 110. טרדני.
 60, 401⁵, s. טורווישי. טורווישי.
 356¹⁴. טרוסבורק.
 393¹¹. טראשט [טרוויש].
 386. (מגדל) טריטץ.
 226. טריץ.
 77. טרישטיבורי.
 S. 143 A. 1. טרני.
 271, 296, 343. טרשקון, טאראשקו, טרשקו.
 1-29, 386 S. 213, 214.

285²v. (קפואה) יבק.
 112. יטליא.
 231. ייריהו (ני).
 325. ירושלים.
 343³⁻¹⁴. (דאשקולא) כנסי.
 S. 196 A. 1. כנען.
 61¹. כספא.
 72. לאוינגן (Lauingen).
 257. לאטש.
 S. 207 A. 1. לובין.
 53. לובמילא.
 25. לויטמריץ (Leitmeritz).
 244. לומברדיאה.
 304¹¹. לוניל.
 213. (?) לששטר.
 232⁶. [מגנצא l.] מיגדנא.
 407. מגדול הים.
 119. מודון.
 285² vij. מונטי ברברו.
 315⁶. מונטישון.
 315⁴. מונטישליך.
 228⁸. מונבלוה.
 370. מונציליצי.
 404 S. 227. מונשטר.
 S. 190. מיישטרי.
 244. מילאן.
 119. (5) מירנדולא.
 32, 281, מנטובה.
 S. 232. מסטינא.
 401¹⁻⁵. מעגנצא, מעגניץ.
 297. מרשילויא.
 285² ij. נגורא (für ארגון).
 68. נולא.
 394. נורלינגן.
 246. ניאפול.
 404 S. 227. ניאושטט.
 284. נמשי.
 312⁹. סארטואנו.
 242. סוילויא.
 359. סוינא.
 215³. סוינפא.
 359. סיצי.
 370. סלירנו.
 47⁷d. סמורה.
 261, 352 (vgl. 214¹). סרגוא, סראגוסה.
 285²v. (קפואה) עיבל (für).
 125⁵. עלינגן.
 401⁷f. ענגידיין.
 216. פאבריאנו.
 244. פאוייה.

מאטץ 328.
מאנו 386.
מארוש (S. 192) מארוש.
מולין קטן 81.
מולצאנו 232¹¹.
פונן (für קפואה) 285² v.
פוללי 386.
פיהם 25.
פינה 362.
פיס 336.
פיקרטיאה 306.
פירושא, פירושא 95, 356¹⁷.
פסארו 150. פיורה 279.
פרופינצא 108, פרופינצא 112.
פריוול 401⁷ g.
פרפוליר (?) 228.

צוון (?) 151 vi.
צפת 334.

קאוליון 249¹.
קאלון 368.
קאסטרו 112.
קבשטאין 264.
קדרושה 213.
קולוניא 4, 341¹⁷.
קומטינא (אי) S. 232.
קוניבלין 401⁵.
קוצי 368.
קינן 368.

קפואה 285².
קראקא 81.
קרימונא S. 226.
קרנטט (?) 317.
קרקסטה (סרקסטה) 285² ij.
קרעם 401⁷ h.
קשטיל 341.

רודיש S. 191 A. 2.
רויקינגן, רויזינגן 306.
רומא 68, 74, 111¹, 285 (S. 143 A. 1), 312⁸, 315, 346¹.
רטימו 118.
רייטי, ריאטי 110, 268.
ריגו ראש קאלבריא 123, 302.
ריגנשפורק, ריגנשפורג 404 S. 227.
רעטילוה 115.

שאנט פול 226.
שוואבן 72.
שוריאה 276.
שוריאנו 285² iv.
שושטאל (?) 252.
שויטארץ, שויטארץ 292, vgl. לעשטיר ?
שילון 65⁸, 292.
שפירא 92³, 346⁷.
שקוביא 64.
שקולא (די) 407, u. s. כנסי.

